علی صائب

کیلیکیا فاجعه‌لری

و

اورفه‌نك قورتولوش مجادله‌لری

بیوك منجی ! اصیل نسلمزك حر و مستقبل
اولادی ایچون یازدیغم بو اثر بنم دكل سنك
یاراتیجی و قورتاریجی دهانك دستانندن
كوچوك بر پارچه‌در .

آنقره

١٣٤٠

مطبعهٔ احمد احسان و شركاسی

علی صائب

کیلیکیا فاجعه‌لری

و

اورفه‌نك قورتولوش مجادله‌لری

بیوك منجی ! اصیل نسلمزك حر و مستقل
اولادی ایچون یازدیغم بو اثر بنم دكل سنك
یاراتیجی و قورتاریجی دهاك دستانندن
كوچوك بر پارچه‌در .

آنقره

١٣٤٠

مندرجات

موندروس متارکه‌سندن بویوك ملت مجلسنك کشادینه قدر :

برنجی قسم : کیلیکیاده

ایکنجی قسم : اورفه‌ده مجادله‌دن اول

اوچنجی قسم : اورفه مجادله‌سی و اورفه‌نك قورتولوشی

مقدمه

کرك اورفه وکرك جنوب حدودلریمزده‌کی ملی مجادلاته وبومیانده قسماً عمومی مجادلهٔ ملیه‌یه عائد وثائقی بواثرمله بیوك تورك تاریخنه حاضر ومستقبل نسله تقدیم ایدیورم .

بومجادلاته اشتراککه سائق اولان حس وفکر بکا بو اثری یازمق ونشر ایتمك وظیفه ومجبوریتنی‌ده تحمیل ایتدی .

بوحرکات اثناسنده مع‌التأسف کندیلریله قانلی بر صورتده چارپیشمق اضطرارنده قالدیغمز فرانسزلره عائد صفحاتی ؛ اورفه‌ده بالآخره مقتول اولان فرانسز ضابطاندن برینك اوزرنده بولنمق صورتیله اله کچیریلن یومی حرب نوطلرینی حاوی مخطره‌نك عیناً ترجمه‌سیله قارشیلاشدیره‌رق یازدم‌که، بووجهله ایکی مبارز طرفك متقابل حرکاتی بوتون تفرعاتنه قدر هرایکی نقطهٔ نظردن تدقیق ومحاکمه اولنه‌بیلیر .

بو وسیله ایله ملی و مظفر مجادله‌مزك بیوك وحقیقی قهرمانلری اولان مقدس شهیدلریمزك حضور معنویسنده کمال حرمتله اکیلیر و اونلرك عزیز وجودلرینی احتوا ایتمك صورتیله برقاتدها قیمتله‌شه‌ن بوحر و مستقل تورك وطننك ، تورك جمهوریتنك تمیز طوپراقلرینه یوزومی کوزومی سوره‌رم .

آنقره : ١١ نیسان ٣٤٠

سابق اورفه وحوالیسی قوای ملیه قوماندانی
قوزان مبعوثی
علی صائب .

قسم ۱

موندوروس متارکه‌نامه‌سنك ایلك انطباعاتی

رأس العینده

قارا و چوق فورطنه‌لی بر کیجه ایدی .

روزکار ، اوزون اوغولتولر و قودورمش هجوملرله پنجره‌لری صارصییور ، صانکه بوقارا و ییرتیجی کیجه جاملری قیراراق بوتون وحشتیله اوطه‌مه دولاجاق ، ساکن ومتوکل یانان لامبامی سوندوره‌جك درین و نهایتسز بر قراکلق ایچنده

اعصابم ، فکرم چوق پریشان ...

ییللرجه دوام ایدن قانلی وبوتون دنیایی قاپلایان حربك بزم ایچون الیم و سفیل بر نتیجه‌سی اولان موندوروس متارکه نامه‌سی ماصامك اوستنده باشم ایکی الك آراسنده دوشونیورم ؛ تکرار اوقویورم ، کوزلریمه ایناناميه‌جغم کلییور ، بو بر متارکه‌نامه دکل ؛ فجیع بر اسارت وتسلیمیت وثیقه‌سی !

اوقودقجه اوكمده اوچورومار ، جهنملر آچيليور ، بوتون شان وشكوهيله ، معظم تاريخيله ملتمك بواوچوملره دوغرو سوركلنديكنى كورور كبى اولويورم ، بوآنده كيم بيلير قاچ يوز بيك وجدان بنم كبى قيورانييور ، اضطراب چكييور .... زواللى وطنم ! سنك ايچون ، سنك حريت واستقلالك ايچون سوه ، سوه ، سوينه ، سوينه اولديكمز حالده ديمك اولويوركه ، سنى ينه قورتاره‌ميورز .

روزكار ديشارده متصل شدتنى آرتديرييور ...

متاركه نامه‌نك او ، سينسى و آلاستيق ماده‌سنه استناداً برمدت صوكرا دشمن اردولرينك «سوق الجيش نقطه‌لريدر» بهانه‌سيله وطنمك اك كوزل و اك باكر شهرلرينه هوررا نعره‌لريله كيريشلرينى كوزومك اوكنه كتيرييور. زواللى خلق ، بواستيلا آلتنده چيرپينير ، باغيريشير ، قاچيشير وآغلاشير كورييورم .

مملكتمزده ييللردنبرى اجنبى پروپاغانداسيله اخلاقى بوزولمش و بزه قارشى هر فرصتده اهانت وخيانت ايدن يرلى خرستيانلرك شماريقلقلرينى ودشمن اردولرينك اوكنه‌دوشه‌رك ، آرالرينه قاريشه‌رق عقله وتصوره صيغميه‌جق خباثتلر ياپاجقلرينى ومغصوب وطنمزده بزه «ياشامق حقى» نى بيله ويرميه‌جكلرينى بو مستقبل وقايعك ايچنده بولنمش كبى قطعيتله تخمين ايدييورم هرحالده ، آوروپا وآوروپا مدنيتى و بين الملل احكام وقوانينك بوتون بونلرك مغلوبلره و بزه قارشى بر افسانه اولديغى دها برقاچ سنه اول بالقان محاربه‌سنده‌كى مغلوبيتمز اوزرينه آوروپانك بوتون تأمينات وتعهداتنى اونوداراق :

— ويل مغلوبلره !!...   ديه هايقيرديغى كوندنبرى بيلييوردم .

ویلسون پرنسیبلری نامیله شهرت آلان دساتیرده اسکی دیپلوماسینك یکی برطرزده کی خدعهٔ سیاسیه وحربیه سندن باشقه نه اولا بیلیردی ؟!..

مغلوبیتمز واضمحلالمز ایچون چالنان «ظفر چاکلرینی» دیشارده کی روزکارك اوغولتوسی آراسنده ایشیدییورم کبی اولویورم .

برچوق اسیرلر و أجیرلردن و رنك ، رنك عسکرلردن مرکب دشمن اردولری متصل ایلرییلییور ، وطنمده یکی براندلس فاجعه‌سنك قانلی دومانلری بوتون بوشلغی ، سماواتی دولدورییور ، ارمنیلر شرقدن ، یونانلیلر ، غربدن « قیزیل ایرماغه ! » دوغرو دییه هایقیرییور ...

قیزیل ایرماق ! مقدس نهر وطنمك بو شاه داماری بویوك بر سکون ووقار ایله آقییور ... بو خیالی و قانلی صفحه قارشیسنده بردن سیلکندم

— خایر ! خایر !.. دیدم . بر سس ، ماهیتنی تعیین ایده‌مدیکم امیدرس وخلاصکار بر سس بوتون خواص ومفکره‌می تیره‌تدی .

— تورك اولمیه‌جك ، یاشایه‌جقدر !

بو سس بنم ایچون بر قاچ سنه تسلی ، بر قاچ سنه امید ، ونهایت ، نهایت بر حقیقت اولدی .

هیچ شبهه یوقکه ؛ بویوك منجی ! هنوز او زمان حادثات وحقایقك ماوراسنده پنهان اولان بو سس ، بو لاهوتی سس سنك سسك ایدی . او اضمحلال وثیقه‌سنی یکی بر تورکیا یاراتان سنك خلاصکار وچلیك اللرك ییرتدی .

رأس العيندن رجعت

دیر زوردن رأس‌العینه وظیفهٔ مخصوص ایله یومیه یوز کیلومترو قطع ایتمك اوزره ایکی کونده کله‌بیلمش ایدم . دیرزورده بولنان خطوط مواصله ومخابره‌سی منقطع اولان فرات غروپنه عائد امرلری آلاجق وایرتسی صباح عینی سرعتله عودت ایده‌جکدم .

چول ، بادیه ! قورقو و اسرار ایله دولو بر جهانی بر روزکار کبی کچمشدم . یانمده‌کی سواریلر یورویشه تحمل ایده‌میه‌رك جبل ـ عبدالعزیزده قالمشلردی . یالکزدم . موصلدن چکیلمك اوزره بولنان آلتنجی اردو قرارکاهیله مخابره ایدرك فرات غروپنك صورت حرکت و خط رجعتی حقنده‌کی امرلری آلدم . بر درلو اویویامیوردم . دیرزوره ، اوراده پك مشکل وضعیتده قالان فرات غروبنه عائد یالکز بو عسکری و رسمی امرلری دکل رأس‌العینده آلیمه کچن موندروس متارکه‌نامه‌سنك بر صورتنی ، حربك انجام فجیعی خبرینی‌ده کوتوره‌جکدم . صبرسزلانیوردم صباحی بکله‌یه‌مدم . یوله چیقدم .

زواللی یورغون و بیتاب قیصراغم بو چیلغینجه یورویشدن متحیر کبی ... چوق سرت بر روزکار اسییور ، چولك نهایتسز افقلرنده مأیوس بر صباحك مغموم فجری یاناشیور . . .

چول ! چوله ! بو کوزل وحر بادیه‌لر ، بو بوش و ازلی صحرا اوزاقده بعضاً بلیره‌ن عشیرتلر جیلان کبی آتلر بوتون بونلرك طالع

ومقدراتنی بزدن آیرمق ایستەین او اوغورسز وثیقه کوکسمده بر
ییلان صوئوقلغیله اویویور ... بر آنده بو بویوك فلاکتك هپسنی
اونودویور ، شخصمه ، شخصیتمه رجوع ایدیپوردم :

بن دیرزوری ناصل تخلیه ایدەجکدم . او اثناده دیرزور سیار
ژاندارمه مفرزەسنك قوماندانی ایدم . ملتمك ، حکومتمك قانون
و حاکمیتنی تمثیل ایدن بر ژاندارمه قوماندانی صفتیله :

— اهالی ! سز قالیکز، انکلیزلر کلیور ، بز کیدییورز !

ناصل دیەجکدم . او ، اوزون یول بیتدی . دیرزوره کلدم
عسکر، اهالی اطرافمی آلدی. اندیشەلی‌نظرلر بنی‌تجسس ایدیپوردی.
کتیردیکم امری، خبری، معلوماتی بر آن اول آلمق ایچون استعجال
ایدیپورلردی . اوکونی بنم ایچون اونوتمق قابل دکلدر .

نسلمك اولاد مستقبلی! بر انسان ایچون دنیاده اك‌بویوك عذاب
واضطراب نەدر بیلیرمیسکز ؟ استقلال و حاکمیتدن فراغت ووطنی
دشمنه ترك ایتمك بو الملی ، بو آجی‌یی بوتون وسعت و شمولیله بن
روحمده حس ایتدم .

بر ، ایکی کون صوکرا اولجه یالکز کچدیکم یوللردن بویوك
قافلەلر حالنده رجعت ایتدك. یانمده یوز قدر دینج ، کنج ، فداکار
ژاندارمەم واردی . بردرلو یوزلرینه باقامیوردم . صانکه بو رجعتك
خجالتی بکا عائد ایمش کبی صیقیلیور ، مضطرب اولویوردم .

فقط نرەیه کیدییورز ؟ موندروس متارکه نامەسی برهیولا کبی
قارشیمه دیکیلیور :

— سوق‌الجیش نقطەلری اشغال اولندی نرەیه کیدییورسکز ؟

دییور. چول او آنده بکا اوقدر مونس کوروندی که، وطنمك هرنقطه‌سی سوق‌الجیش نقطه‌سی عد اولنه‌بیلیردی. ایچمدن :

— بوراده قالامازمی‌یم؟ دیدم. معیتمه نهایتسز براعتمادم واردی. کندی آیاغمله اسارته دوغرو کیتمکدن‌ایسه چولده برتورك عشیرتی، برتورك قبیله‌سی حالنده قالابیلیرز. اوزه‌رز، توره‌رز، البت بر کون اولور ینه .....

بوفکریمی درحال آرقداشلریمه‌سویلدم. بوعاقبتی مجهول سرکذشته یالکز برکشی‌یی طرفدار بولابیلدم. اوده مغنیسالی علی بك ایدی. جید، تمیز برتورك روحیله موافقت ایتدی. بالطبع قوص قوجه چولده ایکی کشی قالامازدق. بو فکرم، بو تشبثم کوزل برخیال حالنده قالدی. علی‌بك بالآخره آطنه‌حرکات‌ملیه‌سنه‌میلیس‌یوزباشیلغیله اشتراك وبویوك خدمتلر ایفا ایتدی. شمدی اطنه‌ده تجارتله‌مشغولدر.

کونلر برکابوس حالنده کچیور، مغلوبیتك مشئوم نتیجه‌سی ایلریلیوردی.

اطنه‌یه قدر چکیلدك. فقط نه‌اولورسه اولسون سیحاندن ایلری‌یه کیتمامکه عزم ایتدم. آرتق چولده دکلدم، تماملیه برتورك دنیاسی، تورك مملکتی ایچنده ایدم. بورادن دیری اولارق چیقه‌مازدم.

کیلیکیاده

آطنه‌ده حقیقتك بوتون فجایعیله قارشی قارشی‌یه کلمشدم. اردو

ترخیص ایدلمش ، ضابطان آچیقده و آواره بر حالده قالمش ایدی . مدهش معنوی بر آنارشی حکمفرما ایدی. او اثناده قارص [ذوالقدریه] ژاندارمه قوماندانلغنه تعیین اولوندم . قارصه کیتدم ، قضاده ضبط وربط قالمامش، حکومت ضعیفلامش ایدی . درحال سکونتی تأسیس ووضعیته حاکم اولمق لازم کلیوردی .

بویله زمانلرده هر یرده اولدیغی کبی شعورسز برطرزده توسع ایدن آنارشینك اوکنه کچمك ایجاب ایدییوردی . شخصی کینلر ، خصومتلر وانتقام حسلریله خلق باشلرینه کله‌جك استیلا واسارت فلاکتنی وبونلرك هپسندن مدهش اولان ارمنی ظلم و وحشتنی کورمیورمش کبی برهرج ومرج ایچنده ایدی . بر مدت صوکرا منور وحمیتلی زمره بکا استنادگاه اولدی.

حکومت قوتنی اعاده‌یه و تأسیس انتظامه باشلادم . فقط نه قدر یازیق که تام موفق اوله‌جغم اثناده بالطه‌جی مصطفی نامنده برشقینك بدبخت قورشونی قارصده‌کی خدمت و فعالیتمه نهایت ویردی . برای تداوی اطنه‌یه نقل ایدلدم . یارالی ، بیتاب ایدم . فقط روحم صاغلام وامیدواردی . بالخاصه ، قارصده‌کی قیصه تدقیقاتم بکا چوق امیدلر ویرمشدی.

هله اطنه‌یی یارالی کلدیکم کون اویله غلیانلی ومتهیج بر وضعیتده بولمشدم که بیکلرجه خلق، اختیار ، کنج ، قادین، چوجق حکومت میداننه طوپلانمش فرانسزلرك اطنه‌یه آیاق باصدیغی کوندن اعتباراً باشلایان فجایعه‌قارشی کوکره‌مش،ایریلی اوفاقلی بر آرسلان سوروسی کبی:

— نه اوله‌جقسه بر آن اول اولسون دییه باغیرییوردی .

اوكون آطنه‌ده ارمنيلر طرفندن وانلی احمد افندی اسمنده بر ذات غايت فجيع بر صورتده قتل ايدلمشدی . ومحل وقعه‌ده بر فرانسز شابقه‌سی وبرسونكو بولنمشدی. جنايت شكل وماهيت اعتباريله غايت شنيع وفرانسزلر ايچون غير قابل ستر وتأويل ايدی .

بو اجتماع مرتب اولديغی حالده تورك تساندی ، منحصراً وجدانلرده‌كی حس مشترك بوتون خلقی مدنی بر انتظام ووقار ايله طوپلامشدی . كيتدكجه بويويه‌ن كومه‌لر ودالغه‌لر حالنده اهالی كليور . كليور متصل كليوردی . بو هيبتلی واصيل متينغ آطنه‌يه يكی كلمش اولان فرانسز والیٔ عسكريسی بره‌مونی شاشيرتمشدی . بوكسك ومعظم بر تاريخك شرف واصالت شعشعه‌سی آلنلرنده اوقونان بوخلق، بوتون حالی، طوری وسوزلريله مدنی رشدينی كوستريوردی . بومتينغ سفيل برجنايتك مرتكبلرينی تلعيندن زياده بوتون روح ومعناسنك عظمتيله فرانسز اشغالنی واستيلاسنی غايت آچيق برطرزده پروتستو ماهيتنده ايدی . فقط دشمنك دومانلی وحريص كوزلری بوحقيقتی كوره‌ميه‌جك قدر رؤيت قابليتندن محرومدی . يارالی بولنديغم اثناده شاهدی اولديغم بومتينغ بكا يكی برامید وحيات ومستثنا برعزم وغيرت تلقيح ايتدی .

بناءً عليه بنم حسی وحقيقی محركم بومتينغ واطنه‌ليلردر ديه‌بيليرم. كوزل سيحان ! سن مسعود و مستريح آقابيليرسك ! صولاديغك طوپراقلرده دنيانك اك اصيل وجوانمرد برملتی ياشيور ... بوقهرمان و فداكار خلق قابل دكل اسارتی و استيلايی قبول ايتمز . يالكز آكلاتمق بوتهلكه‌يی آكلاتمق لازمدی .

— یالکز بر رهبر ومنجی لازم دیوردم .

خلقه چوق اعتمادم واردی . حتی اشقیابیله ملی ووطنی جریانلره لاقید قالامیوردی . بو عمومی فکرله بنی یارالایان و خستەخانەلرده ایکەتن شقی‌یی بیله عفو ایدیـوردم و فی‌الحقیقه بالآخره کندیسنی معیتمه آلدم . بکا الك زیاده مربوط اولەرق فداکارانه چالیشدی . وظیفه اوغرنده یارالانمش اولمق او اثناده اطنەده بنم ایچون مستثنا بر معروفیت حاصل ایتدی . حتی بر ەمون بیله بنی فرانسز خستەخانەسنده تداوی ایتدیرمك صورتیله کویا بر جمیله کوستردی . اطنەده تداویم خصوصنده پك چوق معاونت وتسهیلات کوردم . اعادۀ عافیت ایدر ایتمز همان ینه قارصه عودت ایتدم .

اطنه ولایتی هنوز فعلاً اشغال عسکری آلتنه آلنمامشدی . یالکز اطنه‌ـحلب شمندوفر خطنك بعض اقسامنده فرانسز کسوۀعسکریەسنه بورونمش ارمنی جاسوس وفدائیلرینك خط جوارنده اله کچیردکلری تورکلری اولدوردکلری و صویدقلری ایشیدیلیوردی .

هر کون تهلکه وفلاکت بر آز دها یاقلاشیوردی .

هر ارمنی کون کچدکچه بر آز دها شیماریـور ، وارمنیلەشییور ، قورقونج و قانلی طیرناقلرینی کوستـریور ، اجنبی تحریکاتیـله ، پروپاغانداسیله اوصـاف انسانیەسنی غائب ایتمش سـاخته بر خلاص ومدنیت ماسکەسیله تورکه صالدیریوردی .

ارمنی انتقام آلایی

اطنه‌ده تشکیل ایدیلن ارمنی انتقام آلایی علناً ظلم واعتساف بایراغنی آچمش ایدی . فقط ، بو آلای کیمدن انتقام آلاجق ؟ اردو ترخیص ایدلمش ، اطنه ولایتی قونترول آلتنـه آلنمش ایدی . فرانسزلرجه بو عنوان آلتنـده برآلای تشـکیلنه ناصیل موافقت ایدیلیوردی ؟ بو انتقام آلاینه نه لزوم واردی ؟ فقط اونلرك هدفی یالکز تورك حکومتی تورك حاکمیتی دکلدی ، بالذات تورك حیـاتنه قصد ایدی وبالخاصه اونی یاشاتمامق، اونی بوغمق، اولدیرمك ایدی.

لاکن بیلمم بوقاچنجی تجربه ایدی ؛ برقاچ‌دفعه‌لر ودها پك‌یاقین برماضیده خیانت وجنایتك جزاسـنه دوچار اولدیغی حالده بو ملتی سوق واداره ایدنلر حالا متنبه اولمامشلردی.

هانکی دشمن مملکتمزه قارشی براستیلا املی بسـله‌مش وبونی احضار ایچون‌ده وجدانه وانسـانیته مخالف غیر طبیعی بر اختلال ، توزکلری حرکته کتیره‌جك برظلم ووحشت یاپمق‌ایسته‌مشسه بوکبی ایشلر ایچون ارمنیلری دائما لیاقتلی برآلت اولارق قوللانمشدر.

فرانسز حربی، فرانسز مدنیتی، فرانسزعرفانی چوجقلغمدنبری بنی اوقدر تسخیر ایتمش ایدی که ؛ بدایةً اطنه‌یی فرانسزلرك موقةً قونترول آلتنه آله‌جقلری بنی تدهیش بیله ایتمامشـدی . و هرحالده فرانسزلرك ارمنی‌جانیلرینی، فدائیلرینی.جاسوسلرینی قوللانه‌جقلرینه‌ده

بیلمم نه دنسه احتمال ویرمك ایستەمیوردم . فقط حادثات وحقیقت تخمینمده آلداندیغمی بکا پك آجی برصورتده آکلاتدی.

کیلیکیا فجایعی

فرانسز میرآلایی بره‌مونك والیٔ عسکری صفتیله اطنه‌یه‌مواصلتی فرانسز ـ ارمنی مظالمنه برمبداء تشکیل ایتمشدی وبومظالم بلاانقطاع توالی و تزاید ایدییوردی . ولایتده تورك حاکمیتی شکل وقوت اعتباریله تمثیل ایدن ژاندارمه‌یی طاغیتمادقجه ، انحلاله اوغراتمادقجه خفیف قطعات ایله مصرفسز صورتده یالکز ارمنی خباثت و خیانتنه استناد ایله کیلیکیا اشغال ایدیله‌مزدی .

واضحاً کوریلیوردی که فرانسزلرجه اورته‌دن قالدیرلمسی لازم‌کلن ژاندارمه ایدی . اونلر ، خلقه اك زیاده تماس ایدن بو قوتك معنوی قدرتی آکلیورلردی . بو اعتبارله فرانسز و ارمنی سونکولرینك کسکین اوجنی سینه‌مده حس ایدییوردم. فقط؛ نه اولورسه اولسون ممکن اوله‌بیلدیکی قدر صبر ایده‌جك ، ثبات کوستره‌جکدم .

کندیلکمدن مجبور اولمادقجه چیقمق ، رجعت ایتمك ، دیرزور کبی بوراسی‌ده تخلیه ایتمك امکانی یوقدی. بوکا عزم ایتمشدم .

هر یاپیلان تجاوز، هر ارتکاب اولنان فجیعه کین وانتقام حسمی تزیید وتقویه ایدییوردی. بوتون قوتمله صبر وثبات کوستره‌جکدم .

فقط ، بیلمم که نه درجه‌یه قدر صبر ایده‌بیله‌جکدم . وقوعات سریع برصورتده علیهمزه انکشاف ایدییوردی .

بره‌مون ، اطنه ژاندارمه آلایی قوماندانی قائممقام هاشم بکی مقصدینه ایلك حائل عد ایتدیکی ایچون کندیسنه ویردیکی بر چای ضیافتنی متعاقب توقیف ایتدیره‌رق ولایتدن چیقارتدی تبعید ایتدی واطنه ژاندارمه آلایی لوپه اسمنده بر فرانسز یوزباشیسنك امرینه ویرلدی .

اطنه‌ده تحت تداویده بولندیغم اثناده قائممقام هاشم‌بکله خصوصی ومحرم کوروشمش ایدم . وضعیتك ایلریده آله‌جغی شکله نظراً موقعلریمزی محافظه ایتمکلکمزی و ممکن اوله‌بیلدیکی قدر تورکلری صیانت ، منور وحمیتلی اهالیدن کیزلی بر مدافعه تشکیلاتی اساسلرینی احضار ایلمکی قرارلاشدیرمشدق . هاشم بکك بو صورتله انفکاکی مهم برضیاع ایدی .

قوزان و حوالیسی

تاپاروا اسمنده بر فرانسز یوز باشیسنك ۳۳۵ سنه‌سی مارتنك جمعه کونی ـ متصرف عسکری صفتیله ـ قوزانه مواصلت ایتدیکی خبر آلندی . اطرافنی هپ ارمنیلر آلمش وکندیسنی فرانسز وارمنی بایراقلرندن یاپیلمش مشئوم بر طاق آلتندن کچیروب متصرفلق مقامنه کوتورمشلر .

تاپاروا ، تورکلره قارشی تهدید آمیز بر نطق ایراد ایتمش و آللنبی اردولری کوچوك بر دعوت و اشارتمزه مهیادر دیمش .

او دقیقه‌دن اعتباراً قوزانك سماسی‌ده سیاه بلوطلر قاپلادی .

بر مدت صوکره قوزان ژاندارمه طابوری قوماندانی بیکباشی عثمان نوری بك مأذوناً طرابلس شامه کیتمش اولدیغندن ژاندارمه طابور قوماندانلغی وکالتنه تعیین اولنان قوزان اخذعسکر شعبه رئیسی [شاملی] هاشم افندیدن شو تلغرافی آلدم :

قارص ژاندارمه قوماندانلغنه

نومرو
٢٣٤٧

قادرو کزك نصفی اسلام، نصفی ارمنی اوله‌جقدر اوکا کوره اکمال ایدلمسی.

٧ مایس ٣٣٥ قوزان ژاندارمه طابور قوماندان
وکیلی
هاشم

آرتق ژاندارمه‌ده الدن چیقیور دیمکدی .

ولایت اوزاقلردن کلن کیم ونره‌لی اولدقلری آکلاشیلمایان بر چوق ارمنیلرله دولویوردی. بو، بیاض قالپاقلی، قامالی چفته‌طبانجه‌لی ارمنیلر آقین، آقین قوزان لواسنه‌ده کلمکه باشلادی . بر چوقلری قافقاسیه‌ده چار اردوسنه خدمت ایدن آنترانیك چته‌سنه و آنارشیست جمعیتلرینه منسوب بو سرسریلر اوزون مدت جنایت و شقاوتله

یاشادقلرندن وکندیلرینه بونی برصنعت ومدارمعیشت اتخاذ ایتدکلرندن کوزلری قانلانمش برر انسان قصابی اولمشلردی . یقمق ، قیرمق ، ازمك، اولدورمك یکانه امللری ایدی .

متنوع وعلی العجایب اونیفورمه‌لریله بو آنارشیستلر هر کسه کندیلرینی مختلف رتبه‌ده فرانسز ضابطی اوله‌رق طانیتیورلردی .

بره‌مون، بو جنایتلره وقاتللره بیلمم ناصل بر وجدان جسارتیله فرانسز اونیفورمه‌لرینی کیدیرمش وبونلرك هیچ بر مقصد استهداف ایتمه‌ین تورکلر علیهنده‌کی تشویقات لئیمانه‌لرینه آلت اولمشدی .

فرانسه و فرانسزلره قارشی اوزون و اسکی سنه‌لردنبری تورك قلبارنده موجود محبت بو صورتله مدهش بر طرزده سقوط و زواله اوغرایور و او محبتك یرینه کین ونفرت قائم اولیوردی .

هله بوقفقاسیه‌دن، آمریقادن، بلغارستاندن جانیانه مقصدلرله کلن و کتیریلن بو شعورسز ، مفکوره‌سز یالکز تورك اولدورمکدن وتورکی صویمقدن باشقه برامل طاشیمایان بوارمنیلرك بره‌مون طرفندن پولیس وژاندارمه خدمتنده قوللانیلملری دنیانك هیچ بر طرفنده کورولمه‌مش وایشیدلمه‌مش برطرزده کلیکیاده بر«جانیلر ادارهسی»نك تأسسنی موجب اولدی. کیلیکیاده وجوده کتیریلن بو ماوی رنکلی فرانسز اداره‌سی هردرلو قیودمدنیه وحسیات انسانیه‌دن معرا ایدی.

تورکلرك مالی، جانی، عرضی، ناموسی هردرلو مقدساتی بشریت ایچون الی الابد موجب شین اولان بره‌مونك اداره‌سنجه مباح ایدی.

وقتیله ارمنیلری تورکلره قارشی عصیان ایتدیرمك، مملکت داخلنده، مداخله‌یه وسیله بولمق ایچون قاریشیقلق چیقارتمق مقصدیله متعصب

پاپاسلر ونفاقجو قومیته‌جیلر طرفندن تورکلرك مظالمنه دائر اویدورلمش فجایع افسانه‌لری شمدی برمون وارمنیلر طرفندن برحقیقت اوله‌رق تورکلره تطبیق ایدیلیور ، کوز اویمق ، قولاق وبرون کسمك ، قادینلری آیاقلرندن آصوب دوکمك ، ممه‌لرینی قوپارمق ، اك خیالپرور برفاجعه رومانجیسنك بیله تصور و تخیل ایده‌میه‌جکی برشکل ملعنتده تورك قادین وقیزلرینك عرضنه تجاوز ایتمك صورتیله بدبخت مستولیلر دنائت وشناعتده جداً امثالسز نمونه‌لر کوستریورلردی .

اك جانیانه و نو ایجاد بر طرزده ایقاع مظالم ایدن هر ارمنی ، ارمنیلر آره‌سنده بویوك بر انتقام قهرمانی دییه شهرت قازانیوردی . هیچ برباردونك ضابطی ، کیلیکیاده‌کی ارمنیلرله تشریك مساعی ایدن فرانسز ضابطلری قدر کیرلنمه‌مش وآلچالمامشدر .

قانون ، نظام ، انتظام ، اصول ، وعدالت انجق فرانسز وارمنی ضابطلرینك کیف ورأیندن عبارتدی .

بالخاصه بو اوچ اساسلی تشکیلات ، کیلیکیا تورکلکنی ازمك ، قورقوتمق ، صویمق و اولدورمك ایچون جهنمی برر ماکنه حالنده ایشلیوردی :

١ — ارمنی انتقام آلایی وارمنی کوکللی وفدائیلری

٢ — تسویهٔ مصالح قومیسیونلری

٣ — ضابطه ، خفیه وجاسوس تشکیلاتی

بو اوچ شبکه‌یی قوران ، تنظیم ایدن قانلی برطرزده ایشله‌تن‌ده برمون ومعیتی ایدی . هیچ برزمان فرانسزلر کیلیکیا فاجعه‌لرینك مسئولیت تاریخیه‌سندن تبری ایده‌مزلر .

کیلیکیانك تورك حکومتنه عائد بوتون تشکیلاتی پولیس وژاندارمه‌سی انحلال ایتدیرلدکدن صوکرا صره منورصنفنه ، اشرافه وزنکینلره کلمشدی .

اولدورلمسی موافق کورولمیانلر سوروله‌یوردی .

قوزان اشرافندن صائم بك

سهلك زاده حسن افندی

قورد اوغلی خلوصی افندی

محفه زاده ابراهیم افندی

آووقات مصطفی افندی

وبرچوق رفقاسی بوتون عائله‌لری وچوجقلریله برابر سورولمش بوتون مال وملکلری اللرندن آلنمش ارمنیلره توزیع ایدلمشدر .

برطرفدن تسویهٔ مصالح قومیسیونلری مسلمانلره عائد املاك ، حیوانات ومواشی‌یی شارلاتان ویالانجی بر ، ایکی ارمنینك شهادتیله صاحبلرندن آلوب ارمنیلره ویریور . بر ، ایکی عصر اول برارمنی مالی اولدیغی روایت ایدیلن بر تارلا ، برباغ بو ، حکملری قابل استیناف وتمیز اولمایان فوق‌القانون وفوق‌الحاکم قومیسیونلر طرفندن ارمنیلره تفویض اولونیوردی .

دیکر طرفدن‌ده فرانسز-ارمنی ضابطه و خفیه تشکیلاتی وارمنی فدائیلری یوللرده، قیرلرده اللرینه کچیردکلری مسلمانلری جاناوارجه برذوق ایله اولدیریوردی. بوصحنه‌ده؛ برمون ومعیتی قاتل برآوجی، ارمنیلر قودورمش برآو کوپکی وهر درلو واسطه‌سی اللدن آلنمش زوالای تورکلرده معصوم برآو، برهدف ایدی .

هر کون تورکلردن سلاح آرامق بهانه‌سیله جزای نقدیلر آلینیور، رسمی برعنوان و کسوه آلتنده مدهش برشقاوت یاپیلیوردی .

خاچین قضاسی مرکزینه یاریم ساعت مسافه‌ده اون برریاشلرنده ایکی تورك چوجغی ارمنی فدائیـلرینك یره یاتیروب قوزی کبی بوغازلمقده اولدقلرینی کوره‌ن اشرافدن کوزاده اسماعیل بك نامنده‌کی کنج چوجقلری قورتارمق خصوصنده‌کی رجا ومداخله‌سـنك قوربانی اوله‌رق اوده قولاغی ، برونی کسیلمك و کوزلری اویولمق صورتیله اعدام ایدلمشدی . بوجانیلر هیـچ بر صورتله تعقیباته معروض قالمییور بالعکس فرانسزلره بررارمنی ملی قهرمانی اولویورلردی .

قوزان تحریرات مدیری رضا بك

« محاسبه‌جیسی حمدی بك

خاچینك کرازلی یورت قریه‌سندن جانباز کهیا اوغلی منلا محمد

وعینی کویدن بوران اوغلی

کوریشارك قریه‌سندن مرعش اوغلی

قازیقلی قریه‌سندن عثمان

کبه چنار ژاندارمه قره‌غولی افرادندن حاجی

اقسار قریه‌سندن قره حاجی اوغلی حاجی ابراهیم

کوچوکلر قریه‌سندن طوپال علی و یدی یاشنده‌کی چوجغی

قیزیل اوراندن چرکس

قازیقلی قریه‌سندن مهاجر حسن ایله درت آرقداشی

ونك قریه‌سندن طرسوسلی محمود

دوغانلی قریه‌سندن دکانجی قیصریلی شکری

سرقنطیندن یکیجه‌لی محمد و اوغلی و آرقداشی امیر علی

داناجی قریه‌سندن خطیب اوغلی عبدالقادر
عمجه زاده‌سی اسماعیل
صاری چید قریه‌سی مختاری حلاج محمد
سپاهی قریه‌سندن حبیب وحسین وعثمان وفاطمه ودفنه
قوزانلی بربر درویشك زوجه‌سی
محکمه مباشری قوزان اوغلی مصطفی
یره باغانلی صبرلق مصطفی
قوزانلی بربر مصطفی درویش
طبانلی قریه‌سندن سلیمان
قوزانلی متقاعد یوز باشی حاجی محمد افندی
حاجی میرزالی قریه‌سندن ایبش
تجاردن جمال افندی
فکه‌نك بکرحاجیلی قریه‌سندن تراش علی
قوزانلی اسماعیل اوغلی بطال
سیسلی منلا محمد
صره ألفدد محمد
هرکله‌جی عمر اوغلی احمد
امت چاوش
قوزانلی کورد علینك درت چوجغی
دکرمنجی اوشاغی قریه‌سندن آزغین ابراهیم
طوشان تپه‌سی قریه‌سندن حسین آغا
طوسلی وحاجیلر قریه‌سندن احمد و مصطفی ایله بش آرقداشی
ودها اسملرینی ضبط وقید ایده‌مدیکم برچوق تورکلر کوزلری اویوئق
و برونلری کسیلمك صورتیله شهید ایدلمشلردر .

قوزان اشغالی اثناسنده طاغلره ویوللره پارچه ، پارچه ایدیله‌رك اولدورولمش یوز قرق تورك جسدی بولونمشدر .

ارمنیلرك مظالمی

قوزانده فرانسز متصرف عسکریسی اولان تایاردانك ضابطهٔ خصوصیه‌سی خدمتنی یاپان و [اوخانس چاوش] نامیله شهرت آلان ارمنی ژاندارمه چاوشی ارمنی فدائیلریله برابر تورك کویلرینی درلو ، درلو بهانه وتضییقلرله صویویور وآلدیغی پاره‌لری :

ـــ تورکلر بکا سلاحلرینی آلامقلغم ایچون رشوت ویردیلر دیه‌رك مکافاتی آرقداشلریله آرالرنده تقسیم ایتدیریور وینه ظلم وتضییق ونهب وغارت سفرینه چیقیوردی .

بالخاصه خلقی الك زیاده متأثر ایدن تورك قادین وقیزلرینه واقع اولان تسلط وتجاوزدی . بو ، اوقدر شنیع و رزیلانه برطرزده یاپیلیوردی که هیچ برینك حقیله تصویر ایدلمسنه امکان یوقدر .

بودنی، سفیل وهردرلو قیدلردن، مسئولیتلردن آزاده قودورمش جاناوارلر کبی اطرافه صالدیران فدائیلر محضا تورکلری دها زیاده تحقیر وتعذیب ایتمك ایچون مسلمان قادینلرینی تهدید وتضییق ایله ونمایشلرله کلیسالرده تنصر ایتدیریوردی. بو فجایعی حقیله نقل وتصویر ایتمکی وقار وعزت نفس ملیمزه موافق کورمیورم .

ایلك مقاومت حركتی

فكه قضاسنك يره‌باقان قريه‌سندن حسن نامنده برينك زوجه‌سنك الندن جبراً آلنه‌رق اوقريه‌ده فدائی قوماندانی بولنان اوسب چاوشه تزويج ايدلمسی اوحواليده‌كی مدافعه‌ومقاومت حركتنك مبدئی اولدی. حسن، شكايتلرينك مسموع اولماديغنی كورونجه اوكوزينی صاتاراق تدارك ايتديكی سلاحله اوسبه تجاوز ايتدی. مرمی اوسبه اصابت ايتمه‌مشدی. بو صورتله طاغه چيقان حسن، ظلمديده توركلردن درحال برچته تشكيل ايتدی. ومقابل حركتده ظلمك وتضييقك غايت طبيعی برنتيجه‌سی اوله‌رق كنديني كوستردی.

بن آرتق مجادله‌يی فعلاً باشلامش تلقی ايديوردم.

هر نه اولورسه اولسون آرتق فعاليته كچمك زمانی كلمشدی. بوتون اهالينك كنجلرك، اختيارلرك، قادينلرك وچوجقلرك روحنده يكی برآتش يانمغه باشلامشدی:

— اوله‌جكسه‌ك بيله ناموس وشرفزله اوله‌لم!

بو برمجادله فكری‌وعزمی‌ايدی‌كه بونی فعله قلب‌ايتمك لازمدی.

قوزانك حميتلی كنجلرندن: علی شادی بك [قوزان مبعوثی]

حسين افندی [قوزان مبعوث سابقی]

ياريم زاده احمد افندی

بيطر مفتشی مظفر بك [آنقره‌ده بيطر مديرعموميلكی امراض

ساریه شعبه‌سی مدیری] دن مرکب وفوق‌العاده خفی اوله‌رق تشکیل ایتدیکمز :

« انتباه جمعیتی »

خلقك مقاومت وخلاص آرزوسنك ساحهٔ حقیقته انقلاب ایده‌جك بر باشلانغیجی اولدی . جمعیت غایت ایی دوشونیلمش و ایی ترتیب ایدلمش بر پروغرام داخلنده فعالیته باشلادی . دورغون بر صویه آتیلمش برطاش کبی کیتدکجه بویومك صورتیله کیزلی برموجودیت اکتساب ایتدی . بالخاصه بنم ، نظر دقتی جلب ایتمامکلکم ایجاب ایدییوردی. بوتون ارمنی نظرلری بکا متوجه ایدی و بعضاً تحمل ایده‌میور کندیمی‌اونودویور، جوشقونلقلروطاشقینلقلرده‌بولونیوردم. کوچوك بر احتیاطسزلق بوتون مساعیمزی زیر وزبر ایده‌بیلیردی. کویلولر، دوچار اولدقلری شدید ظلملره، تعقیبلره وتضییقلره رغماً فداکارلقدن کری طورمیور، چکینمیورلردی .

تورك کویلوسنك اصیل روحنی ، نه عصرلرك سیئات اداره‌سی و نه‌ده استیلا بوزابیلمشدی . او ، بوممکلتك حقیقی ولی نعمتی وحامیسی هر زمانکی کبی ینه عالیجناب ایدی.

او مهالك آراسنده تشکیلات یاپمق اوزره بندن مظاهرت طلب ایدن سعدالدین بکك [بالآخره قره‌عیسالو قائممقامی‌اولدی] قوزانده قالمسنی‌موافق‌بولمادیغمدن کندیسنی‌صاری باغچه‌لی روم‌ایلی‌مهاجرلرندن

علی عثمان اوغلی احمد آغانك نزدینه کوندرمشدم . احمد آغا هر درلو فداکارلغی کوزه آلدیره‌رق قبول ایتدی وجداً حمیتلی بر تورك اولان بو احمد آغا بالآخره قوزان حوالیسنده‌کی خدماتیله بحقٍ قلبنك نجابتنی کوسترمشدر .

یره باقانلی حسنك ترتیب ایتدیکی چته یکرمی کشیلك اولمش وکیتدکجه‌ده قوتلنمکده ایدی .

بو چته قوزان-خاچین جاده‌سی اوزرنده پوزات کدیکنده ارمنی ضابطلرندن میساق ایله درت ارمنی فدائیسنی پوصویه دوشوره‌رك قتل ایتدی . فرانسزلر و ارمنیلر بو وقعه قارشیسنده شاشیرمش اولمغله برابر بوتون شاشیرمش ظالملرك یاپدیغی کبی مدهش جنایتلرله موقعلرینی بر آز دها دوشوردیلر . چته‌یی اله کچیره‌مدکلرندن محل وقعه‌یه یقین اولان پوزات تورك کوینی کاملاً یاقدیلر . اهالینك بوتون اشیا وحیوانلرینی ضبط ویاغما ایتدکلری کبی کویك مختاری حمزه ایله قارداشی موسایی قوزانده حکومت اوکنده وموقوف بولنان آنالرینك، بابالرینك کوزلری اوکنده بلامحاکمه اعدام ایتدیلر .

بو مظالم تورك مقابل حرکاتنی تشویق ایدییوردی و جمعیتمزك مساعیسنی تسهیله وسیله اولویوردی .

جمعیتمز تورکلردن هیچ بر اهانت و خیانته معروض قالمیور، بالعکس جمعیتمزه داخل اولسون اولماسون فعالیتمزی حس ایدنلردن دائما مظهر معاونت اولویوردق. قوزان اهالیسنك‌اك مظلم واك امیدسز کونلرده کوستردیکی حمیت ووطنپرورلکی دائما لسان تقدیر وشکران ایله یاد ایدرم جمعیت مقصدینه موفق اوله‌بیلمك ایچون قوزانده یکانه

حاکم اولان فرانسز متصرف عسکریسی تاپاروایی الده ایتمکی برامل مخصوص تلقی ایتمشدی .

بونك ایچون‌ده ایلك یاپیله‌جق ایش تاپاروانك ترجمانی اولان ارمنی [بالیان]ك مأموریتنه نهایت ویردیرمك و اونك یرینه جمعیتمزه منسوب لسان آشنا برینی تاپاروایه ترجمان اوله‌رق ویرمك .

جمعیت ، بومقصدینه وصول ایچون بویوك مشکلاته معروض قالمادی . ترجمان [بالیان] ك فضایحی حددن افزون ایدی .

تاپارواده اوندن بکه‌دیکی استفاده‌یی تأمین ایتمش و ارتق کندیسی ایچون‌ده لزومسز بریوك ویوز قاراسی ودیدی قودی منبعی اولمشدی. ترجمان بالیانك علیهنده معین و منتظم یاپیلان پروپاغاندا نتیجه‌سی تاپاروا ترجمانه یول ویردی وجمعیتمزك هیئت مرکزیه‌سی اعضاسندن بیطر مظفر بك تاپاروایه ترجمان اولدی .

موندروس متارکه‌نامه‌سنك معدلی

بوصره‌ده ، موندروس متارکه‌نامه‌سنك عقدینی متعاقب جنرال اللنبی ایله استانبول حکومتی آراسنده عقد ایدیلن واوزمانه قدراستانبول حکومتی طرفندن هیچ برطرفه رسماً تبلیغ ایدلمه‌مش اولان ایکنجی برمتارکه‌نامه داماد فرید حکومتنك داخلیه ناظری اولان عادل بك طرفندن تعمیم ایدلدی .

بو ایکنجی متارکه‌نامه جنرال آللنبی طرفندن وقتیله جنوب

منطقه‌سنده نشر ایدلدیکی زمان عثمانلی حکومتی مأمورلرندن برقسمی بونی ، کندیلرینه استانبولدن تبلیغ ایدلمدیکی ایچون قبول ایتمه‌مك ایسته‌مشلرمش ، بودفعه استانبولدن رسماً تبلیغی استانبول حکومتنك [داماد فرید] ضمیرینی ، ماهیت‌واهانتنی کتم ایتمکه‌لزوم کورمدیکنی و دشمنلرله علناً تشریك مساعی ایتمکده اولدیغنی آ کلاتییوردی . دیمك اولویوردی که ارتق استانبولده بر تورك حکومتی یوقدی . بو مشئوم وثیقهٔ تاریخیه‌یی عیناً درج ایدییورم :

١ — آلتنجی اردو قوماندانی علی احسان پاشا تحویل مکان ایده‌جکدر .

٢ — آلتنجی اردو ترك سلاح ایده‌جك طوپ ، میترالیوز و اسلحه‌سنی تعیین ایدیله‌جك بر محلده مصر قوهٔ سفریه‌سنه تسلیم ایده‌جکدر .

٣ — طرفمزدن امر ایدلدیکی زمان اهالینك اسلحه‌سی آلنه‌جقدر .

٤ — قونترولمز تحتنده بولنان منطقه‌ده‌کی تورك ژاندارمه افرادی طرفمزدن لزومسز کورولدیکی وقت ترخیص ایدیله‌جك و اسلحه‌سی آلنه‌جقدر. قونترولمز تحتنده بولنان ژاندارمه‌لری ترخیص ایدیلنجه‌یه قدر مصر قوهٔ سفریه‌سنك اوامرینه تابع اوله‌جقدر .

٥ — ارتکابی تبین ایدن تورك مأمورلری مصر قوه سفریه‌سی طرفندن تحویل مکان ایتدیریله‌جکدر . بو مأمورلرك یرینه تعیین اوله‌جق مأمورینك اسامیسی تصدیق ایدلمك اوزره مصر قوهٔ سفریه‌سی قوماندانلغنه تودیع ایدیله‌جکدر .

٦ — بالعموم ارمنیلر ارزو ایدلدیکی وقت مصر قوهٔ سفریه‌سی

مملکتلرینه اعاده ایدیله‌جکدر . خانه ، اراضی و املاکلری درحال کندیلرینه اعاده اولنه‌جقدر. ارمنیلرك املاکنه یاپیلان ضرر وزیانی تقدیر ایتمك ایچون ایجاب ایدن محلی زیارته کیده‌جك اولان ضابطانه تسهیلات عظیمه کوستریله‌جکدر .

٧ — جرم ایقاع ایدن اشخاص توقیف ایدیله‌جکدر . آسایش و استراحت عمومیه‌یی اخلال ایتمسندن شبهه ایدیلن اشخاص توقیف ایدیله‌جکدر .

٨ — مصرقوۀ سفریه‌سی قونیه‌نك شرقنده‌کی بالعموم شمندوفر خطوطنی قونترول ایده‌جکدر .

٩ — مصر قوۀ سفریه‌سی بالعموم تلغراف وتلفون مخابراتنی قونترول ایده‌جکدر . هیچ بر تورکجه شفره‌لی تلغراف قبول ایدلمیه‌جکدر .

١٠ — مصرقوۀ سفریه‌سی ترخیص ایدیلن آلتنجی اردو افرادینی بدایتده هفته‌ده طقوز یوز نفراولمق اوزره مملکتلرینه اعاده ایتدیره‌جکدر.

١١ — تورك حکومتی بزدن فرار ایدن هندلی ویا دیکر افرادی بزه تسلیم ایده‌جکدر .

١٢ — معلوم اولمیدرکه ؛ مصر قوۀ سفریه‌سی ارزو ایتدیکی محلی اشغال ایده‌بیلیر .

اخطار : سکزنجی مادده‌کی قونترول کلمه‌سنك معناسی :

مصر قوۀ سفریه‌سی ایستدیکی طرزده و ایستدیکی زمانده بغداد خطیله کرك عسکری و کرك ملکی نقلیات یاپدیرمغه صلاحیتدار اوله‌جغی کبی هر جنس امتعه‌یی هر زمان نقل ایتمکدن بغداد خطنه

ممانعت ایتمك صلاحیتنی دخی حائز اوله‌جقدر . بو شرطلر ، مصر قوۀ سفریه‌سنك باش قوماندانلغی طرفندن درسعادتده بولنان تورك حكومتیله بالمقابله یاپیلان شرائطدر .

بونك بلا ایجاب بر مدت صوكرا استانبول حكومتی طرفندن رسماً تبلیغنه لزوم حاصل اولمسی شایان دقتدی . بونی نشره سائق عجبا نه ایدی ؟

عثمانلی حكومتی مأمورلرینك مطاوعتنی تأمینمی ؟

فرانسز ضابطلری

بوتون فرانسز ضابطلری كبی تاپاروا ده كیلیكیاده‌كی فرانسز اداره‌سنك چوروكلكنی و دوامسزلغنی كوریيور ، توركلرك اقوام ابتدائیه كبی جبر ایله ، قورقو ایله، تهدید ایله اسارته آلنه‌مایه‌جغنی آكلیوردی و بناءً علیه وضعیتی اداره ایتمكده و جر منفعت ایلمكدن باشقه برامل بسله‌میوردی. تاپاروانی الده ایتمك جمعیتمزی یاری‌یاری‌یه موفق ایتمك دیمكدی. اك زیاده قوزانده ارمنیلرك كوزینه بن باتییوردم. قاچ دفعه‌لر بنی‌ده تبعید ایتدیرمك ایستدیلرسه‌ده موفق اوله‌مامشلردی. تعقیب وتضییقه دوچار ایدلدیكم واستجواب اولندیغم زمانلر :

— بن رواندیزلی‌یم . مملكتم انكلیز اشغالی آلتنده. صلح اولوب وضعیت توضح ایته‌دكجه رواندیزه كیده‌مم . استانبوله وباشقه بریره

کیدرسه‌م بنی قبول ایتمزلر . بن‌ده سزه برفنالق ایده‌جك دکلم. بن علی‌العاده برخاق کبی بوراده قاله‌جغم .

دییوردم . رواندیزلی اولمقلغم فرانسزلر نظرنده تورك تابعیتندن چیقمش بولندیغمی وروانديز اهالیسنك تورك دکل کورد اولدیغی ذهابنی حاصل ایتمکده ایدی. [۱]

جمعیتمزك تشکیلات وفعالیتی ایلریلیوردی . هر کس وضعیتك فجاعتنی کورویور ، آرامزده‌کی تساند کیتدکجه قوتلنیوردی .

بدایتدنبری ملی مقاومت و مجادله‌یه طرفدار اولوب بالآخره فوق‌العاده فداکارلقلر کوسترەن ذواتك اسملرینی کمال حرمتله ذکر ایتمه‌دن کچه‌میه‌جکم.

قوزانده :

صائم بك [۲]

یاریم زاده احمد افندی

سهلك زاده حسن »

قورد اوغلی خلوصی »

مفتی زاده احمد جودت »

یکن زاده احمد وخلیل »

آقچه‌لی زاده کامل »

[۱] دشمنلر دائما بو تورك ـ کورد ذهابنده آلدانه‌جقلردر . هیچ بیلمیورلرکه تورك ملتی ؛ تورکلر وکوردلردن متشکل غیرقابل تفریق برجامعهٔ ملیه‌در .

[۲] بالآخره حرکات ملیه اثناسنده شهید اولمشدر . مکتب حقوقدن مأذون حمیتلی وفداکار برکنج ایدی.

علی کهیا زاده حقی آغا و برادرلری یوسف اغا وعکاش [١] افندیلر
حاجی حسن آغا زاده شاکر واحمد افندیلر
فکه‌لی جزمی بك
شریف افندی
قارصده :
مفتی زاده حازم افندی
نوری چاوش
توفیق آغا
معلم راسم افندی
حاجی موسی زاده‌لردن جوشقون توفیق بك وقرداشلری
صونباس آغالرندن محمد بك ، یعقوب افندی ، مرشد افندی ،
داود افندی ، منلا مصطفی
محرم بك زاده حاجی ودوردی بکلر
چوقاقلی احمد پاشا
حاجی ایدهم افندی وفائق افندی
محمد فکری افندی
اوه‌رکلی قنبرلی زاده عثمان افندی وبرادی شکری افندی [٢]
جوشقون عثمان بك
خاچینده :

[١] بوذاتده بالآخره حرکات ملیه اثناسنده شهید اولمشدر .
[٢] بو نجیب یوره‌کلی ذاتده حرکات ملیه اثناسنده شهید اولمشدر .

مفتی زاده عزت افندی [١]

آرسلان بك

ودها اسملرینی تخطر ایده‌مدیکم قوزانده اویله حمیتلی ونجیب انسانلرله محاط ایدم‌که ؛ یوزلرجه سنه‌لر صوکرا کیلیکیاده یاشایه‌جق بونلرك اولاد و احفادی بو قهرمان بابالرینك فداکارلغیله افتخار ایده‌بیلیرلر .

ایلك خلاص شعله‌سی

قوزان متصرفی‌اولان وجمعیتمزك تشکیلات وفعالیتندن‌معلوماتدار بولونان احسان بك [تکفورطاغی‌والیسی] بیلمم نره‌دن الینه‌کچیرمش بکا ۲۰ تموز ۳۵ تاریخلی ارضرومدن یازلمش « مصطفی کمال » امضالی بربیاننامه ویردی . بوبیاننامه ایکی آی اول یازلمشدی . بیاننامه‌یی اوقویجه دلی کبی اولدم . سوینجمدن نه یاپه‌جغمی بیلمیوردم .

— اوخ یاربی آرتق قورتولویورز دیه باغیردم .

مصطفی کمال پاشایی طرابلس غرب حربنده درنه‌ده بولندیغم زمان طانیمشدم . چولده او ، یوقسزلق ایچنده اونك متین شخصیتی بکا منتظم برارودن زیاده امینتبخش اولمشدی . اون بش سنه‌لك

---

[١] عزت افندی‌یی برادری حافظ افندی ایله برلکده تاپاروا قوزانه کتیرته‌رك حبس ایتدیرمشدی . طقوزآی غیر قابل تصویر اشکنجه‌یه‌معروض قالدقلری‌حالده تخلیه‌لری ایچون تاپاروانك بالواسطه ایستدیکی‌پاره‌یی عزت‌افندی ویرمامك خصوصنده قیرلماز برعناد وثبات کوسترمشدر .

وقایع ایچنده ، بو وقایعك لدنیاتنه و کنهنه واقف اولانلرجه بو بیوك هویت هرضابطك قلبنده : استقبالك قهرمانی ایدی .

حرب عمومیده آنافارطه‌لرده وطنی ، استانبولی ، چناق قلعه‌یی او ، قورتارمش وبرنجی اردو قوماندانی‌اوله‌رق حلبه کلدیکی زمانده قلبلریمزه اونك اسمنك تأثیریله صانکه بر ظفر و موفقیت کونشی طوغمشدی. دیمك، پاشا بزم خبریمز اولمادن آیلردنبری چالیشیوردی.

٢٠ تموز ٣٥ تاریخلی اولان بوبیانامه ١٨ ایلول سنه ٣٥ تاریخنده بزم الیمزه کچمشدی وشبهه‌سز دها برچوق شیلر اولمشدی .

انتباه جمعیتنك سرورینه پایان یوقدی . شیمدی جمعیتمز ایچون ارضرومله، پاشا ایله ارتباط حاصل ایتمك یکی برغایه اولدی.

بیانامه کیزلی ، کیزلی الدن اله دولاشییوردی بیانامه‌ده پاشا : « آمال ملیه‌یه خادم برفرد صفتیله ملتله برلکده چالیشمق اوزره عسکرلکدن استعفا مجبوریتنده قالدیغنی » بیلدیرییوردی .

آیلردنبری هردرلو مواصله و مخابره‌دن محروم اولدیغمز ایچون ولایت خارجنده‌کی تشبثات و فعالیتدن خبردار اوله‌میوردق .

اراصیرا ، استانبولدن کلن بعض غزته‌لرده انسانه امید ویره‌جك ماهیتده دکلدی « ماندا » وحامی بردولت ترجیح و انتخابیله مشغول اولویورلردی . بونلر دولت حامیه‌نك نه‌دیمك اولدیغنی کلوب کیلیکیاده کورملی ایدیلر !..

آوروپالیلر ایچنده الك چوق سودیکمز ، انسانیتك ، مدنیتك ، حریتك حامیسی وسرافرازی عدایتدیکمز فرانسزلر بویله‌اولورسه... سنه‌لردنبری آلساس - لوره‌ن ایچون آغلایان فرانسه ، بوراده

ایکنجی بر آلمانیا کسیلمش یکی، یکی آلساس ـ لوره‌نلر ایجادایدییوردی. هرحالده آرتق فرانسزلرله وبالخاصه وجدانی قرارمش ارمنیلرله مجادله‌یه باشلامق زمانی کلییوردی.

مصطفی کمال پاشانك بو کوچوك بیاننامه‌سی، بزم ایچون جلدلرله اثردن دها مفصل، دها بلیغ ایدی.

بو، اوزاقلردن کلن سس؛ برفرمان قیام برمژدهٔ رها ایدی. دیمك تورك ملتی یکی بردور تاریخی آچمق ایچون دمیرکورسنی، چلیك قالقانی النه آلمش یکی بر بوز قوردك آرقه‌سندن خلاصه دوغرو یورویوردی.

بیلمم که بو سکز اون کلمه‌ده نه سحر واردی. هراوقویانك روحنه طلسملی برامیدخلاص نفخ ایدییوردی.

هله بنم ایچون مصطفی کمال پاشایی اولدن طانیمش اولمق نهایتسز بر قوت وامید منبعی ایدی. هرحالده ارضرومله مخابره ایتمك بوراده‌کی وضعیتمزی، تشکیلاتمزی آکلاتمق توحید حرکت و تأسیس ارتباط ایتمك لازمدی. بومقصدك حصولی ایچون فکه قضاسی موافق بولدم. فکه‌دن وجواردن ارضرومله مخابره ممکندی.

بو مقصدك تأمین حصولی ایچون فکه بلدیه رئیسی جزمی بکله کوروشدم. کندیسنی طانیوردم. حمیتلی برذات ایدی. قوزانده‌کی فعالیتمزدن، انتباه جمعیتك تشکلاندن ومساعیسندن بحث ایتدم.

درحال تشریك مساعی یی قبول وهردرلو فداکارلغه آماده اولدیغنی بیان ایتدی. دوه‌لی قائممقامی غاطف بکله [قیصری مبعوث سابقی و الیوم قیر شهر والیسیدر] کیزلی اوله‌رق مخابره‌یه باشلادق:

نهایت بنم بالذات دوه‌لی قضاسنه گیده‌رك قوای ملیه تشکیلاتنه مأموراً اورایه کلمش اولان ذوات ایله کوروشمکلکم تقرر ایتدی .

واسطهٔ مخابره اولان جزمی بکدن آلدیغم « مستعجل » اشارتلی برمکتوبده « قوای ملیه تشکیلاتنه مأمور ذواتك بنمله کوروشمك اوزره انتظارده بولوندقلری » بیلدیریلیوردی .

مصطفی کمال پاشانك ارضرومدن سیواسه کلدیکی شایع اولمشدی. عزیزیه و دوه‌لی حوالیسنده قوای ملیه تشکیلاتی علائمی حس ایدلدیکی بر زمانده بنم فکه قضاسنه کیتمك ایسته‌مکلکم فرانسزلرك پك زیاده نظردقتی جلب ایتدی . فقط ، منع ایتمکی‌ده موافق بولمدقلرندن فرانسز ملازمی [سوبی] نك بکا رفاقت ایتمسنی تکلیف ایتدیلر . قبول ایتدم.

جمعیتمز اعضاسندن مظفر بك‌ده ترجمان اوله‌رق بزه ترفیق ایدلدی . قوزاندن حرکتمزی تلغرافله جزمی بکه و فکه قائممقامی شرف بکه بیلدیردم . [شرف بك‌ده بوسیاحت اثناسنده جمعیتمزه داخل اولدی] . یولده ملازم [سوبی] ایله کوروشورکن بوتون آمال وتصوراتنه واقف اولمشدم . بو آدمك یکانه املی اون بیك لیرا یاپارسه فرانسه‌یه‌عودتنده‌استقبالنی تأمین‌ایده‌بیله‌جکنی‌تصورایدییوردی. وبو پاره‌یی آنجق تجارت یاپارق قازانمق املنده اولدیغنی سویلیوردی.

— هیچ مراق ایتمه‌یکز! بن سزه دها فضله‌سنی تأمین‌ایدرم .

جزمی بك زنکین وتجارتله مشغولدر . وبنم عزیز دوستمدر . هیچ کیمسه‌ده خبردار اولماز برلکده تجارت یاپارسکز ! دیدم ممنون اولدی .

جزمی وشرف بکلر قوزاندن حرکتمزی خبر آلنجه بزه ملاقی

اولمق اوزره «این‌دره سنه» کلمشلر ، اوراده کوروشدك .

جزمی بکله [سوبی] یی طانیشدیردم . وهرایکیسنی‌ده محرمانه کوروشدیردم. هفته‌ده اوچیوزلیرا تأمین ایتمك‌اوزره سوبی جزمی‌بکه بشیوز لیرا ویردی . و [سوبی] آرتق قازانه‌جغی اون بیك لیرانك نشهٔ خیالیله بزه دوست اولمشدی . مخیل اون بیك لیرا ، [سوبی] یی تورك طرفداری یاپدی . آرتق بزم فضائلمزی سویلیور ، بالخاصه بزه محبتنی آکلاتمش اولمق ایچون ارمنیلرك یالانجیلغندن ، حیله‌کار-لغندن بحث‌ایدیپوردی. آرتق [سوبی] نك زهرلی دیشلری سوکولمش دیمکدی . این‌دره‌سندن حرکتله [عائشه‌پیکار] کوینه کلدك ، قلبم بویوك براشتیاقله چارپیوردی .

عائشه‌پیکاردن‌دوه‌لی‌یه‌بش‌ساعتدر. قوای‌ملیه‌هیئتنك‌دوه‌لیدن‌فراقتین کوینه‌کلدکلری‌خبرینی آلدق. آرامزده ایکی‌ساعت‌قدر برمسافه واردی.

ایلك ارتباط

آقشام یمکنی متعاقب [سوبی] اوطه‌سنه چکیلنجه همان جزمی بکله برابر یاتمزه برسواری آله‌رق فراقتین قریه‌سنه کیتدك .

قراقتین‌ده دوه‌لی قائممقامی عاطف بك وقوای ملیه تشکیلاتنه مأمور طوفان بك [عسکری قائممقاملرندن عثمان نوری بك] [١]

[١] طوفان بك بالآخره پك چوق فدا کارلقلر یاپمش و طوفان بکك حاچیننده‌کی مجروحیتی اوزرینه او حوالی قوای ملیه‌سنك امر وقوماندانسی درعهده ایدرك حاچین عائله‌سنی اورته‌دن قالدیرمش قیمتلی‌قوماندانلریمزدندر.

قنبزلی زاده عثمان وقوزاندن فرانسزلر طرفندن تبعید ایدیلن دعوی وکیلی مصطفی افندیلر بزه منتظر ایدیلر .

ملاقاتمز پك صمیمی اولدی . بوفداکار وعزمکار آرقداشلری او قدر متین و چلیك روحلی کوردم که ..... بن قوزان احوالی کیلیکیا فجایعنی آکلاتدم ، انتباه جمعیتنك کیزلی فعالیتی، امیدلرینی ، امللرینی سویلدم ، اونلرده کیلیکیا خارجنده‌کی بویوك، معظم تشکیلات و تشبثاته ، سیاست عمومیه و هیئت تمثیلیه‌نك مقرراتنه دائر بزی تنویر ایتدیلر .

او کیجه حیاتمك اك مسعود کیجه‌لرندن بری ایدی . باالخاصه طوفان بکاك عسکر اولمسی و عینی منبعدن یتشمش بولنمقلغمز بنی اوکا دها زیاده تقرب ایتدی .

ملاقاتمز تام بر ائتلاف دائره‌سنده نتیجه‌لندی . نه‌لر یاپاجغمزی تشکیلاتك خطوط اساسیه‌سنی ، شکل و طرزینی ومخابره‌مزك صورت اجراسنی قرارلاشدیردق .

قوزانده‌کی انتباه جمعیتی او کیجه‌دن اعتباراً مدافعهٔ حقوق جمعیتی عنوانی اکتساب ایتدی . ساعتلر بر دقیقه قیصه‌لغیله کچمش صباح اولویوردی. کوکلم هیچ عودت ایتمك ایسته‌مییوردی . بوراده تنفس ایدیلن هوا قوزانده یوقدی ، اوراده قان‌قوقان اسارت هواسنه‌مقابل بوراده پاك ، تمیز ، پارلاق بر هوای حریت واردی . قوزان حیاتنه ارتق حساً تحمل ایده‌میه‌جك بر حاله کلمشدم .

فقط ، عودتم ، بودفعه بروظیفه حالنده آیروجه ضرورت کسب ایتمشدی. آیرلدق، فقط بو ملاقاتمز شایع اولور . وقتسز و لزومسز بر تعقیبه معروض قالیرز ملاحظه‌سیله فرانسز ملازمی سوبی ایله

قوای ملیه هیئتنك همان او کون کوروشمسی قرارلاشدیردق .

بو صورتله بزم بو محرم ملاقاتمزده شایع اولسه بیله تأویلی قابل اوله‌جقدی . عائشه پیکاره عودتمزی متعاقب عاطف بکدن سوبی‌یه ملاقات طلبنی حاوی بر مکتوب کلدی . مکتوبده فراقتین کوپروسنده کندیسنی بکله‌مکده اولدقلری مندرجدی .

سوبی بدایةً کوروشمك خصوصنده تردد ایتدی . فقط . بزم ماهرانه ادارهٔ لسان ایله کوروشمسی تشویق ایتمکلکمز اوزرینه موافقت ایتدی . و کندیسی ایچون بو ملاقات ، یازاجغی راپورنده موفقیتلی بر فصل تشکیل ایدردی .

بو دفعه‌ده سوبی ایله برابر فراقتین کوپروسنه کیتدك .

ترجمان مظفر بك ، مناسب فرصت و وسیله‌لردن استفاده ایده‌رك قوای ملیه‌نك عزمندن و تشکیلاتك پك وسعتلی اولمسی و بوتون آسیا اقوامنه شامل بولنمسی احتمالندن بحث ایدییور ، بو ، مادیت‌پرست فرانسزك کوزینه عدد و ارقام ییغییوردی .

جزمی بکدن آلنه‌جق اون بیك لیراده سوبی‌یه آلتوندن بر یولار اولمشدی .

فراقتین کوپروسنده کوروشولدی . طرفین یکدیکرینه تقدیم اولندی . سوبی بر قلیشه حالنده بولنان وجنرال غورونك بیروته کله‌جکندن و کیلکیانك فرانسز طوپراغی عد اولنه‌جغندن باحث بیاناتی عاطف بکه تکرار ایتدی .

عاطف بك‌ده : فرانسه‌نك کیلکیایی فرانسه طوپراغی عد ایتمکه هیچ بر زمان حقی اولمدیغنی و هنوز تورك صلحی اساسلرینك تقرر

ایتمامش بولندیغی و تورك اولدیغی بدیهی و آشکار اولان بر مملکت ایچون فرانسزلرك اصرارده بولنمیه‌جقلرینه امین اولدیغی بیلدیردی . عاطف بك سوبی‌نك بیاناتی شدت ومتانتله رد ایدیبوردی . صورت ترتیبندن تماماً غافل اولدیغی بو مرتب صحنه‌ده سوبی اویله سفیل و بجر کسز بر غاصب وضعیتنده ایدی که بو متجاوز و شرفسز ضابطی طوقاتلامامق ایچون جبر نفس ایدیبوردم .

اساساً ملاقاتك ترتیبندن انتظار اولنان مقصد حاصل اولمشدی . عودت ایتدك و حاچینه متوجهاً یولمزه دوام ایلدك .

مغاره ناحیه‌سنده

اهالیسی عمومیتله تورك اولان مغاره ناحیه‌سنك یوزه قریب کوینك مختار وهیئت اختیاریه‌سی قیارجق قریه‌سنده بزه بر رسم استقبال حاضرلامشلردی . سوبی بو مراسمه قارشی اظهار حیرت ایتدی . تورکلرك فرانسزلره قارشی بویله بر نمایش ترتیب ایتملری غیرواقع ایدی .

سائق و سببنی آکلامایاراق ممنون اولمشدی . سوبی مستقبلین وهیئت اختیاریه‌لرله کوروشمك ایستدی و بونلره قارشی‌ده معهود قلیشه‌یی تکرار اوقودی و آرتق کندیلرینی فرانسز تبعه‌سی، بویوك ومعظم بردولتك نائل حمایه‌سی اولمش بختیار انسانلر (!) عد ایتملرینی سویلدی. نطقنی مظفر بك ترجمه ایدیبوردی .

بنم‌ده بو سوزلری تأیید ایده‌جك ماهیتده بعض شیلر سویلمکلکم موافق اولاجغندن بحثله، بوتون هجران واضطرابانمزی تشریح ایتدم. یاپیلان مظالمی و بوندن قورتولمق ایچون، حاضرلانمق وسلاحلانمق لازم کلدیکنی و بوقارا کونلرك برکون اولوب زائل اوله‌جغنی آچیقدن آچیغه سویلدم. بالطبع سویلدکلریمی سوبی آکلامیوردی.

بعض سیکیرلرینه حاکم اوله‌مایان ومظالمك فجاعتنی دها زیاده حس ایتمش اولان سامعینك آغلامه‌لری سوبی‌نك نظر دقتنی جلب ایتمش اولدیغندن نه سویلدیکمی مظفر بکدن استیضاح ایتدی.

مظفر بك‌ده: عثمانلی حکومتنك بزی فائده‌سز برحربه صوقوب محو ایتدیکندن واولادلریمزی وقارداشلریمزك باطل وغیرقابل استحصال بردعوی اوغرنده اولدکلرندن بحث ایدیور، آغلایانلرده چوجقلری وقارداشلری حربده شهید اولانلردر» دیدی.

مظفر بك ترجمانلق رولنی جداً پك کوزل ایفا ایدیوردی.

کرك اون بیك لیرانك تأمیننه توسط ایتدیکمدن و کرکسه علناً کویا خلقی فرانسزلره اماله ایچون سوزسویلدیکمدن دولایی سوبینك بکا مربوطیت ومحبتی تزاید ایتدی. بونی، هرحالی، طوری وطرز معامله‌سی کوستریوردی.

اورادن خاچینه کیتدك. خاچینه اون بیك قدر ارمنی طوپلانمشدی. ارمنیلر سوبی‌یی آله‌رق ارمنی مکتبنه کوتوردیلر. بالآخره مظفر بکله بنی‌ده دعوت ایتدیلر. مکتبده ایکیوزدن فضله ارمنی کنجی واردی. سوبی‌نك بیاناتنی دیکله‌مك آرزوسنی کوستردیلر.

سوبی برمعتاد عینی قلیشه‌یی اوراده‌ده تکرار ایتدی. کیلیکیانك

فرانسزطو پراغی عدایدیله‌جکندن باحث فقره‌یه‌کلنجه ارمنی کنجلری اللرینی ماصه‌لره اورارق :

— کیلیکیا ارمنستاندر ! دیدیلر .

سوبی پك متأثر اولدی، مقابله ایتمه‌دی. بن بومنظره قارشیسنده سوبی‌یی بر آوجی، ارمنی کنجلرینی‌ده بوآوجینك آو کوپکلری ماهیتنده کوربیوردم . هیچ شبهه‌سزدرکه آو سفره‌سنده کوپکلرك موقعی‌اوله‌مازدی. بوکنجلر آکلامیورلردی که، خیانتله، جاسوسلقله دنائتله وباشقه‌لرینك ظلم واستیلاسنه آلت‌اولمقله برملت نه‌قورتوله‌بیلور ونه‌ده یوکسله‌بیلور ...

هرملت آنجق کندی وارلغنه، قابلیتنه، کندی تاریخنه، کندی عزمی و فداکارلغنه باصارق یوکسله‌بیلور . حالبوکه ارمنیلر بین‌الملل جاسوسلغی و غیر وجدانی خدمتلری تحت انحصاره آلمش بروضعیتده ایدیلر . مملکتمزده‌کی ارمنی مسئله‌سی بر ارمنی مسئله‌سی اولمقدن زیاده بر آوروپا مسئله‌سیدی .

خاچیندن سوبی ایله برابر ممنونیتله و قوزانده بنی قارشیلایاجق فلاکتدن تمامیله بی‌خبر اوله‌رق قوزانه عودت ایتدم .

نامأمول برحادثه

دها آتمدن اینر اینمز ایکی مسلح ارمنی فدائیسنی بکا منتظر بولدم.

— تاپاروانك نزدینه کیده‌جکسز ! دیدیلر .

بو معامله بنم ایچون اوقدر غیر منتظر ایدی که

— نه ایچون ؟ دیدم . سرت وخشین برچهره ایله :

— بیلمیورز دییه جواب ویردیلر .

مقاومت ایتمك معناسزدی . تاپاروانك نزدینه کیتدم . آثار تأثر و هیجان کوسترمیوردم .

تاپاروا بنی پك صوئوق برطرزده قبول ایتدی .

هنوز اوزون بریولدن کلمش اولمقلغم حسبیله برای نزاکت معتاد اولان مصافحه‌یه بیله لزوم کورمه‌دن سوزه باشلادی :

— سزك کالیست اولدیغکزه واهالی‌یی تحریك وتشویق ایتدیککزه دائر الیمزده مسلمانلر طرفندن ویرلمش وثائق موجوددر .

حقکزده تحقیقات اجرا ایدییورز . تحقیقات نتیجه‌سنه قدر تحت توقیف ونظارتده بولنمکز بره‌مونك امری اقتضاسندندر . دیدی وعلاوه ایتدی. حقکزده‌کی توجه مخصوصمزك اثری اوله‌رق سزی توقیفخانه‌یه کوندرمیه‌جکم اویکزدن دیشاری چیقمیه‌جقسکز. سزی اویکزده تحت نظارته آلدیره‌جغم .

برشی سویله‌مه‌دن چیقدم. کندیمی مدافعه‌یه بیله لزوم کورمدم. قوزانه بودفعه نه‌بویوك امللرله کلمشدم .

حقمده شکایتده بولنان تورکلر کیم اولابیلیردی ؟ اولجه انتباه جمعیتی طرفندن مصنع شکایتلر یاپدیرلمشدی. بوندن مقصدده فرانسزلرك بکا قارشی اولان امنیتنی ترصین و تقویه ایدی .

فقط بودفعه‌کی شکایتدن خبرم اولمادیغی کبی کیملرك طرفندن یاپیلدیغنی‌ده تعیین ایده‌میوردم . هرحالده تورکلرك بنم حقمده شکایتده

بولنملرينه امكان يوقدی . مطلقا بوده برارمنی خدعه و دسيسه‌سی اوله‌جقدی . اساساً فضله تعميقه‌ده حاجت يوقدی . تشكيلات تعضو ايتدكجه اير كچ ناصيل اولسه ميدانه چيقاجق دكلمی ايدم . فقط بنم ايچون قوزانده ياپيله‌جق دها برچوق ايشلر واردی . اصل جانلی وروحلی فعاليتم بوندن صوكرا باشلاياجقدی .

مدافعهٔ حقوق تشكيلاتنی اكمال ايتمك بودفعه‌كی سياحتمدن برابر كتيرديكم الك مقدس امل ايدی . موقوفيتم بوتون بومقصدلريمه حائل اولويوردی . شايد فرانسزلر وارمنيلر تشكيلاتمزه، بنم فعاليت‌خفيه‌مه وقوای مليه ايله تأسيس ارتباط ايتديكمه واقف اولديلرسه هرحالده قولای قولای قورتوله‌مزدم . بنم ايچون شمدی برچارهٔ خلاص قاليیوردی : فرار !.. هرزمانكی كبی نفسمه چوق اعتمادم واردی . ومادامكه أويمده خفيف برصورتده تحت توقيف ونظارتده‌يم . قاچابيليردم ديه دوشونويوردم . او كيجه رفيقه‌مله بوتون احتماللری، بووضعيت قارشيسنده نه ياپمقلغمز لازم كله‌جكنی اوزون ، اوزون تدقيق و محاكمه ايتدك، قونوشدق. معروض قالديغمز حال، استخفافه مساعد دكلدی .

رفيقه‌م، بوتون‌افعال‌وحركات وتشبثاتمده بكا محرم‌وشريك‌ايدی . وظيفه اوغرنده آلديغی ياره‌لری او، اللريله صارمش، بالخاصه ديرزور رجعتنده چوق صقنتيلر چكمش ونهايت قوزانده بزی آتشدن نچه‌سنه آلان دشمن‌استيلاسندن چوق متأثر اولمشدی . زواللی قادين ! بن دائما اوكا وسيلهٔ اضطراب اولويوردم .

بو دفعه بر چارهٔ خلاص اوله‌رق بولديغمز فرار تشبثنه اونك

اشتراکنه امکان یوقدی . شمیدی بش یاشنده بولونان اوغلم «تیمور»
دنیایه کلمك اوزره بولونیوردی . او، بو حالیله بنمله برابر کیده‌مزدی .
بوراده قالمسی‌ده بوسبوتون فجیع ایدی . موفق اولایم ، اولامایایم بنم
نشبثم هرحالده بوراده قاله‌جق عائله‌م ایچون محقق بر فلاکت دیمکدی .
هر طرفدن اوچوروملرله محاط بولونیوردق . بوراده قالیرسه‌م :
نفی ، تبعید ، حقارت ، حبس ، تضییق واعدام ... بوتون بومشئوم
احتماللره بویون اکمك لازمدی . هیچ برشیئه قرار ویره‌میوردق .
بعضاً مقدرات انسانی اویله یدتحکم وانحصارینه آلیورکه ؛ انسان ، اوکا
عرض تسلیمیت ومطاوعتدن باشقه چاره بوله‌میور .

ایجاب حالك آمر مطاق اولدیغی ایلك دفعه اوله‌رق بوکیجه بوتون
شدتیله نفسمده حس ایتدم .

موفقیت احتمالی پك مشکوك اولان بر تشبث دها واردی‌که ،
اوده : معذرتنه بناءً رفیقه‌می همان والده‌سنك نزدینه کوندرمك
— عجبا مساعده ایدرلرمی ؟

هر حالده ایلك یاپیله‌جق ایش بو ایدی . رفیقه‌م بو مساعده‌یی
مادام تابارداندن استحصال ایده‌بیله‌جکنی امید ایدیوردی . تابارداناك
مادامه کیده‌جك کندیسنه مساعده ایدلمسی خصوصنده مادامك
لطف دلالتنی رجا ایده‌جك . و ناچیز بر هدیه اوله‌رق زینتی اولان
بر دندانلغی‌ده مادامه ویره‌جکدی . فرانسزلر ، هدیه وپاره‌یه پك
دوشکوندی .

حتی ارمنیلرك وجدانه بر انسانیته مخالف مظالمنه مسامحه ایدلمسی
خصوصنده ارمنی الیله فرانسز جیبنه آقان تورك نقود مغصوبه‌سی

مهم بر رول اوینیوردی. ارمنیلر ، اونلرك بوتون بوضعیف نقطه‌لرینی بیلدكلری ایچوندی كه موقت ودوامسز اولسه بیله موفق اولویوردی

زوجه‌مك بو تصورینی بن‌ده موافق بولدم . عینی زمانده پك زیاده متأثر ولدیغمی‌ده كتم ایده‌مم زوجه‌مه بر تحفهٔ ازدواج اوله‌رق ویردیكم و مادی قیمتدن زیاده نجه معنوی وبی كران بر اهمیتی اولان بر هدیه‌نك فدیهٔ نجات اوله‌رق بر فرانسز مادامنك بوینی آصیلمسی عزت نفسمه پك آغیر كلییوردی ، فقط ؛ وقت پك دار باشقه بر شیٔ تأمین و تدارکی ایچون مع‌التأسف پاره‌مز یوقدی ایرتسی صباح ، بنم توقیفمدن خبردار اولان وپك زیاده تلاشه دوشه متصرف احسان بك‌له [تکفور طاغی والیسی] علی شادی بك [مبعوث] نزدیمه كلدیلر . وضعیت و تعقیبی ایجاب ایدن خط حركت حقنده مذاكره‌ده بولوندق . رفیقه‌می درحال قوزاندن چیقارمه ووالده‌سی نزدینه كوندرمك خصوصنده‌كی قرارمی و بومقصدك حصولی ضمننده زوجه‌مك مادام تاپاروایه كیده‌رك بر خاطرهٔ مخصوصه اولمق اوزره كردانلغی ویره‌جكنی سویلدم .

اونلرده بوترتیب و تدبیری موافق بولدیلر . زوجه‌م كیدر یالكز قالیرسه‌م بنم ایچون هرشیئی یاپه‌بیلمك قابلدی .

بنی اك زیاده ئوزه‌ن شی‌ده سبب موقوفیتمك هیچ بر كیمسه طرفندن معلوم اولمامسیدی . احسان بك‌ده اسباب موقوفیتمی بیلمیوردی

زوجه‌م ؛ اوكون صورت مخصوصه‌ده مادام تاپاروایی زیارت ایتدی مادام ، بدایهٔ بوقیمتلی سووه‌نیری قبول ایتمامك ایسته‌مش ، زوجه‌مك ابرام واصراری اوزرینه نهایت قبول ایتمش ... وزوجه‌م معذرتنی

بحثله وینه عودت ایده‌جکی قیدینی علاوه‌یی اونوتمیه‌رق عزیمتنه مساعده استحصال ایتمش/...

وقت غائب ایتمك موافق دكلدی . همان او كون زوجه‌می عزیمتنك شیوعنه امكان ویرمه‌دن ماردینه كوندردم .

بو سببتون اختلاطدن منع ایدلمامش اولدیغمدن ارزو ایدنلر زیارتمه كلیوردی. و آرقداشلرم هرحالده قوزانده قالمامقلغمی نه‌اولورسه اولسون فرار ایتمكلكمی توصیه ایدییورلردی. چونكه ارمنیلر آراسنده علیهمده مدهش بر جریان وارمش ، اساساً بو جریان شمدی دكل اسكیدنبری موجود ایدی بیلمیور دكلدم . فرار ایچون لازم كلن ترتیباتی آلدم . شاید فراره موفق اوله‌مز ، الهكبر و ئولدورولورسه‌م طوغاجق چوجغمك اسمنك تیمور قونولمسنی وعائله‌مه عائد وصیتلریمی علی‌شادی بكه سویلدم قوزانده‌كی قیمتلی وحمیتلی ارقداشلرمدن صوك درجه ممنوندم . استیلانك الك شدتلی و قورقونج كونلرنده قوزانلیلر علی العموم بویوك بر وقار و سكینت كوستریبورلردی .

موقوفیتمی بویله اویمده‌كچیرمكلكم ورفیقه‌مه سهولتله اذن‌ویرلمسی بنی متحیر ایتمكدن خالی قالمامشدی . مكر بوتوجه مخصوص اثری موقوفیت اویله جانیانه برمقصده مستند ایمش كه ....

ارمنی طوزاغی

حسین‌بدرالدین افندی اسمنده ـ قوزان تلغرافخانه‌سنده مخابرات

اجنبیه مأموری- بر ذات علیهمده‌کی ترتیباتی بکا کیزلیجه اخبار وافشا ایتمك صورتیله ابراز انسانیت ایلدی. کندیسنك کوکدره‌لیان ویاپاس بغیشه و پولیس قومیسری خاچیك طرفنـدن تحلیفی اجرا ایدیله‌رك ارمنی قومیته‌سنه ادخال و نم قتلمه‌مأمور ایدلدیکنی وبرچوق مکافات وعدلرنده بولندیغنی وبوایشی اجرا ایده‌مدیکی وافشا ایتدیکی تقدیرده ئولومله تهدید ایدلدیکنی وهرحالده کندی طرفندن اجرا ایدلمیه‌جك اولان بوتشبثك بر باشقه‌سی طرفندن اجراسی احتمالنه قارشی نه‌یاپوب یاپوب قوزاندن صاووشمقلغمی بیلدیریوردی. اساساً فرانسزوارمنیلر تورك‌اولمیانلره‌قارشی دها مسامحه‌کار ایدیلر. کندی کندینه‌بن آرناوود ایم، عربم، چرکسم، کوردایم دینه‌نلری ومسلمان عناصری تورك جامعیتی خارجنده عد ایدیورلردی. تورکلره قارشی آلدقلری جبهه‌ده اونلری‌ده کندی طرفلرینه جلب ایتمك وتورکك امحاسندن صوکره برر، برر اونلری‌ده تپه‌له‌مك کیزلی املریدی. تك‌توك بوقبیل بعضی صافدللرك ارمنیلرله تشریك مسـاعی ایتدیکنی کورمشدم. حسین بدرالدینك آرناوود اولمسی اخباراتنه بنی ایناندیردی.

— عجبا تاپاروا بوندن خبردار دکلمی ایدی؟

سربستی موقوفیتمله بو ترتیباتك علاقه‌دار اولمسی ایجاب ایدیوردی. فقط، بو سـوء قصد ترتیبـاتی بکا بیلدیره‌ن وارمنیلرك - کندیسنی آرناوود کوستره‌رك وایجبریلرینه کیره‌رك - نیات وتشبثاتندن خبردار اولمق صورتیله مسلمانلری قورتارمق آرزوسنی پرورده ایتدیکنی آکلادیغم بوکنجی تهلکه‌یه دوشورمه‌مك ایچون بو تشبثدن خبردار اولمامش کبی کورونمکی موافق بولدم.

مومی الیهك بالآخره یازدیغی مکتوب مندرجاتی شایان دقت اولدیغندن و ارمنیلرك حالت روحیه‌لرینی کوسترمکده بولندیغندن بعض اقسامنی عیناً درج ایدیورم :

[ذات عالیکزك ارمنی و فرانسزلر علیهنده تحریکات وتشویقاتده بولندیغکزی وقوای ملیه‌یه جاسوسلق یاپدیغکزی واول و آخر فلاکتك منشائی اولدیغکزی خاچینده قومیته رئیسلری فرانسزجه ، ارمنیجه ، تورکجه تلغرافلرله قوزان قومیته‌سنه وفرانسز قوماندانه یازییورلردی . قوزانه کلدیککز زمان ارمنی چته رئیسی اوسب مزادوریان وقومیسر حاچیك ذات عالیکزی‌ده شهید ایتمك ایستیورلری . پاپاس یغیشه تلغرافخانه‌یه کله‌رك تاپاروادن ملتك ویردیکی قرارك اسعافنی طلب ایتدی . ترجمان آریسك خانه‌سنده کوك دره‌لیان ، یغیشه لئون تجمع ایدییورلردی . بر قاچ دفعه‌لر تلغرافجی نیزامق ایله اورایه کیتدم . کندیمی ارناود و عیسی بولاتین چته‌سی منسوبیندن اولدیغمی وتورك اولمدیغمی آکلاتدم ، بو سببله اعتماد قازانمش ایدم آریسك خانه‌سنده ارمنی قومیته‌سی طرفندن تحلیف اولندم .

خاچیك وکوکدره‌لیان دیدیلرکه علی صائبك مطلقا بر اسلام طرفندن اولدورلمسی لازمدر . بونك اوزرینه نظرلر شخصمه توجه ایتدی .

جواباً دیدم‌که ؛ بنم عیسی بولاتین چته‌سندن اولدیغمه قناعتکز وار ایسه بنم هیچ بر شیدن قورقدیغمی تقدیر ایتملیسکز . انسان اولدورمك قولایدر . فقط بوتون تشکیلات آکلاشلمش اولور . بکا بر مدت مساعده ایدیکز علی صائب بکك بویله بر فکری وارسه

اسلاملردن ایی کوروشـدکلرندن آکلادایم اویله بر اهانتی حس ایدیلیرسه ایچکی ایله ویا دیکر بر صورتله زهرلنمسی ممکندر. شمدیلك بو ایش وجداناً تأخر ایتملیدر دیدم . خاچیك روولورنی کوستردی بو سرك فاش ایدلمامسنی سویلدی.]

ذاتاً هرزمان فوق‌العاده احتیاطکار بولونیوردم. قولای، قولای ئولمه‌مکی کوزه آلمشدم . بواخبارات بنم‌ایچون وسیلهٔ ایقاظ اولدی .

کردانلغی ویردیکمز کونك آقشامی تاپاروا بنی نزدینه‌چاغیرتدی. کیتدم . کندیسنی خلاف‌مأمول ملتفت بولدم . بوالتفاتك وبوتبسمك آرقه‌سـنده زوجه‌مك کردانلغنك پاریلتیسی واضحاً کوریلیوردی . تاپاروا ، سبب موقوفیتمی ، حقمده یاپیلمقده اولان تحقیقاتی ایضاح ایتـدی : فکه‌دن ملازم سوبی ایله برلکده حاچینه کیدرکن مغاره ناحیه‌سنده تورکلرك بزه کوستردیکی استقبالی وبنم اوراده ایراداتدیکم نطقی خاچین ارمنیلری خبر آلمش ، همان فدائی سورولری مغاره‌یه کیدرك اهالی‌یه کیم بیلیر نه کبی بر ظلم و تضیق یاپمش اوله‌جقلرکه هیئت اختیاریه‌لردن ، بنم کندیلرینه ، سـلاح تدارك ایتملرینی وسـلاحلانه‌رق امره مهیا اوللرینی وبقینده قوای ملیه‌نك کله‌جکنی وهپ بردن قیام ایتملرینی سـویلدیکمه دائر مضبطه‌لر یاپدیرلمش ، مضبطه‌لرك مندرجاتی تلغرافله آطنه‌یه بیلدیرمشـلر و بوندن دولایی قوزانه کلیرکلمز تحت‌توقیفه آلنمقلغمه دائر بره‌موندن امر کلمش‌ایمش... معهذا سوبی بنم لهمده بولنمش... مراق ایتمامکلکم لازم‌کلیورمش ، کندیسی‌ده بنم لهمده بره‌مونه یازمش‌ایمش . بلکه دوغرو اوله‌بیلیر. فقط بو آدملردن او قدر نفرت ایتمش ایدم‌که ؛ اوزون اوزادی‌یه

آكلاتدی ، بنم خیرخواهم اولدیغندن بحث ایتدی . و آرتق سربست بولوندیغمی تبلیغ ایتدی .

شوقدر که ، بنم قوزاندن کیتدیکمی آرزو ایتمامکله برابر ارمنیلرك بنم حقمده‌کی دیدی قودیلرینه نهایت ویرمك اوزره انکلیزلرك تخلیه ایدوب فرانسزلره تسلیم ایتدکلری مرعش ، عینتاب ویا اورفه‌دن هانکیسنه ایسترسه‌م نقلمه دلالت ایده‌جکنی سویلدی .

تشکرایتدم ، دوشونوب کندیسنه بر، ایکی کونه‌قدر جواب ویره‌جکمی سویلدم . تاپاروا ، مادامه کلن کردانلقدن جرأت آلمش اوله‌جق که بحثی بنم قیصراغه انتقال ایتدیردی .

— سزك قیصراق ظن ایده‌رم خالص عرب جنسی ؟

— اوت ! دیدم .

برعرب قیصراغنه مالك اولمغی پك آرزو ایتدیکنی و هر عرب جنسیدر دینیلن حیوانه اعتماد ایدیله‌میه‌جکنی واکر صاتمق نیتنده ایسه‌م بوقیصراغه ویره‌جکی پاره‌یه آجیمه‌یه‌جغنی سویلدی .

برضابط ایچون آت وسلاحك نه قدر قیمتلی اولدیغنی آنجق ینه برضابط تقدیر ایده‌بیلیر کن تاپاروا ، بوفرانسز یوزباشیسی بنم قیصراغمه کوز دیکمشدی . وضعیتم غایت نازك ایدی . قیصراغمك :

— صاقین بنی ویرمه دیه کیشنه‌دیکنی تپندیکنی ایشیدیور کبی اولدم . زواللی قیصراغمی‌ده فدا ایتدم . بو، بکا زوجه‌مك کردانلغندن دها آغیر و آجی کلدی .

— مقابلنده هیچ بر پاره آلمامق شرطیله و بنم هدیه‌م اوله‌رق قبول ایدرسه‌کز ویریرم دیدم . قبول ایتمك ایسته‌مدی .

ونهایت قبول ایتدی. و او کیجه، سوکیلی قیصراغمی کوزلرندن اوپه‌رك تاپاروانك آخورینه کوندردم. [١]

فی‌الحقیقه ارتق بنم ایچون قوزانده طورمق موافق دکلدی. همان ایرتسی کون دوه‌لی قائممقامی عاطف بکه بر مکتوب یازدم. تاپاروانك تکالیفندن بحث ایتدم. مصطفی کمال پاشادن خط حرکتمه دائر تعلیمات ایسته‌دم. درحال جواب آلدم. مرعش، عینتاب، اورفه‌دن هانکیسنه کیدرسه‌م تشکیلات ایچون پك فائده‌لی اوله‌جغنی واوچ لوادن بریسنك انتخابنك بنم رأیمه حواله ایدلدیکی بیلدیریلیوردی. اسکیدن طانیدیغم جهتله اورفه‌یی ترجیح ایتدم.

بر پیرلانطه کردانلق و خالص بر عرب آتی کبی ایکی قیمتلی شاهدك تأميناتی اوزرینه استانبول عموم ژاندارمه قوماندانلغنك امریله اورفه ژاندارمه طابوری قوماندانلغنه تعیین ایدلدم. فقط شمدی قوزاندن اورفه‌یه کیتمك مهم بر مسئله ایدی. ارمنیلرك هر حالده بر سوء قصدینه معروض قاله‌جغمی قوتلی اوله‌رق تخمین ایدییوردم. قوزان تورکلرینك وبرر، ایکیشر طاغه چیقاراق فرانسز - ارمنی مظالمنه قارشی عینی عینه مقابله‌یه باشلایان چته‌لرك مادی ومعنوی مظاهرتنه مالك ایدم. اورفه‌یه کیده‌جکم شایع اولمشدی. فقط یوم حرکتمی و تعقیب ایده‌جکم استقامتی کتم ایدییوردم.

---

[١] قیصراغمه وداعم موقت ایمش، ایلریده کوروله‌جکی وجهله ینه صاحب اصلیسنه رجوع ایتدی.

قوزانده مفارقت

حركتمدن اول قوزانده‌كی ارقداشلرمله وداعم پك مؤثر وهیجانلی اولدی . صانكه بن قورتولویورم اونلر قالییورلرمش كبی اولویوردی. بالخاصه شادی بك پك چوق آغلیور ، و كوز یاشلرندن بكا انجق بر قارداش قلبنك یاپابیله‌جكی درین و نهایتسز بر اثر صمیمیت و محبت كوستریوردی . متصرف احسان بك ، قوزان اشرافی و ارقداشلرم انفكاكمدن دولایی پك زیاده اظهار تأثر ایتدیلر . و بن اونلرك هپسندن دها فضله متأثردم . « برابرچالیشمق یا قورتولمق یا ئولمك » ملتی ، وطنی ، مفكوره‌وی امللره عائد اشتراك مساعی و ارقداشلق انسانی او قدر یكدیكرینه ربط ایدییوركه ؛ بو قوتی دنیاده باشقه هیچ بر تأثیر وجوده كتیرمز . یقینده هر حالده طوغان وطوفان بكلرك كله‌جكارینی و قوزانك هرحالده اسارتدن قورتیله‌جغنی بوایمانمی تكرار ، تكرار سویله‌مكله متسلی اولویوردم .

اوكله وقتی آكسزین قارصلی نوری چاوشك [١] معاونت ودلالتی سایه‌سنده قوزاندن چیقدم .

قوزاندن اوزاقلاشیركن دونوب ، دونوب آرقه‌مه باقییوردم . بیلمم نه دنسه صانكه معنوی بر ال بنی طوته‌رق :

— كیتمه ! دییور كبیدی . قوزانده چوق اضطراب چكدم

نوری چاوش قوزانده بر چوق توركارك حیاتنی قورتارمش وقیمتلی مساعیسی سبق ایتمشدر .

چوق الم چکدم و همان هیچ بر أیی کون کورمدم دیه‌بیلیرم . بویله اولمغله برابر قوزانی او قدر سودم که اونك تخلیص مجادله‌سنه اشتراك ایده‌مه‌مك بنم ایچون بر عقدهٔ معنویه‌در . فقط قوزانده چکدیکم اضطرابك آتشی اولماسه‌یدی ، بلکه اورفه‌ده بوقدر آتشلی وحرارتلی چالیشه‌مزدم قوزان بنم ایچون برفداکارلق مکتبی اولدی. صوکرادن نه یاپدمسه نه خدمت ایتدمسه اونی هپ قوزانده اسارتك قاتلی یومروغی آلتنده تعلیم ایتدم .

نوری چاوش ، بنی اویله صاپا یوللردن قارصه کوتوردی که یولده پوصویه دکل بر تك ارمنی‌یه بیله راست کلمه‌دم .

جیحانده قائمقام ابراهیم بکله کوروشدم . کندیسنك قوای ملیه ایله تأسیس ارتباطی پك فائده‌لی اوله‌جقدی . اساساً فراقتین ده طوفان بکله کوروشدیکم کیجه بو مسئله‌ده موضوع بحث اولمشدی. ابراهیم بکه آچیقجه وضعیتی آکلاتدم درحال موافقت ایتدی . حرکات ملیه‌یه تماماً طرافدار اولدیغنی و اشتراکه حاضر و مهیا بولندیغنی بیلدیردی .

کیفیتی جزمی بك واسطه‌سیله دوه‌لی‌یه بیلدیردم .

ابراهیم بك ، بالاخره جیحانده پك بویوك مساعی ابراز ایتدی. آلمان قطعاتنك چکیلیرکن آق دکز ساحلنده ترك ایتمش اولدقلری ایکی اوبوس طوپنی بوله‌رق بونلری مجادلات متعاقبه‌ده استعمال صورتیله پك اهمیتلی و مؤثر خدمتلر ایفا ایلدی .

اطنه‌ده والی جلال بکی‌ده زیارت ایتدم . قوزان تشکیلاتنه و او حوالی قوای ملیه تشکیلاتنه مأموراً دوه‌لی‌یه کلمش اولان طوغان

وطوفان بکلرك تشبثاتنه دائر لازم کلن معلوماتی ویردم . وآطنه‌دن حرکتله ۲۹ کانون اول ۳٥ تاریخنده اورفه‌یه مواصلت ایلدم .

برنجی قسمك صوكی

قسم ۲

اورفه‌ده

ايلك تدقيقات

كوزل اورفه ، فرانسز اشغال عسكريسی آلتنده بولونويوردی . شهر آغير بر كابوس آلتنده اضطرابله قيورانه‌رق اويويور كبيدی. كيمسه‌نك يوزی كولمييور ، نظرلرده درين ومشترك بر ألمك دوكوق برماتمی وار ، اولجه شهرك تميز و براق سماسنی برر فيسقيه حالنده دالغالانديران اورفه آغزی غزللر آرتق دويولمايور ، حتی برسس بيله ايشيدلمييوردی .

بويوك تورك شاعری نابينك نازلی دياری صانكه ايچين ، ايچين آغلييوردی . هوا ياغمورلی وچوق صوئوق ايدی .

الك كوزل و الك بويوك أولرك اوزرلرنده فرانسز بايراقلری شدتلی وعصبی بر روزكارله قوپاجاق كبی صاللانييوردی .

قلبمده اويله جوشقون برعصيان حسی وبراختلال غيضی واركه صانكه بوكوزل ديارك صاحبی يوقمش كبی اونی انكليزلر آلييور ،

فرانسزلره ویریبور ، دون انکلیز بایراغنك صالالاندیغی دیرکده بوکون
فرانسز بایراغی شاخلانییور . . . .

اورفه‌نك عصرلر کورمش هیبتلی قلعه‌سی اسفله بوینی بوکمش ؛
بربرنی تعقیب ایدن بومسئولیتلره قارشی کویا مانجنیق دیرکلرندن
قوللرینی قالدیرمش دشمنلره امللرینك ، دعوالرینك باطل اولدیغنی
حدتله اخطار ایدر کبی ایدی :

بوراده حضرت ابراهیمی آتشه آتدیلر یانمادی . [١] آتش اونی
یاقمادی : سزك کتیردیککز بومبالر، طوپلر، تفنکلرده بوخلقی یاقاماز !
یاناجاق سزسیکز ! آجییورم سزدن اول کلنلرده کیده‌مدی . بوراده
قالدی. [٢] وازکچیك! بوطوپراقلر مقدسدر، بوراسی تسخیر ایدیله‌مز.

---

[١] اورفه‌ده چوق اسکی وهیبتلی برقلعه خرابه‌سی واردر .
قلعه‌نك اوستنده وقتیله ییقیلمش بر بنانك انقاضندن اولان ایکی منتظم
ومتناظر ستون حالا اسکی وضعیتنی محافظه ایتمکده‌در .
اورفه‌ده بطندن بطنه انتقال ایدن روایات محلیه‌یه نظراً کویا بو ستونلر
مانجنیق ستونلری ایمش وحضرت ابراهیمی نمرود بورادن وبوستونلرك آلتنده
یاقیلمش اولان آتشه آتمش ففط او آنده آتش صویه انقلاب ایتمش و
« خلیل الرحمن » حوضی بو صورتله میدانه کلمش ایمش . کرك خلیل الرحمن
وکرکسه یقیننده بولونان « عین ذلیخا » حوضلرنده‌کی بالقلری اورفه‌لیلر ،
بومقدس روایته مبنی من القدیم یمدکلری جهتله حوضلر بالقلرله طولودر .

[٢] اهل صلیب سفرلری اثناسنده «ژوسلن» اسمنده‌کی فرانسز شوالیه‌سی
اورفه‌یی ضبط و استیلا وآلتی آی قدر ادارهٔ حکومت ایتمش ایسه‌ده اورفه‌یی
تخلیص ایچون موصلدن کلن « عمادالدین زنکی » ژوسلین و اردوسنی اورفه‌ده
برآی محاصره ایتمش و بالنتیجه بوتون او فرانسزقوتنی امحا و اورفه‌یی تخلیص
ایتمشدر .

بن ایشته قارشیکزده تاریخك جانلی برشاهدی وتمثالی‌ایم . برزمان روماليلرده بورایه کلدی . فرانسز شواليه‌سی ژوسلن‌ك اهل‌صلیب اردوسی‌ده بوکوزل شهری آلمق ایستدیدی . فقط هیچ بری جانی قورتاره‌مدی . هپسی بوراده‌طوپراق‌اولدیلر . و روزکار، توز وطوپراق اولان او ، اردولری‌کلدکلری یرلره دوغرو‌صاووردی نابود ایتدی . ایسترسه‌کز بوحقیقتی «عین ذلیخا» و «خلیل‌الرحمن» حوضلرنده‌کی اصیل وتاریخی بالقلره صوریکز ! اونلرده سزه بوسر کذشت سیاهی سویلر . هنوز فرانسه‌یه دونمك احتمالی و امکانی وارکن کیدیکز ! کیدیکز ! تورکلرك وکوردلرك مشترك قلبلرنده استقلال وحریت آتشی یانمغه باشلیور . برتك جان اولان بو معظم اتحاد و تصالبك وجوده کتیره‌جکی شراره‌دن قاچیکز !) دییور .

فرانسز بایراقلری بوعلوی خطابه‌یی ایشتمه‌مك ایچون یوزلرینی چوریور .

چارشیده سورو ، سورو فرانسز عسکرلرینك اوکنه دوشمش بر ارمنی رهبر اونلری دکاندن دکانه کوتوریور :

— ایشته کوریورمیسکز بوتون بونلر بر ارمنی مالیدر . تورکلر غصب ایتدیلر و شو کوردیککز چارشافلی قادین یوقمی ؟ او بر خرستیان قیزیدر . تورکلر قاچیردیلر و طانماسین دیه یوزینه قالین پچه اورتدورییورلر بر ، ایکی سنه اول بو شهر کاملاً بر ارمنی شهری ایدی . بو تورکلر طاغلردن کلدی ... دییور ، نفرلرك ، بو تحریکات قارشیسنده دیشلرینك غیجیردادیغی حس اولونیور .

خرستیانلق و انسانیت نامنه :

اوف عصرلردنبری هپ بو نامه آیاقلانان تعصب واستیلااردولریله چارپیشیورز .

بو منظره کافی ایدی . شمدی :

— اورفه‌یی قورتارمق ایچون نه یاپملی ؟ دییوردم .

اورفه‌نك حقیقی فکرلرینی ، صمیمی تحسساتنی آکلامق لازمدی. بونك ایچون اورفه‌ده تودیع اسرار ایده‌بیله‌جك کیمسه‌لری و اسکیدن طانیدقلریمی کورمکه قرار ویردم .

اول اومرده وضعیتی یوکسکدن کوره بیلن بر قاچ ذات ایله کوروشمك ایجاب ایدییوردی . او اثناده اورفه‌ده بولنان مالیه مفتشی فائق بك [دیوان محاسبات رئیسی ثانیسی] وجزا رئیسی اسماعیل حقی بك [مالیه وکالتی امور حقوقیه مدیر معاونی] صلح حاکمی فوزی بك [عینتاب استیناف مدعی عمومیسی] کورشدم . هیچ بر قید و احترازه حاجت کورمه‌دن فکریمی سویلدم بوراده ملی بر تشکیلات یاپمغه و بر قیام حاضرلامغه مأمور اولدیغمی ایضاح ایدرك صورت حرکتم حقنده بنی تنویر ایتملرینی رجا ایتدم .

هر اوچی‌ده جداً افتخاره شایان اوله‌جق بر صمیمیت و حمیتله مراجعتمی حسن تلقی ایتدیلر . وضعیتی بوتون تفرعاتیله تدقیق ایتدك .

سلفم ، بیکباشی علی رضا بکك بر تشکیلات یاپمق ایستدیکنی فقط فرانسزلره اخبار ایدیله‌رك حدود خارجنه چیقمغه مجبور قالدیغنی اورفه‌ده واسع و شمولی بر تشکیلات اجراسی مشکل اولدیغنی آکلادم .

تجربه ایدلمش بر شیٔ تکرار تجربه‌یه قالقیشمق وقت غائب ایتمك دیمکدی بناءً علیه مقصده دها سریع و کسدیرمه یورومك دها موافق ایدی . ذاتاً هر کس وضعیتی کورویوردی .

بالخاصه اورفه خلقی کبی اللهك و طبیعتك بویوك تجلیاتنه مظهر اولمش حسلی ، فکرلی . حمیتلی فداکار انسانلره اعتماد ایدلمزمی ؟ کندی کندیمه قراریمی ویرمش کبی ایدم. اورفه‌ده بولنان سیوه‌رکلی علی افندی‌یی‌ده [اورفه مبعوثی] زیارت ایتدم . مقصد و املمی اوکاده سویلدم . کندیسی استانبوله کیدیوردی . [استانبولده‌کی مجلس مبعوثان اعضاسندن ایدی] بنی متصرف علی رضا بك ایله محرمانه کوروشدوردی . علی رضا بك قیمتلی ، حمیتلی بر ذات ایدی .

ایلك ملاقاتمزده ائتلاف ایتدکبکا هر درلو معاونتده بولنه‌جغنی وعد ایتدی. وینه علی افندینك کندیسندن استفاده ایدیله بیله‌جکی حقنده‌کی تأميناتی اوزرینه باوللی عشیرتی رئیسی سعید بکله‌ده تأسیس مخابره ایتدم. دیکر عشائر رؤساسیله‌ده مخابره‌یه باشلادم بوتدقیقاتمدن حاصل اولان نتیجه : معیتمده بولنان ژاندارمه ایله آکسزین برقیام احداث ایتمك وعشائری‌ده برلکنده سوروکله‌مك ایدی. فقط؛ بونك ایچونده هرشیئی اولدن ریاضی بر قطعیتله حساب ایتمك لازم کلیبودی. تشبثاتمی نتیجه‌سی مشکوك تصادفلره براقامازدم . موفقیت احتمالی یوزده طقسان طقوز بر قطعیتله تثبیت ایتمدکجه ایشه باشلامق وخیم نتایج تولید ایده بیلیردی .

مالتمك لزومسز آقاجق بر داماله قانی بنم ایچون جهاندن دها

قیمتلیدر. فقط؛ بویوك مقصد و مفکوره‌مزك موفقیتی ایچون آقچه‌سی لازم کلن وکسب ضرورت ایدن بر چوق قانده تماماً حلالدر. بوکا بناءً، ایشه باشلامازدن اول بر هیئت مشاوره وجوده کتیرمك مجبوری ایدی . بو خصوصده هیچ دوچار مشکلات اولمادم .

اورفه‌ده‌کی طانیدقلرمك آراسندن بو هیئت مشاوره‌یی تشکیل ایده بیلیردم . ایلك دفعه فکریمی بیکباشیلقدن متقاعد احسان بکه آچدم . کیلیکیاده یاپیلان مظالمی آکلاتدم . بو تمیز عسکر روحی بوتون صفوت وصمیمیتله بکا قوللرینی اوزاتدی . بر بریمزی متقابلاً تحلیف ایتدك . عینی مراسمله اورفه اخذ عسکر شعبه‌سی رئیسی بیکباشی الیاس ، ملکیه قائممقاملرندن شوکت ، بیطار مفتشی عادل ژاندارمه ملازمی خلوصی بکلر دائرۀ صمیمیتمزو محرمیتمزه داخل اولدیلر.

تشکیلاتك توسیعنی موافق کورمدیکمز ایچون اورفه اهالیسندن یالکز بلدیه رئیسی حاجی مصطفی ، باروتچی حاجی امام وبدر آغاده خلیل آغانی تحلیف ایدرك هیئتمزه آلدق .

عشائر رؤساسنه یازدیغم مکتوبلره جواب کلمکه باشلیوردی . غزه‌عشیرتی رئیسی حاجم بك عشیرتك امره مهیا اولدیغنی بیلدیریوردی. وضعیتی ٤ کانون ثانی ٣٣٦ تاریخلی مفصل بر شفره ایله مصطفی کمال پاشایه بیلدیردم . اورفه تلغرافخانه‌سی فرانسزلرك قونترولی آلتنده بولندیغندن شفره‌لی تلغرافنامه چکیله‌مدیکندن هیئت تمثیلیه ایله اولان مخابره‌مزه سیوه‌رك ژاندارمه قوماندانی بیکباشی عزیز بك توسط ایدیـیوردی . مع‌هذا اورفه تلغراف مدیری عارف بك‌ده منتظماً دینیله‌بیله‌جك بر حالده هیئت تمثیلیه‌نك باشلیجه اوامر و تبلیغات واجراآتندن معلومات آلنه‌رق بزی خبردار ایدیوردی .

هیئت مشاورەنك تشكلی و عشائر رؤساسنك مظاهرتنك تأمینی اوزرینه اجراآته باشلامق زمانی كلمشدی .

اورفەدە ٥٦٠ موجودلی بر فرانسز مختلط مفرزەسی واردی .

اورفەدە ، قیامك وقوعی عقیبندە عنزە عشیرتی شمندوفر خطنی درحال قطع ایدەجك اورفە ، سروج ، عرب پیكار استاسیونلری آراسندەكی تلغراف خطلرینی بوزاجاق و فرانسز مفرزەسی اورفەدە مواصلەسی منقطع برحالدە قالەجقدی .

بو ترتیباتك اتخاذینی متعاقب قیام كونی ١٥ كانون كانون ثانی ٣٣٦ اولەرق قرارلاشدیردق . كیفیتی مصطفی كمال پاشایه بیلدیردم :

مصطفی كمال پاشا حضرتلرینه

شفره

٤ كانون ثانی ٣٦ تاریخلی شفرەلی تلغرافنامەیه ذیلدر :

بیكباشیلقدن متقاعد احسان ، شعبه رئیسی الیاس ، ملكیه قائممقاملرندن شوكت ، بیطر مفتشی عادل وملازم خلوصی بكلر و اشراف مملكتدن مناسبلری بعدالتحلیف كانون ثانینك اون بشنجی پنجشنبه كونی ملی قیام اجراسنك تحت قراره آلندیغنی عرض ایدرم .

٧ كانون ثانی ٣٣٦

علی صائب

قیامی ، اورفەدە بدایةً ژاندارمه احداث ایدەجك و اورفەدە بولنان آلتییوز روس تفنكیله بر بچق میلیون روس جبخانەسی ١٥ كانون ثانی ٣٦ صباحی تخلیه ایدیلەجك اولان محبوسینه و الی سلاح طوتان كنجلره ویریلەجك و بو قیامی بالذات بن ادارە ایدەجكدم .

کوردعشائری رؤساسنه شوبیاننامه‌یی یازدم. وصورت حرکتلرینی مبین آیروجه‌ده برر تعلیماتنامه کوندردم :

بیاننامه

فرانسزلر طرفندن اشغال ایدلمش اولان اطنه‌ولایتنده یاپیلان ظلم وفجایعدن سزلرك بی‌خبر اولدیغکزی کوریيورم. آطنه‌یه فرانسز آیاغی باصدیغی کوندن اعتباراً دین ، ناموس ، شرف و حیثیته تجاوز باشلادی [کیلیکیاده برمونك وجوده کتیرمش اولدیغی فرانسز ارمنی تشکیلاتی وبوتشکیلاتك یاپمقده اولدیغی مظالمی برتفصیل حکایه ایتدکدنصوکرا] بورادده عینی مظالم باشلامق اوزره بولونیور . فرانسز قوماندانی موظف ژاندارمه‌لرك ترخیصیله کوکللی افراد قید ایتدیره‌جکنی سویلدی . بوندن مقصدده حاضرلادقلری اوچیوز ارمنی‌یی ژاندارمه قید ایتدیرمکدر . اطنه وقوزانده قولاغی کسیلن وکوزلری اویولان مسلمانلری کوزلرمله کوردم . بو فلاکتزده منطقه‌دن باغرم ، جکرم یانیق اوله‌رق بورایه کلدیکم وبورادده عینی فجایعك باشلامق اوزره بولندیغنه واقف اولدیغم ایچون سزی ایقاظ ایتمکی وجدانمه مرتب بروظیفه عد ایدیيورم .

فرانسز قوماندانی ، بوراده تعقیب ایده‌جکلری سیاستی بلا پروا آچیقجه سویلیور . « کورد افراد عشائرینی پاره ایله الده ایدرك رؤسایی اللرندن آلوب برر وسیله وبهانه ایله کندیلرینی جزائر ویا تونسه نقل ایده‌جکز . بوصورتله کورد وارمنی افرادندن فرانسز ضابطلرینك قوماندا‌سنده قطعات عسکریه وجوده کتیروب واونلرك

حسیات دینیه‌سندن ، پاره ایله بزه مربوط علما واسطه‌سیله استفاده ایدوب یواش یواش دیار بکر ، سیواس ، خرپوط ، ارضروم ، وان ، بتلیس ولایتلرینی اشغال ایده‌جکمز . مقصدیمز کوجه‌لکه نهایت ویره‌رك عالم انسانیته خدمتدر . بونك ایچون ایشه کوردلری تورکلردن آییرمق صورتیله باشلایه‌جغز » دییور .

أی رؤسای عشائر! بیلیرسکزکه بوندن قرق‌سنه اول‌ده روسلر ولایات شرقیه‌یی ارمنستان یاپمق ایستیورلردی . اکر بابالریمزك عزم وایمانی اولماسه‌یدی بوکون محو اولمشدق . دنیاده اسلامیتی محافظه ایدن حر و مستقل انجق تورکلر و کوردلردر . و بوکون اسلامیت و وطن تهلکه‌ده‌در . سزکه ، بوتون بر خرستیاناق عالمنه قارشی قدسی مدافعه ایدن صلاح‌الدین ایوبی حضرتلرینك احفادیسکز : اسلامیت و وطن سزدن امداد بکلییور . دشمن استیلاسنه اوغرایان مملکتلردن قانلی دومانلر چیقیور ، ایکی کوندنبری مرعشده قانلی مصادمه‌لر اولویور . عینتاب قیامه حاضرلانمش بولونیور عنزه‌لرده بورایه کله‌جکدر . حاجم بك نره‌ده ایسه کندیسنه خبر کوندریکز . و ارا کزده بر اختلاف وارسه وقت آخره تعلق ایدوب ال اله ویره‌رك کتلهٔ واحده حالنده فرانسزلرك و اورفه‌نك قارشیسنده کورونمکزی رجا ایدرم . اورفه سزی بکلییور . کوندردیکم محرم تعلیماته حرفیاً رعایت ایدلمسی موجب سلامتمز اوله‌جقدر . اك نامدار و اك خاندان بر عشیرت رئیسی اولدیغکزی دنیایه قارشی اثبات ایده‌جك زمان ، بو زماندر ...

٧ كانون اول ٣٦ — علی صائب

محرم تعلیماتنامه :

١ ــ کانون ثانینك اون بشنجی کونی ساعت سکزده اورفه تل ابیض ، عرب پیکاری فرانسز قوهٔ اشغالیه‌سی قوماندانلرینه مربوط اولتیماتومك برصورتی مختوم اوله‌رق تودیع ایدیله‌جك وصورت تودیعنه دائر کندیلرندن امضا آلنه‌جقدر .

٢ ــ یوم مذکورده وقوعبوله‌جق قیام عمومیده مملکت داخلنده هیچ بر نقطه‌ده ذره قدر آسایششکنانه احواله میدان ویرلمیه‌جکدر .

٣ ــ وطنداشلریمز اولان ارمنیلرك شخصلرینه وماللرینه ذره قدر تعرض ایدلمیه‌جك وحیاتلری تحت تأمینه آلنه‌جقدر . خرستیان وطنداشلریمزی خوف وهیجاندن وقایه ایچون بیاننامه‌نك بر صورتی رؤسای روحانیه‌یه ویریله‌جکدر .

٤ ــ قصبه‌لر داخلنه سلاحلی و سلاحسز هیچ بر فرد کیرمیه‌جکدر .

٥ ــ فرانسزلره ویریلن یکرمی درت ساعت مهلت ظرفنده بولوندقلری محللری تخلیه ایتمیه‌جك اولورلر ایسه هر قطعه کندیسنه مرتب اولان مواقعی بی‌درپی تضییق ایده‌جکدر.

٦ ــ کانون ثانینك اون‌بشنجی پنجشنبه کونی بالعموم دکانلر حتی فرونلر بیله آچیلمیه‌جقدر .

٧ ــ فرانسز قوهٔ اشغالیه‌سی افرادینه کرك مسلمان وکرکسه خرستیان هیچ بر کیمسه طرفندن مأکولات صاتیلمایه‌جقدر .

٨ ــ قرادن قصبه‌لره صاتیلمق اوزره هیچ برشی کتیرلمیه‌جکدر.

٩ — فرانسز قوای اشغالیه قوماندانلری اولتیماتومی ردایتدکلری صورتده :

ا — عنزه عشیرتی رئیسی حاجم بك ـ قرارکاهی سلطان تپه ـ قوتنك برقسمیله تل ابیضده بولنان فرانسز قوای اشغالیه‌سنی اورادن طرد وشمندوفر خطنك فرات ایله سیفتك آراسنی تخریب و تلغراف خطنی قطع ایده‌جکدر .

ب — سروج عشائری، حاجم بك عشائری ایله برلشه‌رك سروج وعرب پیکارنده‌کی فرانسز قوتلرینی طرد و سروجك محال سائره ایله مخابره‌سنی قطع ایده‌جکدر .

ج — دوکرلی ، باوللی و مرکز لوایه مربوط عشائر سائره وقصبه‌ده‌کی قوای ملیه و ژاندارمه اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتلرینی طرده و اورفه ایله محال سائره آراسنده‌کی تلغراف خطلرینی قطعه مأموردر.

١٠ — قوای اشغالیه طرفندن واقع اوله‌جق کوچوك بر تجاوز بیوك بر شدتله دفع ایدیله‌جك وبو خصوصده ویریلن یکرمی درت ساعتلك مهلت كأن لم یکن عد ایدیله‌جکدر .

١١ — قریه‌لرك هیچ برینه هیچ بر سبب و بهانه ایله تجاوز و یاغماکارلقده بولونیلمایه‌جق و بو کبی معامله‌دن بحق اجتناب اولونه‌جقدر .

٧ کانون ثانی ٣٣٦

تعلیماتنامه‌یه مربوط عشائر رؤساسی طرفندن فرانسز قوماندانلرینه ویریله‌جك اولان اولتیماتومك صورتی :

.... فرانسز اشغال قوماندانلغنه

كرك ويلسون پرنسيپلرينه وكركسه موندروس متاركه‌نامه‌سى احكامنه مغاير اوله‌رق بلا سبب وبلا ايجاب مملكتمزى اشغالكزى، ملت كمال شدتله رد وپروتستو ايدر وقيصه‌برمدت ظرفنده بولنديغكز محلى تخليه ايتمديككز صورتده جبراً و حرباً چيقارلمكزه توسل ايديله‌جكندن بوصورتله آقاجق قانلرك مسئوليتى تماميله سزه عائددر.

. . . . . .

بوتون ترتيبات و تداركاتمى اكمال ايتمش ايدم . بياننامه‌لرى سواريلرله اطرافه طاغيتدم . ٩ كانون ثانى ٣٦ تاريخنده مصطفى كمال پاشادن شو تلغرافنامه كلدى .

اورفه مدافعهٔ حقوق هيئته

كليس قصبه‌سنده فرانسز اشغال قطعه‌سى قوماندانك اهالئ اسلاميه‌يه خطاباً نشر ايلديكى بروجه آتى بياننامه « سيواسده متشكل آناطولى قادينلرى مدافعهٔ وطن جمعيتى » طرفندن ائتلاف ممثللرى نزدنده پروتستو ايدلمشدر . بوعصرده وجدان بشرك قبول ايتميه‌جكى بوتدابير ظالمانه‌يى بالجمله هيئت مركزيه‌لرك پروتستو ايتمسى توصيه اولنور.

٨ كانون ثانى ٣٦

هيئت تمثيليه نامنه

مصطفى كمال

کلیس فرانسز قوماندانک نشر ایتدیکی بیاننامه صورتی

١ — نه ایچون طاشیدیغی تحقیقه بیله لزوم کورونمکسزین اوزرنده روولور بولنان بر آدم بلاسؤال وجواب قورشونه دیزیله جکدر.

٢ — بر قارغه شه لق وقوعنده تلف اوله جق ویاخود یارالاناجق بر فرانسز نفرینه مقابل یرلیدن ایکی آدم قورشونه دیزیله جك و بونلر قرعه ایله انتخاب اولنه جقدر .

٣ — بر خانه دن سلاح آتیلیرسه او خانه یاقیله جقدر .

٤ — « حکومت عثمانیه » مأمورلرینك بویله بر حال وقوعنده درحال حق اداره و حاکمیتلری اسقاط ایدیله جکدر .

٥ — کوچوك بر حادثه وقوعنده سوقاقلر میترالیوز ، بومبا وغازلی مرمیلرله آتش آلتنه آلنه جقدر .

بو اثناده عینتاب، مرعش، کلیس، اطنه وقوزانده گیزلی و آشکار مقاومت و استخلاص حرکاتنك باشلادیغنه دائر خبرلر آلیوردق .

تورك ملتی یارالی بر ارسلان کبی قیملدییور ، استیلایه ، تسلطه تجاوزه قارشی یومروغنی قالدیرییور ؛

تورك انا وطنی حدودلری ، نهرلرله ، طاغلرله ، صنعی مانعه لرله دکل تورك قلبلری و تورك سینه لرندن متشکل غیر قابل فتح وتسخیر سپرلرله محاطدر. بو سپرلر دشمن طرفندن حیله کارانه آشیلمشدی . ملی سرحد ، ملی حدود احساس موجودیت ایدییور ، تورك شهرلری برر ، برر تورکلکنی و وارلغنی باغیرمغه باشلیوردی .

او صرهده مرعش وعینتابده ملی حرکتی اداره ایدن قلنج علی بکدن شو تلغرافی آلدم :

علی صائب بك افندی‌یه

دولدول طاغلرنده سیاحت ایدن قوزان اوغلی طوفان بك طرفندن ذات عالیلرینه تقدیم ایدیلن قلنج علی بن ایم . اورفه احوالنه و تشکیلاتك نه درجه‌یه قدر ایلریله‌مش و هیئتك کیملردن مرکب اولدیغنه ودشمن قوتلرینه دائر ویره‌جککز معلوماته صبرسزلقله انتظارده‌یز . مخابراتمزك عینتاب هیئت تمثیلیه‌سی واسطه‌سیله تمادیسی رجاسیله عرض تعظیمات ایلرم افندم .

$\frac{١١}{١٢}$ کانون ثانی ٣٣٦

امرالله زاده

قلنج علی

اورفه تشکیلاتنه و ١٥ کانون ثانی ٣٦ تاریخنده قرارلاشدیریلان اورفه ملی قیامنه دائر کرك قلنج علی بکه و کرکسه عینتاب و جوار هیئتلره معلومات ویردم . اورفه قیامنك موفقیتله نتیجه پذیر اولمسی ایچون بو حرکاته مللی وعنزه عشیرتلرینك هرحالده اشتراك ایتدیرلمسی آرزو ایدیلیوردی .

بونلرك اشتراکی تحت تأمینه آلنمادقجه ایشــه باشــلامق موافق احتیاط دکل ایدی . یوم معین تقرب ایدییور فقط عنزه عشیرتندن برخبر آلامایوردم . بو، بر ایکی کونی پك بویوك برهیجان وخلجانله

كچيردم . مللی عشيرتی رئيسی محمود بكدن بكله‌ديكم جواب كلدی بو جواب عيناً شودر :

اورفه‌ده علی صائب بك افندی قارداشمزه

٩ كانون ثانی ٣٦ تاريخلی بياننامه‌كزی كمال حرمتله آلدق . مندرجاتی سراپا مطالعه اولندقده اوراده حصوله كتيرديككز حسيات دينيه و وطنيه‌يه الك بويوك تشكراتمزی عرض ايدرز. آمال و مقاصديكز حكومتمزك استقلال و حاكميتی تأمينه و بو كونه قدر تعقيب ايتديكمز غايه و نفس الامره موافق اولديغی ايچون بوتون معناسيله بو بابده‌كی عزم و قراريكزی تقديس ايدرز . ذاتاً وطنك بكله‌ديكی اميدده بودر . بز ، ياشامق و ادامهٔ حيات ايتمك ايچون دين و وطنمزه عائد وظيفه‌ده تردد ايدرسه‌ك بوندن حصوله كله‌جك احوالدن دولايی مؤخراً تاريخ اسلامده ابدی بر لكه براقه‌جغمز طبيعيدر .

بو واريی تأمل ايدرك ايجاب ايدنلری ارشاد و تنوير بيورديغكزه بياننامه‌كز و كسب قطعيت ايدن قراريكز علنی بر دليلدر. تصوراتكزه قراريكز و بو بابده‌كی عزم و جديتكز موافق كورولمشدر . اساساً اورفه‌ده هر كسك بكله‌ديكی خدمتده بوندن باشقه بر شی دكلدر . كيفيتی قونغره‌يه يازديغكزده معلومات حاصل اولدی . بو حركتی تبجيل ايده‌جكلرينه اميدم بركمالدر .

معاونتكزه قوشمق و سزه جدی مظاهرتده بولنمق اوزه ايجاب ايدنلره يازدق . حاضرلانيورز . و جريان احوالی مربوط بولنديغمز

قول اردویه موضحاً اشعار ایتدك . آلنه‌جق جواب آیروجه عرض اولنه‌جقدر :

جناب‌حقك عنایتی وامداد روحانیت پیغمبری ایله کندی‌سعیمزه استناد ایدرك وظیفهٔ دینیه و وطنیه‌مزه قراریکز وجهله اشتراك ایده‌جکمزك عرضیله و برفردك بومقصده مخالف قالماسی خصوصی طرفمزدن اشراف و رؤسای حکومته تبلیغی ایله احتراماتمزك علاوةً ابلاغنی رجا ایدر وذات اصیلانه‌لرینه تقدیم تعظیمات ایلرز افندم .

۱۳ کانون ثانی ۳٦

ملّی عشیرتی رئیسی

محمود

کرك مکتوبك طرز تحریری و کرکسه عنزه عشیرتندن هنوز برجواب آلنه‌مامسی اورفه‌ملی‌قیامنك وقت معیننده اجراسی‌خصوصنده بنی دوشوندیریپوردی . بن هر وجهله حاضرلانمشدم . ژاندارمه افرادینی غایت ایی تسلیح و تجهیز ایتمشدم . اورفه‌ده موجود آلتیوز روس تفنکیله برچق میلیون عدد جبخانه‌نك درحال توزیعی ایچون ترتیبات آلمشدم . کوچوك ، کوچوك مفرزه‌لر حالنده شهری برآنده ترك ایدوب معین مواقعه چکیله‌جکدك .

۱۳ کانون ثانی آقشامی هوا آچیقدی . کونش رنکدن رنکه کیره‌رك بلوطلر آراسنده محتشم خوابکاهنه چکیلیوردی . افقلر پنبه بر ابتسام ایله کولویور ، اورفه‌یه مخصوص بو اصیل و کبار غروب قارشوسنده فرانسز بایراقلری رنکای برر ییلان کبی دیرکلرینه

صارتمش کندیلری ایچون حاضرلانان عاقبتدن بی خبر ساکت دورویورلردی .

کوزلرم چول طرفنده ، دیشاردن کلەجك خبرلره انتظار ایدییوردم . بالخاصه کندیسنه مهم بر وظیفه تودیع ایدلمش اولان عنزه عشیرتندن حالا بر خبر یوق . اطرافه چیقارتدیغم آتلیلرده عودت ایتمامشدی .

آقشام ؛ یواش ، یواش یاغان اینجه بریاغمور کبی هرطرفی سیاهه بویادی. کیجه اولمشدی . سواریلر کلدیلر .

عنزه عشیرتی چولده اوزاقلرده ایمش ... وقت معیننده یتیشه بیلمەسنه امکان یوق . فضله تردده حاجت کورمدم . ١٥ کانون ثانی ٣٦ تاریخنده قرارلاشدیریلان قیامی ١٨ کانون ثانی ٣٦ بازار کوننه تأخیر ایتدم. ودرحال یقین‌عشائره وعینتاب وجوار هیئت‌مرکزیەلره بیلدیردم .

عینتاب وجوار هیئت مرکزیەلره وعشائر رؤساسنه

کانون ثانینك اون بشنجی کوننده بوراجه اجراسی قرارلاشدیریلان ملی ملی قیامه اشتراك ایدەجك اولان عنزه عشائرینك اوزاقده بولونمسی حسبیله قیامك ١٨ کانون ثانی ٣٦ بازار کوننه تعلیق اولوندیغنی عرض ایدرم .

$\frac{13}{10}$ کانون ثانی ٣٣٦

علی صائب

ایرتسی صباح : ١٤ کانون ثانی ٣٦ .

اورفه فرانسزقوماندانندن بردعوت تذکرەسی آلدم. بعدالزوال

ساعت درتده اورفه‌ده بولنان فرانسز میرآلایی [نورمان] ك شرفنه ویریله‌جك چای ضیافتنه دعوت ایدیپوردی .

بودعوتك سببنی آکلایامادم . مع‌مافیه متصرف علی رضا بگی‌ده دعوت ایتدکلرینی بالآخره اوکرندیکمدن بونك اهمیتسز برتشریفات ایجابی اولدیغنه حکم‌ایتدم . فرانسز میرآلایی [نورمان] ایرتسی کونی دیار بکره کیره‌جکدی .

کندیسنی اورفه‌دن ، دیار بکره کوتورمك اوزره ، دیاربکردن سواری ملازمی خلیل افندی قوماندا‌سنده اون‌بش کشیلك برسواری مفرزه‌سی کوندرلمشدی . بعدالزوال ساعت درتده متصرفله برابر فرانسز قوماندانانك اقامتکاهنه کیتدك . اوراده نورمانله برابر همان عموم فرانسز ضابطانی حاضردی . ضیافتده ظاهری بر صوغوقلق حکمفرما ایدی . چایلریمزی ایچر ایچمز متصرفله برابر عودت ایتمك اوزره وداع ایدرکن نورمان برآز خصوصی کوروشمك وسیله‌سیله بنم قالمقلغمی رجا ایتدی .

متصرف کیتدی ، بن قالدم . بویوك بر صالونده بولونیوردق . نورمان فرانسز ضابطلرندن آیریله‌رق بنمله ، متصل اوطه‌یه کچدی . آیاقده ایدك . نورمان :

— عشائر رؤساسیله مخابره ومناسبتده بولونیورمیسکز؟ دیدی . بوسؤال نه‌دن ایجاب ایدیپوردی . درحال اطنه ژاندارمه قوماندانی قائممقام هاشم بگی خاطرلادم . بوذات ، بره‌مون طرفندن ویریلن برچای ضیافتی متعاقب توقیف ایدیله‌رك بیروته کوتورولمش واوراده حبس ایدلمشدی . فرانسزلر چای ضیافتنی بر « طوزاق » اوله‌رق

قوللانیورلردی . فقط ، اورفه ، آطنه‌یه وبو کونکی وضعیت دونکی وضعیته قابل قیاس دکلدی . بنم توقیفم هر حالده بر انفلاق ایقاع ایده‌جکدی. بونی فرانسزلرك ادراك ایتمامسنه احتمال یوقدی. بالخاصه نورمان ایرتسی کونی احتمال اورفه‌یه دوغری حرکت ایتمش اولان ویا حرکته مهیا بولنان عشائرك ایچندن کچوب دیار بکره کیده‌جکدی .

— ایجاب ایتدکجه عشائرله مناسبتده بولونیورم دیدم .

ژاندارمه طابوری ملحق بولنان و آمال و تشبثاتمه واقف اولان ژاندارمه ملازمی خلوصی بك بولندیغمز بنانك جوارنده وضعیتی ترصد ایدییوردی. نورمانك متعاقب بیانات واستیضاحاتی بنی حیرتلره دوشوردی . همان همان عشائر رؤساسنه یازدیغم بیاننامه‌لر مندرجاتنی عیناً تکرار ایتدی . وبنم بویله بر تشبثده بولونمقلغمك وخیم نتیجه‌لر تولید ایده‌جکنی وبنم ایچون اك وطنپرورانه حرکت وضعیت جدیده‌یی قبول ایدوب هیچ برصورتله مشکلات چیقارمامق اولدیغنی خصوصی منطقیله اوزون اوزادی‌یه ایضاح ایتدی .

بن ، هیچ بر تشبثاتده بولونمدیغمی و بویله شیلردن خبرم اولمدیغنی وشاید بر اخبارده بولونیلمش ایسه بونك تماماً یالان و اساسسز اولدیغنی سویلدم . نورمانی اقناع ایده‌مدیکمه قانع ایدم فقط ؛ اساساً شیمدیکی حالده بورادن ، بو صالوندن و دوشدیکم بو طوزاقدن قورتولمقدن باشقه مقصدم یوقدی .

بویله مصنع ومرتب یالانلره اینانیلمامسنی سویله‌یه‌رك صالوندن چیقدم . بوتون فرانسز ضابطلری دیك ، دیك ومعنیدار برصورتده بکا باقیورلردی .

طوغریجه متصرف علی رضا بکه کیتدم . وضعیتی ، نورمان ایله ملاقاتمزی آکلاتدم. هرحالده فرانسزلرك بنم عشائرەیازدیغم بیاننامەلردن برینی اله کچیردکلری محققدی .

آرتق بنم ایچون اورفەدە طورمق قابل دکلدی . تشبثاتمك بوسبوتون عقامته اوغرامسی احتمالی واردی . ترتیباتی دیشاریدن یاپمق کسب ضرورت ایتمشدی . علی رضا بكدە بوفکریمی مصیب کوردی .

او کیجه ، بیکباشی احسان ، شوکت ، بیطر مفتشی عادل ، ژاندارمه ملازمی خلوصی بکلرله بیکباشی الیاس بکك أوندە عقد اجتماع ایتدك . عریض وعمیق وضعیتی تدقیق و مذاکره ایلدك . برکیجه اول هوانك پك کوزل اولمسنه رغماً بوکیجه مدهش بریاغمور یاغیوردی .

اوکنزه چیقان بو مانعەلر بزی متأثر ایتمکله برابر عزممزی آرتدیریپوردی . یاغمور کیتدکجه شدتلەنیور وپولیس دوریەلرینك دودوکلری بوفیرطنالی کیجه ایچندە اسرارانکیز برماهیت آلیوردی. صانکه بولوندوغمز أوك اطرافنی فرانسزلر صارمش ، بزی مقدس املریمزدن محروم ایتمك ایستیورلردی .

قرار ویردك . همان اوکیجه بیکباشی احسان ، شوکت والیاس بکلرله عادل بك وبن اورفەیی ترك ایدەجکدك . ژاندارمه ملازمی خلوصی بك اورفەدە قالەجق ، بزمله ارتباطی محافظه ایدەجك وبالخاصه آلتیوزروس تفنکیله بربچق ملیون فشنکی تحت نظارتندە بولندیرەجق ایدی . قرار درحال موقع اجرایه قونولدی . اورفەلی حسن افندی

اسمنده بر قلاووزك دلالتيله كيجه ياريسى اورفه‌دن چيقدق . بو قرا كلقده و شدتلى ياغمور آلتنده اورفه‌دن چيقيش پك مؤثردى . هيچ بر بر كورونميوردى . آرا ، صيرا اوزاقدن كوپكلر هاوليور، و تك ، توك ضيالر :

— يولكز آچيق اولسون ! دير كبى قاپانوب قيصيليوردى . حركتمزدن هيچ كيمسه خبردار دكلدى . ياغمور متمادياً ياغييور ، آياقلريمزك آلتنده‌كى چامور كيتدكجه درينله‌شييور ، قرا كلق كيتدكجه قويولاشييوردى . بو ، يايا يورويش چوق مشكلدى .

— شو قرا كلغى بر كچسه‌ك برصباح اولسه ... دييوردق . فقط هيچ بريمز متأثر دكلدك . قرا كلقده بر بريمزى كوره‌مديكمز حالده قونوشويوردق . قلبم بو سياه كيجه‌نك چوق سورميه‌جكنه امين ايدى . بو تشبثمك ، ايكنجى دفعه اوله‌رق تأخيره اوغرامسى‌ايدى. فقط نه اولورسه اولسون املم ، مقصدم و غايه‌م ملتمك خلاصنه چاليشمق كبى بويوك و اوغرنده سوه ، سوه ئولنه‌جك مقدس بر وظيفه ايدى . يولمه چيقه‌جق بوتون انكللرى قيراجاق نفسمده اويله بر قوت ومتانت حس ايدييوردم كه ...

خصوصيتمدن ، بنلكمدن تجرد ايتمش ايدم . هيچ برشى دوشونميوردم . يالكز :

— بر كره چارپيشه‌ق دييوردم .

بوچارپيشيش شيمدى‌يه قدر ياپديغمز حربلره بكزه‌ميه‌جك . بورادە ملى حركتك ملى مجادله‌نك برمقدمه‌سى اوله‌جقدى .

بویله خیاللر وتصورلرله کندیمی کیجه‌نك قراکلغنه تودیع ایتمش یورورکن قارشی افقلر خفیف بیاضلانمغه باشلادی .

صباح اولیوردی . [١] قره کوپری‌یه واره‌ق . [٢] بو یدی کیلومترولق مسافه‌یی یاغمورك وچامورك چوقلغندن بش ساعتده قطع ایده‌بیلمش ایدك . قره کوپریده توقف ایتمیه‌رك کچدك . بلا انقطاع یورویشه دوام ایله آقشامی باوللی عشیرتنك کویلرندن اولان [یدی قویو] قریه‌سنده سعید بکی بزه منتظر بولدق . بن وضعیتی واورفه‌دن انفکاکمزك اسبابنی ایضاح ایتدم . آقشام اوستی فرانسز میرآلایی نورمان ، محافظ تورك سواریلریله برلکده عینی کویه وبزم بولندیغمز أوه مسافر اولدیلر . بزم او کیجه اورفه‌یی ترك ایتدیکمزدن خبردار اولمیه‌رق دیاربکره کیتمك اوزره اوصباح اورفه‌دن حرکت ایتمشدی. بزم ، بالخاصه بنم او آقشام عینی کویده وحتی عینی أوده اولدیغمزی قطعیاً بیلمیورلردی . سعید بك ، یکدیکرینه شدتله مخاصم اولان مسافرلرینی ماهرانه اداره ایدییوردی .

نورمان یانمزده‌کی اوطه‌ده او کونکی یورغونلغنك تأثیریله‌هورول، هورول اویورکن ، بز ، سعید بك و آرقداشلرله برلکده یانده‌کی اوطه‌ده خط حرکتمزی قرارلاشدیرییوردق .

سیاحتمزك خطوط اساسیه‌سنی تثبیت ایتدك .

سیوه‌رك و دیاربکره کیده‌جك ترتیباتی بالذات عشائر نزدنده

---

[١] بالآخره آکلاشیلدیغنه نظراً بن قره کوپری‌یه مواصلت ایتدیکم صباح اوغلم تیمور دنیایه کلمش .

[٢] قره کوپری مؤخراً قرارکاهمز اولمشدی .

یاپاجق ، بالخاصه قول اردو قوماندانینك فکر ومطالعه‌سنی آله‌جقدق بوطرز وحرکت دها شموللی و دها اساسلی اوله‌جقدی .

اورفه‌ده تعیین اولونان کونلرده ملی قیام اجراسنك تأخره اوغرامسی بونقطهٔ نظردن دها مصیب اولدی . بعضی معکوس وقایع اولویورکه بالنتیجه هردرلو تخمین وتصورك فوقنده موفقیت تأمین ایدیبور . انسان ذاتاً هیچ بر زمان افعال و اعمالنك تمامیله حاکمی دکلدر . جریان حادثات ویاخود مقدرات انسانی مأمول ایتمدیکی یوللردن دولاشدیریبور .

١٦ کانون ثانی ٣٦ صباحی نورمانك حرکتنی متعاقب بزده عینی استقامته سیوه‌رکه حرکت ایتدك . اورفه‌دن کیتدکجه اوزاقلاشییوردق . اورفه‌دن چیقدیغمزی و ١٨ کانون ثانی ٣٦ تاریخنه تأخیر ایدیلن قیامك ایکنجی برتأخره اوغرادیغنی عشائره تبلیغ ایده‌مه‌مش ایدم . بووظیفه‌یی اورفه‌ده براقدیغم ژاندارمه ملازمی خلوصی بك ایفا و اداره ایده‌جکدی . ایچمدن :

— کوزل اورفه ! سنی چوق بکلتمیه‌جکز دییوردم .

کذرکاهده‌کی عشائره اوغرایه‌رق کیتمکده اولدیغمز جهتله یولمز اوزویوردی . سیوه‌رکه اون کیلو مترو یاقلاشمش ایدك . مقابل طرفدن ، سیوه‌رکدن بر سواری مفرزه‌سنك بزه طوغرو کلمکده اولدیغنی کوردك .

— عشیرت آتلیلری !

— خایر ! سواری ، عسکر !

دییه مختلف تخمینلرده بولنورکن سواریلر یاقلاشدی .

بونلر فرانسز میرالایی نورمان و محافظلری ایدی . عودت ایدییورلردی . تلاقی غیر قابل اجتناب بر وضعیت اکتساب ایتدی. نورمان بزی کورونجه حیرتلر ایچنده قالدی . و حیرتنی کتم ایده‌مدی . متقابلاً دوردق . عسکریمزك محافظه‌سی آلتنده بولنان بو فرانسزه بر شیئ یاپاجق دکلدك . فقط بر قاچ سوز سویلمك ، وطنمزه تجاوز ایدن وارمنی خیانت وخباثتیله بزه یاپمادقلرینی براقمایان بو آدملره هیچ اولمزسه بر سرزنشده بولنمق لازمدی .

یانده ینه محافظه‌سنه ویریلن ملازم خلیل افندی قوماندا‌سنده‌کی سواری مفرزه‌سی ورفاقتنده‌ده ترجمانلغنی یاپان متقاعد بیکباشی کریدلی الهامی واردی . الهامی‌یه توجیه خطاب ایتدم :

— میرآلایه‌سویله‌یکز کاشکی بز فرانسزلری کورمیه ایدك یالکز ایشتمکله اکتفا ایده‌ایدك. اونلری بویله غاصب بروضعیتده مملکتمزدن جبراً و حرباً چیقارمق مجبوریتنی طویدوغمز ایچون پك متأسفز فرانسزلره سیاسةً دکل قلباً ، وجداناً وملتمزك ارزوی حقیقیسیله اعلان مخاصمه ایتمش بولونیورز . دیدم .

الهامی سویلدکلریمی عیناً میرآلایه ترجمه ایتدی . میرآلای آجی بر تبسم ایله جواب ویردی .

— بش سنه‌در حربدن حالا اوصانمادیلرمی ؟ بن شخصاً حرب علیهداری‌ایم . و بنم کبی فرانسه‌ده پك چوق حرب علیهدارلری واردر . انشاالله حرب ایتمکلکمزه لزوم قالماز . دیدی .

— کیلیکیا و تورك شهرلری تخلیه ایدلمدکجه تورك و فرانسز قانك متقابلاً آقمسی ضروریدر . بو وضعیت دوام ایتدکچه اللی سنه بورالرده ینه اولادلریمز چارپیشه‌جقدر . دیدم .

دها فضله کندیلرینی یوللرندن الیقویمغی موافق بولمدم . آیرلدق نورمان ؛ دیار بکره کیتمك اوزره اورفه‌دن حرکت ایتمش ایکن سیوه‌رك اهالیسنك کوستردیکی غلیان اوزرینه عودته مجبور قالدیغی محافظی ضابطدن آکلادق .

$\frac{١٩}{٢٠}$ کانون ثانی ٣٦ تاریخنده سیوه‌رکه مواصلتله جودی پاشـایه مسافر اولدق . جودی‌پاشا بزه پك زیاده مسافر پرورلك کوستردی. کرك کندیسی و کرکسه محمود افندی [سیوه‌رك مبعوثی] هرصورتله بزه مظاهرت و حرکاته اشتراك ایده‌جکلرینی تأمین و تعهد ایتدیلر . سیاحتمزی و اتخاذ اولنان ترتیبات و مقرراتی کونه هیئت تمثیلیه‌یه بیلدیرییوردم . سیوه‌رکده اورفه حقنده بعضی معلومات آلدق . اورفه‌دن چیقدیغمز ، ایرتسی کونی شایع اولمش ، بالخاصه فرانسزلر هیجانه دوشمشلر . درحال بلدیه رئیسی چاغیرتوب اورفه‌یه برچوق فرانسز عسکری کله‌جکندن بحثله صنوف مختلفه ایچون یراحضارینی طلب ایتمشلر ، دوریه‌لر چیقارمشلر ، نمایشلر یاپمشلر ...

سـوقیات عسکریه‌یی غایت مکتوم طوتمق لازم کلدیکنی تقدیر ایتمیه‌جك قدر اورفه‌لیلری بی‌بهره ظن ایتمك فرانسزلرك حقمزده‌کی تلقیسنه وازعانه بارز بر دلیلدر .

مقرر پروغرام موجبنجه قول اردو قوماندانیله کوروشـمك اوزره $\frac{٢٤}{٢٥}$ کانون ثانی ٣٦ کیجه‌سی دیار بکره مواصلت ایتدك .

کیچ کلدیکمز ایچون هرطرف‌قپالی وهواده‌پك‌بوزوق ویاغمورلی ایدی . کیجه‌یی برخانك طاش دوشه‌مه‌لی براوطه‌سنده بش آرقداش بربریمزه یاصلانارق کچیردك .

ایرتسی صباح دیار بکر ژاندارمه آلای ملحق اولان ارقداشم یوز باشی قدری بك [سیوه‌رك مبعوثی] کلوب بنی بولدی .

بکا پك چوق نوازشکارانه معامله‌ده بولندی وبنی أوینه کوتوردی. اون کوندنبری حضور قلب ایله یمك یمه‌مش و اویومامش ایدم . وضعیت حقنده اوزون اوزادی‌یه قونوشدق ودردلشدك . اواثناده اك زیاده استغرابمی موجب اولان شی اورفه‌دن انفکاکمی خبر آلان استانبولده‌کی عموم ژاندارمه قوماندانلغی دیار بکر آلاینه ویردیکی امرده بنم مناسب بر محلده استخدامی بیلدیریوردی. بوکا کوره کمی یوقسه آغلامقمی لازم کله‌جکنی تعیین ایده‌مم . مملکتك احوالنه قارشی کوستریلن بو درجه غفلت شایان حیرتدر .

دیار بکر ، استقامت سیاحتمزك منتهاسی اولدی . آرتق طالع معکوسمز تبدل ایتمشدی . اورفه‌یه عودت ایده‌جکدك .

قول اردو ارکان حرب رئیسی خالد ، بشنجی فرقه قوماندانی کنعان ، ایکنجی فرقه قوماندانی عاکف بکلردن کوردیکم معاونت ومظاهرتی لسان حرمت وشکران ایله یاد ایتمکی بروظیفه عد ایده‌رم.

۲۹ کانون ثانی ۳٦ ده ماردینه کلدك . ماردینده اورفه‌یه دائر برچوق معلومات آلدق : عنزه عشائری شمندوفرخطی تخریب ایتمش وحرکاته باشلامش ... دیکر عشائرده برر ، برر حرکته کچمشلر ... اورفه‌دن عشائر رؤساسنه کوندردیکم بیانامه‌لرك و تعلیماتك تطبیقاتنه باشلانمش دیمك اولدیغندن سرعتله اورفه‌یه عودتم لازم کلیوردی . آرقداشلریمزدن بیکباشی الیاس ، احسان وشوکت بکلرك رأس العینده بولونان عراق شیخ المشایخی عجمی پاشانك معاونتیله عنزه‌لره التحاق

وسروج وعنزه عشائرینی برلشدیره‌رك جرابلس وعرب پیكار آراسنده‌كی شمندوفر خطنی اساسلی بر صورتده تخریب ایده‌رك اورفه‌یه كلملری و نم‌ده بیطرعادل بكله برلكده ویران شهر اوزرندن اورفه‌یه حركتم تقرر ایتدی .

١ شباط ٣٦ تاریخنده ماردیندن حركت ایتدك . كیفیتی شفره‌لی برتلغرافنامه ایله هیئت تمثیلیه‌یه عرض ایتدم .

آنقره‌ده مصطفی كمال پاشا حضرتلرینه

١ — احسان ، شوكت و الیاس بكلر یارین صباح ماردیندن حركتله حران اوزرندن سروجه كیده‌رك شمندوفر خطنی تخریب ایتمش اولان عنزه عشائرینی آلوب سروچ عشائریله برلكده اورفه اوزرینه یورویه‌جكلردر .

٢ — عادل بكی رفاقتمه آله‌رق بن‌ده یارین صباح ماردیندن حركتله ویران شهر اوزرندن مللی ، دوكرلی ، بادللی ، بازكی عشائر ایله برلكده اورفه‌یه تعرض ایده‌جكم .

٣ — سیوه‌ركدن عرض اولنان پروغرامزك شباطك بشنجی و یدنجی كونلری آراسنده حرفیاً موقع فعله ایصالنه چالیشه‌جقدر .

٤ — اورفه قوای ملیه‌سنه ویریله‌جك بالعموم اوامرك ویران شهر واسطه‌سیله نام عاجزی‌یه اعطاسنی استرحام ایدر اللریكزدن اوپرم .

ماردین ٣١ كانون ثانی ٣٦ علی صائب

قیمتدار معاونتلرینی کوردیکم بشنجی فرقه قوماندانی کنعان بك
ادل بکله بکا برر بینك و اشیامز ایچون بر قاطر ویردی . ویران
بهرده مالی عشیرتی رئیسی محمود بکك نزدنده ایکی کون قالدم .
ما کنه باشنده سیوه رکله مخابره ایتدم :
٦ شباط ٣٦ کونی بادللی عشیرتی رئیسی سعید بکك نزدنده
جتماع ایتمك اوزره سوه رکدن جودی پاشا نامنه عمجه زاده لری
محمد رمضان آغا و محمد ثاقب افندی ، محمود افندی نامنده اوغلی
محمد امین افندی بر قاچ یوز آتلی ایله کله جکلر و اوراده بکا التحاق
یده جکلردی .
ویران شهردن سعید بکك کوینه قرارلاشدیریغمز کونده کیتمك
ایچون ایصسز بر یولده ایکی کونلك زحمتلی و اوزون بر یورییش
یمق مجبوریتنده ایدك :
٤ شباط ٣٦ تاریخنده بیطرعادل بکله ویران شهردن حرکت ایتدك.
بزه رهبر اوله رق ایکی عشیرت سواریسی آلمشدق. بو یولجیلق جداً
ك مشکل اولدی . قصبه دن چیقار ، چیقماز سواری رهبرلریمز :
— سزه ییمك وقوناق حاضرلاتالم ! دییه رك تعقیب ایده جکمز
ولی کوستروب آتلرینی مهموزلادیلر وبزی یالکز براقدیلر .
هوا ینه یاغمورلی ویك صوغوقدی .
الك بربادی قاطرك خویسزلغی و یورومه مسی ایدی . هر آدیمده
وکنی آتیور ، قورتولوب قاچمق ایستیوردی . آتلریمزدن اینیور ، پك
شکلاتله یدکه آلییوردق .
زواللی عادل بك بوعنادجی قاطرله اونی ، یوروتمك ایچون یاپدیغمز
مجادله ده آغلایاجق حاله کلییوردی .

قاطر يوكني آلوب يورومامك ايچون عناده باشلايجه، عادل بك :

— بز بو قاطرله وبزى براقوب كيدن بو سواريلرله‌مى اورفه‌يى فتح ايده‌جكز ! ديوردى . لطيفه ايدوب كولوشويوردق .

٦ شباط ٣٦ آقشامى سعيدبكك كوينه ياقلاشديغمز زمان، كويى بر اردوكاه حالنده كوردك .

اتخاذ اولنان ترتيبات موجبنجه قواى مليه مجتمع و امره مهيا برحالده بولونيوردى . امر وقوماندايى درعهده ايتدم . ٧ شباط ٣٦ صباحى اورفه‌يه حركت امرينى ويردم . بو امر، بويوك بر نشئه وشطارتله قارشيلاندى. بو آنده چكديكم بوتون زحمت ومشقتلرى، اضطرابلرى اونوتدم . هيچ بر يورغونلغم قالمامشدى .

سواريلر آت اويناتيور، مزراقلر پارلايور، بويوك بر دوكون آلايى حالنده اورفه‌يه طوغرى ايلريليوردق . بوتون چهره‌لره اميد كونشى طوغمش، هركس كوليور اوينايوردى .

بو حركت، بو قيام او قدر حسى وملى ايدى كه ... عشيرتلر آرالرنده‌كى كين وعداوت خصوصيه‌يى اونوتمش برر قارداش كبى يان يانه يورويورلردى . حكومتى وپادشاهى طرفندن ترك ايدلمش و دشمنه تسليم اولونمش برملت بوحركتله كندى وارلغنى كوستريوردى .

دون چولده تك برآرقداشمله يالكز ايدم بوكون بنى و اونلرى هيبتلى بر كتله حالنده بورايه طوپلايان و ايلرى دوغرو يوروته‌ن كيم ايدى ؟...

— وطنك امرى، ملتك عزم وقرارى ايدى .

صرف عسكر اولمقلغم حسبيله بوراده، بوقوتك امر وقوماندانسى

درعهده ایتمك بکا درین ونهایتسز برذوق وجدانی ویریپوردی .
یورویش قولنك ایلریسندن براق بر ستون کبی ملی بر نغمه بوکسه‌لییور :

اورفالی‌یام بن ئوزوم
قولاق وه‌ر دیکله سوزوم
جمله‌مز سکا قربان
اول باشدا بن ئوزوم .

دیکر برسس بر آز اوته‌دن دها متهز وهیجانلی دالغالانییور :

اورفالی‌یام باغلی‌یام
یوره‌کمدن داغلی‌یام
کیمه دوکه‌م دردیمی ؟
یار ألیله باغلی‌یام

بو اوورفه اغزی « خویرات » لر عشائرك :
— لو لو لو لو لو نقرات حربجویانه‌سیله آلقیشلانیوردی .
$\frac{٧}{٨}$ شباط ٣٣٦ کیجه‌سی قره‌کوپری قریه‌سنده کچیردك .
قره‌کوپری‌یه اورفه‌دن چیقدیغمز او یاغمورلی وچامورلی کیجه‌ده صباحه قارشی کلشدك ، اوراده سحرك ایلك آیدینلغنی کورمشدك .
اوزمان یایا ایدك وهر طرفمز چامور ایچنده ایدی .
یکرمی ایکی کون صوکره قره‌کوپری‌یه عودتمزی او کیجه ایله قیاس ایدییوردم . او ظلمت نوره او عجز قدرته ، او رجعت بو تجاوزه انقلاب ایتمشدی ، بو مهم تحولاته رغماً دور اندیشلکم زیاده‌لشمشدی . او ، دقیقه‌ده اولدیغی کبی بو کره‌ده اللهك وتاریخك

حضورنده تکرار اعتراف ایدرم که ، قان دوکولمسنه محل ویرمیه‌رك وخلقك‌ازیلمسنه امکان براقمیه‌رق تدبیرله ، سیاستله ، کیاستله اورفه‌نك تخلیصی یکانه املمدی . الك بویوك اندیشه‌م برقاریشیقلغه محل قالمامسی ایدی . اورفه اوزاقدن و یقیندن احاطه ایدلمش بولونیوردی .

قره کوپری صیرتلرندن اورفه کورونیوردی . اورفه‌یه قارشی منتظم‌دینیله‌بیله‌جك تعرض ترتیباتی آلدم . معیتمك قسماً تعلیم وتربیهٔ عسکریه‌دن محروم بولندیغی نظردقته آله‌رق جمله‌سنی مناسب مقدارده جزؤتاملره آییردم. آنجق بوصورتله ضبط وربطی وانتظام حرکاتی تأمین ایتدم . اورفه‌ده قارشیمزده قوتلی بر صورتده مجهز و مسلح ومعلم افراددن مرکب برفرانسز قوتی واردی. بوقوتی استخفاف جائزدکلدی بوقوتك‌اوزمان کرك کیفیت وکرکسه کمیت اعتباریله بزه فائقیتی درکار ایدی اي، مقتدر، جرأتکار بر قوماندان ألنده بو فرانسز قوتی مهم ایشلر یاپا بیلیردی . خیالاته قاپیلمیه‌رق، بوتون معکوس احتماللری نظردقته آله‌رق حرکت ایتمك ایجاب ایدیوردی .

هر کسك کوزی اورفه‌ده :

— نیچون یورومیورز ؟ نه‌دن تعرض ایتمیورز ؟ دیه بربرلرینه صورویورلردی. قره کوپری صیرتلرندن اورفه‌ده‌کی فرانسزقوماندانانه شو اولتیماتومی یازدم :

اورفه‌ده فرانسز قوهٔ اشغالیه‌سی قوماندانلغنه

عصرلردنبری حر وحاکم یاشامش بر ملت استیلا و اسارتی قبول ایده‌مز . ویلسون پره‌نسیپلرینه و متارکه‌نامه احکامنه مخالف اوله‌رق

کیتدکجه تزاید ایدن بو غدارانه و ظـالمانه اسـتیلایه قارشی حقوق مقدسه‌مزك تأمین ومحافظه‌سنه فعلاً عزم ایتمش بولونیورز .

اورفه‌ده‌کی مسـافرتکزه دها فضله مسـاعده ایده بیلمکلکمزه امکان یوقدر متارکهٔ منعقده‌یه مخالف اشـغالکزی شدتله رد ایدر، یکرمی درت ساعت ظرفنده اورفه‌یی ترك وتخلیه ایتمدیککز تقدیرده حرکات قطعیه‌یه توسل ایدیله‌جکنی و دوکوله‌جك قانلرك مسئولیتنك سزه راجع اوله‌جغنی بیان ایدرز. خرستیان وطنداشلریمزك هر درلو حقوقی محفوظدر . اورفه‌یی تخلیه‌یه موافقت ایتدیککز تقدیرده حدودمزك خارجنه قدر سربستجه کیره بیله‌جککزی تأمین ایدرز.

۷ شباط ۳۳٦

اورفه وحوالیسی قوای ملیه قوماندانی

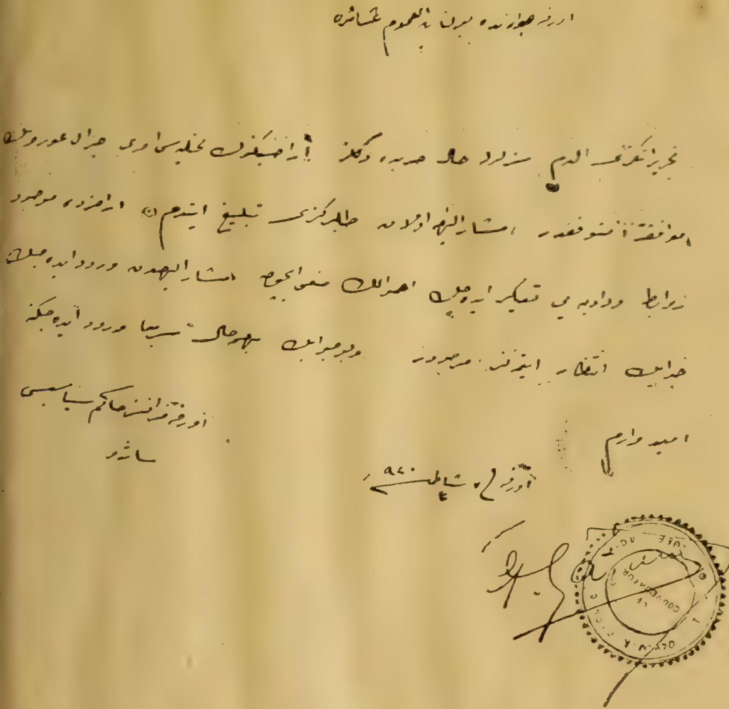
نامق [*]

بو اولتیماتومی، آلنه بویوك بر بیاض بایراق ویره‌رك بادللی عشیرتندن «محمد» نامنده بریسیله کوندردم . اوکمزده‌کی سـاحه آچیق ایدی . حاکم بر نقطه‌دن دوربینمله اورفه‌یی سـیر ایدییوردم . فرانسزلرك خسته‌خانه ایله جوار بنالر آراسنده قوشوشدقلرینی کورییوردم .

فرانسز قوماندانی بر ساعت صوکرا شوجوابی ویردی . جواب بر ارمنی ترجمانه یازدیرلمش وتورکجه ایدی . عیناً شودر :

---

[*] «نامق» بنم نام مستعارم ایدی. دوه‌لینك فراقتین کوینده کوروشدیکم زمان بو نام مستعاری قوللانقلغم تقرر ایتمش ایدی .

اورفه جوارنده بولونانه بالعموم عشائره

تحریراتکزی آلدم . سزلرله حال حربده دکلز . اراضیکزك تخلیه‌سی امری جنرال غورونك موافقتنه متوقفدر . مشارالیهه طلبکزی تبلیغ ایتدم . آرامزده موجود اولان روابط ودادیه‌یی اخلال ایده‌جك احوالك منعی ایچون مشارالیهدن ورود ایده‌جك جوابه انتظار ایتمکز مرجودر . بو جوابك بهمه حال سریعاً ورود ایده‌جکنه امیدوارم . ـ ۷ شباط ۱۹۲۰

اورفه فرانسز حاکم سیاسیسی

سائژو

بومعلل وهیچ برمعنا افاده ایتمیان وبرمذاکره قپوسی بیله آچمقدن اوزاق بولونان بوجوابه ایکی ساعت صوکره شدید برمقابله‌ده بولندم. وعینی زمانده اورفه‌ده الی سلاح طوته‌بیله‌جك بیك‌قدر ارمنی واردی. کوك بوئلرك فرانسزلرله اشتراکنی منع وکرکسه هیجاننی تسکین ایچون متصرف واسطه‌سیله ارمنی مرخصه‌سنه آتیده‌کی مکتوبی کوندردم :

اورفه متصرفلغی واسطه‌سیله اورفه ارمنی مرخصه‌لغنه

اورفه لواسی داخلنده بولنان عناصر مختلفه کماکان قارداشجه یاشامغه و خرستیان وطنداشلریمزك حقوقنی حقوق مقدسه‌مز کبی محافظه‌یه عزم ایتدك . وفرانسز قطعاتنك یکرمی درت ساعت‌ظرفنده اورفه لواسنی ترك ایتملری ایچون فرانسز قوهٔ اشغالیه‌سی قوماندانه بر اولتیماتوم کوندردك . یکرمی درت ساعتك ختامنده اورفه‌یی تخلیه ایتمدکلری تقدیرده هر جهه‌دن اورفه‌یه هجوم ایده‌جکز . بو هجوملر صرف فرانسزلره قارشی یاپیله‌جق و خرستیان وطنداشلریمزك جان ومالنه قطعیاً ایلیشمیه‌جکدر . بناءً علیه اثنای وقعه‌ده خرستیان وطنداشلریمزدن هیچ برینك قورقامسی و شبهه‌یه دوشمه‌مسی اخص امالمز اولدیغنك ایجاب ایدنلره تفهیم و تبلیغنی رجا ایدرز .

۷ شباط ۳۳٦ اورفه‌وحوالیسی قوای‌ملیه قوماندانی

نامویه

اورفه‌نك ایچندن و فرانسزلرك ترتیبات و حرکاتندن منتظماً

معلومات آلیوردم. اهالینك شوق وسرورینه پایان یوقمش ، فرانسزلرده موضعی ترتیبات آلیورلرمش .

بن ، فرانسز قوماندانك قصبه‌یه قاپانوب قالمیه‌جغنی و هر حالده دیشاری چیقاراق سربستی حرکتنی محافظه ایده‌جکنی ظن وتخمین ایدیوردم. موضعی مدافعه ترتیباتی آلملری فرانسزلرك قوهٔ معنویه‌سنك دوشوك اولدیغنه دلالت ایدییوردی .

فرانسز متصرف عسکریسی ساژو کوندردیکمز اولتیماتومه جواب ویرر، ویرمز درحال متصرفی و اشرافی طوپلاتمش بزی و عشائری گیری چویرتمك خصوصنده توسطلرینی رجا ایتمش . [١]

---

[١] ٤١٢ نجی فرانسز آلایی ضابطاننذن اولوب بالآخره حربده مقتول اولان بر ذاتك اوزرنده بولونه‌رق بکا ویریلن غایت گوزل و مکمل یازلمش بر مخطره دفترندن ـ که پك مهم وثائق احتوا ایدن بو دفترك اورفه حرکاتنه متعلق اقسامنی اوچنجی قسمده کندی نوطلرمله قارشیلاشدیره‌رق عیناً نشر ایده‌جکم ـ بو کونه عائد وقایعی بحث ایتدیکم دفتردن نقل و درج ایدییورم . بو ضابطك اسمنی معالتأسف تحقیق و تثبیت قابل اوله‌مادی . مخطره دفترینك اوستنده : « دوبیلار طرفندن ییل باشی هدیه‌سی اوله‌رق تقدیم ایدلدیکنه » دائر بر فقره وارسه‌ده بو دوبیلارك مخطره دفترینی هدیه ایدمی یوقسه یازانی اولدیغی مبهمدر :

[٧ شباط ١٩٢٠ اوکله‌یه دوغری چته‌لر اورفه‌یی احاطه ایدن طاغلر اوزرنده کورونمکه باشلادی . درحال مدافعه ترتیباتی وحرب وضعیتی آلدق اورفه‌ده فرانسز متصرف عسکریسنه، ایلك دفعه اوله‌رق چته‌لر طرفندن بر بر اولتیماتوم ویریلدی . بو اولتیماتومده اورفه‌یی یکرمی درت ساعت ظرفنده تخلیه ایتمدیکمز صورتده هر طرفدن هجوم ایده‌جکلرینی بیلدیرییورلردی . شهرك تخلیه‌سی طلبنی درحال رد ایتدك. غروبه یاقین «لوا ارکان حربی» طرفندن کوندریلن بر ساعی بزه ارزاق تأمین ایدن تل ابیض استاسیونه هجوم

مقتول دوشن فرانسز ضابطنك اوزرنده بولنان مخطره دفترینك
ایلك صحیفه‌سنك فطوغرافیسیدر

Carnet de route depuis mon débarquement en Cilicie (Turquie d'Asie

Le 25 Juin 1919. Débarquement à Mersine (Cilicie). Produisons une bonne impression sur les habitants qui nous regardent comme des rois et construisent des arcs de triomphe sur le passage du drapeau et des troupes

Le 28 juin : Embarquement en chemin de fer à destination d'Adana

Le 29 Juin : Arrivés à Adana, ou nous sommes encore mieux reçus qu'à Mersine Les Habitants nous distribuent des boissons rafraîchissantes qui d'ailleurs nous font beaucoup de bien, car la chaleur est accablante, ensuite l'on nous donnent des cigarettes à profusion : Comme à Mersine nous défilons musique et drapeau en tête, nous passons encore sous des arcs de triomphe et en signe de bienvenue l'on jette des fleurs sur notre passage je puis même dire du mais et des petits pois. Une petite remarque en passant (l'on ne voit pas beaucoup de jolies femmes sans doute que la bonne renommée du soldat français nous avoz déja devancer, malgré cela tous se passe très bien et sans aucun incidents.

412 REGIMENT D'INFANTERIE
3o COMPAGNIE

Souvenir de mon
Doublard de la 3e Cie
du 412e R.I pour mes
étrennes du premier Janvier
1920
A Ourfa (Mésopotamie)
Turquie d'Asie.

412e REGIMENT D'INFANTERIE
30 Compagnie

442 REGIMENT D'INFESTERIE
30 COMPAGNIE

مع هذا قره كوپری‌یه كلیشم اورفه‌ده اویله بر سوینج وشادمانی حاصل ایتمش كه هردرلو تهلكه وممانعته رغماً اركك ، قادین، چولوق، چوجوق قره كوپری‌یه كلیبور هردرلو فداكارلغه مهیا وآماده‌اولدقلرینی سویلیورلردی اورفه اهالیسـنك كوستردكلری بو تظاهرات جداً افتخاره سزا ایدی. قره كوپری، بویوك بر بایرام یری حالنی آلدی. كلنلردن بر قسمی عودت ایتمیور ، بزه التحاق ایدییوردی . غیر قابل تصویر برنشئه وسرور حكمفرما ایدی. شرقیلر، غزللر سویلیورلردی. بوتون بو غزللرك وشرقیلرك مدلولی اولان « یار » هر كسك قلبنده اورفه و اورفه‌نك خلاصی ایدی .

ایدلدیكنی بیلدیرییوردی . ارمنیلر تكرار حیاتلرینك محافظه‌سی ایچون بزه مراجعتده بولوندیلر. كیمدن ونه‌دن قورقویورلردی ؟ دنیاده ارمنیلر قدر قورقاق بر ملت یوقدر. بووضعیته دوشمككمزده اونلرك خطالری بوزندندی. اورفه‌ده‌كی فرانسز عسكرلری نظرنده هیچ بر قیمتلری قالمادی وضعیتمزك غایت تهلكه‌لی اولمسنه رغماً قوهٔ معنویه‌یی اولكی كبیدر . كوندوزك بقیه‌سنی وكیجه‌یی بلاحادثه كچیردك] بوفرانسز ضابطی بو مخطره‌یی یازمغه ٢٥ حزیران ١٩١٩ تاریخندن اعتباراً باشلامش مخطره‌نك باشنده :

[واپوردن آسیاده توركیه‌نك كیلیكیا قطعه‌سنه چیقدیغمدن اعتباراً سیاحت مخطره‌مدر] دیه مشروحات وار . مخطره علیهمزده شدید بعض تعبیراتی احتوا ایتمكله برابر واقفانه وادیبانه یازلمشدر . فرانسه‌یه فرانسز اردوسنه ، عائله‌سنه دوستلرینه عائد قسملری جداً پك شـایان دقتدر . بعض ملاحظاتی واركه انسان اوقودقجه عادتا حیرت ایدییور . مأموراً آطنه‌یه كیدوب عودتنی حكایه ایدركن ١١ كانون اول ١٩١٩ نجی كونه خاطره‌سنه شویله باشلایور :

[بزه بر مزار اولاجق اولان اورفه‌یه كیتمك اوزره تره‌نه بیندك] فی‌الحقیقه اورفه بو ضابطه مزار اولدی . ایلریده بو مخطره‌نك قسم اعظمنی درج ایده‌جكم ایچون بوراده فضله تفصیلات اعطاسنی لزومسز كوریورم .

گیجه صباحلره قدر گیمسه اویومادی .

٨ شباط ٣٦ صباحی متصرف علی رضا بك اورفه مفتیسی حسن افندی ، مفتیٔ سابق شیخ مسلم افندی بلدیه رئیسی حاجی مصطفی افندی و دیگر اشرافدن مرکب بر هیئت قره کوپری‌یه گلدیلر . بو هیئتی فرانسز مصرف عسکریسی بزی گیری چویرتمك و طاغتمق اوزره گوندرتمش . حالبوکه گرك متصرف علی بك و گرك کسه نصایح و ارشاداتیله قوای ملیه‌یه خدماتی سبق ایدن محترم مفتی حسن افندی بالخاصه بلدیه رئیسی حاجی مصطفی افندی ورفقاسی کاملاً آمال وحرکاتمزك مروجی ایدیلر . گلن بوهیئت ایله عشائره قوماندا ایدن رؤسا هپ برلکده برشورای حرب و اختلال حالنده طوپلاندق .

آرامزده هیچ برفکر اختلافی یوقدی .

او صرده یالکز مفتی سابق شیخ مسلم افندی بکا بعض سؤاللر صوردی :

— قوماندان نامق کیمدر ؟

— بن ایم !

— قوتکز کافیمیدر ؟

— قوتمز لزومندن فضله‌در !

— طوپلریکز وارمیدر ؟

— یولده‌در یقینده گله‌جکدر !

— افرادیکزك اعاشه‌سی ایچون پاره کزوذخیره کزموجودمیدر ؟

— مواد اعاشه و پاره‌مز فضله‌سیله موجوددر !

بوجوابلرم اوزرینه شیخ مسلم افندی :

— اندیشه‌م زائل اولدی . دیدی :

حالبوکه بالطبع حقیقت بوسویلدیکم کبی دکلدی .

باوللی عشیرتی رئیسی سعید بکله سیوه‌رك عشائرینه قوماندا ایدن محمد امین ومحمد رمضان و محمد ثاقب افندیلرك کندی آدملرینك اعاشه‌سی ایچون کتیرمش اولدقلری ذخیره ایله آنجق او آقشامکی عمومی اعاشه تأمین ایدیله بیله‌جکدی پاره‌مزده یوقدی .

فی‌الحقیقه بویله اختلاللر و قیاملرده هر شی مستحضر و منتظم اولماز وهر ایش یولنده کیتمز فقط بوکا بر چاره بولمق لازمدی . هرحالده اعاشه‌مزك اشغال منطقه‌سندن تأمیندن باشقه یاپیله‌جق عملی بر چاره یوقدی .

صوکرا ایشك یاغما کارلغه دوکولمسی احتمالی واردی . بوده بزم بالنفس تفسخ و انهزامز دیمکدی .

وضعیتمزی حقیله احاطه ایتدیکی آکلاشیلان وبالآخره کوستردیکی فداکارلقلریله بحقٍ تمایز ایدن بلدیه رئیسی حاجی مصطفی افندی محرم اوله‌رق اعاشه‌لرك اورفه‌دن تأمین ایدیله‌جکنی و بو خصوصده مراق ایتمامکلکمزی سویلدی .

بنم ایچون بوندن بویوك بر مژده اوله‌مازدی. آرتق قراریمزی ویردك . ذاتاً فرانسزلرده بر تجاوز اماره‌سی کورولمیوردی . تجاوز ایتسه‌لرده اورفه آرتق بزم دیمکدی . اورفه‌نك قلبنی کوکسمده چارپان قلب کبی حس ایدییوردم. هیئت ممنوناً ومعززاً عودت ایتدی.

ارمنی مرخصه‌سی یازدیغم مکتوبه شو جوابی ویردی ؛ عیناً :

اورفه متصرفلغی واسطه‌سیله قوای ملیه قومانداتلغی جانب عالیسنه

شرفورود ۷ شباط ۳٦ تاریخلی قرار قطعی‌یی متضمن بیاننامهٔ عالیلرینه ممنونیتله نائل اولدق . جماعت عاجزانه‌مزك امل و آرزوسی اولان مآل عالیسندن درجهٔ نهایه‌ده مسرور و متشکر قالدق . جان ، مال ، عرض وناموس عاجزانه‌مزك طرف دولتلرندن محافظه‌بیوریله‌جغنه قطعیاً امین ومطمئنز . بو وسیله ایله یکدل ویکزبان اوله‌رق عرض تشکر ایدر ودعا خوانکز اولدیغمزك افاده‌سیله کسب شرف ایلرز . اولبابده وهر حالده فرمان

۸ شباط ۳٦ اورفه ارمنی جماعتی مرخصه وکیلی
باپاس
آرتین

$\frac{8}{9}$ شباط ۳٦ آقشام اولیور . اورفه‌یه‌نه‌سیاه بورغاننه بورونییوردی بو کیجه اورفه ایچون تاریخی بر کیجه ایدی . عشائر رؤساسی طوپلادم کیجه یاریسندن بر ساعت اول مختلف استقامتلردن اورفه‌یه کیریله‌جکدی : فرانسزلر طرفندن تجاوز اولنمادقجه و مقاومت کوسترلمدکجه طرفمزدن تجاوز اولنماسی تنسیب ایدلمشدی .

حرکت حاضرلغی بویوك بر سرعت وسکون ایله اکمال ایدلدی . کیجه‌نك قرانلغی ایچنده آتلیلر اورفه‌یه طوغرو چلیك بر نهر کبی آقمغه باشلادی . منظره‌ده درین و رؤیایی بر سکون ومهابت واردی . صانکه هر بر آیاقلانمش یورویور کبیدی .

حران و بك قپولرندن ایکی قولدن اورفه‌یه کیردی .

اورفه خارجاً ییقیق بر سور ایچنده‌در . قره قویون دره‌سی شهری ایکی‌یه آییرر . شمدی فرانسزلرك قرارکاهیله آرامزده بودره واردی .

بن‌ده بادللی عشیرتیله برابر بك قپوسندن اورفه‌یه کیردم . فرانسزلر هیچ بر حرکت کوسترمیورلردی .

اورفه‌دن چیقدیغم او ، یاغمورلی‌وچامورلی کیجه‌ایله کیردیکم بو کیجه آراسنده‌کی حیاتم صانکه بر رؤیا ایدی .

کچدیکمز سوقاقلرده ساکن برجوشش قایناپوردی. ژاندارمه‌لر ، پولیسلر بلدیه چاوشلری هرصنف خلق بویوك بر حرارت و محبتله بو ملی قوتلری قارشیلامق ویرلشدیرمك ایچون اوغراشییور ، قسم قسم اولر، خانلر وجامعلر احضار ایدیلیوردی .

صباحه قدر سوقاقلرك و اولرك ایجاب ایدن مدافعه ترتیباتیله اشتغال ایتدم . شهرك یاریسی تحت اشغالیمزه کچمشدی .

فرانسزلر خسته‌خانه وجوارنده ارمنیلرده کندی محله‌لرینه تحصن ایتمشلردی . اورفه‌یی بلاحادثه اشغالیمزی هیئت تمثیلیه‌یه ملحق‌قضالره و مدافعهٔ حقوق هیئتلرینه تلغرافله بیلدیردم . کیجه‌یی اویقوسز کچیرمشدك .

صباح اولدی . ٩ شباط ٣٣٦ .

بلدیه دائره‌سنه بوتون مأمورین و اشراف مملکت طوپلاندی . ملی‌اختلالك بالفعل‌باشلامش‌اولدیغنی اورفه وجواری ادارهٔ‌عمومیه‌سی اختلالك نهایتنه قدر درعهده ایتدیکمی و عدلیه‌نك بو وضعیت دوام

ایتدیکی مدتجه ایفای وظیفه ایتمسنه لزوم اولمدیغنی مع هذا مأمورلرك اسکیسی کبی وظیفه‌لرینه مربوطیتلرینك باقی اولدیغنی تبلیغ ایتدم وبلدیه هیئتنه‌ده مدافعهٔ حقوق هیئتی نامیله ایفای وظیفه ایتملرینی رجا ایلدم و آیریجه بلدیه‌هیئتندن برقومیسیون تشکیلیله قوای‌ملیه افرادینك اعاشه‌لرینی تأمین ایتملرینی و بوکا مقتضی مبلغك‌ده صاحب ثروت اولانلردن مناسب و معین مقدارده آلنمسنی ودرحال بر اعانه‌دفترینك تنظیمنی بیلدیردم . ایکی بیك آلتون لیرالق بر دفتر تنظیم اولندی .

هیچ بر جبر وشدته لزوم کورولمیه‌رك . اورفه‌نك حمیتلی‌اهالیسی دفتر محتویاتنی بلدیه هیئتندن تفریق اولنان قومیسیونه بر ساعت ایچنده ممنونیتله تسویه ایتدی . بش ذات امور اداره‌یه و بش ذات‌ده امور حسابیه و اعاشه‌یه مأموردی . ارتق ملی اختلال اداره‌سی بالفعل ادارهٔ اموره باشلامش دیمکدی .

هر طرفدن اورفه‌یه تبریك تلغرافلری یاغیوردی : عیناً

اورفه‌ده قوای ملیه قوماندانی نامق بکه

اورفه قصبه‌سنك بلا وقوعات اشغال و ادارهٔ حکومته وضع ید ایدیله‌رك دشمنك خسته‌خانه‌یه چکیلدیکنی مبشر تلغرافنامه‌لرینه‌اطلاع حاصل اولدی . عالم اسلامك بالخاصه بش سنه‌دنبری چکیردیکی او دار فلاکتی اجنبی اشغالنك تعقیب ایدیشی قلبکاه امتده الیم ودرین جریحه‌لر آچمش ایکن محضا جناب حقك لطف مخصوص صمدانیسی اثری اوله‌رق افکار ملتده ظهوره کلن غلیان ملینك بر بارقهٔ ظفری اولان اشبو موفقت قهرمانانه‌لری او جریحه‌لره بر دوای عاجل کبی

تلقی ایدلمش و عموم افراد ملته تازه امیدلر بخش ایلمش اولدیغندن بالجمله سکنهٔ مملکتك ترجمان افکاری اوله‌رق جمعیتمز ، موفقیت وطنپرورانه‌لرینی عظیم مسرتلرله آلقیشلار و تمادیسنی جناب باریدن انتظار ایله ملتك سلامتنه دعالر ایلر محترم قارداش .

بیره‌جك مدافعهٔ حقوق هیئتی نامنه

تیمور [۱]

اورفه‌ده قوای ملیه قومانداانی ناموه بکه

مملکتمزك سنه‌لردنبری اوغرادیغی فلاکتك عزم ملی قارشیسنده نهایته ایرمسی حب وطنله چارپان بوتون قلبلرك انشراحنی موجب اولمش وعظیم موفقیتله نتیجه‌لنه‌ن شو تشبثات وطنپرورانه‌لری بادیٔ شکران بولنمش اولمغله عن صمیم القلب عرض تبریکات ایله تمادیٔ موفقیتکزی تمنی ایدرم افندم .

بیره‌جك قائممقامی

منیر [*]

بو اثناده بلااستثنا اورفه اهالیسنك کوستردیکی بویوك ویوکسك حس ملی وحس حمیت قابل افاده وتصویر دکلدر . خارجدن کلنلره قارشی فقیر، زنکین بوتون خلق وارینی، یوغنی فدا ایچون بربرلرینه

[۱] تیمور بك برنجی بویوك ملت مجلسنده اورفه مبعوثی اولان افندیدر. بو ذات مجادلهٔ ملیه‌ده پك چوق چالیشدی . فقط مظفر صلحمزی کورمك میسر اولمادن وفات ایتدی . جناب حق ، غریق رحمت ایلسون :

[*] ارضروم مبعوثی منیر بکدر .

رقابت ایدییور قادین چولوق چوجوق هر کس ، نه صورتله اعزاز واکرامده بولونه‌جغنی شاشیرمش، ایپکلی، صرمه ایشله‌ملی، آطلاسلی کلین یاتاقلرینی قوای ملیه افرادینك آلتنه سه‌رییور صباح آقشام قاوورمه‌لی پلاولر پیشیرییورلردی. بالخاصه اورفه کنج احتیاط ضابطلری کنج روحلرنده‌کی مفکوره‌نك وطن و استقلال عشقنك و آتشنك نهایتسز شوقیله بر طرفدن مدافعه ترتیباتی آلمغه قوشویور ، دیکر طرفدن چناق قلعه حربنده بولنمش قهرمان اورفه‌لیلردن بر چناق قلعه بلوکی تشکیل ایدییورلردی .

بومنظره اوقدر علوی ایدی‌که ، اورفه‌لیلرك قابلیت حیاتیه‌سنی آکلامق ایچون بوکونلری کورمك کافی ایدی . بوتون بوچالیشقان وغیرتلی فداکار انسانلرك اسملریله کاملاً بواثریمی تزیین‌ایتمك واونلره حضورملتده تشکر ایتمك ایستردم . اوهیجانلی زمانلرده برچوقلرینك اسملرینی قید وضبط ایده‌مدم . او، محویترورقهرمانلره بیان اعتذار ایده‌رم .

۹ شباط ۳۳٦ صباحی اورفه‌ده مدافعۀ حقوق ، اداره و اعاشه هیئتلرنجه انتخاب اولونان ذوات بونلردی :

۱ ــ رئیس : حاجی‌کامل زاده حاجی مصطفی افندی

۲ ــ باروتجی حاجی امام افندی

۳ ــ حاجی رشید کامل‌زاده حاجی مصطفی افندی

٤ ــ حاجی بکر بك‌زاده شیخ مسلم بك

٥ ــ کوللی‌زاده عثمان‌افندی

٦ ــ « حاجی ابرهیم‌افندی

۷ — بدرآغازاده خلیل آغا

۸ — بیکباشی‌زاده خلیل افندی

۹ — منلا زاده محمود افندی

۱۰ — حاجی اسعد افندی

۱۱ — حاجی سعید آغا زاده علی آغا

۱۲ — شیخو رمضان آغا

۱۳ — محمود آغا زاده مصطفی آغا

۱٤ — عربی زاده رشید افندی

۱۵ — شهاب زاده حاجی مصطفی حقی افندی

۱٦ — امام نبو افندی

۱۷ — علی شللی آغا

۱۸ — مستنطق اورفه‌لی نورالدین بك

عشائر قوماندانلری‌ده ذوات آتیه ایدیلر :

سیوه‌رك عشائر قوماندانلری

۱ — محمد امین افندی

۲ — محمد رمضان آغا

۳ — محمد ثاقب افندی

٤ — بادللی عشیرتی رئیسی سعید بك

۵ — دوکرلی « « بکر «

٦ — شیخانلی « « حاجی عمر افندی

۷ — بازیکی « « بکر عاروس آغا

۸ — ایزولی « « بوزان بك

٩ شباط ٣٣٦ صباحی ساعت طقوزده بن بالذات حبسخانه‌نك تخلیه‌سی واهالینك تسلیحی ایله مشغول اولدم . حبسخانه‌نك تخلیه‌سی اثناسنده حبسلر استعجال و هیجان کوستردکلرندن وحبسخانه‌دن چیقار، چیقماز سوقاقلرده اوته‌یه، بری‌یه قوشوشدقلرندن حبسخانه‌نك بناسنك اوستنده بولونان وحبسلرك تخلیه‌سندن خبردار اوله‌میه‌رق فرار ایتدکلرینی ظن ایدن ژاندارمه نوبتجی نفرینك اخبار مقصدیله بر ال سلاح آتمسی اوزرینه تحصنکاه وسپرلرنده برحرکته منتظر بولونان فرانسزلر طرفندن شهر اوزرینه شدید برآتش آچیلدی .

بو ایلك مصادمه‌مز اولدی .

فرانسز ضابطی مخطره‌سنده بووقعه‌یی تماماً مخالف حقیقت اوله‌رق قید ایتمش :

[٩ شباط ١٩٢٠ ساعت طقوزه‌قدر سکونت حکمفرما ایدی . ساعت طقوزی بردقیقه کچه‌رك شهرك مرکزندن ومناره‌لردن اوزریمه سریع برتفنك آتشی آچیلدی . آتش ایدنلر شهرك سکنهٔ اصلیه‌سی اولان تورکلر وژاندارمه‌لردی .

آقشامه قدر بلافاصله آتش تعاطی اولندی . کیجه آتش برآز کسب سکونت ایتدی . اون ایکنجی آلایدن برنفر مقتول واوچ نفر مجروح اولدی. مجروحلرك بری سیاهی وایکیسی تیرابور ایدیلر. یاره‌لری خفیفدر] بوکوندن اعتباراً وقایع یومیه‌یی بوطرزده تلخیص ودرج ایده‌جکم :

١ — اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتیله وقوعبولاجاق مصادمات

ب ــ حادثات ، مخابرات واستخبارات سائره

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سنده‌كی اوكونه عائد خاطره‌سی.

ایكنجی قسمك صوكی

قسم ٣

ایلك آی :

٩ شباط ٣٣٦

آ — محبوسلری فرار ایدییور ظنیله اخبار ایچون هوایه بر ال سلاح آتان جبسخانه‌نك اوستنده‌کی ژاندارمه نفری فرانسزلرك فعلاً اعلان مخاصمه ایتمسنه سببیت ویردی . ذاتاً هر ایکی طرفك وضعیتی غایت کرکینلشمشدی . فرانسزلر بر تعرضه اوغرادقلری ذهابیله شهر اوزرینه شدتله آتش آچدیلر . هیچ بر معین هدف اولمدیغی حالده بر چوق تفنك بومباسی‌ده آتدیلر .

شهره کیجه کیرلدیکی وارمنی محله‌سیله فرانسز قرارکاه ومؤسساتنه قارشی یالکز مدافعه ترتیباتی آلنمقله اکتفا اولندیغی جهتله فرانسزلرك بو شدتلی و هدفسز و عمومی آتشنه قارشی متفرق بر طرزده مدافعه اولندی . غیر مؤثر برطرزده آتش تعاطیسی آقشامه قدر دوام ایتدی .

ب — اورفه‌ده امریقا میسیونرلرینك تأسیس ایتمش اولدقلری امریقا ایتامخانه‌سی‌مدیره‌سی میس هولمس قوای ملیه حرکاتنك اوکنه کچیلمسی ایچون متصرفه بر تذکره یازدی .

میس هولمس مسلك و وظیفه اعتباریله متعصب بر قادیندی. وضعیتی احاطه‌دن عاجز ایدی. بزی غیر مدنی وعاصی تلقی ایدییوروحقمزده پك متجاوزانه بر لسان قوللانیوردی . او کیجه ، ما کنه باشنده هیئت تمثیلیه ایله کوروشدم . وضعیتی ایضاح و فرانسزلرك بالخاصه مرعش وقایعنه دائر معلومات ایستدم .

١٠ شباط ٣٣٦

آ — بلا مقاومت اورفه‌یه کیریشمز وفرانسزلره پك زیاده تقرب ایتمش بولنمقلغمز بالنتیجه سبر محارباتی وجوده کتیردی. فرانسزلرك سلاح و جبخانه‌لرینك تفوقی و فضله‌لیغی آراضینك وضعیتی طرفمزدن بر هجوم اجراسنه مساعد اولمامقله برابر دها مساعد محللرك اله کچیرلمسی لزوم و مجبوریتیله صباحلین ، شدید بر آتشی متعاقب بعض نقطه‌لرده خطی بر آز ایلریلتدم . فرانسزلر فائق بر آتشله مقابله ایتدیلر... بوصرده‌ده سیوه‌رك عشائرینك بر قسمنه قوماندا ایدن محمد ثاقب افندی آغیر صورتده یارالاندی . بو فداکار و جسور کنجك یارالانمسی سیوه‌رك عشائری و خلق اوزرنده فنا بر تأثیر اجرا ایتدی . بویله قیمتلی بر آرقداشدن محرومیت بنم ایچون‌ده مهم بر ضیاع ایدی . آتش دوام ایتمکله برابر بالخاصه تحکیماته عطف اهمیت ایدییوردم .

قصبه داخلنده ، ارمنی محله‌سنه قارشی آلنان مدافعه ترتیباتنه قصبه اهالیسندن متشکل مفرزه‌لری مأمور ایتمشدم .

ژاندارمه‌نك بر قسمیله عشائره قصبه خارجنده سپرلر قازدیرمق صورتیله فرانسز مواضعنه قارشی احاطه ترتیباتی آلدیردم. سلاحلریمز مختلف چاپلرده ایدی قیمت حربیه‌لری مطلوب درجه‌ده اولمادیغی کبی جبخانه‌مزده کافی مقدارده دکلدی. غایت اداره‌لی و احتیاطلی حرکت ایتمك ایجاب ایدییوردی.

ب — عینی زمانده داخلی اداره تشکیلاتی تنظیم و ملحقات مدافعهٔ حقوق هیئتلریله منتظماً مخابره تأسیسی مقتضی اولدیغندن بونلکله‌ده مشغول اولدم.

بوتون شعبات اداره‌یه تماماً مدافعهٔ حقوقجه وضع ید اولوندی. اورفه وحوالیسی ملی بر اداره‌یه انتقال ایتمشدی. متصرف کیفیتی فرانسز قوماندانه بیلدیری.

فرانسز ضابطنك بوکونه دائر مخطره‌سنده، وضعیتی عیناً بو طرزده تصویر ایدییور:

ج — [١٠ شباط ١٩٢٠: صباح غایت ایرکن شدتلی بر آتش آچیلدی. دها فائق بر طرزده مقابله ایتدك. قبل‌الزوال ساعت طقوزده متصرفك مکتوبنی حامل بر هیئت کلدی. متصرف مکتوبنده آرتق شهره، ژاندارمه و اهالی‌یه حاکم اولمدیغنی بیلدیرییوردی. بوکون بدبخت ٤١٢ نجی پیاده آلایی افرادندن اوچ نفر یارالاندی. بری آغیرجه‌در. آقشامه قدر آتش فاصله‌لی صورتده دوام ایتدی. تورکلر باشلیجه یوللریمزی آکلامش اولدقلرندن طولی کبی یاغان مرمیلر طرفندن سلاملانمقسزین خارجده کزمك امکانی منسلب اولدی]

١١ شباط ٣٣٦

فرانسزلر موضعلرینه دها زیاده مربوط بر وضعیت آلیورلر ... بر قلعه‌یه قاپانان ویا بر موضعه باغلانان قوای عسکریه‌نك انجامی محقق تسلیمیت واسارتدر .

الده فائق بر قوت وار ایکن فرانسز قوماندانڭ بر حرکتده بولنمامسی بنی متحیر ایدییور ؛ بو ، شبهه‌سز فکر احاطه‌دن و قابلیت تشبثیه‌دن محرومیته دلالت ایدر .

خارجله و اردولرینك اقسام سائره‌سیله مخابره ومواصله‌لری کسیلمش بولوندیغی حالده فرانسز قوماندانڭ اورفه‌جوارنده‌کی برقاچ أوه قاپانارق اورفه‌یی تخلیه ایتمك ایسته‌مامسی سببنی آکلایامیورم. احتمال برقوۀ امدادیه بکلیورلر .. فقط عینتاب ، مرعش ، کلیکیا وبوتون او حوالی‌یی ملی اختلال آتشی صارمش وخلق ، چولوق ، چوجوق ، قادین ، ارکك هر طرفدن سلاحه صارلمش ایکن وضعیتی تقدیر ایده‌میه‌رك دار بر عسکری ملاحظه ایله اورفه‌یی تخلیه ایتمك ایسته‌مه‌مك‌ده‌کی منطق غیر قابل ایضاحدر . اورفه‌ده بولنان فرانسز قوتی عسکری و سیاسی فرانسز متصرفنك وظیفه‌سنی و قونترولنی مؤثر برطرزده یاپه‌بیلمسی ایچون عسکری اولمقدن زیاده سیاسی بر اشغال قوتی ماهیتنده ایکن وفرانسز متصرف سیاسی وعسکریسنك فرانسز عسکرلری کبی برقاچ أوه قاپانمق صورتیله بووظیفه‌سی ختام بولدیغی جهتله اساساً آرتق اورفه‌ده فرانسز عسکرینك حکمت وجودی قالمامشدی ... وعینی زمانده کیتدکجه بزم قوتمز آرتیور . عشائر

واسع مقیاسده حرکته کلیوردی . بو محصور فرانسز قوتنك عاقبتی فجیع اوله‌بیلیردی . صرف بو انسانی ملاحظه ایله فرانسز قوماندانه بردها عرض تسلیمیت ایتمسی تکلیفنده بولندم . ینه جواب رد آلدم. کوندردیکم هیئتك عودتی متعاقب طرفین آره‌سنده ینه آتش آچیلدی وآقشامه قدر دوام ایتدی .

ب — سروجده طوپلانان قوای ملیه عرب‌پیکار استاسیونندەکی فرانسزلره و بیره‌جك قوای ملیه‌سی‌ده بیره‌کلیده بولنان فرانسزلره تسلیم اوللری تکلیفنده بولندی .

هرایکی موقعده بولنان فرانسز قوماندانلری تسلیم تکلیفی رد ایتمش اولدقلرندن بیره‌جك وسروجده‌ده حرب باشلادی .

عرب‌پیکار موقع‌قوماندانئك تسلیم تکلیفنه قارشی‌یازدیغی جواب: عیناً [تورکجه‌در] .

سروج قوهٔ ملیه جمعیتنه

۱۱ شباط سنه ۳٦ تاریخلی تمیقه‌کز وصـول بولدی . طرفمدن دخی قان دوکمك ایستمم وهیچ برکیمسه‌یه تسلیم اولامام .

۱۱ شباط سنه ۳٦ عرب پیکاری موقع قوماندانی

سورا

بیره‌جکدن شو تلغرافی آلدم :

اورفه و حوالیسی قوای ملیه قوماندانی نامق بکه

بوکون آلاتورقه ساعت‌طقوزده قوای ملیه طرفندن قوشادیلان

بیره‌جك قصبه‌سنك خارجنده یرله‌شه‌ن فرانسزلر اوزرینه آتش آچیلمشدر . مصارمه دوام ایدییور . قیام ملینك موفقیتله تتوجنی لطف باریدن بکلیورز . حاکم تپه‌لر کاملاً بزده قوهٔ معنویه یرنده‌در.

١١ شباط سنه ٣٦ بیره‌جك مدافعهٔ حقوق هیئت مرکزیه‌سی

رئیسی

تیمور

د — فرانسز ضابطنك مخطره‌سنده بوکونه عائد « خلاصهٔ‌وقایع » [کوندوز وکیجه اهمیتی موجب بر وقعه اولمادی . یالکز بعدالزوال ساعت اوچده یکی بر هیئت دها کلدی . کلن هیئتك کتیردیکی خبرلر حقنده رسمی برمعلومات یوق . ارمنیلرك سویلدیکنه نظراً تورکلرك ١٥٠ مقتول و ٧٠ یارالیلری وارمش شمدی‌یه قدر بزم برمقتولمز و اون بر یارالیمز وارد اولدی. هیئتك عودتی متعاقب تورکلر طرفندن سریع بر آتش آچیلدی و دوام ایتدی] .

١٢ شباط ٣٣٦

آ — هوانك پك زیاده صوئوق اولمسی حسبیله ضعیف وسیره‌ك بر ازعاج و اشغال آتشیله اکتفا اولندی .

ب — فرانسز مواضعی جوارنده بولنان و آمریقالیلر طرفندن تأسیس ایدلمش اولان ایتامخانه بناسی موضعلریمزه حاکم بر وضعیتده بولندیغندن ایتامخانه ، محافظه مقصدیله فرانسزلر طرفندن اشغال ایدلمش ایدی . دونکی مصادماتده ایتامخانه‌ده بولنان فرانسز افرادی

طرفندن‌ده مصادمه‌یه اشتراك ایدلدیکی کورولدیکندن ایتامخانه‌نك مدیره‌سی اولان میس هولمسه برمکتوب یازدم . ایتامخانه‌نك محافظه‌سی ارزو ایدیلیورسه منتظم بر ژاندارمه مفرزه‌سی کوندره‌جکمی هرحالده بر یاکلشلغه محل قالماموق اوزره فرانسز عسکرلرینك ایتامخانه‌دن چیقارلمسنی حرمتکارانه یازلمش بر مکتوبله رجا ایتدم .

مادامك حالت روحیه‌سنی و نه کبی حسلر و فکرلرله مشبوع اولدیغنی کوسترمك ایچون آلدیغم جوابی عیناً درج ایدییورم : اصلی انکلیزجه اولان مکتوبك عیناً ترجمه‌سیدر :

آصریقان ایتامخانه‌سی
اورفه
١٢/١٢/٣٦/٩٢٠

قومانداله نامقه :

بوکون کوندردیککز مکتوبله بنی‌شرفیاب ایتدیکز . دون متصرفه یازدیغم مکتوبی بردها اوقویاجق اولورسه‌کز بو ، سزك مکتوبکزه کوزل برجواب تشکیل ایدر .

ایجه دوشونه‌جك اولورسه‌کز کوره‌جکسیکز که رئیس جمهور ویلسونك اون‌درت ماده‌سندن آنجق برقسمنی مجلس عالی قبول ایده‌رك صلح شرائطی بو اساس اوزرینه وضع وتأسیس ایتمشدر . حتی قبول ایدیلن مواد بیله بویوك تعدیلات وتبدلاته اوغرادقدن صوکرا قبول ایدلمشدر . تورکیه حقنده تطبیق اولونه‌جق معامله وشرائط هنوز بیلنه‌مامکده‌در . بوشرائطی بیلمدکجه حرکت‌اولونمسی کارعقل دکلدر . بوشرائطك اعلانه قدر صبر و انتظارده بولنمکز دها موافق ایدی .

افكار عموميه آنجق عاقلانه بر صورتده اداره ایدیلیرسه حائز قیمتدر. بویله حقایقی آکلایان وسکنه سنك بویوك بر قسمنك اوقومق ویازمسی اولمیان بر شهرك مقدراتی کندی اوزرینه آلان بر آدم دهشتلی بر مسئولیت آلتنه کیرمش اولور.

اهالی اغفال ایدلدیکنی آکلادیغی وحقیقت تظاهر ایتدیکی زمان حالکز چوق مهلك اوله جقدر. حتی سز بیله آلدانییورسیکز، کورولویورکه فرانسز قوتی حقنده یاکلش معلومات آلمشسیکز. بو قوت کوچوك دکلدر.

پارسده بولونان مجلس عالی بیله جنرال آللنبی‌دن آلدیغی دیرکتیف دائره سنده ایش کورمکده‌در. بویله بویوك بر ذات مهم نقاطی طوتمق ایچون بر آووچ قوت کوندرمز. نم بویازدقلریمی حقیقت اوله‌رق قبول ایدیکز.

سز تعلیم وتربیهٔ عسکریه‌دن محروم واوته‌یه، بری‌یه بلا تأثیر آتش ایدن معیتکزله الك مکمل ادوات حربیه ایله مجهز و آلمانیایی کندی حدودلرنده مغلوب ایتمش بر قوتی اضرار ایده‌مزسیکز، معیتکزه واهالی‌یه کندیلرینك قازاناجقلرینی دوشوندورمك خطادر ویازیقدر.

آمریقا مؤسسه‌لرینه کلنجه:

بن بوراده طقوز یوز عاجز یتیمله اسکان ایده‌جکم. فرانسه آمریقانك متفقیدر باشقه بر شی دکلدر. او، آمریقالیلری کندی اهالیسی کبی محافظه ایده‌جکدر. سزك آمریقا ایتامخانه‌سنه آتش ایتدیککزی کورونجه بزی محافظه ایتمك ایچون بورایه کلدیلر.

بدایة سز نه بویله بر هجوم یاپه‌جغکزی اخطار و نه‌ده بنی محافظه ایده‌جککزی کلوب سویلدیکز !.

آمریقاحکومتی سزی، آمریقالیلرك برخدمه‌سنی قتل ایتدیککز وبومؤسسه اوزرینه آتش ایتدیککزدن دولانی استجواب ایده‌جکدر.

ماری قارولین هولمس

میس هولمس ، عادتا بر دیپلومات کبی بیان مطالعه ایدییور . وطن ، ملت ، عائله ، اوجاق حسلری یالکز کندنده موجود عالی حسیاتدن عبارت صانان و قارشیسنده‌کنی هیچ بر بشری حسله کندی‌طوپراغنی مدافعه ایده‌جك رشدوقابلیتده کوره‌میان بو متعصبه قادینه آمریقالی دیه بیلمك ایچون چوق دوشونمك لازمدی . آمریقالیلرك استقلال مجادلاتی بو اوغورده دوکدکلری قانلری ، عصرلرك قانلی چارپیشمالرینی وبوتون بونلرك غایه‌سی حق‌حیات وحق استقلال اولدیغنی تقدیر ایده‌میان وبزی اذعانسز بر سورو تلقی ایدن بو قادین شبهه‌سزکه معذوردی .

او، دینی واسکی فکرلرك بر اسیره‌سی وبو اسارت فکریه‌نك بر خدمتکاری ایدی. و او، آنجق بوفکرلرله یاشایور، کچینیور، ییور، ایچیوردی .

انسانیته خدمت ایتدیکنی ادعا ایدن بر مؤسسه‌نك مدیره‌سی ایچون دشمن ودوست تفریق ایتامك و بو وضعیتده تماماً بیطرف قالمق لازمکلیرکن مادام، صراحةً فرانسزلرله برابر قارشیمزده جبهه آلیوردی . کاملاً تبعه‌مزدن اولان مؤسسه‌نك بوتون مرتباتیله

[ف]رانسزلرك متفق اولديغى سويليوردى ، وطنلرينى دشمن تجاوزندن [قو]رتارمق ايچون آياقلانان خلقى ، ياكلش يوله كيدن و اغفال اولنان [ب]ر خلق ديه تصوير ايتمكه چالشمسى و بنى آللنبى‌نك اردولريله [آ]مريقا حكومتيله تهديده قالقشمسى كولونج اولديغى قدر حزينندى .

عصرلردنبرى دين نامنه دوكولن قانلر ، و بالخاصه مملكتمزده [م]يسيونر تحريكاتيله وجوده كلن فجيع صحنه‌لردن دولايى محكمهٔ [ا]نسانيت حضورنده استجواب ايدلمسى لازم كلنلر كنديلرى ايدى .

او كون هيئت تمثيليه ايله ماكنه باشنده وقوع بولان مخابره [ن]تيجه‌سى ؛ مرعشده‌كى فرانسزلرك قواى مليه قارشيسنده مغلوباً [ش]هرى ترك ايلدكلرى تبشير اولوندى .

د ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٢ شباط ١٩٢٠ عاصيلر [تعبير شايان دقتدر] كونش طوغاركن [ا]سپرلريمزه سريع بر آتش آچديلر.. دونكى تهديدلرينه نظراً بوكون [ه]جوم ايتملرى احتمالى واردى اوكا نظراً ترتيبات آلندى . بر نفر [و] اوچده اينكمز اورولدى .

هوا پك صوئوق . اكثريتله عاصيلرك آتشى يايمه آداملره توجه [ا]يديليوردى . باشقه مهم بر وقعه اولمادى]

١٣ شباط ٣٣٦

آ ـــ فرانسز موضعلرى ينه خفيف بر اشغال آتشى آلتنه آلندى .

ب ـــ مرعشك طرفمزدن استردادى خبرى اوزرينه فرانسزلره

بر كره دها تسليم تكليفنده بولنمغى موافق كوردم ، كونلر كچدكچه وضعيت بزم لهمزه دونويوردى . فرانسزلرك اورفه جوارنده تحصن ايده‌رك مدافعه‌ده بولنملرنده هيچ بر مقصد يوقدى . بو ، فائده‌سز بر حركتدى . اوزاقلرده‌كى عشائرده يواش ، يواش كليوردى قان دوكولمسنه قلبم راضى اولميوردى . فرانسه قوماندانى مذاكره‌يه يناشمايه‌جق اولورسه بويوك تسهيلات كوستره‌جكدم ، بالخاصه كنديسى بر عسكر اولمق صفتيله عسكرلرك عزت نفسنه حرمت ايده‌جكم شبهه‌سزدى .

بو دفعه طوغرى‌جه فرانسز اشغال قوماندانى هوجره شو مكتوبى يازدم :

اورفه‌ده فرانسز مفرزه‌سى قوماندانى هوجر جنابلرينه

امرم آلتنده بولنان قواى مليه ايله اورفه‌يه كله‌لى درت كون اولويور . طرفكزدن اورفه‌نك تخليه‌سى حقنده دفعاتله و مكرر واقع اولان تكليف ورجايه قارشى آلديغم جوابلرده‌قان دوكولمكسزين مملكتى ترك ايتمك آرزوسنده اولمديغكز اكلاشيليور . قطعى حركاته كيريشمديكمزك سببى انجق قان دوكولمسنى ايسته‌مديكمزدن ايلرى كلمكده‌در . صرف و مدنى و انسانى بر حسه مستنددر .

بو لزومسز عناد واصرارده دوام ايده‌جك اولورسه‌كز حركات حربيه‌يى تشديده مجبور قاله‌جغم بو مكتوبمك سزه وصولندن اعتبار نهايت اوچ ساعته قدر آتيده‌كى شرائطى قبول ايدوب ايتميه‌جككزه دائر جوابكزه انتظار ايديورم :

[سلاح و جبخانه کزی تسلیم ایتمك شرطیله سزی ایستدیککز نقطه و محله قدر سالماً ایصال ایتمکی تعهد ایلرم]

جوابکز منفی اولدیغی صورتده حرکات قطعیهٔ حربیه‌یه ابتدار ایده‌جکمی بیان ایدرم .

هامش: مرعشده‌کی فرانسز قوتی اوراده‌کی قوای ملیه قارشیسنده مقاومت ایده‌میه‌رك مغلوباً شهری ترك ایتمکه مجبور اولمشدر. بیره‌جکده‌کی فرانسزلرده قوای ملیه طرفندن محاصره ایدلمشدر. سزك مقاومتکزك بیهوده اولدیغی وتسلیم اولمقدن باشقه چاره کز قالمدیغی تکرار ایدرم افندم .   ١٣ شباط ٣٣٦

قوای ملیه قوماندانی

ناموه

فرانسز قوماندانی ینه جواب رد ویردی. کوندردیکی فرانسزجه مکتوبك عیناً ترجمه‌سیدر :

اورفه‌ده قوای ملیه قوماندانلغنه

اورفه‌ده فرانسز حرب قوماندانلغی طرفندن

نومرو : ٩٢

بو کونکی تاریخله محرر تحریراتکزی آلدیغمی عرض ایله کسب شرف ایلرم .

اورفه‌ده‌کی فرانسز قوهٔ محافظه‌سی دول متفقه ایله حکومت عثمانیه بینده منعقد متارکه نامه موجبنجه ایفای وظیفه ایله‌مك اوزره بورایه کلمشدر. بو قوهٔ عسکریه آنجق فرانسه حکومتنك امریله بورادن

عزيمت ايده‌بيلير. متاركه‌يي عقد ايدن نه بن ايم، و نه‌ده سزسكز.
مسئوليتدن كنديكزى قورويكز. هوره

فرانسز قوماندانندن آلديغم، وهيچ شبهه‌سز ناموسلى بر عسكره ياقيشه‌جق اولان بو جوابى تقدير ايتمكله برابر وضعيتى حالا فرانسز قوماندانلرينك ادراك ايتمامكده اولدقلرينى آكلايوردم. بويله اس الحركه‌سندن اوزاقلاشمش مواصله و مخابره‌سى منقطع اولمش بر قوهٔ عسكريه‌نك يالكز عسكرى ملاحظه‌لرله اداره اولنه‌مايه‌جغى دركار ايدى. و اساساً فرانسز قوتنك اورفه‌يى محافظه‌سى فعلاً ساقط اولمش شهر جوارنده برقاچ أوه چكيلوب تحفظ ايتمش ايكن قوماندانك حالا اورفه‌يى محافظه‌يه مأمور اولمسندن بحث ايتمسى معناسزدى. بو جوابك ورودى اثناسنده اورفه فرانسز متصرف عسكريسى ساژو اشغال ايتمكده بولنديغى بنالرى تخليه ايدرك فرانسز مفرزه‌لرينك بولندقلرى محله التجا ايتدى. و ترك ايتديكى خانه‌دن كثيف بر آله‌و ستونى يوكسلدى.

آمريقا ايتامخانه‌سى مديره‌سى ميس هولمسدن دون آلديغم مكتوبنه شو جوابى يازدم :

امريقا ايتامخانه‌سى مديره‌سى محترم ميس هولمسه

١ — تحت امرمده اورفه‌يه كلن قواى مليه‌نك امل و مقصدى و استهداف ايتديكى غايه حقنده متصرفله ذات عاليلرى آراسنده جريان ايدن مخابره‌دن تماميله معلوماتدارم.

٢ — کرك متعدد دفعه‌لر متصرفه و کرکسه بکا یازدیغکز
١ شباط سنه ٣٦ تاریخلی مکتوبکزده فرانسزلرك اورفه‌یی تخلیه
تمیه‌جکلرینی وفرانسز قوتلرینك ظن و تخمینکز کبی آز اولمیوب
وجهله مدافعه‌یه مقتدر اولدقلرینی بیلدیرمکده‌سکز .
٣ — حالبوکه فرانسز قوهٔ عسکریه‌سنك مقداری قطعیاً وتماماً
ملومز اولدیغی کبی‌در . قوای ملیه‌نك درمه چاتمه وسلاح استعمالندن
بهره بولندقلرینه دائر ورد زبان ایدیندیککز فکرده یاکلشدر .
رادیمزك درت سنه‌در مختلف جبهه‌لرده چارپیشمش وهردرلو مهارت
تربیه اکتساب ایتمش بالخاصه شجاعت و جسارتلریله کندیلرینی
نیایه طانتمش اولدقلرینی ایضاحه لزوم کورمیورم .
٤ — مقصدیمز قان دوکولمه‌سنه محل براقمیه‌رق اورفه‌نك تخلیه‌سنی
مین اولدیغندن حرکات قطعیهٔ حربیه‌یه باشلامیه‌رق مصلحانه برطرزده
مقصدی استحصال ایچون چالیشمقده‌یز . بو بابده یالکز سلاح
جبخانه‌لرینی تسلیم ایتمك صورتیله فرانسز قوتلرینی آرزو ایتدکلری
له قدر سالماً ایصال ایتمکی تعهد ایدرك فرانسز قوماندانلغنه واقع
لان تسلیم تکلیفلریمه جواب رد آلمقده‌یم . وبوصورتله آرتق حقوق
حاکمیت ملیه‌مزك تأمینی ایچون حرکات مؤثره‌یه مجبوریت حاصل
له‌جغنی عرض ایدرم .
٥ — ارمنی ملت مجلسی رؤساسنه بوکون یازدیغم تذکرهٔ مخصوصه
هده تبلیغ و اخطار ایتدیکم وجهله شیمدی‌یه قدر وطنداشلریمز
لمق اعتباریله محافظهٔ حیاتلری طرفمدن تأمین ایدلمشکن مع التأسف
نك خلافنه اوله‌رق دون باصمه‌خانه جوارنده ساعتجی میخونك

خانه‌سندن استعمال سلاحه جرأت ایتملری وصایای خالصانه‌مز
حسن تلقی ایدلمدیکنی واضحاً آکلاتمقده‌در . هرنه قدر دونکی تجاوز
قارشی مقابله ایدلمه‌مش ایسه‌ده بعدما ارمنی محله‌سندن تك بر قورشو
آتیلدیغی صورتده شدتله مقابله ایدیله‌جکنی وایجابنده میترالیوز وطوپ
دخی قوللانیله‌جغنی اخطاره لزوم کورویورم .

٦ — عالم انسانیت ومدنیتده یوکسك بر موقعی اولدیغی آثا
شهوده‌سیله معلوم اولان آمریقا جمهوریت فخیمه‌سنك اورفه‌ده اداره
آلتنده بولونان ایتامخانه‌سنك محافظه‌سی ایچون جلب ایتدیککز فرانس
مفرزه‌سنه مقابل بر ژاندارمه مفرزه‌سنك طرفمزدن امر محافظه
درعهده وتأمین ایتمسنی دها موافق کورمکده‌یم .

یا بو خصوصك قبولنی ویاخود قصبه داخلنده تدارك ایدیله‌جك
امین بر محله بوتون ایتامیکزله نقل بیورلمسنی رجا ایده‌رم .

هر ایکی تکلیفمه موافقت بیورلمدیغی تقدیرده مؤسسه‌نك مناس
بر محلنه هلال احمر بایراغی چکیلمسنی کمال احترامله بیان ایده‌رم افند

١٣ شباط ٣٣٦ قوای ملیه قوماند
نامو

ارمنیلره‌ده بومکتوبی یازدم :

ارمنی ملتی مجلسنه :

پك اعلا بیلیورسیکزکه اورفه‌یه کلن قوای ملیه ، فرانسز اشغ
آلتنده بولونان اورفه مرکزیله ملحقاتنی فرانسزلردن تخلیصی ایچ
کلمشدر . ارمنی وطنداشلریمزك حیات وحقوقنی محافظه ایده‌جکم

امین وفرانسزلرله تشریك مساعی اولنمامسی بو وطنه و تورکلره مربوط المکزی مکرراً توصیه و رجا ایتدم . و فرانسزلرده بیهوده قان دوکلسنه محل براقمادن شهری تخلیه یه موافقت ایتدکلری صورتده کندیلرینی آرزو ایتدکلری محله قدر سالماً ایصال ایده جکمی تعهد ایده رك بیلدیردم .

فرانسزلر کوستردیکمز بو آثار انسانیت ومدنیتی تقدیر ایده مدیلر . وشهری تخلیه ایده میه جکلرینی بیلدیردیلر . وسائط جبریه استعمالنه مجبوریت حاصل اولدیغی و ایجابنده فرانسز مواضعنك بومباردمان ایدیله جکنی بیانه لزوم کوردم . شبهه یوق که بو حرکتدن تولد ایده جك مسئولیت فرانسزلره عائد وراجعدر . مرعشده وقوعبولان حرکات ملیه نتیجه سی فرانسزلر مغلوب اوله رق شهری تخلیه یه مجبور اولدقلری و اوراده کی ارمنیلر فرانسزلرله تشریك مساعی ایتدکلری حالده بالآخره قوای ملیه یه التجا و دخالت ایتملری اوزرینه حقلرنده آثار انسانیت ابراز اولنمشدر . بونی بیاندن مقصدم ، بوکونه قدر واقع اولان تأمینات و نصایحه طرفکزدن عطف اهمیت ایدلمامسی دخی ارمنی محله سنده بصمه خانه جوارنده ساعتجی میخونك خانه سندن سلاح استعمال ایدلمش اولمسیدر . بوحرکت بر دها تکرر ایتدیکی حالده فرانسزلره قارشی استعمالنه مجبور اولدیغمز حرکات شدیده یی ارمنیلره قارشی ده اجرا ایده جکمی بیان واخطار ایده رم . بوتذکره مك وصولنی متعاقب کلیسانك مناسب برمحلنه برتورك سنجاغی چکامسنی خاصةً و قطعیاً توصیه ایده رم . خلافنده حرکتدن تولد ایده جك مسئولیت کاملاً ملتکزه و ماتنك بویوکلرینه عائد اوله جغی صورت

قطعیه‌ده بیله‌رك شفاهاً ده تأمینات ویرمك اوزره ملت مجلسی اعضاسندن
برقاچ ذاتك شیمدی نزدیمه کوندرلمسی بیان ایلرم افندم .

۱۳ شباط ۳٤۰ قوای ملیه قوماندانی
تاموه

هر ایکی مکتوبی کوندردیکمی متعاقب ارمنیلردن شو جوابی آلدم. عیناً:

قوای ملیه قوماندانی تاموه و متصرف بکلره :

مکتوبلریکز کمال ممنونیتله قبول ایدلدی . عریض و عمیق تدقیق
و تفکرله جواب یازمق ایسترز دیکر طرفدن آمریقالیلر کندی مکتوبلرینی
یازمق ایچون وقت طلب ایتمکده‌درلر. و تورکجه‌یه ترجمه ایدلمك ایچون
بر آز وقته محتاجز . ایمدی ، ذات عالیلرینی اوزون مدت بکلتمامك
اوزره اقشامه طوغری [آلاتورقه] ساعت اونبر، اونبر بچق راده‌لرنده
هر ایکی مکتوبك جوابنی تقدیم ایده‌جکمزی عرض ایله عفویکزی
تمنی ایلرز افندم . ارمنی ملت مجلسی نامنه
دوقتور
تخیانه

مرعشده قوای ملیه قوماندانی بولنان قلنج علی بکك بیاننامه‌سنی
عینتاب هیئت مرکزیه‌سی تلغرافله تبلیغ ایتدی :

اورفه قوای ملیه قوماندانی تاموه بکه

مرعش قوای ملیه قوماندانی قهرمان قلنج علی بکدن آلنان تحریرات
بروجه زیر عرض و تبشیر اولنور . ۱۳ شباط ۳٦
عینتاب هیئت مرکزیه‌سی

صورت

وضعیت غایت أییدر . دشمنلر مقهوراً شهری ترك ایله فرار ایتمشلردر. فرار ایدن دشمن تعقیب ایدلمکده‌در. شهر داخلنده بعض نقاطده تحصن ایدن دشمن قوتلری تسلیم آلنمغه باشلانمشده. مرعش، عینتاب یولنه فوق‌العاده اهتمام ایدلمسی ویوللردن بر تك دخی اولسه فرانسز و ارمنی کچیرتیلمامسی اسبابنك استکمالنی رجا ایده‌رم .

قلیچ علی

بیره‌جك مدافعهٔ حقوق هیئتندنده شو راپوری آلدم .

قوای ملیه قوماندانی ناموه بکه

وضعیت عمومیه‌مزی ناطق راپور بروجه زیر عرض اولنور:

١ــ آقچه قویون استاسیوننددن طرابلسه قدر اولان شمندوفر خطی هیئت مرکزیه‌لره مربوط نزیب شعبه‌سی افرادینك همتیله تخریب ایدلمش ودمیرلر اوزاق یرلره کومولمشدر. عینی زمانده ساجور کوپریسی تره‌نك مرورینه غیر مساعد وتعمیری اوزون زمانه متوقف بر طرزده آتیلمشدر. باراق ورشی عشائری ساجوردن اعتباراً نقطه اقامه‌سی صورتیله تعمیرینه میدان ویرلمامکده‌در . بناءً علیه فرانسزلرك تره‌نله قوت سوقنه شیمدیلك امکانی یوقدر.

٢ــ طرابلس تعرضی یارینددن اعتباراً قطعی برشکلده باشلایه‌جقدر دون یوز وبوکونده یوزکه جمعاً ایکی یوز کشی نزیبدن حرکت ایتدیلر . منطقه‌سی داخلنده بولنان باراق عشیرتی بو حرکتده اشتراك

ایده‌جکدر . عینی زمانده عینتابه تابع نزیب جوارنده بولنان کویلر فوج ، فوج بو قوته التحاق ایتمکده‌در .

۳ — بیره‌جکده ایکی کوندن بری مصادمه دوام ایتمکده‌در . یارینندن اعتباراً احاطه خطی دارلاشدیریله‌جق بوتون دشمنك یالکز بر محله تحصنی تحت تأمینه آلینه‌جقدر .

٤ — جبخانه خصوصنده بویوك مشکلاته معروض قالییورز . کلیتلی مقدارده جبخانه کرك بوراده وکرکسه نزیبده ادخار ایدلمش ایسه‌ده خرج ایدلمك اوزره‌در . اسلحه‌مز میاننده عثمانلی و روس تفنکلری‌ده موجود اولمسنه نظراً آلمان جبخانه‌سیله مبادله ایدلمك اوزره بزه عثمانلی وروس جبخانه‌سی یتشدیریله‌جك اولورسه بوتون آرقداشلریمزی سزه ابدیاً مدیون شکران براقه‌جقسکز . یتشدیرلمامسی حرکاتك تعطیلی اندیشه‌سنی تولید ایتمکده‌در . عینی زمانده آنی بر تعرضله دشمنك متحصن اولدیغی موقعی ضبط ایتمك ممکن ایسه‌ده فضله تلفات ویرمکدن صوك درجه اجتناب ایدلمکده‌در . برجبل طوپی بوراده‌کی ایشی برساعتده حل ایدر . برطوپك تأمین جلبی ایچون مرکزیمز برچوق تشبثاته کیریشمشدر . ازجمله حلبدن جلبی امکانی تحری اولندیغی کبی رمضان طوپلرندن استفاده جهتی‌ده دوشونیلمکده ایسه‌ده بونك بیله اله کچیرلمسی امکانسزدر . سزجه بوجهتك تأمینی ممکن ایسه لطف ایدیکز .

٥ — دشمنك نهردن کچمك صورتیله اورایه قوت سوقی ممکن دکلدر . چونکه بزم منطقه‌مز داخلنده انجق ایکی محلده واسطهٔ مروریه واردرکه کاملاً عشائر النده‌در .

٦ — اورفه‌ده مدافعۀ حقوق جمعیتنك تشـكلندن وقتیله خبر آلەمدیغم ایچون هیئتمز عینتابله ارتباط حاصل ایلمش اکثری مخابراتی عینتابله تأمین ایتدیکی ایچون سالف العرض خصوصات اورفه‌یه یازلمامشدر. اگر اوراده جمعیت تأسس ایتمش بولونیورسه تأمین ارتباطه توسط بیورمکزی آیروجه رجا ایدرز. زیرا بوصـورتله یاپیله‌جق بوتون حرکات دها مثمر، دها فائده‌لی اوله‌جغی قناعتنده‌یز.

٧ — دون قصبه‌ده و مصادمات اثناسنده عظیم تظاهرات ملیه کوسترلمش و قوای ملیه‌یه خاق فوج، فوج التحاق ایلمش ویك‌چوق اعانه درج ایدلمشـدر. بوصورتله دشمنله چارپیشان قارداشـلریمزك اعاشه‌سنی کاملاً قصبه خلقی تأمین ایتمشدر. بیکس وعائشـه خاتون نامنده برقادین معدنی اللی آلتون ویرمك صورتیله ابراز حمیت ایلمشدر. قصبه داخل و خارجنده بولنان بوتون خلقك کوستردیکی فداکارلق و حمیتله بویوك ملتمزك ابدیاً پایدار اوله‌جغنه قناعت حاصل اولمشدر.

٨ — بوراده‌کی ارمنی ملتی هیئتی دخی حکومتـه و هیئتمزه بیانامه ویره‌رك قصـبه‌نك امنیت و انضباطندن و کندیلرینه قارشی کوستریلان حسن معامله‌دن دولایی عرض تشـکر ایلمش و نقدآده معاونتده بولنمشلردر.

٩ — بوتون بومسـاعی و تظاهراتك سریعاً ثمره‌دار اولمسی ایچون طوپه اولان احتیاجمزی تکراره لزوم کوروروز.

١٠ — شایان عرض باشقه برشی یوقدر. بوتون ارقداشـلره حار و صمیمی سلاملر. بیره‌جك مدافعۀ حقوق هیئتی نامنه

١٣ شباط ٣٦ تیمور

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٣ شباط ١٩٢٠ كوندوز فاصله‌لی تفنك آتشی دوام ایتدی. فرانسز حاكم سیاسیسی اقامتكاهنی ترك ایله نزدمزه چكلدكدنصوكرا عاصیلر مذكور اقامتكاهی یاقدیلر (١)]

١٤ شباط ٣٣٦

آ — فرانسز قوماندانك تسلیم تكلیفنه قارشی جواب رد ویرمسنه بناءً قوهٔ معنویه‌لرینه اجرای تأثیر ایتمك و ارمنیلركده فرانسزلرله تشریك مساعی ایتمسنه مانع اولمق اوزره بویوك بر كورولتو چیقارمقدن باشقه بر قیمت حربیه‌سی اولمیان یتمش مرمیسیله اله كچیردیكمز اسكی بر طوپی فرانسز مواضعی جوارینه قارشی استعمال ایتدیردم.

طوپك سسی عشائری فوق العاده تشجیع ایتدی. اساساً فرانسزلر اوزرنده مهم تأثیرات یاپمادی.

ب — دون آمریقا ایتامخانه‌سی مدیره‌سنه و ارمنیلره یازدیغم مكتوبلرك یوصباح جوابلرینی آلدم :

اصلی انكلیزجه اولان مكتوبك ترجمه‌سیدر.

قوماندانه نامه

آمریقا خسته‌خانه‌سی
اورفه
١٤ شباط ١٩٢٠

بوكون مكتوبكزه جواب اوله‌رق بیلدیریرم كه آمریقالیلرك بنالری اوزرینه صلیب احمر بایراغی چكدم. مكتوبكزده ارمنیلردن بحث

(١) مذكور بنانك طرفمزدن یاقیلمادیغنی علاوه‌یه لزوم كورورم.

ایدییورسکز . دیمك که ارمنی محله‌سنه هجوم ایده‌جکسکز . کرك متصرفه‌وکرکسه سزه‌یازدیغم مکتوبلرده شیمدی‌یه‌قدر هیچ‌ارمنیلردن بحث‌ایتدمی ؟ اونلرك بیطرف قالوب قالمیه‌جغنی دوشونمك بنم وظیفه‌م دکلدر . بنم ویا هر هانکی بر آمریقالینك وظیفه‌سی شو ویا بوبهانه ایله ارمنیلری اولدورمك خصوصنده‌کی فکریکزی پروتستو ایتمکدر . اکر نویورق ، بوستون وواشینغتونده بولنسه ایدیکز اوراده‌خرستیان ویهودیلرك اعاظمنك اشتراك ایتدکلری بویوك اجتماعلرده بیکلرجه یوز بیکلرجه ارمنینك قتل وتبعید ایدلمسندن دولایی تورکیایی اداره ایدن‌اشخاصك نه‌قدرشدید برصورتده‌تقبیح‌ایدلدیکنی‌ایشیده‌جکدیکز . طبیعی بوسوزلرك تکرار سزه قارشی سویلنمسنی ایسته‌مزسکز .

بن آمریقاده پك آز اولان او زمره‌دن‌ایم که آمریقانی تورکیایه قارشی اعلان حرب‌ایتمکدن منع ایتمکه چالیشدق . بن دائما تورکیانك بردوستی‌ایم وبعضلرینك ایناندیغی کبی تورکیاده ایی آدم بولنمدیغی فکرینی رد ایدرم .

آمریقانك بر چوق طرفلرنده بر چوق اجتماعلرنده نطقلر ایراد ایده‌رك تورکیاده‌کی سودکلریمی و نجیب دوستلریمی دائما مدح و ثنا ایتدم . آرتق سلاحلریکزك ، بو قدر چوق دفعه‌لر هرشیئی غائب ایتمش اولان اهالی‌یه قارشی چوریلسنه مساعده ایتمامیلسکز بوتون قوتمله بو خصوصی پروتستو ایتدم . بویله بر پلان اجرا ایتمامکزی بویوك آمریقا نامنه طلب ایدرم بوشیئی یاپمه‌ییکز .

ماری قارولین هولمس

مکتوب جدیتدن اوقدر عاری که، وضعیتك فجاعتی اولماسه کوزل بر مزاح نمونه‌سی اوله‌بیلیردی. ارمنیلری اولدورمك ایستیان و بونك ایچون بهانه آرایان کیم؟ ونه ایچون؟ فرض ایده‌لم که برقسم تورکلر، حال حربده دشمنله تشریك مساعی ایدیور، جاسوسلق ایدرك دشمنی مملکته صوقیور، سلاحیله عصیان و قیام بایراغنی آچیور، وطنداشلرینی ئولدورویور ... بونلره قارشی نه یاپیلیر؟... الله کوسترمسون موفق اولدقلری صورتده بوتون وطنداشلرینی برتك قالماینجه‌یه قدر اولدورمك و محو ایتمك ایستیان بو یولده بیاننامه‌لر یازان کیمسه‌لره قارشی بویون اکوب دورماق و:

— بیوریکز، کسیکز، پارچالاییکز، اسیر ایدیکز نه یاپارسه‌کز یاپیکز! دیمکمی لازم کله‌جك بو دنائت و خیانتی تورك، ارمنی کیم یاپارسه یاپسون، وطننه و حیاتنه قصد ایدیلن طرفك مدافعه‌ده بولنمامسنه و مقابل تدبیرلر آلمامسنه و مقابل حرکاته کچمامسنه ناصل امکان تصور اولنور؟

بونی برآز ازعان و عقل صاحبی کیمسه ناصل دوشونه‌بیلیر؟

ارمنیلری قتل ایدنلر تورکلر دکل اونلری کندی سیاسی، دینی و اقتصادی منفعتلری ایچون اغفال ایدن، تحریك ایدن و اللرینه آتش و بومبا ویره‌رك اختلاله، حربه و اولومه سوروکله‌ینلردر. بو عربده‌ده تورکلر مغلوب اولمیور کندیلرینی مدافعه ایدییورلرسه قباحتمی ایدییورلر. بونی دنیاده آکلامایان کیمسه قالمادیغی حالده و میس هولمسك کوزلرینك اوکنده ارمنیلر کاملاً سلاحلانمش و فرانسزلرله برلکده اورفه‌یه آتش یاغدیررکن و اکر اللرنده قوت

اولمسه قوای ملیه دنیلن بومملکتك خالص واوز اولادلرینه اولوملردن ئولوم بکندیره‌جکلری محقق ایکن بوصورتله مکتوب یازمسی نه‌حزین برغلط تفکردر ، عجبا برآمریقا ویا بر فرانسز مملکتنی استیلا ایچون بزعسکر سوق ایتسه‌ك و اوراده‌کی بر قسم خلق‌ده بزمله برابر سلاحلانه‌رق وطنداشلرینه قارشی جبهه آلسه‌یدی ، میس هولمس ویاخود قوماندان ساژو اونلری حقلیمی کوره‌جکدی ؟ بر آمریقالینك بر فرانسزك وطنی ، وطن ، ملتی ، ملت ، شرفی شرف‌ده بزمکی دکلمی ؟ برآمریقا ویا فرانسزقانونی قانون‌ده بزمکی دکلمی ؟ هانکی آمریقا ویا فرانسز قانونی بر جاسوسی بر خائنی عفو ایدر . اونك حقنده تعقیبات یاپماز .

شبهه‌سزدرکه دنیاده هرملت عینی سویه‌ٔ ترقیده دکلدر. وهرملتك کندینه مخصوص عاداتی ، یاشاییشی آیری برتاریخی واردر . فقط ، کافه‌سنك‌ده براوجاغی ، بریوردی ، براعتقادی ، منشأ وضعیته نظراً برمجرای حیاتی موجوددر . ماری قارولین هولمس ، غره‌غوریان ، اورطودوقس ارمنیلری پروتستان یاپمق ایچون تا آمریقادن قالقوب بورایه کلمش دین نامنه قلب ووجدان آوجیلغی یاپیور . کندی مذهبنی دها کوزل کوسترمك ایچون هیچ شبهه‌سز دیکر دینلری ومذهبلری باتیرییور... وکندیسی کبی میسیونرلرك آچدقلری یوللردن درلو درلو تحریکات سلاح وبومبا مملکته آقیور ... بوتون بو وسائط جنائیه‌یی حاضرلادقدن و :

— مارش ! قوماندا‌سنی ویردکدن صوکرا

— نیچون بربرلریکزی اولدیرییورسکز ! دیمکده معنا وارمی؟

بوزواللی قادین ! حقیقته برآز نفوذ ایده‌بیلسه کوره‌جکدی که بوتون بو جنایتلرك فاعللری کندیلریدر . آمریقاده متینغلرده ایراد ایدلمش نطقلردن بحث ایتمکه، او قدر اوزاغه کیتمکه نه‌حاجت. بوکون ارمنیلره :

— سز تورکلرله برابر بو وطنك اولادلریسکز !.. اونلرك مقدراتنه مشترکسکز ! دیمك کافیدر .

فقط بونی سویله‌یجه اوجی بیلمه‌زه‌لرده‌اولان اللرنده‌کی آلتوندن اعانه اولوغی درحال قورور و آرامزده وطنداشلق مناسباتی تأسس ایدر وارتق ماری قارولین هولمسه‌ده ایش قالماز .

ارمنیلرده ارمنی جماعتی نامنه یازدقلری اوزون بر مکتوبده :

« بیطرفلقلرینی تمامیله محافظه ایده‌جکلرینی وکندی طرفلرندن قوای ملیه‌یه اصلا آتش ایدلمدیکنی وبوندن بویله‌ده فرانسزلرله آرامزده وقوعبولاجاق حربه له وعلیهده اصلا مداخله ایتمیه‌جکلرینی وهرنه‌قدر بتمله کوروشمك اوزره برقاچ کشی کوندرمك آرزوسنده ایسه‌لرده عائله‌لری طرفندن براقیلمادقلرینی » بیان ایتمکده ایدیلر .

بوکون بلدیه‌ده وقوعبولان اجتماع نتیجه‌سی بروجه‌زیر پروتستو تنظیم وکشیده ایدلدی :

استانبولده مقام صدارته ، انکلتره ، آمریقا وایتالیا

ممثل سیاسیلرینه

اورفه سنجاغی اکثریت قاهره‌سی و آثار مدنیه وعمرانه‌سیله بر

تورك يوردی ايكن احتراص امللرينك ايجاد ايتديكی وسائل ايله موقةً اشغال ايدلمش ايدی .

حقوق حكمرانی يه رعايت ايدن ايلك انكليز قوۀ اشغاليه سنی استخلاف ايدن و برقره غول دكيشديرمك ماهيتنده بولونديغنی اعلان ايديلن فرانسز اشغالی تدريجاً استيلائی بر شكل آلمغه باشلادی . اشغال قوماندانلری عالم مدنيتك قبول ايتديكی انسانی دستورلره رغماً فكر استيلالرينی تأمين ايچون لوانك هر طرفنده پروپاغاندا ياپيورلر . وسكز يوزسنه اولده اورفه فرانسزلرك اولديغنی نشر ايديورلردی . دوائر حكومته قونترول مأموری قويمق ، قانونك توقيف ايتديكی جانيلری تخليه ايتمك قانون خلافنده ايستدكلرينی توقيف ايله مك صورتيله حقوق حاكميته مداخله ايتدكاری كبی روحمزله مربوط بولونديغمز بايراغمزی صوك كونلرده دوائر رسميه دن انديره رك مقدس وطنمزی فرانسز مستملكه سی حالنه قويمشلردر .

فرانسه نك شو نابجا معامله سی ، تورك يه يی بو جدالك ابدی مغلوبلرندن بری عد ايلدكلرينی آكديريوردی . بوكا آرتق تحملی قالمايان ملت سلاح بدست اوله رق اشغال قوماندانلرندن انسانی ومدنی بر لسان ايله طوپراقلريمزك تخليه سنی طلب ايتمش ايسه ده قوۀ اشغاليه دن آتش ايله مقابله كورمشدر . بودقيقه ده شهرمز آتش آلتنده در . كندی ايشيله مشغول عمله يه و چوجوقلره آتش ايتمكدن چكينمامكده در .

بو كونكی عصر مدنيتك تاريخنه خونين صفحه لرك كچمامسی مطلوب ايسه بو حقسزاقلره قارشی صوك فردينك قانی دوكمكه عزم ايدن ملت ، مملكتمزده هر هانكی بر اشغالك رفعيله فرانسز فجايعنه

بر نهایت ویرلمسنك دول ائتلافیه مجلس عالیسنه عرض بویورولمسنی رجا ایلرز .
۱٤ شباط ۳۶

شیخ زاده	اشرافدن	حاجی کامل زاده	مفتی سابق
احمد	حاجی اسعد	حاجی مصطفی	شیخ افندی
	بلدیه رئیسی	مفتیٔ بلده	
	حاجی مصطفی	حسن	

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۱٤ شباط ۱۹۲۰ سلاحلریمز واشیامزله برابر تسلیم اولمقلغمز حقنده تهدیدآمیز تکلیفه‌تکرار جواب‌رد ویردیکمزدن بوکون طوپ آتشنه معروض قالدق .

فقط غایت غریبدرکه دوشه‌ن مرمیلر پاطلامییوردی .

آقشام بش بچقده عاصیلر هجوم اماره‌لری کوستردیلرسه‌ده موفق اوله‌مدیلر . بوکیجه هجوم ایده‌جکلرینی ظن ایدییورز . کوردلرك لو ، لو باغیردقلری ایشیدیلیور . برنفر خفیف صورتده یارالاندی .]

۱۵ شباط ۳۳۶

آ — بر فرانسز قوتنك اورفه‌یه طوغرو حرکت ایتدیکنی — اصلسز اولمغله — فعلاً تکذیب ایتمك اوزره کوچوك بر کشف تعرضی یاپیلمسنی موافق کوردم . برقاچ طوپ مرمیسی انداخت ایتدیردم . مقصدم ، فرانسزلری برآز هیجانه دوشوره‌رك تکرار بر تسلیم تکلیفنده بولنمقدی . فاصله‌لی صورتده آقشامه قدر فرانسز مواضعنی آتش آلتنه آلدیردم . بوکونده فرانسزلر شهره قارشی

میترالیوز آتشی آچدیلر . بن مصادماتی شهر خارجنه نقل ایتمکه اوغراشدقجه فرانسزلر بالعکس شهره آتش ایدییورلردی . بوصورتله شهر سکنه‌سندن تلفات وقوعه کلییوردی .

ب — فرانسزلرله آرامزده انکل اوله‌رق آمریقا خسته‌خانه و ایتامخانه‌سندن ماعدا برده دوقتور فیشه‌رك اداره‌سنده بر بلچیقا خسته‌خانه‌سی واردی که بوفیشه‌ر وضعیت تبدل ایتدکجه ملیتنی، تابعیتی دکیشدیرییوردی .

خسته‌خانه‌نك بولندیغی موقع فرانسز تحصنکاهنه و موضعلرینه یقین اولدیغندن مشکل بر وضعیت حاصل اولویوردی .

دوقتور فیشه‌ره، خسته‌خانه‌نك فرانسز موضعلری جوارنده بولنمسندن دولایی باشقه بر محله، بالخاصه احضار ایتدیره‌جکم دیون عمومیه بناسنه نقلی لزومنی یازدم .

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٥ شباط ١٩٢٠ عاصیلر، صباحلین بر بر آرقه‌سنه درت طوپ آتارق بزی اویاندیردیلر . مرمیلر موضعلریمزه اصابت ایتمدی . عینی زمانده جبهه‌لریمزك مختلف نقطه‌لرندن تعرض ایتدیلرسه‌ده شدتله وسکورتدك .

ایلری قره‌غول نوبتجیلریمز اوزاقلردن بر قوتك اورفه‌یه طوغرو کلمکده اولدیغنی کوردکلرینی اخبار ایتدیلر . بوسواریلرك فرانسزمی وقسه تورکمی اولدقلری آکلاشیله‌مدیسه‌ده هرحالده بکله‌دیکمز قوهٔ امدادیه اولمسی محتملدی . بالخاصه بو سواریلره قارشی تورکلرده بر سواری چیقاردیلر . وکیجه شهرك اون بش کیلومترو قدر اوزاغندن

ایکی قرمزی تنویر فشنکی آتیلدی . بزده اوچ قرمزی و بر بیاض فشنکله جواب ویردك . باشقه بر اشارت کورەمدکسەدە کیجه اهالینك شهری تخلیه ایتدکلری آکلاشیلیوردی . بکله‌دیکمز قوۀ امدادیه‌نك وصولندن اول قاچیشیورلر] .

١٦ شباط ٣٣٦

آ — فاصله‌لی تفنك آتشی تعاطی ایدلدی .

ت — فرانسزلرك اورفه‌ده تحت محاصره‌یه آلندیغی دویان عشائر اورفه‌یه کلمکه باشلادی . بو تهاجم و ازدحام هم اورفه‌ده‌کی اعاشه‌مز ایچون مشکل و هم‌ده فرانسزلرك عاقبتی نقطۀ نظرندن وخیم ایدی . بالخاصه کوجبه عرب عشیرتلرینك ضبط و ربطلری پك دوشوندوریوردی .

تکرار فرانسز قوماندانه شو مکتوبی یازدم :

فرانسز قوتلری قوماندانلغنه

قاچ کوندر حرکات قطعیه‌یه باشلامامقلغمزك اسبابی محضا تاریخی دوستمز اولان فرانسزلرك اورفه‌ده‌کی قوتلرینك امحا ایدلمامسی ملاحظه‌سندن متولددر . اورفه‌یی تخلیه ایتمامك خصوصنده اصراریکز آقین ، آقین عشائرك بورایه کلمسنی و عاقبتك وخیم بر شکل آلمسنی انتاج ایدییور . بیهوده قان دوکمه‌یکز ، آرزو ایتدیککز نقطه‌یه وحتی حلبه قدر سزی سالماً سوق ایتمکی تعهد ایده‌رز . آلدیغم مکتوبلریکزده

١٦ شباط ـ ١٩٢٠ ده اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتلری قوماندانینک کوندردیکی
فرانسزجه مکتوبک فطوغرافیسیدر .

Ourfa le 16 février 1920

Le chef de bataillon Hauger
commandant d'armes à Monsieur
Namik commandant des forces nationales
Ourfa

Comme je vous l'ai déjà écrit le
14 février, je n'évacuerai Ourfa que
sur l'ordre du commandement français

Hauger

بو خصوصده‌كی مسئولیتك بكا راجع اولدیغندن بحث ایدیورسیكز . حالبوكه بن ، حقوق مشروعۀ ملیه‌سنی استحصال ایچون قیام ایتمش و بو اوغورده هردرلو فداكارلغی وئولومی كوزینه آلمش و هیچ بر مسئولیتدن قورقمایان برملتك ، برخلقك سزه قارشی حسیاتنی‌ساده‌جه ابلاغ ایدییورم . حاصل اولان قیام وغلیانك عمومیلشمه‌سنه و هرطرفه سرایت ایتمسنه میدان ویرمه‌دن تكلیفاتمزك قبولنی رجا ایده‌رم افندم .

١٦ شباط ٣٦   قوای ملیه قوماندانی

نامق

درحال جوابنی آلدم . [فرانسزجه مكتوبك ترجمه‌سیدر .]

اورفه‌ده
حرب قوماندانلغی طرفندن
١٦ شبط ١٩٢٠

اورفده قوای ملیه قوماندانی نامق بكه

نومرو
٦٣

سزه ١٤ شباط ١٩٢٠ ده عرض ایتدیكم كبی اورفه‌یی آنجاق فرانسزقوماندانلرینك ویره‌جكی امر اوزرینه تخلیه ایده‌بیلیرم . باشقه صورتله تخلیه ایده‌مم .

هوزه

دوقتور فیشه‌ر بكا و متصرفه برمكتوب كوندرمشدی . خسته خانه‌نك نقلنه موافقت ایدیوردی . كندیسنه بوجوابی یازدم .

محترم دوقتور فیشر جنابلرینه :

مکتوبکزی آلدم . متصرف بکه یازدیغکز مکتوبیده کوردم . بولندیغکز موقع دشمن مواضعی آراسنده بولندیغندن هیئتکزله دیون عمومیه بناسنه نقلکزی رجا ایتمش ایدم. بکا اوکون جواب ویرمدیکز جوابکزی ایرتسی کونی آلدم . سزه آرزو بویوردیغکز قدر مهلت ویره‌بیلیردم . شیمدی ینه سزه رجا ایدییورم . خسته خانه‌کزی اورادن نقل ایدیکز و قاچ ساعت مدت ایسترسه‌کز اونیده ویرمکه حاضرم . خسته خانه‌یه و سزه حرمتمز واردر .

متصرف بکی ارتق سزکله مخابره ایتمکدن منع ایتدم . شاید بر آرزوکز وار ایسه بکا یازیکز ، مع‌الاحترام ایفا ایدرم .

۱۶ شباط ۳۶ قوای ملیه قوماندانی

ناموه

جوابی : [اصلی اولان فرانسزجه‌دن ترجمه ایدلمشدر]

اورفه قوای ملیه قوماندانلغنه

اورفه
۱۶ شباط ۱۹۲۰

بوکونکی مکتوبکزی آلدم . خسته‌خانه‌یی بوتون خسته‌لریمز ، یاتاقلریمز، آلاتمز و ارزاقزله آنجق ایکی کون ظرفنده تخلیه ایده‌بیله‌جکمزی جواباً عرض ایدرم . یالکز بز خسته‌خانه‌ده بولندیغمز

مدتجه جنوره مقرراتنك نظر دقته آلنه‌رق خسته‌خانه‌مزه انداخت ایدلمه‌مسنی سزدن رجا ایدرم .

خسته‌خانه سرطبیبی

فیشر

متعاقباً ده شو مکتوبی کوندردی : [اصلی اولان فرانسزجه‌دن ترجمه ایدلمشدر]

اورفه قوای ملیه قومانداننه

اورفه
١٦ شبط ١٩٢٠

بوصباح سزه خسته‌خانه‌نك لااقل ایکی کون ظرفنده تخلیه‌ایدیله‌بیله‌جکنی یازمشدم . بوکا ، سزك دیون عمومیه بناسنی اشغال ایتمك خصوصنده‌کی تکلیفکزی قبول ایده‌میه‌جکمی‌ده علاوه‌یه مجبورم ؛ برفرانسز تعرضی احتمالنه مبنی تهلکه‌سز بر یر آرامقدن وازکچمم . بن خسته‌لریمزی شهرك مرکزینه یاخود ارمنی محله‌سنه یرلشدیرمکی ایسترم . خسته‌لریمزك نقلی ولزوملی ایشلریمز ایچون بزه شهردن انسان و حیوان کوندرلمسی لازمدر . فقط فرانسزلر اسلاملری یانلرینه آلمامق ایستملری احتماله بناءً بونلرك خرستیانلردن اولمسی لازمدر. بو شرطلری قبول ایدوب ایتمدیککزی و تخلیه ایچون نه‌قدر مهلت ویره‌جککزك لطفاً بزه بیلدیرلمسنی رجا ایدرم .

خسته‌خانه سرطبیبی

فیشر

ح ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٦ شباط ١٩٢٠ بوكون نسبةً سكونتله كچدی . عاصیلر آرتق طوپ آتشی ایتمیورلر ، بوحال جبخانه‌لرینك نقصان اولدیغنه واحتیاطلی حرکت‌ایتمکه مجبور بولندقلرینه دلالت ایدییور . الك‌زیاده تورك ژاندارمه‌لرینك آتشندن متأثر اولویورز. کله‌جك قوهٔ امدادیه‌یی بوکون بیهوده یره بکله‌دك . کوزلریمز هپ اوزاقلرده]

١٧ شباط ٣٣٦

آ ـــ بوصباح کولافلی تپه‌سی اوزرنده‌کی فرانسز موضعلرینه برهجوم یاپدیردم . هجوم موفقیتله نتیجه‌لندی . فرانسزلر درت مقتول براقدیلر . دردی مجروح اولمق اوزره اون آلتی نفر اسیر ایتدك . برنفریمز شهید وایکی نفرده بومبادن مجروح اولدی .

فرانسز سپرلرنده براوتوماتیك تفنك اوچ پیاده تفنکی اوچیوز بومبا ودرت صندق جبخانه اغتنام اولندی .

مجروح فرانسز نفرلری برای تداوی قوای ملیه خسته‌خانه‌سنه یاتیرلدی .

ب ـــ فرانسز قوماندانـنك دون ویرمش اولدیغی جواب رده بوکوچوك تعرضله مقابله ایتدم .

ح ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٧ شباط ٩٢٠ قوهٔ امدادیه‌دن بوکونده برخبر یوق . افرادك معنویاتی بوزولویور . بوصباح ایکییوزقدر تورك ژاندارمه‌سی ایلری موضعلریمزه موفقیتسز بر هجوم یاپدیلر . موضع اوتوز نفر

طرفندن مدافعه ایدیلیوردی . ساعتلرجه مدافعه‌دن صوکره تورکلر موضعی اشغال ایتدیلر و اوراده قالدیلر . ایلریله‌مدیلر . مدافعلردن اون نفر رجعت ایده بیلدی . دیکرلری اسیرمیدرلر ، مقتولمیدرلر ، آکلاشیله‌مدی تورکلرك‌ده مهم ضایعات ویردکلری محققدر. بوراده‌ده آلمان اصول تعبیه‌سنه تصادف ایدییورز . تورکلر بربری آرقه‌سنده متعدد هجوم قوللریله صیق صیره اوله‌رق تعرض ایدییورلر. کوندوزك متباقیسی و کیجه راحت کچدی . شایان دقتدرکه بوکون‌ده طوپ آتیلمادی]

١٨ شباط ٣٣٦

آ — بوکون سکونت تامه ایله کچدی .

ب — دوقتور فیشه‌رك مکتوبنه جواب ویردم :

دوقتور فیشر جنابلرینه

مکتوبکزی آلدم . ارمنی محله‌سنه نقلکزی موافق کورمیورم. زیرا ارمنی محله‌سنك تلغطور موقعنده بر فرانسز مفرزه‌سی بولوندیغی ایچون قوای ملیه ایله تلغطور آراسنده وقوعبولاجق محاربه نتیجه‌سنده او محله‌نك‌ده منطقهٔ حرب اولمسی محتملدر. اسلام اهالینك سزه حرمتی اولمسنه مبنی آرزوایدرسه‌کز اسلام ویاخود سریانی محله‌سنده بر موقعه نقلکزی مناسب کوریورم . بورالره نقله موافقت بویورولدیغی تقدیرده یالکز برکون ظرفنده نقل ایدلمك وطرفنجه آتش ایدلمامك اوزره فرانسزلره معلومات ویرمکزی یارین علی الصباح نقل ایدلمك

اوزره آقشامه قدر معلومات اعطاسنی رجا ایدرم . ارمنی و سریانی وطنداشلریمزدن آرزو ایدنلر سزکله برلکده سربست اوله‌رق کلوب معلوماتمز تحتنده خانه‌لرینه کیده بیلیرلر . ١٨ شباط ٣٦

قوای ملیه قوماندانی

نامیه

جواب [اصلی اولان فرانسزجه‌دن ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قومانداننه

١٨ شباط ١٩٢٠
اورفه

بوکون کوندردیککز مکتوب مناسبتیله سزه بیان تشکر ایدرم . خسته‌لریمزك قسم اعظمی مسلمان و سوریانیلرك محله‌سنه نقله اقناعه موفق اوله‌مدیغمی تبلیغه مجبورم . بوراده قالمغی قرارلشدیردم . کرك بنم و کرکسه خسته‌خانه‌مز حقنده مسلمان اهالینك حسیات صمیمانه‌لرینه عرض تشکر ایلرم . بین‌الملل جنوره مقاوله‌نامه‌سی احکامنه رعایته دوام و صورت مخصوصه‌ده خسته‌خانه‌مزك اوزرینه چکدیکم سنجاغه حرمت ایدلمسنی رجا ایدرم .

خسته‌خانه سرطبیبی
دوقتور
آ. فیشر

٧ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٨ شباط ١٩٢٠ بوکون سکونتله کچدی . غائب اولان اون بش نفر حقنده بوکونده بر معلومات آلنه‌مدی . شوقدرکه تورکلر

شهرداخلنده اللی اسیر وبرمیترالیوز آلدقلرینی اعلان ایتمش اولدقلرندن بونفرلرك اسیر ایدلمش اولمسی محتملدر . حرب باشلادیغی کوندن اعتباراً بوکونکی قدر آغیر و آجی برکونمز اولمادی .]

١٩ شباط ٣٣٦

آ — موضعلرك تحکیمی و ترتیبات اتخاذی صورتیله بوکون سکونتله کچدی .

ب — فرانسزلره قوهٔامدادیه کوندرلمسی احتماله قارشی کذرکاه اولمسی ملحوظ یوللرده ترتیبات آلدیردم .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٩ شباط ١٩٢٠ یکی بر وقعه اولمدی . غائب اولان افراد حقنده بوکونده برمعلومات صحیحه آلنه‌مدی حرب باشلادیغی کوندن اعتباراً متمادیاً قاریاغیيور ، صوئوق چوق مؤثر . ٤٨ ساعتده برآنجق نوبت دکیشدیریله‌بیلیور ، کیجه ، کوندوز دائما حربه مهیا بروضعیتده دورویورز . یارالیلردن ماعدا افرادك برچوقلرینك ده آیاقلری طوكدی . یارالیلریمز و خسته‌لریمز چابوق کسب افاقت ایدییور . هیچ اولمزسه بوخصوصده طالع بزی ترك ایتمدی]

٢٠ شباط ٣٣٦

آ — بوکونده سکونتله کچدی .

ب — قوای ملیه‌نك مقداری تزاید ایتمکده اولدیغندن ارزاق

تداركی كسب اهمیت ایدییور، فقط اورفه‌نك واورفه‌لیلرك فداكارلغی هرمشكلاته غلبه ایدییور، هركسده نهایتسز برعزم‌وار... نه‌مبارك‌در او مملكت كه كندی حریت و استقلالنی كندی غیرتی و كندی فداكارلغیله استحصال و تأمینه چالیشیر...

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن:

[٢٠ شباط ١٩٢٠ هیچ تبدلات اولمیان بركون. قار اللی سانتیم‌قدر یوكسلدی وهرطرف طوكدی. ایلری قره‌غوللره‌وموضعلره مشكلاتله یمك كوندریله‌بیلیور. حالا كله‌جك قوهٔ امدادیه‌یی‌بكلییورز. غالبا بو برخیال اوله‌جق...]

٢١ شباط ٣٣٦

آ — ایلری قره غوللر آره‌سنده خفیف‌مصادمات وقوعبولدی.
ب — آنقره‌دن مصطفی كمال پاشادن بو تلغرافی آلدم:

اورفه‌ده قوای ملیه قوماندانی ناموه بكه

١ — قوای‌ملیه‌مزك مجادله‌صحنه‌لرنده بولنان آمریقالیلرمملكتمزك معزز مسافرلری ملتمزك قیمتدار مجبلریدر. كندیلرینك الك بحرانلی زمانلرده حضور و راحتلرینك تأمین و حیاتلرینك مصونیتی تحت تكفلمزده اولدیغندن بو بابده ایجاب ایدن تدابیرك اتخاذینی اهمیتله توصیه ایدرم.

٢ — آمریقالیلر نه زمان هرهانكی بر استقامتده سیاحت ایتمكی

ایسترلرسه حیاتلرینك مصونیتی ایچون طلب ایده‌جكلری محافظه و معاونت درحال اسعاف اولونمليدر .

٣ — حال ظنده بولنان آمریقالیلرك دوچار خوف و تلاش اولدقلری آكلاشیلدیغندن كندیلرینی تسكین ایدیكز . و قوای ملیه‌نك تحت حمایه‌سنده بولوندوریكز .

٤ — اورفه‌ده جنرال آللنبی ایله قوای ملیه‌یی تهدید ایدن ایتامخانه مدیره‌سی آمریقالی میس هولمسه دخی محبت ملیه‌مزك ابلاغی ایله اجرای نصایح ایدلمسی موافق اولور .

٥ — عینتابك جنوبنده فرانسز و ارمنیلر طرفندن قتل ایدلدیكی اولجه بیلدیرلمش اولان پری و جونسون نامنده‌كی ایكی آمریقالینك صورت قتللری حقنده‌كی تعقیبات جاریه‌نك تعمیق و وثائق معتبره‌نك جمعیله طرفمزه ارسالنی رجا ایدرم .

٢١ شباط ٣٣٦

هیئت تمثیلیه نامنه

مصطفی كمال

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢١ شباط ١٩٢٠ برآزقاریشیق بركون . تفنك آتشی فاصله‌لرله خفیفله‌دی ، شدتلندی . برضابط و اوچ نفریمز یارالاندی . ضایعاتمز حس ایدلمكه باشلایور . زواللی عسكر كیجه ، كوندوز نوبت بكله‌مكده وهیچ استراحت اتمامكده‌در . صوئوق پك زیاده . یاقابیله‌جك هبولورسه‌ق سوكوب ، قوپاروب یاقییورز .]

٢٢ شباط ٣٣٦

آ — $\frac{٢١}{٢٢}$ كيجه‌سی بوجاق وايزولی عشيرتندن افراز اولنان برقوتده ارمنی محله‌سی ايله فرانسز مواضعی آراسنده ومركزی بروضعيتده بولنان بديع الزمان قره‌غولی اشغال ايده‌رك ارمنيلرله فرانسزلر آراسنده كی مواصله‌يی قطع ايلدی . يالكز برمجروحمز واردر .

ب — اورفه مدافعهٔ حقوق هيئتنه بوتلغرافنامه كلدی :

اورفه مدافعهٔ حقوق هيئتنه

آنقره‌دن
٢٢ شباط ٣٦

آوروپاجه شرائط صلحيه‌نك لهمزده تعديل اولنمقده حق حيات و استقلالمز تصديق ايدلمك اوزره بولنديغنه دائر هرطرفدن تبريك وتشكر تلغرافلری آلنمقده اولمسی وملتمزك عزم وثباتی قوای مليه‌نك مقاومت و فداكارلغی آمال مليه‌يه مطابق بر صلحه نائليتمزی اميد ايتديرمكده‌در . تشكيلات مليه ، ملتمزك سينهٔ اتحاد و وفاقنده پايدار اولدقجه موجوديت مليه‌مزك بوتون جهان مدنيتجه مظهر تصديق وحريت اوله‌جغنه شبهه يوقدر . بناءً عليه ؛ هيئت تمثيليه خلاصمزك تحقق وملتمزك حق حيات واستقلالنك بالفعل وتماماً تأمين ايديله‌جكی كونه قدر مملكتك مقدراتنك مدافعه‌سی اوغرنده تأييد وتوثيق اولنان وحدتك دها قوی برايمان محبتله اثبات واظهار ايدلمسنی تعميماً تبليغ ايله بيان تشكر ايلر .

آناطولی وروم ايلی مدافعهٔ حقوق جمعيتی نامنه
مصطفی كمال

آرا، صیرا آنقره‌دن مصطفی کمال پاشادن کلن امرلر، تلغرافلر، یوللرمزی آیدینلاتیور، عمومی وحدت وتساندوجوده کتیریبوردی . حادثاتك بعضاً مشکلاتی قارشیسنده قالدیغمز برچتین ایشك حلی ایچون اوغراشدیغمز اثنـاده کلن برکوچوك امر ویا برتلغراف فوق‌الطبیعه برتأثیر ایله بزه مشکلاتی اقتحام ایتدیریبور وروحلریمزه یکی بر فیض وغیرت ویریبوردی .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن

[۲۲ شباط ۱۹۲۰ کوندوز راحت کچدی ایسه‌ده کیجه ایلری قره‌قولمزه هجوم ایدلدی . فقط حائز اهمیت بروقعه اولمدی . تورکلر ۱۷ شـباط ۹۲۰ ده بزدن آلدقلری بر میترالیوزی استعمال ایتمکه باشلادیلر .]

۲۳ شباط ۳۳٦

آ — بوکون سکونتله کچدی .

پ — صوئوغك وقارك شدتندن ملحقات ایله تلغراف مخابره‌سی منقطع اولمشدی . بوکون مخابره تأسیس ایدلدی . ملحقاتده فعالیت دوام ایدیبوردی .

بیره‌جك هیئت مرکزیه‌سـندن آلدیغم مکتوبه جواب یازدم . واورفه‌نك وضعیتنه دائر معلومات ویردم وبزمله تأسیس مناسـبت ایتملرینی رجا ایتدم .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[کیجه وکوندوز تام برسکونتله کچدی افقده حالا امداد قولی

كورونميور. ايلری قره‌قوللرده‌كی چفته‌نو تجیلر غایت اوزاقدن وچول طرفدن طوپ سسلری ایشیتدكلرینی خبرویردیلر. ذاتاً برقاچ كوندر طوپ سسنه مشابه اوزاقدن كورولتولر ایشیدلمكده‌در .

توركلرك برقاچ دفعه قوللاندقلری تك برطوپك‌ده برقاچ كوندر صوصمسی‌شایان دقتدر. ارزاقمزده توكنمكه‌باشلیور. اوتوزاوكوزدن سكز دانه‌سی قالدی . سبزه‌مز یوق . شرابك چوقدنبری رنكنی اونوتدق . افرادده توتون وار ایسه‌ده سیغاره‌كاغدی بولمق غیرقابل. دائما كله‌جك قوهٔ امدادیه‌یی بكلیورز . بزده (سورانا [*]) یه بكزه‌دك] .

٢٤ شباط ٣٣٦

آ ـــ ینه سكونت دوام ایتدی .

ب ـــ فرانسز قوماندانه بردها تسلیم اولمسی تكلیفنده بولندم.

اورفه‌ده فرانسز قوماندانلغنه

قاچ كوندنبری بیهوده قان دوكمكده اولدیغكزی بلكه سزده

[*] سورانا فرانسزلرجه بر اصطلاح مخصوصدر . باربیللی‌نامنده بری زوجه‌سنی ئولدورمكه قرار ویرمش قادین‌ده كلوب كندیسنی قورتارمسی ایچون برادرینه خبر كوندرمش و برادرینك امدادینه كلوب كلدیكنی آكلامق ایچون یوكسكجه بر یره همشیره‌سنی چیقارمش ، هیجانله قادین متمادیاً :

ـــ كلیورمی ؟. دییه صوریورمش .

ـــ سورانا [هیچ بركلن كورمیورم] دیمسی بو اصلاحك تسمیه‌سنه سبب اولمشدر .

۲٤ شباط ـ ۱۹۲۰ ده اورفه‌ده‌كی فرانسز قوتلری قوماندانڭك كوندردیكی
فرانسزجه مكتوبك فطوغرافیسیدر.

Le chef de bataillon Hauger
commandant d'armes à Monsieur
Namik, commandant les forces nationalistes
Ourfa.

Je ne puis que vous inviter à vous reporter à mes lettres des 14 et 16 février 1920. J'occupe Ourfa en exécution des ordres du commandement français: C'est à lui qu'il faut vous adresser pour nous faire donner l'ordre d'évacuer la ville. Je ne puis le faire sans l'ordre de mes chefs.

Hauger

تقدیر ایتدیکز. قوای ملیه، تورکیانك تاریخی دوستی اولان فرانسه حکومت مفخمه‌سنك مسافرةً مملکتمزده بولنان ضابطان وافرادینك دها فضله تلفاته معروض قالمسنی آرزو ایتمییور.

دون کیجه عنزه عشائری طوپ وتفنکلریله بورایه کلدیلر. سزك عنزه‌لر طرفندن هجومه معروض قالمکزی قطعیاً موافق کورمییورم. عنزه‌لرك حرکاته مباشرتندن مقدم سزه ینه تسلیم اولمکز تکلیفنی یاپمق ایسترم.

تسلیم اولورسه کز حقکزده هردرلو آثار احترام اجرا ایدیله‌جکنه وآرزو ایتدیککز محله قدر سالماً ایصال اولنه‌جغکزه سوز ویرییورم. مرعشده‌کی فرانسز قوتلری مرعش قصبه‌سنی تخریب وجوار کویلری احراق ایتدکاری حالده ینه قوای ملیه قارشیسنده مقاومت ایده‌میه‌رك شهری ترکه مجبور قالدیلر. آرتق بو تکلیفمك صوك و انسانی بر تکلیف اولدیغنی مع الاحترام بیان ایدرم.

قوای ملیه قوماندانی

نامق

ینه درحال جواب ویردی: [اصلی اولان فرانسزجه‌دن ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قوماندانی نامق بکه

نومرو	اورفه حرب قوماندانلغی
٩٤.	٢٤ شباط ١٩٢٠

سزه ١٤ شباط ١٩٢٠ و ١٦ شباط ١٩٢٠ تاریخلی مکتوبلریمی تخطر ایتدیرمکدن باشقه برشی یاپامام. بن اورفه‌یی فرانسز قوماندانك

امريله اشغالده دوام ايديورم . بناءً عليه شهرك تخليه‌سی ايچون اونلره مراجعتله بزه امر ويرلمسی لازمدر .

قوماندانمك امری اولمادقجه هيچ بر شی یاپامام .

هوثه

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٤ شباط ١٩٢٠ كوندوز وكيجه غايت سكونتله كچدی . اوكله‌دن صوكره بر هيئت دها كلدی . وبزه شو مألده بر اولتيماتوم كتيردی [فرانسز ضابطی بو كون كوندرديكم مكتوبی همان عيناً درج ايتمكده‌در] بوصوك تكليفی دخی رد ايتدك . بونكله برابر كوندوزك بقيه‌سی وكيجه‌سی اصلا بر وقعه اولمادن كچدی .]

٢٥ شباط ٣٣٦

آ — بو كون آقشامه قدر فاصله‌لی آتش تعاطی ايدلدی .

ب — باب‌عاليدن (استانبول‌حكومتی داخليه‌ناظرندن) متصرفه بو تلغرافنامه كلدی . [انكلتره خارجيه نظارتندن بوراده‌كی ممثل سياسيسنه كلوب باب عالی‌يه تبليغ اولنان تلغرافنامه‌ده بيان اولنديغی وجهله مقر معزز خلافت و سلطنت اولان استانبولك بزده قالمسنه قونفرانسجه قرار ويرلمش اولديغنی تبشير ايده‌رم . لله‌الحمد حقوقمزك محفوظيت‌تامه‌سنه دلالت‌ايدن شوقرار مشكورك قوياً اميدواراولديغمز وجهله توالیٔ امثالنی اشكال ايده‌جك هر درلو حركات مؤسفه‌يه يعنی كرك دول مؤتلفه قوتلرينه وكرك‌سه عناصر غير مسلمه‌يه قارشی

هرزمان وبالخاصه شو پك نازك كونلرده شكايت محققه‌يى موجب احواله قطعياً ميدان ويرلمامسى ايچون هرصورتله صرف مساعى ومقدرت اولنمسى همت وطنپرورانه‌لرندن منتظردر .]

بز يالكز دشمنله‌دكل عينى زمانده مملكتمزده‌كى مسكين وكهنه ذهنيتله‌ده مجادله مجبوريتنده بولونيوردق . آرامزده ، بويله عطالت، مسكنت وباشقه‌لرينه توديع مقدرات ايتمك صورتيله بردولتك ، بر ملتك ياشايه‌بيله‌جكنه ، نائل استقلال اوله‌بيله‌جكنه قانع اولانلرك بولنمسى نه‌قدر اليمدى .

فى‌الحقيقه اوروپاده لهمزه برجريان باش كوسترمشسه ، اوبلاقيد وشرط دشمنه عرض تسليميت ايتمكدن دكل بلكه اسارته ، استيلايه حاكميتمزك تقييدينه قارشى مملكتمزده ير ، ير وقوعبولان عصيانلرك و اختلاللرك مقاومتلرك كوستر ديكى بر (اثرحيات) نتيجه‌سى ايدى .

فقط بونى ، استانبولده‌كى كهنه و جبين اداره تقديردن عاجزدى . دائما يابانجى قانى قاريشه ، قاريشه هويت مليه‌سنى غائب ايتمش وسراى وملتى ، وطنى سرايدن ، سرايك محفوظيتندن عبارت تلقى ايدن رياكار ومغشوش برزمره ايله آره‌مزده‌كى آچيقلق دشمنله آرامزده‌كى مسافه‌دن هرحالده قيصه دكلدى .

مقدراتى منسوب اولديغى ملتك مقدراتندن آييران زمره‌دن او جامعيتدن چيقمش ديمكدى .... حقوقى محفوظ قالسون قالماسون آرتق خلافتك و سلطنتك ، ملتك مقدراتيله برعلاقه‌سى قالمامشدى .

بوذهنيت و نقطهٔ نظر فرقى غايت آچيق و بارز برطرزده كوسترمش اولنق ايچون عينى حادثه‌يه دائر سيواس هيئت مركزيه‌سندن اورفه مدافعهٔ حقوق هيئتنه كلن تلغرافنامه‌يى عيناً درج ايديورم .

اورفه هیئت مرکزیه‌سنه

١ — ایتالیا آژانسی تراکیا وغربی آناطولی حقنده‌کی ونیزه‌لوسك مدعیاتنك کلیاً رد ایلدیکنی بیلدیرییور .

٢ — صدر اعظم پاشا شمدی مجلس ملی‌یه کله‌رك لوندره قونفرانسنجه ازمیرده داخل اولدیغی حالده اشغال ایدیلن تورکلرله مسکون مناطقك تخلیه‌سی تقرر ایلدیکنی تبلیغ ایتمشدر .

توالی ایده کلمکده اولان بو کوزل خبرلر قارشیسنده عزم‌وارادهٔ ملینك هردرلو خللدن وقایه‌سنه چالیشمق مقدس بورجمز اولمق اقتضا ایدر . اللهك وارلغنه و مظاهرتنه اعتقاد وحق مدافعه‌یه عزم ایدن برملت هروقت یاشار و حقنی طانیدیر . ملتك وحدت وتساندی علیهداری اولانلر بوتبشیراتی آلمقله ماتك خلاص وسعادتی علیهنده بولندقلرندن دولایی عذاب وجدانی طویه‌رق ندامت ایده‌جکلردر .

ملی عزم و اراده هنوز ثمرهٔ مساعیسنی اقتطافه باشلادی . ایشته مدافعهٔ ملیه تشکیلاتنك غایه‌لری و بونك فوقنده‌کی سعادت وطن ، استقلال وسلامت ملیه‌در .

وظیفه‌مزك قدسیتی غایه‌لرینك استحصالیله تحقق ایده‌جکدر . ایلك غایه‌مزك تظاهری حظوظیله عرض تبشیرات ایدر . صارصیلماز برعزم ایله وظیفهٔ ملیه‌مزه کرمیت ویرلسنی استرحام ایلرز .

١٨ شباط ٣٣٦ سیواس هیئت مرکزیه‌سی

د — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٥ شباط ١٩٢٠ ایجه سکونتلی بر کون . بز عزه‌لیلرك بر

هجومنی بكلركن بو سكون حیرتمزی موجب اولویور . هر كونكی كبی آتش تعاطی ایدلدی كیجه، عاصیلر ایلری قره‌غول موضعلریمزدن برینی ضبط ایتمكه تشبث ایتدیلرسه‌ده طالعمزدن اویانیق بولندق . تورك دنیلن بوفنا قوش برقاچ توكك براقه‌رق قاچمغه مجبور اولدی . بو شدتلی مقاومتمزدن آكلییورلردی كه : ظن ایتدكاری كبی دكلز]

٢٦ شباط ٣٢٦

آ — مهم بر حادثه اولدی .

ب — كوستردیكمز نزاكت و تسهیلاته رغماً آمریقا ایتامخانه‌سی مدیره‌سی ایله اسویچره‌لی دوقتور فیشه‌ر علیهمزه مشكلات ایقاع ایتمكدن وتجاوزات لسانیه‌ده بولنمقدن فارغ اولمیورلردی . كندیلرینه كوستریلان نزاكت بر اثر جبانت عد اولنویوردی فی‌الحقیقه بر قسم اوروپالیلر شمدی‌یه قدر علیهمزده یازمش یازیلر ، یایلان پروپاغاندالر یوزندن بزی و علی‌العموم شرقلیلری وحتی بعضاً هرملت كندیسندن باشقه ملتی سزای حرمت كورمیور .

حقدن زیاده دمیره و قوته استناد ایتمك نه غفلتدر . امثالیله ثابتدركه دمیر و قوت حق وعدالتله یورورسه موفق اولور .

یوقسه كور برعناد و متعصب برعظمتله سوق و اداره ایدیلیرسه محقق نتیجه‌سی موفقیتسزلكدر .

میس هولس ، ینه متصرفه بر مكتوب یازمش . بزدن بر چوق شكایتلر درمیان ایدییوردی . كندیسنه شو مكتوبی یازدم :

آمریقا مؤسسهٔ خیریه‌سی رئیسی مبس هولمسه

١ — متصرف بکه اولان صوك مکتوبکزی کوردم . متأثر اولدم آمریقا دولتی تبعه‌سی بزم یعنی حال غلیانده بولنان ملتمزك پك سودیکمز دوستلریمزدر . سزی بوخصوصده برعزیز دوست ومسافر ظانیرم . علی الخصوص بسله‌یوب بویوتدیککز یاوورولر بزم وطنداشمز و اولادلریمزدر . بونلره اولان خدمتکز بزی‌ده کندیلری قدر ممنون ایدییور . یالکز شوصره‌ده فرانسزلرك وضعیتی بزی اونلر حقنده معاملهٔ شدیده‌یه مجبور ایتدی .

٢ — آرزوکز داخلنده ویك ایی برصورتده سزی وحمایه‌کزده بولنان یتیملری امین بر محل اولمق اوزره سریانی محله‌سنه دعوت ایدییورم . بورایه کلیر وبورانك حالنی یقیندن کورورسه‌کز ظن ایدرم‌که سزده حرکتمزی ووطنداشلریمزه‌قارشی معامله‌مزی تصویب ایدرسکز . وسزه‌عائد ارزاق وملزمه شاید شوصره‌ده نقدموجودیکز یوقسه بالآخره اثمانی مؤسسه‌جه تسویه ایدلمك اوزره مبایعه وتدارك اولنه‌جقدر .

٣ — تکلیف عاجزانه‌مه موافقتکز اوزرینه درحال تسهیلات ومعاونت لازمه ایفا ایدیله‌جکدر .

٤ — بوتون موجودیتمله سزه و حمایه‌کزده بولنانلره حرمت ایده‌جکمی اونوتمامکزی رجا ایدرم .

٢٦ شباط ٣٣٦

قوای ملیه قوماندانی

نامویه

میسس، شوجوابی یازدی: [انکلیزجه‌دن عیناً ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قومانداننغه

آمریقا ایتامخانه‌سی
٢٦ شباط ١٩٢٠

مکتوبکزی آلدم . جواباً بیان ایدرم‌که آمریقا بنالرندن باشقه هیچ بر یرده اقامت ایتمك ایسته‌مم . بو بنالر آمریقالی قومیته‌یه عائد اولوب اونلری ترك ایتمکی رد ایدرم. اکر یازدیغکز وجهله بویتیملر سزك ایچون سوکیلی وطنداشلر ایسه بونلرك تأمین استراحتی ایچون نه قدر مهم تشکیلات وترتیباته احتیاج اولدیغنی تقدیر ایتمکز لازم کلیر . بناءً علیه بوتشکیلات بو بنالرده موجود ایکن سریانی محله‌سنه نقل ایتمك امکانسزدر. و سریانی محله‌سنده اون أو بیله یوقدرکه بزی استیعاب ایده‌بیلسون . بن سریانی محله‌سنی بیلیرم . واشینغتونده‌کی آمریقا حکومتی نامنه اورفه‌ده‌کی بوتون آمریقالیلرك حیاتنی و اموال و املاکنك تماماًمحافظه‌سنی تکرار شدیداً طلب ایدرم. اکر بونی رد ایده‌جك اولورسه‌کز نتیجه‌سنك نه قدر وخیم اوله‌جغنی دوشونمکزی‌ده اخطار ایلرم .

مارى قارولين هومز

هامش :

تکلیفکز اوزرینه و صلیب احمر بایراغنه رعایت ایده‌جککز حقنده‌کی تعهدیکزه بناءً بزم بنالر اوزرینه بایراق چکدم . بوبایراق اصل بنم شمدی خسته اوله‌رق یاتمقده اولدیغم اوطه اوزرنده‌در و بر قاچ کون اول تام بواوطه‌یه اوچ أل آتش ایتدیکز .

میس ، فرانسز موضعلری یاننده و ایکی آتش آراسـنده ودائما مصادماته فعلاً اشتراك ایدن برفرانسز مفرزه‌سنك حمایه‌سنده بولنمقده اصرار ایدییور وبنایه برقاچ مرمی اصابت ایلمش اولدیغندن دولایی‌ده شکایت ایلیور. حالبوکه شهرایچنه مسلح برچوق آدم طولمش اولدیغندن و شبهه‌سز بونلرك آراسـنده چاپولجیلق ایده‌بیله‌جك و قواعد مدنیه و انسانیه‌یی تقدیر و احاطه ایله‌یه‌میه‌جك کیمسه‌لرك بولنمسی مستبعد اولمدیغندن وضعیتمك نه‌درجه‌نازك اولدیغی تقدیر ایدلمك‌لازم‌کلیرکن میس ، یاننده‌کی ارمنیلرك تأثیرات و تسـویلاتنه قاپیله‌رق متمادیاً عناد کوستریپوردی .

الك‌منتظم حربلرده بیله اصول‌واشکاله مع‌التأسف الك مدنی دولتلر دخی رعایت‌ایده‌مامکده‌ایکن براختلالدن باشقه برشیٔ اولمیان‌بووضعیت قارشیسنده میسك بزدن الك طبیعی زمانلرده بیله طلب ایدلمیه‌جك بر معامله ایسته‌مسی شایان دقتدر .

فقط ، میسك بوتون بومناسبتسز وضعیتلرینه و طلبلرینه قارشی سـکینتمی و صوئوق قانلیلغمی دائمـا محافظه ایتدم . عجبا بو وضعیت قارشیسنده بر آوروپالی ویاخود برآمریقالی ضابط اولسه‌یدی ناصل حرکت ایدردی . بونی وجدان عمومینك تقدیرینه حواله ایدییورم .

عنزه عشیرتی رئیسی‌حاجم بك، آلتیوز موجودلی عشیرتنك مسلح آتلیلریله اورفه‌یه کلدی . بوقوت جرابلس ایله سیفتك وعرب‌پیکاری آراسنده‌کی شمندوفر خطی تخریب ایتمشـدی . جرابلس ایله آقچه قویونلی آراسنده‌کی ساژور کوپریسی تماماً تخریب ایدلمشدی .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٦ شباط ١٩٢٠ حالا عنزه‌ليلرك هجوملرينی وطوپلرينك سسنی بكليورز. موضعلريمزه دوشه‌ن مرميلر .V. B مارقه‌لی تفنك بومبالری ايدی‌كه بونی ايلك هجوملری اثناسنده بزدن ضبط ايتمشلردی . شبهه‌سز عنزه‌ليلرك طوپی ديدكلری بو اوله‌جق .

بوكون عاصيلر بزی عرض تسليميته مجبور ايتمك ايچون باشقه بر واسطه قوللانديلر . بوتون قراركاهمزك ايچديكی و قراركاهمز جواردن كچن صويی [كوچوك دره‌يی] كسديلر . مجراسنی باشقه طرفه چويرديلر. فقط ينه بزی تسليم آلمق مقصدينه موفق‌اوله‌مديلر. زيرا يانمزده‌بولنان اسويچره‌لی دوقتورك [شايان‌دقتدر ، بواسويچره‌لی دوقتور دينيلن دوقتور فيشه‌ردر] اشعاری اوزرينه اسكی بر قويو بولدق . اوستی دكرمن طاشيله قپالی ايدی . آولونك ايچنده بولنان بوحيات بخش قويويی پك چوق آراشديردقدنصوكرا نهايت بولدق . او بزم جانمزی قورتاره‌جق ايدی . قويوده اون مترو درينلكنده صو واردی . بو بزه ، لزومندن فضله ايدی . توركلر بو صورتله بر موفقيتسزلكه داها اوغراديلر .

توركلرك شمدی‌يه قدر تسليم اولمقلغمز ايچون توسل ايتدكلری واسطه‌لر شونلردر :

١ — فاصله‌لی تفنك آتشی .

٢ — طوپ آتشی .

٣ — هرطرفدن هجوم تهديدی .

٤ — فرانسز موضعلرينی ومبانيسنی ياقمق تهديدی .

٥ — ارزاق كتيره‌جك يوللری كسمكله قحط .

۶ — یکی عشائرك کلمسی .

۷ — صوسزلقله بزی بوکالتمق .

بزی دفع ایتمك ایچون [عیناً ترجمه ایدلمشدر .] دها کیم بیلیر نه‌لر یاپاجقلر .

بزم الك بویوك بد بختلغمز خارجله اختلاطمزك کسیلمه‌سیدر . و بکله‌دیکمز خیالی امداد قوتنك کلمامسیدر . اکمك و ات تعیینی قیصالتیلا قیصالتیلا شیمدی افراد خفیف تعیین آلییور . زواللی نفرلرك چکدکلری زحمته نسبتله غیر کافیدر . قوهٔ معنویه دوشکون اولوب شکایتلر ایشیدلمکده‌در . کوزل هوالر عودت ایتدی . آیاقلری طوناکلرك عددی آزالدی] .

۲۷ شباط ۳۳۶

آ — بوکون سکونتلی کچدی .

ب — کرك فرانسز اسیرلرندن آلنان معلومات و کرکسه تحقیقات ومشاهداته نظراً ارمنیلرك فرانسزلره هرصورتله مظاهرت ومعاونت ایتدکلری آکلاشیلدیغندن ارمنی محله‌سی تجرید ایدلمکله برابر محله‌یه خارجدن ییه‌جك ادخالی‌ده منع اولندی . ارمنیلر تکلیفم وجهله کلیسایه تورك بایراغی آصمادقلری کبی ائتلافه‌ده یناشمادیلر . « بز مسلح بیطرفلغمزی محافظه ایده‌جکز دیدیلر . کاشکی یالکز مسلح بیطرفلغی محافظه ایتسه‌لردی ! فرصت دوشدکجه کوچوك قطعه‌لر و منفرد اشخاص اوزرینه آتش ایتمکدن فارغ اولمیورلردی .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٧ شباط ١٩٢٠ كوندوزى وكيجه‌سى سكونتلى كچيردك حائز اهميت بر وقعه يوقدر . بزم خيالى قوهٔ امداديه‌دن حالا خبر آلامادق] .

٢٨ شباط ٣٣٦

آ — دشمنه بر آز تقرب ايتمش اولمق ايچون دشمن تحصنكاهنه ايكيوز مترو مسافه‌ده بولنان «قره‌لوك» بناسنك ضبطى مقصديله موضعى بر هجوم ياپيلدى . قره‌لوكده‌كى فرانسز قوتى بو آنى هجوم قارشيسنده مدافعه و مقاومت امكانى كوره‌مديكندن بياض بايراق چكوب تسليم اوله‌جغى اثناده قوتمز اوزرينه آمريقا ايتامخانه‌سنده محافظ بولنان فرانسز افرادى طرفندن شديد بر آتش آچيلدى . اوچ شهيد واوچ مجروح ويردك زوالده ، بر دشمن طياره‌سى شهر اوزرنده بر جولان ياپارق كيتدى .

ب — بيره‌جك مدافعهٔ حقوق هيئت مركزيه‌سندن آلديغم راپورده : دشمن طياره‌سنك بيره‌جكده كيتمش اولديغى مدور ومستطيل الشكل بياض بزلز آتديغى و دشمن قوهٔ معنويه‌سنه تأثير ايتمك و دشمن تحصنكاهلرنده تخريبات ياپابيلمك اوزره صو بورولرينى ، كسيلمش اوت كوتوكلرى ايچنه صوقورق ابتدائى بر شكلده بر قاچ طوپ ياپمغه و بونلرى عسكرى مطبخ آرابه‌لرينك تكرلكلرى اوزرينه قويه‌رق حركته قابليتلى بر حاله كتيرمكه اوغراشدقلرى بيلديريليوردى .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٨ شباط ١٩٢٠ كيجه ساكن كچدى . فقط صباحلين كونش

طوغمه‌دن اول تورکلر بزی یاتاقلریمزدن فیرلارجه‌سنه قلدیران طوپ سسلریله اویاندیردیلر. بزم ایلری قره‌غول موضعلریمزدن برینه هجوم ایتدیلر. موضع آلتی فرانسز و آلتی جزایرلی طرفندن مدافعه ایدلدی. اکثریت تورکلرده اولمقله برابر کری‌یه چکلمکه مجبور اولدیلر. یارالیلر مستثنا اولمق اوزره میدان حربده قرق قدر مقتول قالدی. بزم ضایعاتمز بر مقتول وددرت یارالیدن عبارت ایدی. هجوم درت ساعت دوام ایتمش ایدی. طالعمزدن کوچوك موضع ایی مدافعه اولندی. یوقسه قیملدانمغه بیله وقت قالمادن فاقه دوشه‌جك ایدك.. حربك شدتی آزالدیغی اثناده باشمزك اوستنده بر موطور کورولتوسی ایشیدلمکه باشلادی.

بونك بزه خبر کتیره‌ن بر فرانسز طیاره‌سی اولدیغنی اوکره‌نیر اوکرنمز حس ایتدیکمز مسرتی آرتق تصور ایدیکز! طیاره سماده بزی آرایور و دائره‌لر چیزیبوردی. اشارتلر ویردك طیاره‌جیلر بو اشارتلری کوره‌رك بزه دوغرو توجه ایتدیلر. وبر قاچ کاغد آته‌رق طیاره کلدیکی استقامته دوغری کیتدی. تورکلر طیاره‌نك وصولنده قاچشمغه باشلامش ایکن یاواش، یاواش یرلرینه کلدیلر. و طیاره‌یی دونرکن سریع تفنك آتشیله تشییع ایتدیلر. بونکله برابر بر ثمره حاصل ایدلمدی. طیاره‌نك ورودی بزده نهایتسز بر سرور حاصل ایتمش ایدی. هرکس حتی قوماندانلر بیله صازان‌بالغی کبی صیچرایور ومسرت صدالریله اظهار شادمانی ایدیبوردی.

بونی‌ده علاوه ایتمکه لزوم کورورم‌که بر آز اول قوهٔ معنویه‌مز نه قدر دوشکون ایسه شمدی او نسبتده یوکسلدی.

آرتق بزی قورتامق تشبثنده بولوندقلرندن امین ایدك. فیالواقع بزدن اون کون ثبات ایتمکلکمزی ایستهمشلردی . بوکون محاصره ایدلدیکمزك یکرمی برنجی کونیدر . هر حالده قوهٔ امدادیه پك اوزاقلرده اولمامق لازم کلیوردی . اونی بکلهمکدن باشقه یاپاجق بر ایشیمز یوقدی .

کیجه طیارهنك تورکلرله بزم آرامزه آتدیغنی کوردیکمز کاغدلری تحری ایچون افراد چیقاردق]

٢٩ شباط ٣٣٦

آ — بوکون سکونتله کچدی .

ب — دون قرهلوك موقعنهواقع اولان تعرض اثناسندهقرهلوکده فرانسز افرادینك بیاض بایراق آچمسی اوزرینه آتش ایتمهرك کندیلرینی تسلیم آلمغه کیدن افرادیمزه آمریقا ایتامخانهسندهکی افرادك آتش ایتمش اولمسندن دولایی فرانسز قومانداننه ، اسویچرهلی دوقتور فیشهره ومیس هولمسه شو مکتوبلری یازدم و برر هیئت وداعتیله کوندردم .

فرانسز قوای اشغالیه قوماندانی موسیو هوجر جنابلرینه

١ — دون قرهلوك موقعنـه واقع اولان هجوم اوزرینه اوراده بولنان فرانسز افرادی بیاض مندیل آچمق صورتیله تسلیم اولهجقلری اثناده صلیب احمر بایراغی کشیده ایتمش اولان آمریقا بناسندهکی فرانسزعسکرلری کندیلرینه آتش ایتدیکمز حالده افرادیمز اوزرینه

آتش آچمق صورتیله اوچ نفریمزك شهید و اوچ نفریمزك مجروح اولمسنه سببیت ویرمشلردر .

٢ — بوتون ملل متمدنه‌نك رعایته مجبور اولدیغی و فرانسز دولتی‌ده مدنی بردولت بولندیغی حالده صلیب احمر بایراغی حائز بر بنادن بوصورتله افرادیمزاوزرینه فرانسزلر طرفندن آتش ایدلمسندن دولایی سزی پروتستو ایلر و بوندن بویله حرب مناطق داخلنده چکیلن و چکیله‌جك اولان صلیب احمر بایراقلرینه قارشی بالمجبوریه رعایت ایده‌میه‌جکمزی اخطار ایلرز . ٢٩ شباط ٣٦

قوای ملیه قوماندانی

نامونه

دوقتور فیشر جنابلرینه

دون قره‌لوك موقعنه قوای ملیه‌مز طرفندن وقوعبولان هجوم اثناسنده اوزرینه صلیب احمر بایراغی چکیلمش اولان آمریقا بناسنده‌کی فرانسز عسکرلری طرفندن آتش ایدیله‌رك اوچ نفریمزك مجروح و اوچ نفریمزك‌ده شهید اولمسنه سببیت ویرلمشدر .

بو حال بوتون دول متمدنه‌ده قبول ایدلمش اساسات عهدیه‌یه مغایردر . بوندن بویله فرانسزلره عائد منطقهٔ حرب داخلنده بولنان و اوزرینه صلیب احمر بایراغی چکیلمش و چکیله‌جك اولان محلاره امنیت و اعتماد ایده‌میه‌جکمزی و بناءً علیه منطقهٔ مذکوردن شهر داخلنده امین بر محله نقل ایتمدیککز تقدیرده تحصل ایده‌جك ضرر

و مسئولیتك منحصراً طرفكزه راجع اوله‌جغنی اكیداً بیان ایده‌رم افندم .

٢٩ شباط ٣٦ قوای ملیه قوماندانی

ناموه

آمریقا ایتامخانه‌سی مدیره‌سی میس هولمس جنابلرینه

١ــ آمریقا ایتامخانه‌سی مؤسسهٔ خیریه‌دن اولدیغندن اورایه بر كونا تجاوزده بولنمیه‌جغمزی ومؤسسه‌نك مناسب برمحلنه هلال احمر بایراغنك كشیده ایدلمسنی اولجه یازمشدق . ایتامخانه‌یه مناسب كوردیككز وجهله صلیب احمر بایراغی كشیده ایتمكز اوزرینه مذكور بایراغه حرمةً بر كونا تجاوزده بولنمامق صورتیله قواعد مدنیه‌یه حرفیاً وتماماً رعایت ایتدك .

٢ ــ دون قره‌لوك موقعنه واقع اولان تجاوز اثناسنده موقع مذكورده بولنان فرانسز افرادی تسلیم اولمق اوزره بیاض مندیل آچدقلری صره‌ده مؤسسه‌كزه یرلشدیریلن فرانسز عسكرلری طرفندن افرادیمز اوزرینه آتش آچیلمش اوچ نفریمزك شهید و اوچ نفریمزك مجروح اولمسنه سببیت ویرلمشدر .

٣ــ آمریقا مؤسسهٔ خیریه‌سنك وصلیب احمر علامت مخصوصه‌سنك مصونیتی بو صورتله اخلال و سوء استعمال ایدن فرانسزلره حركت واقعه‌لری پروتستو ایدلمشدر. بعدما صلیب احمر بایراغی كشیده ایتمش اولان مواقع حقنده تدابیر احتیاطیه‌یه مجبور اولدیغمزی بیان وبوكبی وقوعاتك حدوثنه كلمامسی تدابیرینك طرفكزدن اتخاذینی طلب ایلرم.

٢٩ شباط ٣٦ قوای ملیه قوماندانی

ناموه

میس هولمس مستثنا اولمق اوزره صره‌سیله شو جوابلری آلدم :
فرانسز قوماندانه یا بنم مکتوبم یا کلش ترجمه‌ایدلمش یاخود قوماندان
بالالتزام یا کلش آکلامق ایسته‌مش اوله‌جق که وقعه‌یی تحریف ایدییور :

[فرانسزجه اصلندن عیناً ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قوماندانلغنه

نومرو ٩٧ — اورفه حرب قوماندانلغی طرفندن ٢٩ شباط ١٩٢٠

افندم

بیاض بایراق کشیده ایدن بر قوته قارشی بر فرانسز قوتنك انداخت ایتدیکی حقنده‌کی اشعاریکز اوزرینه تحقیقات یاپدیره‌جغم . بونی بیلمیورم وبوکونه قدر فرانسزلر بویله بر شی یاپمامشدر. بونی ، سزك خلاف حقیقت اوله‌رق یازدیغکزی ظن ایدییورم بدایتدنبری اوزرینه انداخت ایتدیککز آمریقا ایتامخانه‌سنك بویله برشی یاپدیغنه اینانامام بنم ایتامخانه‌یه فرانسز قوتی یرلشدیرمکلکم آمریقالیلرك فرانسزلرك متفقی اولمسی واونلری حمایه مجبوریتمده بولنمقلغمدن منبعثدر.

هوجر

اورفه قوای ملیه قوماندانلغنه

اورفه ٢٩ شباط ١٩٢٠

بوکونکی مکتوبکزك جوابیدر :

محاربه‌نك ابتداسندنبری خسته‌خانه‌مزه فرانسز قوماندانك

كيرمديكنى و خستەخانەمزدن انداخت ايدلمديكنى اشعار ايديورم . حالبوكه دائماسزك طرفكزدن خستەخانەمزه انداخت ايدلمش وخستەخانه قالبور كبى اولمشدر .

تهديدكزله خستەخانەيى ووظيفەمى اصلا ترك ايتميەجكم. صليب احمر بايراغى اوزرنده آچديغكز جريحەلردن دولايى سزى مسئول ايتديرەجكم .

خستەخانه سرطبيبى

فيشر

دون كلن طيارەنك آتديغى كاغدلر فرانسزلر ايله آرامزده منطقهٔ حربه دوشمش اولديغندن ضعيف بر احتمال ايله بلكه بو كاغدلر فرانسزلرك اورفەيى تخليه ايتملرينى ناطق بر امرى محتوى بولنور ملاحظەسيله كاغدلرك تحريسى ايچون قيصه بر مدت متاركه تكليف ايتمشدم .

فرانسز قوماندانى، عيناً يازديغم جوابى ويردى. فرانسز قوماندانىنك كرك بوكون آلديغم جوابنده و كرك بومكتوبدەكى طرز افادەسى شايان دقتدر . طيارەنك هرحالده كنديلرينه امداد دكلسەده برقوهٔ معنويه كتيرديكى آشكار ايدى :

اكر فرانسزلر قوت آلەجق اولورلرسه بوخلق واورفه محواولدى ديمكدى . قواعد مدنيەيه رعايتك پارلاق نمونەلرينى كوسترەجكلرى محققدى .

اورفه قوای ملیه قوماندانلغنه

بلا نومرو

اورفه حرب قوماندانلغی طرفندن
٢٩ شباط ١٩٢٠

افندم

دونکی طیاره‌نك کتیردیکی بیانامه‌لری آراتدیرمغه امکان ویره‌جك بر تعطیل مخاصمات خصوصنده‌کی تکلیفکزی قبول ایده‌مم برنسخه‌سی بنده اولان بو بیانامه‌لر منحصراً فرانسز اردوسنه عائددر .

هوجر

٧ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٩ شباط ١٩٢٠ بو صباح تورکلر طرفندن آتش ایدلمامسی حیرت وتعجبمزی موجب اولدی. دونکی بولندقلری یرلره باقیور بر بر شی کوره‌میورز . دون کلن طیاره‌نك طوپلرینی کورمش اولمسندن قورقمش اوله‌جقلر که قاچیردیلر . کوندوزی آقشامه قدر راحت کچیردك .

اوکه‌دن صوکرا یکی بر هیئت کلوب عاصیلرك قوماندانی طرفندن بر شکایتنامه تبلیغ ایتدی . کویا دونکی هجوم اثناسنده فرانسزلر اولجه بیاض بایراق آچوب صوکرا کندیلرینه دوغرو کلن تورکلره قارشی آتش آچمشلر . بونك تماميله یالان اولدیغنی تصدیق ایدرم . شبهه‌سز دون آقشامکی موفقیتسزلکلرینی و آغیر ضایعاتلرینی ستر ایتمك ایستیورلر هیئت مرخصه :

ــ فرانسز عسکری وحشی دکلدر . جوابنی آلوب کیتدی .
بو جواب ظن ایدرم کندیلرینه کافیدر . آقشام قوماندان هوژی فرقه بلوکلرینک کافه‌سنه طیاره‌نك کتیردیکی بیاننامه‌نك محتویاتنی تبلیغ ایتدی .

اورفه‌ده بولنان بلوکلر بمزه :

آطنه
۲۸ شباط ۱۹۲۰

جسور اولیکز ! فنا کونلر آز مدتده ختام بوله‌جق سزه آز بر زمان صوکرا امداد و ارزاق کله‌جکدر .

جنرال
دوفیو

بو خبر مختصر و قیصه ایدیسه‌ده دائما خیالی امداد قوتی بکلیان پوالولره جسارت ویرمکه کافی کلدی .

١ مارت ٣٣٦

ا ــ وضعیتده بر تبدل اولمادی .
ب ــ آنقره‌ده ، هیئت تمثیلیه‌نك شو امرینی آلدم :

اورفه قوای ملیه قوماندانی ناموس بکه :

غایت مهم و بر دقیقه تأخیری غیر جائزدر

اورفه‌ده کی ایتامخانه مدیره‌سی آمریقالی میس هولمسك پك زیاده قورقواچنده بولندیغی وحلجانلره معروض قالدیغی هر حالده مومی الیهانك قورقوسنك تسکینی و بوتون خصوصاتده معاونت و محبت ارائه‌سیله کرك

كنديسنك و كركسه بوتون آمريقاليلرك جانلريله ماللرينك صوك درجه محافظه آلتنده بولنديرلمسی هيئت تمثيليه‌دن عينتاب هيئت مركزيه‌سنه بيلديرلمش و طرف عاليلرينه تبليغ ايچون هيئت ادارمزه امر اولنمش اولمغله هيئت مركزيه‌نك اشعاری وجهله معامله ايفاسنه مساعده بيورلمسی و اورفه حركاتی حقنده معلومات اعطاسی مرجودر افندم .

بيره‌جك

مدافعهٔ حقوق رئيسی

نمور

بونك اوزرينه ميس هولمسه شو مكتوبی يازدم :

آمريقا ايتامخانه‌سی مديرهٔ محترمه‌سی ميس هولمس جنابلرينه

١ـ متصرف بكه يازمش اولديغكز مكتوبی كوردم . وطنداشلريمزی اعاشه‌يه كلمش سزك كبی محترم بر آمريقالی والده‌مزه اليمزدن كلن هر فداكارلغی ايفايه حاضرز . قوای مليه‌مزك مجادله صحنه‌لرنده بولنان آمريقاليلر مملكتمزك محترم مسافرلری وملتمزك قيمتدار محبلريدر . حياتكزك وحضور راحتكزك مصونيتی أخص آمالمزدر . نزديكزده‌كی آمريقاليلردن هرنه زمان وهرهانكی بر استقامته سياحت ايتمكی آرزو ايدنلر بولنور ايسه طلب ايده‌جككز امر محافظه‌يی ومعاونتی درحال ايفا ايده‌جكز .

٢ـ فرانسزلرك اوزرينه صليب احمر بايراغی چكيلمش آمريقا بناسندن قره‌لوكه هجوم ايدن افراديمز اوزرينه آتش آچدقلرينی واوچ نفرك شهيد واوچ نفرك‌ده مجروح اولديغنی سزه تأمين ايدرم .

on her errands of mercy among the people upon whom you have brought this great trouble.

And now, this morning, you shot one of my orphans, here in the orphanage.

I suppose you will tell me they were shot by the French up in the Citadel, for that is where the shots came from, as you did about the two Americans killed near Aintab by bandits.

Do not think I am quite a fool, nor that the American government will not know what to do with you.

Yours

Mary Caroline Holmes

میس هولمسك ۲ مارت ۱۹۲۰ تاریخنده کوندردیکی
مکتوبك فطوغرافیسیدر

The American Orphanage
Urfa March 2. 1920

To Seyif Bey.
Now I know that you write words you never intend to keep.
You sent me a letter yesterday full of soft, meaningless words, "You and your men kiss my hands," while you give orders not to have firing cease on American building flying the Red Cross flag, but to have it kept up, with the intent to kill!
You shot another of our employees yesterday as he was standing near my bakery, just missing my beloved fellow American Miss Law, as she was going about

٣ـ معهذا سزه هر خصوصده معاونت وخدمتی کندم ایچون شرف عد ایده‌رم .

سزی ییل باشنده زیارته کلمش ودها اوزمان سزه قارشی بویوك برحس حرمت حاصل ایتمشدم . او حرمتم حالا باقیدر .

سزه و منسوبینکزه کلیتلی اجتماع ایدن قوای ملیه افرادینك اعاشه‌سنه مجبوریت حسبیله فضله مقدارده ارزاق اعطا ایدیله‌میه‌جکنی ذات عالیلری‌ده تقدیر ایدرسیکز .

٤ـ عینتاب ایله کلیس آراسنده بزه عطف ایتدیرمك مقصدیله بالالتزام قتل اولنان پری وجونسون نامنده‌کی ایکی آمریقالینك صورت قتلی تنور ایتمشدر . هرحالده آمریقا بنالرندن آتش آچیلماسی وبر سوءتفهمه میدان ویرلمامسنك تأمینی رجا ایدر بمله برلکده قوای ملیه رؤسا و افرادی محترم والده‌لری میس هولمس جنابلرینك اللرندن اوپرلر .

١ مارت ٣٦ ... قوای ملیه قوماندانی

نامیه

هویتمی اظهار ایتمك صورتیله بو قدر نازکانه یازدیغم مکتوبه عیناً شو حقارت آمیز جوابی ویردی :

صائب بك

آمریقا ایتامخانه‌سی

اورفه

٢ مارت ١٩٢٠

شمدی آکلایورم که سن یازدیغك شیلری یاپمق نیتنده دکلسك!

دون بکا طاتلی ومعناسز سوزلرله طولو بر مکتوب یازدك. سن وملی قوتلرك منسوبینی بنم اللریمی اوپویورسیکز. دیکر طرفدن‌ده صلیب احمر یاراغی بولنان آمریقالیلرك بنالرینه آتش ایدلمسنی وحتی بعضیلرینك اولدورولمسنی امر ایدییورسکز. بزم فرونك جوارنده خدمه‌مزدن برینی اولدوردیکز بو اثناده سوکیلی آرقداشم آمریقالی میس لوی دخی همان، ئولویوردی. زیرا او، بو اثناده بو حال پر ملاله دوشورمش اولدیغکز بیچاره اهالی‌یه اعانه توزیع ایتمکده ایدی. ایتامخانه‌مده‌کی یتیملردن برینی‌ده یارالادیکز. بونلر قلعه‌ده بولنان فرانسز عسکرلری طرفدن اورولمشلردر دییه ادعا ایده‌جککزی مأمول ایدییورم. چونکه بو امرلر قلعه‌دن کلدی. ناصل عینتابه یقین اشقیا طرفدن قتل ایدیلن ایکی آمریقالی ایچون‌ده عینی شیئی سویلدیکز، ظن ایتمیکزکه بن کاملاً احمقم ویاخود آمریقا حکومتی سزه نه یاپه‌جغنی بیلمز. قالیرم.

ماری قارولین هولمس

کرك هیئت تمثیلیه‌دن آلدیغم امر و کرکسه قلبمك و وجدانمك تلقیناتیله یازدیغم بو حرمتکار مکتوبی بر «اثر ضعف و جبانت» عد ایدن میس، فوق‌العاده و نامسبوق برحرکتده بولنمایوردی. بو، آوروپالیلر و آمریقالیلرجه بزه و شرقه دائر کوکلنمش بر فکر ایدی‌که بو ذهنیت باقی قالدقجه مملکتمزه تصاحب و مملکتمزده بزم ایچون حضور وسعادت متصور دکلدر. دائما بر طاتلینك اوزرینه ئوشوشه‌ن سینکلر کبی بو یابانجیلردن اونلرك سیوری دیشلرندن و یرتیجی چنکاللرندن قورتوله‌مایه‌جغز..

کندی مملکتنده یابانجیلره امتیازلر ویره‌ن و اونلری کندی تبعه‌لرینك فوقنه چیقاران اسکی زمانلرك غافلانه قانون و قاعده‌لرینك ملی انتباهمز قارشیسنده زواله اوغرایه‌جغی محققدر .

میس بنی بر معتاد امریقا حکومتیله تهدید ایدییور ، امریقا حکومتنه نه حاجت بنی اسکی و کهنه مسکین و استانبولده صوك نفسلرینی یاشایان خائن حکومتمده أله کچیریرسه پارچالایه‌جق دکلمی ؟

حال حاضرده‌کی نسلمز قدر دنیاده هیچ بر ملتك افرادی بو درجه عمومی و خصوصی تهلکه‌لره معروض قالمامشدر . مختلف سببلرله بوتون دنیانك خصومتنه معروض بولنیورز . یرلی و اجنبی بوتون خرستیانلر دین نامنه استیلاجی دولتلر منفعت سیاسیه نامنه کندی هم جنسمزدن بر قسمی‌ده جهل وتعصب نامنه قانمزی ایچمك ایستیور. بو ، قوجه‌دنیا اوزرنده زواللی تورکلر ، تورك منورلری معناً ومادةً او قدر یالکز اوقدر کیمسه‌سزکه ایشته بو انفراد و بو یالکزلق‌ده انسانه مدار تشویق و غیرت اولویور .

میس کندیسنی بالالتزام آتشك ایچینه آتییور ، کندیسنی قورومق ، محافظه ایتمك ایستدکجه مستکره ومستهجن باغرییور ..

— بن اولورسه‌م صوکرا کوروورسیکز ها !

اختلال یاپان بر ملت عجبا ملکلردن مرکب اولسه‌یدی بزم کوستردیکمز اعتدال وقار و سکینتی کوستره‌بیلیرمی‌ایدی ؟

شو اعتدال‌دم و شو حس انسانیت‌ده سوء تفسیرایدیلیرسه‌دوشونلی آدم نقدر متأثر اولویور .

هیئت تمثیلیه‌نك میس هولمسك محافظه‌سی وهیجانك تسکینی‌ایچون

یازدیغی امرنامه‌یه شمدی‌یه‌قدر میس هولمس ایله جریان‌ایدن مخابراتك بررصورتنی لف ایدرك شو جوابنامه‌یی یازدم :

هیئت تمثیلیه :

اورفه‌ده بولنان آمریقا ایتامخانه‌سی مدیره‌سی میس هولمسك تحت‌اداره‌سنده بولنان ایتام ایله برابر آمریقا بنالرینك تأمین محافظه‌سی ایچون بدایت مخاصمه‌دن اعتباراً کوستردیکمز آرزو واهتمامك بوتون تفصیلات وتفرعاتنی حاوی جریان‌ایدن اوراق مخابره‌نك بررصورتلرینی لفاً تقدیم ایدییورم .

بوندن بویله‌ده محافظهٔ حیات وماللرینه دها زیاده صرف غیرت اولنه‌جغی شبهه‌سزدر . شوقدر وارکه ؛ اورفه‌ده اجتماع ایدن قوای ملیه افرادی میانده کوچبه عشائر وعرباندن‌ده برچوق کیمسه‌لر بولندیغندن اونلرك کندیلکلرندن ، منفرد وانضباطسز حرکتلرندن دولایی حادث اوله‌بیله‌جك وقایع مؤسفه‌یه امکان براقیلمامق اوزره میس هولمسك بلا ایجاب کوستردیکی وبزی پك مشکل بر وضعیته صوقان عناد و اصرارندن صرفنظر ایتدیرلمسی ایچون ایجاب ایدن تشبثات خارجیه‌نك اجراسنه مساعده بیورلمسنی عرض واسترحام ایدرم افندم . ۲ مارت ۳۶

قوای ملیه قوماندانی
نامق

سریانیلرك فرانسزلرله‌مشترکاً علیهمزه حرکت‌ایتمکده اولدقلرندن

دولابي اورفه سریانی جماعتی ریاستنه تبلیغ ایدلمك اوزره ماردین سریانی‌پطریتلکندن قول‌اردو قوماندانی واسطه‌سیله شو تعمیم کلدی سریانیلره تبلیغ ایتدم .

اورفه سریانی جماعتی ریاستنه

تبعهٔ‌عثمانیه‌دن بولندیغمز حالده فرانسز حکومتیله بالاتحاد محاربه‌یه کیریشدیککز مع‌التأسف استخبار قلنمشدر . بو ایش کرك پطریق افندیمزك وکرکسه عموم جماعتمزك رضاسنه مغایر ایدوکندن وطن عزیزیمزك محافظه‌سی اوغرنده فداکارلغکزی توصیه ایدرز .

ماردین سریانی پطریقی نامنه

امضا اوقونه‌مامشدر

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١ مارت ١٩٢٠ کیجه یاریسی بر هجوم باشلانغیجی عداولنه‌جق طرزده‌تورکلرك‌باغریشدقلری ایشیدلدی . فقط کندیلری کوره‌مدیلر . میترالیوزلریمزك ولوله‌سی اونلری سکوته مجبور ایتدی . کیجه‌نك بقیه‌سی سکونتله کچدی . کوندوز بر قاچ ال حادثه‌سز آتش تعاطی اولندی‌طوپ آتشندن ینه اثر یوق . سببنی آکلایامیورز . کوزلریمز سماده و افقده طیاره و قوهٔ امدادیه بکلیورز]

٢ مارت ٣٣٦

آ — فرانسزلرك اورفه‌ده محصور بولنان فرانسزقونی قورتارمق

اوزره میرالای نورمان قومانداسنده طوپ و ماکنه‌لی تفنکله مجهز اورفه‌یه بر قوهٔ امدادیه سوق ایتدکاری و بو قوتك آقچه قویونلی‌یه مواصلت ایتدیکنی خبر آلدم .

اورفه هیئت مرکزیه‌سنه

تلغراف

غایت مهم ومستعجلدر و بردقیقه تأخیری
جائز دکلدر

طوپ و میترالیوزلرله مجهز و تخمیناً اوچ بیك موجودلی بر فرانسز قوتنك آقچه قویونلی‌یه کلدیکی و استاسیون و جوارینی تحکیم ایتدیکی و کوپری ورایلری تعمیر ایتمکده بولوندیغی ویارین‌جرابلس اوزرینه حرکت ایده‌جکی و اوراده بولنان کویلیلرك فرار ایتدکاری وعینتابده بولنان حسین افندی بر ضابط و اوچ آرقداشیله بوکون بورادن حرکت ایدرك روم قلعه‌دن کله‌جك و اورادن طوپلانه‌جق قوتله اورالرده اجرای حرکت ایده‌جکلری عرض اولنور .

٢ مارت ٣٦ عینتاب مدافعهٔ حقوق هیئت مرکزیه‌سی نامنه
راغب

وضعیت کسب جدیت ایلیوردی. بو فرانسز قوتنك اورفه‌یه کله‌بیلمسی ایچون کذرکاهنده بولنان بیره‌جك وسروجده‌کی قوای ملیه‌یی مغلوب ایتمسی لازمدی . و اورالرده فرانسز قوتلری واردی اوکا نظراً ترتیبات اتخاذی ایجاب ایدیوردی .

بر فرانسز قوتنك تقربنی خبر آله‌جق اولان اورفه‌ده‌کی فرانسز قوماندانك هر حالده بر خروج حرکتی یاپاجغی محققدی . شمدی‌یه قدر بو قوماندان بر قابلیت تشبثیه کوسترمه‌مدی ایسه‌ده بو حرکتی اجرا ایتمامسی قابل دکلدی. یکی خبرلر ورودینه انتظاراً خط محاصره‌یی تقویه ایتدم .

ب ــ عموماً ترتیبات اتخاذیله وقت کچیرلدی .

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢ مارت ١٩٢٠ کیجه سکونتلی کچدی کوندوز موضعلریمزك اوزرینه اولدقچه سریع بر تفنك آتشی آچیلدی . باشقه حائز اهمیت بر وقعه اولمادی ینه طیاره‌دن و امداد قوتندن بر خبر یوق . زمان غایت اوزون و مزعج].

٣ مارت ٣٣٦

آ ــ سکونت .

ب ــ فرانسز قوتنه دائر متمادیاً معلومات کلیوردی .

اورفه قوای ملیه قوماندانلغنه

تلغراف

بیره‌جك

دشمندن عظیم بر قوتك دون جرابلسه کلدیکی محققدر . عشائر

کاملاً بورانی ترك ایتدی. قوتمز یوق کبیدر. امدادیمزه یتیشیلمزسه فلاکت محققدر غایت سریع برچاره اتخاذی.

بیره‌جك
مدافعهٔ حقوق جمعیتی نامنه
۳ مارت ۳۳٦
تیمور

بو مهم تلغرافی آلیر آلماز ماکنه باشنه کیتدم. وضعیت حقنده بیره‌جك قائممقامی منیر خسرو بکله کوروشدك.

مخابره ضبطلرندن :

[افندم بو مسئله‌یی شیمدی عینتابدن تحقیق ایدر ذات عالیکزه بیلدیریرم. جرابلسدن آله‌جغمز معلوماتی‌ده کونی کونـه عرض ایدرز. خطك تماميله تخریبی ایچون ایجاب ایدن اوامری لازمکلنلره قطعیتله ویرر وهمان تشبثاته دوام ایدلمسنی تحت تأمینه آلمغه چالیشیرز. یالکز جرابلس کوپروسنك تخریبی امکانسزدر. جرابلسی محاصره ایدن قوتی احتیاط ضـابطانندن مرکب بر هیئت اداره ایدیـور. وبو هیئته قوماندا ایتمك اوزره عینتابدن آیروجه بر ضـابط اعزام ایدلمشدر. بو ضابط بوکون، یارین جرابلسه التحاق ایده‌جکدر. آرزو بیوریلیرسه ژاندارمه قوماندانی کنعان افندی‌یی کوندره‌یم. صول ساحلك تخریبی وظیفه‌سی حاجم بکله برابر کلن رفقاسی یاپابیلیر. جرابلسدن ساجوره قدر تخریباتی بز یاپارز.

عشائرك کاملاً چکیلمسی حسـبیله قصبه خلقندن متشکل قوای ملیه آنجق بوراده‌کی دشمنله اوغراشه‌بیله‌جك برتشکیلاته مالکدر.

هر حالده قیرلمش اولان قوهٔ معنویه‌نك تقویه‌سی ایچون سریعاً
ومحافظه تحتنده برطوپك کوندرلمسی لازمدر .

*

نزیبدن برتلغراف آلندی . بونده آقچه قیونلی‌یه برمقدار فرانسز
قوتنك کلدیکی بونك مرعشدن فرارایدن برقسم قوتله کلیس وقاطمه
جوارندن تدارك ایدلمش برقسم ارمنی وفرانسزلردن مرکب اولدیغی
بیلدیریلیور . بوقوتك بشیوز کیشی‌یی متجاوز اولمدیغی‌ده استخباراته
عطفاً علاوه ایدلمکده‌در. جرابلس پك بیوك براهمیت کسب ایدییور
جرابلس حرکاتی اداره ایده‌جك رفقاکزدن بر ذاتی اورادن افراز
ایده‌جککز بر قوتله بهمه‌حال جرابلسه کوندریکز . جرابلس ایچه
محاصره ایدیلیرسه بوراسی شایان اندیشه اوله‌ماز .

کچن کون کلن طیاره‌نك آتمش اولدیغی بر پارچـه‌لرینك دلالت
ایتدیکی معنا روم‌قلعه‌ده اسیر ایدلمش‌اولان جزائرلی برفرانسزضابطی
طرفندن تصریح اولندی . برمدور بر (قوت کلییور) و اوچ بیاض
پارچه‌ده (ثبات ایدیکز) دیمك ایمش .

*

شیمدی‌خارجدن برآدم‌کلدی. دشمنك صنوف مختلفه‌دن مرکب
دردتیور قدر برقوتنك بیره‌جك قصبه‌سـنه ، بربجق ساعت مسافه‌یه
کلدیکی و او اسـتقامته کیدن سروچ عشـیرتنك بر قسمیله مصادمه‌یه

باشلادیغی و تدریجاً قصبه‌یه دوغرو ایلریله‌دیکی خبرینی کتیردی . بوراده موجود ، یوز اللی قدر موجودی بولنان قوتمزی درحال ایلری‌یه سوق ایتدك . هنوز مصادمه باشلامامش ایسه‌ده پك قریبدر. الله معینمز اولسون نتیجه‌یی بیلدیریرز .

آلنان بومعلومات تام بر فکرویره‌میورسه‌ده دشمنك بیره‌جك دوغرو ایلروله‌دیکی محققدی .

یاپیله‌جق حرکت :

۱ — اورفه‌ده‌کی دشمنه عمومی برتعرض یاپارق اورفه‌ده‌کی قوتی أله کچیروب سلاحلرندن تجرید ایده‌رك داخله دوغرو سوق ایتمك .

یارین صباح فرانسز موضعلرینه قطعی بر تعرضك اجراسی قرارلاشدیرمقله برابر عنزه عشائرینی درحال یوله چیقاردق و کیفیتی بیره‌جك قائممقامی منیرخسرو بکه یازدم .

بیره‌جك قائممقامی منیر بکه

رفقامزدن بیکباشی احسان ، حران قائممقامی شوکت بیطرعادل بکلر عنزه عشائریله برلکده فراتك صول ساحلنه کچمك اوزره شیمدی حرکت ایتدیرلدی . مواصلتلرینه قدر قضا کز ژاندارمه قوماندانی کنعان افندینك جرابلسه کیده‌رك حرکاتی اداره ایتمسی موافق اولور

۳ مارت ۳٦ نامق

بوکون تصادفك پك بویوك بر لطفنه مظهر اولدم . ملازم نظمی بك قوماندا سنده ایکی طوپدن عبارت برجبل طاقمی اورفه‌یه کلدی موجود وآرا صیره استعمال ایتمکده اولدیغمز تك طوپك جبخانه‌سی

نالامشدی . فی‌الحقیقه بو طوپلرکده جبخانه‌سی پك آز و کفایتسز ولمغله برابر ینه بویوك برقوتدی . بوقوتك دشمنه یاپاجغی تأثیراتدن زیاده عشائرك قوهٔمعنویه‌سنه تأثیری دها مهم ایدی .

برفرانسز قوتنك ایلروله‌مکده اولدیغی خبری ضعیف ایمانلیلرك متردد چهره‌لرنده کثیف بلوطلر حاصل ایتدی . فیص قوصلر ، قولاقدن قولاغه قونوشمه‌لر باشلادی .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۳ مارت ۱۹۲۰ کیجه خیلی سکونتلی کچدی . بوکون هوا فوق‌العاده کوزل . فرانسز طیاره‌لرینك کلمسنی بکلیوردق . فقط انتظارمز بوشه چیقدی . بوتون کون کوزل ومائی سمامزی هیچ برشی تشویش ایتمدی . تورکلر ساکن .. یالکز اشغال ایتدیکمز بنالره ، تك توك آتش ایدیورلردی . شو دقیقه‌یه قدر شایان قید برشی یوقدر .]

٤ مارت ۳۳٦

آ — فرانسزلره محصور قالدقلری کوندن اعتباراً ایلك اوله‌رق جدی وعمومی برهجوم اجرا ایتدك . قیصه برطوپ آتشی متعاقب هرطرفدن بردن هجومه قالقیلدی. فرانسزلرجداً جسورانه وقهرمانانه مدافعه‌ده بولندیلر . برقاچ دفعه فرانسز موضعلرینه وحتی فرانسز بنالرینه کیرلدیکی حالده مقابل تعرضیله پوسکورتولدك . و بالنتیجه موفق اوله‌مدق .

حرب پك قانلی و شــدتلی اولدی . میدان حربده یتمش شهید براقدق . عشائردن یارالانانلری آرقداشلری خستەخانەیه یاتیرمادیغی ایچون مجروحلرك مقدار حقیقیسنی تعیین ایتمك قابل اولەمدی .

فرانسز موضــعلرینی اله کچیرمکه موفق اولەمادقسەده فرانسز قوتی پك زیاده صارصدیغمز محققدی . بوقدر شدتلی ومتوالی هجومی برقطعهٔ منتظمه ایله یاپمش اولسەیدق فرانسزلرك مقاومت ایتمسنه امکان یوقدی .

ب — تخمین اولوندیغی وجهله دشمن قوتی بیرەجکه تعرض وبیرەجکی اشغال ایدرك محصور بولنان فرانسزلری قورتاردی . بیرەجك کرك عشائر وکرك دشمن طرفندن یاغما ایدلدی . بووضعیت قارشوسنده اورفەدەکی فرانسزلره قارشو هجومه دوام ایدلمسنی موافق کورمیەرك ینه بر قسم قوت‌افرازیله دشمنه قارشی سوق ایتدم .

ج — فرانسز ضابطنك مخطرەسندن :

[٤ مارت ١٩٢٠ صباحك ســاعت آلتیسنده تورکلر بو دفعه ایکی طوپ ایله موضعلریمزه آتش آچدیلر وپیادەلرده هجومه قالقدیلر درت دفعه بر بر آرقەسنه یاپیلان هجوملرك صوکنجیسنده تورکلر ترك ایتمکه مجبور اولدیغمز موضعلریمزه کیرمکه موفق اولدیلرســه بووالولر جسارته کلەرك اونلری کیردکلری باغچەدن چیقاردیلر .

بو دهشتلی کونده ضایعاتمز مهمدر . محاصره ایدلدیکمز کوندن بری ایلك دفعەدرکه تورکلر بو قدر شدتلی هجوم ایدییورلر .

بزم ضایعاتمز ٤ مقتول و اوتوز مجروحدر . هرحالده تورکلرك

ضايعاتی بالخاصه مقتوللری پك فضله در. بن اصلا تورکلرك بو هجوملرینه قارشی آقشامه قدر دایاناجغمزی امید ایتمیوردم .

شونیده علاوه یه لزوم کورورم که تورکلر طبقی آلمانلر کبی حرکت ایدییورلر . بر قسم افراد بزدن آلدقلری اسیرلرك قاپوطلرینی کیمشلردی . فقط بو حیله اونلره پك بهالی یه مال اولدی . بونکله برابر قوهٔ معنویه مز غایت دوشوکدر . تورکلر یارینده عینی شدتله هجومه دوام ایده جك اولورلرسه مقاومت ایده میه جکز . کیجه یی دهشتلی بر قورقو ایچنده کچیردك]

٥ مارت ٣٣٦

آ ــ افراد موضعلرینه چکیلدی . هر احتماله قارشی دشمنك بر متقابل تعرض ویا خروج حرکتی یاپماسی ایچون بو کون اشغال آتشیله اکتفا اولندی .

ب ــ بیره جکی اشغال ایدن دشمنك اوراده کی فرانسز قوتنی آلەرق سروجه دوغری یورودیکی آکلاشیلدی . بو خبرك اورفه ده شیوعی هیجانی موجب اولدی. هیجانی وجوده کتیره نلر علی الاکثر عشائردی . سروج مدافعهٔ حقوق هیئتی تلغراف باشنده امداد طلب ایتمکده و طوپ ایسته مکده ایدی . او صره ده اون اوچنجی قول اردو قوماندانلغنك بروجه زیر تلغرافنی آلدم :

نومرو	صورت،	ديار بكر
٦٤٠		٢/٣ مارت ٣٦

ويريلان تعليماته و آمال مليه يه مخالف اوله‌رق ملی رئيسی محمود بكك برادرلری عبدالرحمن و اسماعيل بكلرك حرانده‌كی فرانسز مفرزه قوماندانلريله مخابره ومكالمه‌ده بولندقلری و كسبی عشيرتندن صالح العبدالله ايله برلكده حرانده ايكی بيك اغنام غصب ايتدكلری آكلاشيلمش وبونك اوزرينه ايكيسنك‌ده‌عشائر ايچندن طرد ايدلديكی وحكومتك مراقبه‌سنه تابع طوتيلملری لزومی محمود بك طرفندن اشعار ايدلمشدر. محمود بكك اشعاری معنيدار كورولمش و طردلرندن زياده نصايح و ارشادات ايله يوله كتيرلمه‌سی لازم اولديغی شفاهاً تبليغ ايدلمشدر ، عبدالرحمن و صالح العبداه وسائره ايله كوريشيله‌رك يوله كتيرلمسی و ايجاب ايدرسه تأديب اولنمسی لزومی محرمانه اوله‌رق سيوه‌رك مفرزه قوماندانلغی واسطه‌سيله اورفه قوای مليه قوماندانلغنه تبليغ اولنمليدر . هرحالده ملی عشائرندن عبدالرحمن واسماعيل بكلره تابع اولانلره قارشی دائما احتياطلی وتدبيرلی حركت‌اولنمسی .

اون اوچنجی قول اردو قوماندانی

صورت

اورفه قوای مليه قوماندانلغنه

قول اردودن آلنان امرنامه‌صورتی بالايه چيقارلمشدر. مطالعه‌سی وبعده احراق صورتيله اخطاسی   ٥ مارت ٣٣٦

سيوه‌رك مفرزه‌سی قوماندانی بيكباشی

اسماعيل

بو وضعیت بنی پك متأثر ایتدی . الڭ زیاده امنیت ایتدیکم وقوای ملیه‌نك برر عضوی عد ایلدیکم بوایکی عشیرت رئیسلرینك دشمنله ارتباط حاصل ایتمسی حقیقةً سزای تأسفدی . او اثناده اورفه‌ده بولنان عشائر بونلردن عبارتدی :

۱ — سیوه‌رك اهالیسندن اولان وملی نامنی طاشیان عشیرتك موجودی ۱۵۰ نفراولوب رئیسلری سیوه‌رك بلدیه رئیسی محمدامین افندی ایدی .

۲ — بوجاق عشیرتی ، ۱۵۰ نفر اولوب رئیسلری رمضان آغا آغا زاده محمد آغا ایدی .

۳ — بادللی عشیرتی : موجودلری ۲۵۰ نفراولوب رئیسلری سعید بك ایدی .

٤ — دوکرلی عشیرتی : موجودلری یوز نفر ، رئیسلری بکر بك ایدی .

٥ — ایندەلی عشیرتی : موجودلری یوز نفر ، رئیسلری ذوالفقار آغا ایله بوزان آغا ایدی .

٦ — عنزه عشیرتی : آلتیوز موجودله اشتراك ایتمشدی ، رئیسلری حاجم بك ایدی .

۸ — شیخانلی عشیرتی : موجودلری یوز نفر اولوب رئیسلری حاجی عمر افندی ایدی .

وضعیتك بر ، ایکی کون ظرفنده ومهم برطرزده کسب وخامت ایتمسی اوزرینه اورفه‌ده کی فرانسزلرك قارشیسنده خفیف برر ستر قطعه‌سی براقه‌رق بالخاصه مداراستنادم اولان ژاندارمه ایله اورفه‌لیلری و عشائرك الڭ ایشه یارایانلری طوپلی بر حالده هردرلو حرکاته قابلیتدار بر وضعیته کتیردم .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[تورکلر بو صباح مأمولك خلافی اوله‌رق تعرض ایتمه‌دیلر . نهایت بکله‌دیکمز طیاره کلدی . اوزریمزده اوچ دور یاپارق هیچ برخبر کتیرمه‌رك عودت ایتدی . بوتون امیدلرمز بوشه چیقدی . بوصورتله طیاره‌نك کلمسی زواللی پوالولرك یتاغه دوشمش اولان قوهٔ معنویه‌سنی یوکسلتمدی . طیاره‌نك عودتی متعاقب تورکلر بر قاچ طوپ انداخت ایتدیلر . و آقشامه طوغرو دونکی موضعه تکرار برهجوم یاپمغه قالقدیلرسه‌ده مستورموضعدن اوزرلرینه شدید برمیترالیوز آتشی آچدق . بوموفقیتسزلك اونلری یکی برهجوم آرزوسندن واز کچیردی . تورکلرك بزه آتدقلری طوپ مرمیسی یوز اللی عددتخمین اولنه‌بیلیر . بوکونکی ضایعاتمز ایکی خفیف یاره‌لیدن عبارتدر .]

٦ مارت ٣٣٦

آ — سکونت تامه

ب — بیره‌جکی اشغال ایدن دشمن قوتنه کوکان عشیرتی رئیسی مصراوینك التحاقی و بیره‌جکده یاپیلان قتل ویغما حسبیله سروج اهالیسنك‌دخی هیجانه دوشه‌رك قسماً هجرت ایتدکلری آکلاشیلدی.

دشمنك وضعیتنه وتعقیب ایتدیکی استقامته دائرصریح برمعلومات آلنه‌مدی . یالکز بر قسم دشمن قوتنك عرب پیکارده مواصلت ایتدیکی استخبار اولوندی .

ج فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٦ مارت ١٩٢٠ كيجه و كوندوزيمز راحت كچدی . يالكز بر قاچ طوپ مرميسی انداخت ايتديلر]

٧ مارت ٣٣٦

آ — سكونت تامه : طوپجی قوماندانندن شو راپوری آلدم :

[حال حاضرده طوپلر انداخت ايده‌مز . تعميری ايچون ايكی كوندنبری اوغراشييورم. كوندريلان تفنكجيلرك هيچ بريسندن استفاده ايده‌مدم . يالكز بر لهمجی ، مالزمه‌سيله برابر عاجلاً كوندرلسون و ايكی طوپدن برينی فعاليتـه كتيرمك اوزره قاله‌جق طوپك بعض مالزمه‌سـنی آله‌رق تعميريله اوغراشييورم ياپيلدقدنصـوكرا تلفونله بيلديره‌جكم معروضدر .

طوپجی قوماندانی
ملازم
كمال

وضعيت كيتدكجه فنالاشييور ، بيك مشكلاتله كتيرتديكمز بو ايكی شنايدر طوپی‌ده بر ايشه يارامادی. ديكری جبخانه‌سز قالديغی جهتله سوه‌ركه كوندردم . جبخانه‌نك دنياده نه قدر مهم بر قيمتی اولديغنی شيمدی آكلايورم،جبخانه‌تداركی خصوصنده دوچار اولديغم مشكلات غير قابل تصوردر .

ب — بو كون‌ده دشـمنه دائر صريح بر معلومات آله‌مدم . سروجدن كلن خبرلر اوراده‌كی وضعيتی پك اميدسز و وخيم كوستريوردی .

یوز باشی عزت‌بك قوماسنده یوز موجودلی برمفرزه‌یی سروج
کوندردم .

۶ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۷ مارت ۱۹۲۰ . بوکون طرفیندن هیچ بر آتش ایدلمدی
اوچ کوندنبری راحتمز یوقدی . برآز راحت ایتدك . و سپرلری
تعمیر ایلدك . قوهٔ امدادیه‌دن ینه برخبر یوق . مأیوسیت حکمفرما
اولمغه باشلییور . چونکه ارزاق توکنمکده‌در . بارکیرلری کسوب
یمکه مجبور اولویورز . اکمك‌ده کیتدکجه اکسیلیور . بو حال بویله
دوام ایدرسه یا آچلیقدن ویاخودده قوهٔ امدادیه‌نك کلمسی یوزندن
تسلیم اولمغه مجبور اوله‌جغز .]

۸ مارت ۳۳۶

آ — سکونت تامه :

ب — دشمن قوتی حقنده‌کی معلومات بر آز توضح ایتمکه
باشلادی .

دشمنك اوچلوقوموتیفله جراولنان اللی وواغون درونده‌بولنان
قوتی عرب پیکاره واصل اولدیغی و اورادن تل ابیض استقامتنه
حرکت ایتدیکی و حرکتندن مقدم‌ده عرب پیکار قریه‌سیله شاهین
بك زاده‌لره عائد مکتبله قریه‌سنی یاقدقلری عطمانك قریه‌سی قادیز
و ارکك اهالیسنی واغونلره طولدوررق برلکده کوتوردکلری
آکلاشیلدی .

ارمنی چته‌لرینك واسع مقیاسده مظالمه باشلادیغی‌ده بیلدیریلیوردی.
ر حالده دشمنك تل ابیض طریقیله اورفه‌یه کله‌جکی محقق ایدی .
بو ، یول دشمن ایچون حرکته غایت مساعددی .
دشمنی اورفه خارجنده تل ابیض ایله اورفه آراسنده فارشیلامغه
رار ویردم .
بیره‌جك هیئت مرکزیه‌سی روم قلعه‌یه (خلفتی)یه چکلدیلر .
قائممقام منیر بکك کرك بیره‌جکك مدافعه‌سنده وکرکسه او
حوالیده کوستردیکی فداکارلق شایان تقدیر ایدی .
ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :
[٨ مارت ١٩٢٠ کیجه و کوندوز سکونتله کچدی . طرفیندن
نفنك آتشی بیله ایدلمدی .]

٩ مارت ٣٣٦

آ — سکونت تامه :
ب — اورفه وضعیتنی اداره ایتمك اوزره بیکباشی الیاس بکی
وکیل ایده‌رك علی الصباح آلتییوز موجودله و برطوپ و برمتیرالیوز
ر بر اوتوماتیك تفنکله تل‌ابیضه حرکت ایتدم .
دشمنی اورفه‌ده بکله‌مك اورفه‌ده‌کی فرانسز قوماندانی کبی بالنتیجه
ورفه‌ده تحت محاصره‌یه آلنمق دیمکدی .
وعینی زمانده معنویاتی بوزولان عشائره قارشی‌ده برموجودیت
بر قدرت کوسترلمش اوله‌جقدی .

٩/١٠ شباط ۳٦ کیجه‌سنی سلطان تپه‌ده کچیردم .

ح ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٩ مارت ٩٢٠ کیجه و کوندوزمز غایت راحت کچدی تورکلرك بو سکوتی بالخاصه بر ، ایکی عدد اولسون طوپ آتمامسی شایان حیرت. فقط جمعه کونی اندیشــه ایله بکلیبورز . جمعه کونی بومباردمان ایده‌جکلرینی تخمین ایدیبورز. چونکه هر دفعه‌سنده تورکلرك هجوملری وطوپ آتشلری جمعه کونی باشلامشدی . چونکه جمعه ، تورکلرك بازاریدر .]

۱۰ مارت ۲۳٦

آ ـــ سکونت تامه :

ب ـــ سلطان تپه‌دن ایلری سوق ایتدیکم کشف مفرزه‌لری ؛ تل ابیضه کلن میرالای نورمان قوتنك تل ابیضدن عین عروس قریه‌سنه [تل ابیضه بش کیلومترو مسافه‌ده‌در] یاپدیغی کشف تعرضده احسان بك قوماندانسده‌کی عنزه عشائرینك آتشنه معروض قالدیغندن دها ایلری کیتمکه جســارت ایده‌میه‌رك جدی بر تضییقه معروض قالمدیغی حالده ۱۰ مارت ۳٦ صباحی سرعتله جرابلس اســتقامتنه رجعت ایتدیکنی بیلدیردیلر . بو خبرلره اعتماد ایتمدم و ایتمه‌مکده‌ده حقلی ایدم . چونکه میرالای نورمانك النده منتظم بر قوة ومتعدد میترالیوز و اوتوماتیك تفنك وطوپ بولوندیغی حالده جدی برمقاومته معروض قالمقسزین رجعت ایتمسی ـ بوقدر ایلریله‌مش ایکن ـ موافق عقل و منطق دکلدی .

سلطان تپه‌دن تل ابیضه دوغرو حرکت ایتدم . یولده تصادف ایتدیکم عشائر و کشف قوللرندن آلدیغم راپورلرده دشمنك تل ابیضدن چکلدیکی آکلاشیلدی بو وضعیتك صورت قطعیه‌ده تحقق ایتمسی اوزرینه هر احتماله قارشی بو رجعتك نورمانك خرانیازدن اورفه‌یه تعرض فکرینه مستند اوله‌بیله‌جکی ملاحظه‌سیله سریعاً خرانیازه قارشی ترتیبات آلمق اوزره اورفه‌یه عودت ایتدم .

سروچ قوای ملیه قوماندانی و رازی عشیرتی رئیسی بوزان بکدن آلدیغم بر مکتوبده : یاقالادقلری بر جاسوسك اوزرنده عرب پیکار فرانسز موقع قوماندانی طرفندن بوز تپه قریه‌لی ودینائی عشیرتی رئیسی سابق محکمه مستنطقلرندن محمد افندی‌یه خطاباً و جواباً یازلمش بر مکتوب ظهور ایتدیکی بیلدیرلمکده ایدی . و فرانسز قوماندانك مکتوبی‌ده لفاً کوندرلمشدی . مکتوب تورکجه اولوب التنده مهر رسمی و موقع قوماندانی سوواك فرانسزجه امضاسی واردی .

سلیمان اغا زاده محمد فائق افندی حضرتلرینه

مکتوبکزی آلدم . تشکر ایدرم . سزی قولونل حضرتلرینه بیلدیرجکم هر حالده معاونتکزی دریغ بویورمامکزی رجا ایدرم .

عرب پیکار موقع قوماندانی

سووا

فرانسزلرك میرآلای نورمانك قوماندانسنده برقوت سوق ایتملری و بو قوتك مقداری حقنده بر چوق شایعه‌لر چیقارمسی اوزرینه

بعض سجیه‌سزلر اظهار ضمیر ایتدکلری کبی مقصد اصلی وحقیقی‌یی ادراکدن عاجز و قلبنده حقیقةً دین و وطن محبتی اولمیانلری فرانسزلره قارشی تمایل ایتدیرمشدی.

فقط سلیمان آغا زاده محمد فائق افندی‌یی ایی بر آدم اوله‌رق طانیوردم. فرانسزلره معاونتده بولنه‌جغنه قطعیاً احتمال ویرمدم. ارامزه تفرقه‌صوقمق مقصدیله فرانسزلرك بالالتزام بومکتوبی یازدقلرینه قناعت ایتدم. عینی زمانده ایلریده کوریله‌جکی وجهله اله کچیردیکم بو مکتوب وسیله‌سیله اورفه‌ده‌کی فرانسز قوماندانیله « محمد فائق » امضاسی آلتنده مکرراً مخابره ایتدم فرانسزلرك بزم آرامزه تفرقه صوقمق مقصدیله یاپدقلری بوترتیباتی تمامیله کندی علیهلرنده استعمال ایتدم.

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٠ مارت ١٩٢٠ بوکونده شایان اهمیت بر وقعه اولمادی. حالا قوهٔامدادیه‌دن خبریوق. شمدی‌ده تورکلردن‌زیاده بزی‌راحتسز ایدن بر دشمن دها پیدا اولدی.

اوده: بیت. صوبی اداره‌لی قوللانمغه مجبور اولدیغمزدن چاماشیرلری‌خاشلامق قابل‌اولمیور. قوهٔمعنویه هرکون دوشمکده‌در.]

١١ مارت ٣٣٦

آ — سکونت تامه :

ب — شنایدر جبل طوپنك بری قابل استعمال بر حالده تعمیر

ایدلدی ایسه‌ده بو دفعه‌ده مایعی بیتدی و صوماستراسی بوزولدی . بوراده بونك تعمیری‌ده قابل دکل، یاسیوه‌رك ویاخودماردینه کوندرمك ایجاب ایدییور . فقط طوپك کیتمسی ـ ولوکه فائده‌سی کورولمسه بیله ـ سوءتأثیردن خالی قالمیه‌جق .

ح ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١١ مارت ١٩٢٠ احوالده بر تبدل یوق . بز دائما ، انتقام آله‌جق اولان (شایان دقتدر) امداد اردوسنه انتظار ایدییورز . فقط امیدلریمز کیتدکجه ضعیفلایور . طیاره‌نك زیارتندن محرومز . آرتق آت وقاطر أتی یمکه باشلادق . آرا صیرا أله کچن بر طاوشان نفیس بر غدا یرینه کچیور.]

١٢ مارت ٣٣٦

آ ـــ سکونت تامه

ب ـــ روم قلعه‌یه چکلمش اولان بیره‌جك مدافعهٔ حقوق هیئتی و بیره‌جك قائممقامی منیربك اوراده بیره‌جك و جرابلســه طوغرو بر حرکت یاپمق ایچون تدارکاتده بولونیورلر . خلقی ایلری‌یه سوق ایده بیلمك ایچون برطوپ و بر قاچ میترالیوز کافی. فقطبونك تأمین وتدارکی امکانسز .

میرآلای نورمان قوتندن یکی بر خبر آلنه‌مادی .

ح ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٢ مارت ١٩٢٠ بوکون کوچوك بر امید شـعله‌سی اوزاق

برافقده پارلامغه باشلادی . ارمنیلردن خبر آلدیغمزه نظراً تورکلرك دیار بکردن اوبوس کتیرتمك خصوصنده‌کی تشبثلری بوشه چیقمش . بوخبر دوغرو اوله بیلور. چونکه بو کون جمعه اولدیغی حالده تورکلر برقاچ قورشـون آتمقله اکتفا ایتدیلر . ایلری قره‌غول نوبتجیلری اوزاقدن فرانسز سـواریلری کوردکلرینی خبر ویردکلرندن کیجه هوایه برقاچ فشنك آتدق .

فشنکلریمز جوابسز قالدی. تورکلرك فشنکلری مستهزیانه‌یو کسلدی. آچلق حس ایدلمکه باشلیور.]

١٣ مارت ٣٣٦

آ ـــ سکونت تامه .

ب ـــ نورمان قوتنك جرابلسده تجمع ایتدیکی خبر آلندی . نورمان جرابلسی اس‌الحرکه اتخاذ ایتمش دیمکدی . دشمنك بو مبهم و متردد وضعیتی اندیشه‌دن خالی دکلدی . اوقدر متناقض خبرلر آلیورزکه بونلرك آراسندن حقیقتی بولوب چیقارمق قابل دکل .

بوکون آلنان خبرلر آراسنده اك زیاده عقله قریب اولانی بوایدی:

اورفه قوای ملیه قومانداناغنه

روم قلعه‌دن
تلغراف

خرانیازدن عودت ایدن دشـمنك ایکی کون اول آقچه قویونلی استقامتنه کچدیکی خبرآلنه‌رق نزیبدن برقوت سوق ایدلمشدی. بوکون

واقع اولان استمداد اوزرینه روم قلعه‌دن‌ده او جهته برقوت تحریك ایدلمشدر.

۱۳ مارت ۳۳۶

روم قلعه هیئت اداره‌سی نامنه بیره جك مدافعهٔ حقوق جمعیتی نامنه

ارطغرل تیمور

د — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۱۳ مارت ۳۳۶ کیجه‌یی راحتسز کچیردك. تورکلر کیجه‌لری هجومه باشلایه‌جق کبی کورونیور. زیرا کوندوز هجوم و بومباردمانی ترك ایتدیلر. هیچ بر خبر یوق.]

۱٤ مارت ۳۳٦

آ — سکونت تامه :

ب — نورمان قوتنك مقدار حقیقیسی و بولندیغی محلی کشف ایتمك اوزره ایکی قوتلی کشف مفرزه‌سی چیقارلدیغی کبی خطك اساسلی صورتده تکرار تخریبی ایچون‌ده جرابلس استقامتنه مواد تخریبیه‌یی حامل دیکر بر مفرزه دها چیقارلمشدر.

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۱٤ مارت ۱۹۲۰ بو کیجه ینه محتمل بر تورك هجومنه قارشی سلاح باشی ایدلدی. بعضاً کیجه‌ده ایکی اوچ دفعه سلاح باشی ایدیلیور؛ بوتون بو حرکتلر بعضاً نتیجه‌سز قالییور. بختمزك سیسلی سماسی یکی بر بلوط دها قارارتمغه باشلییور. ذاتاً اون بش کوندنبری اعاشه

جهتندن تنسيقاته اوغرامش ايدك. شمدی‌ده جبخانه جهتندن تنسيقاته اوغرييورز . خرطوچلريمز آزالديغی كبی فونيالريمزده فنا برحالده‌در اونده ايكيسی انجق پاطلييور . ارتق بونلره كووه‌نيله‌مز . بوندن ماعدا بر مقدار تفنك بومبا .V. B مز وارسه‌ده مبذول دكل . صوك برسلاحمز دها واركه اوده روزه‌ليدر . لكن بونی اك صوكرا قوللانه‌جغز ، بونی استعمال مجبوريتی حاصل اوليه‌جغی مأمول ايديورم .]

١٥ مارت ٣٣٦

آ — سكونت تامه :

ب — ميرآلای نورمان قوتنك آقچه‌قيونليده بولونديغی وقسماً تخريب ايديلان ساجور كوپريسنی تعمير ايله اوغراشديغی صورت قطعيه‌ده تحقق ايتدی. نورمان قوتنك ايلروله‌مسی اوزرينه حاصل اولان هيجان زائل اولمغه باشلادی .

آقشام قلنج علی بكدن بومعلوماتی مؤيد شو تلغرافی آلدم :

اورفه قوای مليه قوماندانی ناموق بكه

عينتاب

مهم وغايت مستعجلدر :

١ — پوسكورتمش اولديغكز دشمن قوتی آقچه‌قويونلی‌يه كله‌رك قسماً تخريب ايديلن ساجور كوپريسنی تعمير ايله اشتغال ايتمكله برابر

اطرافدن کلن عینتاب و نزیب قوای ملیه مفرزه‌لریله مصادمه ایتمکده اولدقلری خبر آلنمشدر .

٢ — اشبو قوتك عینتاب اوزرینه کلمسی احتماله بناءً وضعیتکز مساعد ایسه هرحالده طوپ ومیترالیوزلریکزله برابر دوچار مظالم اولان محلده‌کی مصادمه‌یه یتشمك اوزره جرابلس طریقیله آقچه‌قیونلی جوارنده برمحله کلمکزی و بوخصوصده عینتابده قوای ملیه قوماندانی طوغرول بکله تماس ایتمکزی اهمیتله رجا ایده‌رم .

٣ — وضعیت حاضره‌یه نظراً لازم کلن تدابیرك اتخاذی ایچون سزجه ممکن ایسه عینتابده برلشوب کوروشمك اوزره بر کون تعیین بیورمه‌کزی واشعارینی استرحام ایلرم . ١٥/١٦ مارت ٣٣٦

قلنج علی

اوزمانه قدر شخصاً طانیمقله مباهی اولمدیغم ووطنپرورانه حرکاتنی اوزاقدن تقدیر ایله تعقیب ایتدیکم عزیز آرقداشم قلنج علی بکله بن ده کوروشمك آرزو ایدییور ایدی ایسه‌مده اورفه‌دن آیرلمقلغمه امکان یوقدی . قلنج علی بك تدابیر و فداکارلغیله عینتاب وحوالیسنده فوق العاده موفقیتلر کوسترمکده ایدی .

عینتاب هیئت مرکزیه‌سی واسطه‌سیله قلنج علی بکه

حال حاضرده اورفه‌دن انفکاکم موافق اوله‌میه‌جغندن دولایی ذات عالیلریله کوروشه‌میه‌جکمه پك متأسفم . ایکی میترالیوزله مقدار کافی قوت جرابلس استقامتنه سوق ایتدم . وضعیتك مساعده‌سی

خصوصنده ارزو بيوريله‌جق جهته يتيشيله‌جكني عرض و تقديم احترامات ايلرم .

نامق

٢ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٥ مارت ١٩٢٠ كيجه برقاچ دفعه سلاح باشى ايدلديسه‌ده تعرض واقع اولمادى . ارمنيلر يكى بر خبر كتيرديلر . حياتمزله علاقه‌دار برخبر . قوهٔ امداديه بيره‌جكى توركلردن ضبط ايتمش وشيمدى يولده ايمش . بزى قورتارمغه كليورمش . بيره‌جك ايله تل ابيض آره‌سنده ١٢٠ وتل ابيضدن اورفه‌يه‌ده ٦٠ كه اكر بو ارمنى خبرى دوغرى ايسه خلاصمزدن ١٨٠ كيلومترو اوزاقده‌يز . و سكز كون دها مقاومتمز ايجاب ايدييو .

بزدن يالكز اون كون ثبات طلب ايتمشلردى . بو كون ، اوتوز درت كون اولدى . فرانسز اردوسنك ايشلرى دائما بويله‌در .

حس ايتديكمز اضطراب وانديشه‌يه باقميه‌رق وقت كچيرمك ودفع غم ايتمك ايچون ارامزده بوموضوعه دائر لطيفه‌لر ايدييورز .

بن ١٩٢٠يى أويمده كچيره‌جكمى مأمول ايدركن ينه برفلاكتك اوجى چيقدى .

قسم ٣

١٦ مارت ٣٣٦

آ — سكونت تامه :

ب — بوكون استانبول اشغال عسكرى آلتنه آلنمش ، هيئت تمثيليه‌دن ايلك آلديغمز تلغرافنامه بو ايدى :

صورت

بو صباح ، ١٦ مارت ٣٣٦ده انكليزلر درسعادتده شهزاده باشى قره‌غوللى باصه‌رق آلتى نفريمزى شهيد و اون بش نفريمزى جرح ايلدكلرى و بر طرفدن حربيه نظارتنى و طوپخانه‌يى و بالعموم تلغرافخانه‌لرى اشغال ايله پايتختله آناطولينك رابطه‌سنى كسدكلرى و ريختيمه بحريه افرادى اخراجنه دوام ايتمكده بولندقلرى خبر آلنمشدر . بر طورپيدو ايله ازميته كلن بر انكليز ضابطى ، محلى متصرفلغنه درسعادتده اتخاذ ايديلن تدابير عسكريه‌يه قارشى سكونتك محافظه‌سندن شخصاً مسئول اولديغنى تبليغ ايتمشدر . هيئتجه انكشاف ايده‌جك احواله كوره اتخاذ تدابير ايدلمك اوزره وضعيت تعقيب اولنمقده‌در .

استحصال ایدیله‌جك معلومات و وضعیتك استلزام ایده‌جکی تدابیر حقنده نقطهٔ نظریمزی عرض ایده‌جکز .

اشبو معلوماتك بالجمله مدافعهٔ حقوق هیئتلرینه سرعت تبلیغی مرجودر .

هیئتلر طرفندن منفرد بر تشبث و حرکتده بولونیلمه‌یه‌رق طالعمزی و ملتك مشترك عزم و غیرتنك اداره‌سنی درعهده ایدن هیئت تمثیلیه‌نك مقرراتنه عمومك نظر دقتنی جلب ایتمکی بر وظیفهٔ وطنیه عد ایدرز .

اورفه هیئت مرکزیه‌سنه

هیئت تمثیلیه‌دن شمدی آلنان ۱۶-۳-۳۶ تاریخلی تلغراف بالایه درج اولوندی . ـــ ۱۶ مارت ۳۶

عینتاب هیئت مرکزیه‌سی

متعاقباً شو تلغرافنامه کلدی :

آناطولیده بالعموم قوماندانلرله عموم مستقل لوالره

ارضروم
۱٤۱۱
―――
٤۱

آنقره‌ده هیئت تمثیلیه‌یه چکیلن تلغرافنامه بروجه زیردر :

۱٦ مارت ۳۳٦ — اون بشنجی قول اردو قوماندانی

کاظم قره‌بکر

صورت

درسعادتده دشمنلرك تطبيقه باشلاديغى امحاكار پلانى ذاتاً پى درپى بكله‌مكده اولديغمز جهتله بر فوق العاده‌لك تلقى ايدلمامشدر . ملتك و اردونك باش باشه ويره‌رك وطنك خلاص و نجاتى ايچون درين بر عزم و رابطه ايله چاليشه‌جغندن ونهايت جناب حقك عون صمدانيسيله موفق اوله‌جغندن و بوخصوصده هيئت محترمه‌لرينك على الدوام بزلرى تنوير وفلاح وخلاصه متعلق تدابير حسنه‌يى اتخاذ بيوره‌جغندن امينز .

١٦ مارت ٣٦ ارضروم واليسى اون بشنجى قول اردو قوماندانى

رشيد كاظم قره‌بكر

دشمن آرتق يوزنده‌كى ماسكه‌يى آتمش ، قلبكاهمزه تعرض ايتمش بولونيوردى . آطنه و ازميرك اشغالندن صوكرا استانبولك اشغالى دشمنلرك تعقيب ايتمك ايستدكلرى جانيانه مقصدى واضحاً كوستريوردى و عينى زمانده بوتشبثلر و بوحركتلر طوتديغمز يولك دوغرولغنه ك كوزل معيار ايدى . ملت ، ياشايه‌بيليرسه آنجق كندى عزمى ، قدرتى وقابليتى وفداكارلغيله ياشايه‌جقدى . دشمنلر پايتختى اشغال ايتمك وآنا وطنله پايتختى آيرمقله ملتك تماماً حقى اولان حاكميت و اداره قدرتى و صلاحيتى بالذات درعهده ايتمسنى تأمين ايديورلردى . آرتق تردده ، تأنى‌يه لزوم يوقدى . مجادله عموميلشمشدى . بوحيات ، خلاص و استقلال مجادله‌سى بزم ايچون چوق چتين اوله‌جقدى .

فقط بومجادله برقابليت امتحانى ديمكدى . موفق اولورسه‌ق

بحقٍ یاشامق قدرتنی بوتون جهانه قارشی ارائه واثبات ایده‌جکدك.. تاریخ، یازلق اوزره اوکمزه یکی صحیفه‌لر آچییوردی .

بو مهیج ووطنپرورانه تلغرافلرك حصوله کتیردیکی غلیان اثناسنده استانبولده‌کی داخلیه‌نظارتندن اورفه متصرفلغنه شو تلغرافنامه کلدی.

اورفه متصرفلغنه

باب عالی

تلغراف

١٤ مارت ٣٣٦
نومرو
١٥

شو مهم و نازك زمانده اهالئ محلیه ایله فرانسز عسکری آراسنده مصادمه‌نك توالیسی منافع وطنیه‌مزه مغایر اولدیغی جهتله هرایکی طرفجه منع تجاوزات و مخاصمات ایچون مخابرات ومذاکرات مخصوصه جریان ایتمکده اولدیغندن نتیجهٔ مخابره و مذاکره‌یه قدر زنهار بزم طرفمزدن حرکات تعرضیه‌یه میدان ویرلمامسی اهمیتله توصیه اولنور .

داخلیه ناظری
ابوبکر حازم

بوتلغرافنامه‌نك حاصل ایتدیکی الیم تأثیراتی ایضاحه حاجت کورمیورم . آنقره‌دن و استانبولدن کلن بوتلغرافلرك مقایسه‌سنی افکار عمومیه‌یه ترك ایدییورم .

٧ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٦ مارت ١٩٢٠ هیچ برحادثه اولمدی . هوا چوق کوزل، لیلکلر و قیرلانغیچلر اولجه حاضرلانمش اولان کندی یووالرینه عودت ایدییورلر . بز بواثناده باشقه ات بوله‌مدیغمز ایچون بارکیر أتی ییورز . بغدای اونی توکه‌نییور، پرنچی دوکوب اون یرینه قوللانمق لازم کله‌جك ...

ارزاق بیتمه‌دن امدادقوتی یتیشه‌بیلسه‌یدی. هرحالده یولده اولمسی محتمل اولان امداد قوتی بکله‌مك لازم کلییور]

١٧ مارت ٣٣٦

آ — صباح ایرکن پك قیصه دوام ایدن آتش تعاطیسیله اکتفا اولندی .

ب — نورمان قوتلرینك اورفه‌یه دوغرو حرکته جسارت ایده‌مدیکی و تبدیل وجهه ایدرك انجق بولندقلری یرلری محافظه‌یه چالیشدقلری آکلاشیلدیغندن اورفه فرانسز قوماندانه تکرار بر تکلیفده دها بولندم .

اورفه فرانسز قوماندانی هوجر جنابلرینه

افندم

تقریباً اوتوزبش کوندنبری قوای ملیه ایله وقوع‌بولان مصادماتده شرف و حیثیت عسکریه‌کزی محافظه و مدافعه ایتدیکز . فقط پك بیهوده اوله‌رق دوکیلن و دوکیلمکده اولان معصوم قانلرینه نهایت ویرمك مقتضای مدنیتدر. آرتق بوخصوصده تعند واصرارك معناسز

اوله‌جغی ظننده‌یم . عینی زمانده مصادمه‌یه نهایت ویره‌رك اورفه‌یی ترك ایتمکی التزام ایده‌جك اولورسه‌کز ارزو ایتدیککز محله قدر تکمیل اسلحه و تجهیزاتکزله سزی سالماً ایصال ایده‌جکمی تأمین و وعد ایدییورم .

بالخاصه شو جهتی‌ده بیان ایده‌یم که قوای ملیه هردرلو فداکارلغه و استحقار حیاته عهد ایتمشدر . هیچ بر مناسبتی اولمدیغی حالده اورفه‌ده بولنان قوای اشغالیه‌یی بورادن چیقارمق عزم قطعیسنده‌در . عناد و اصراریکز بیهوده‌در . سزه قطعیاً قوای امدادیه کله‌مز و کلمك احتمالی‌ده یوقدر . کچنلرده برقوتله بورایه کلمك تشبثنده بولنان نورمان عنزه و عشائر سائره‌نك مهاجماتی قارشیسنده رجعته مجبور قالدی .

وشمندوفر خطی بویوك مقیاسده تخریب ایدلمشدر . مملکت دخی محصور بر وضعیتده‌در . قصبه اهالیسندن تورکلرك و ارمنیلرك مضایقه و آچلغنه و برطاقم معصوملرك قانلرینك دوکولمامسنه یکانه‌عامل سزك اورفه‌یی ترك ایتمککزدر . بزلر سزکله حال حربده‌دکلز . ینه تکرار ایدییورم . حقسز یره وقوعبولان اشغالك رفعی ایچون مشروع اوله‌رق سلاحه صاریلمق مجبوریتنده قالدق . بو خصوصده اطرافلیجه ملاحظه‌ده بولنه‌رق مدنی برعسکرك قوماندانه یاقیشه‌جق طرزده‌جواب ویره‌جککزی امید ایدر وممکنسه جوابکزك تورکجه یازلمسنی رجا ایلرم . بیهوده قان دوکولمه‌مك ایچون تخلیه امرینك اعطاسی قوماندانلقدن التماس ایدلمشدر . ایسترسه‌کز شفره‌لی اولمامق شرطیله قوماندانکزه یازاجغکز تلغرافی بن کوندریرم .

١٧ مارت ٣٣٦ نامق

جوابی : [فرانسزجه‌دن عیناً ترجمه ایدلمشدر]

اورفه‌ده قوای ملیه قوماندانی ناموه بکه

افندم :

مقدما سزه عرض ایلدیکم وجهله اورفه‌یی تخلیه ایتمك امری بیوك رؤسایه وقوماندانلره عائددر . سیاست عمومیه‌دن معلوماتدار اولمادیغمز ایچون بو بابده بر قرار اتخاذی بزه عائد دکلدر . فرانسز عسکرینك اورفه‌یی تخلیه ایلمسی خصوصنده‌کی قوماندانلریمزه مراجعتله ایجاب ایدن امری استحصاله توسل ایدرسه‌کز دها موافق اولور . فرانسزجه مخابره ایتمکلکم نزدمده تورکجه بیلن کیمسه‌نك بولنمامسندندر.

١٧ مارت ١٩٢٠ هوجر

- فرانسز قوماندانلنك بوجوابی اوزرینه فرانسه‌نك سوریه فوق‌العاده قومیسرلکنه شو تلغرافنامه کشیده اولندی .

فرانسه سوریه فوق‌العاده قومیسرلکنه

قرق کوندنبری اورفه‌ده بولنان فرانسز قوهٔ اشغالیه‌سیله قارشی قارشی‌یه بولنمقده‌یز . مملکتی هردرلو اجانب اشغال و استیلاسندن قورتارمق فکریله سلاحه صارلدیغمز حالده بوراده قارشیمزده بولنان قوتك اسکی بر دوست ملته منسوب اولمسی و فرانسز حرثنك ، مدنیتنك مملکتمزده حصوله کتیردیکی ثمرهٔ عرفان حسبیله کندیلرینه قارشی شدت کوسترمیورز . دوستانه واقع اولان تخلیه تکلیفلریمزه

قارشی قوماندان طرفکزدن بر امر اولمادقجه بوحوالی‌یی ترك ایده‌میه‌جکنی بیلدیرمکده و سزه مراجعتله امر استحصالی لزومنی بیان ایلمکده‌در .

آرزومز ، اشغالك رفعندن عبارت اولمسنه نظراً ملتلره فکر استقلالی القا وتمیه‌یه چالیشان مدنی فرانسه‌نك مدنی بر قوماندانی صفتیله طلبمزك اسعافیله بر کون اول مملکتمزك تخلیه‌سی امرینی قوماندانه اعطا ایتمکزی و بزی‌ده معلوماتدار ایلمکزی بیهوده قان دوکولمامسی ایچون رجا ایدرز .
١٧ مارت ٣٦

بوجاق عشیرتی رئیسی	مللی رئیس وکیلی	عنزه عشیرتی رئیسی
محمد رمضان	محمد امین	حاجم
بازیکی عشیرتی رئیسی	بادللی‌عشیرتی رئیسی	دوکرلی عشیرتی رئیسی
بکر عاروس	سعید	بکر
شیخانلی عشیرتی رئیسی	ایزولی عشیرتی رئیسی	
حاجی عمر	ذوالفقار	

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[بوصباح ایرکن تورك خطلرندن متفرق صورتده آتش آچیلمش ایسه‌ده دوام ایتمدی . شدید برمیترالیوز آتشیله مقابله‌ایتدك . زوالدن صوکرا ساعت درتده یکیدن برهیئت کلدی . قوای ملیه قوماندانی طرفندن برمکتوب کتیردی . مکتوبك مآلاً محتویاتی : اوتوزبش کوندنبری برچوق بیکناهلرك قانتك دوکولمسنه سبب اولویورسکز .

اورفه‌یی ترك ایتمك خصوصنده‌كی تكلیفمی تكرار ایدییورم شان عسكری‌یی محافظه ایتمك ایچون هجوملرمزه معنداته مقاومت ایتدیكز . ناموسم اوزرینه یمین ایدرم كه سز كیده‌جك اولورسه كز سزی سالماً سلاح واشیا كزله ایسته‌دیككز محله قدر كوندره‌جكم بز سزكله محارب دكلز . اورفه‌ده سزك یوزیكزدن قحط حكمفرمادر. شهرك ایچنده توركلرله ارمنیلر آجلقدن اولویورلر . بناءً علیه فرانسه‌نك انسانیتنه مراجعت ایدییورم »

قوای ملیه قوماندانی نامقك بومكتوبنك دهااول كلن مكتوبلرندن دها آز بر غرور ایله یازلمش اولدیغی جالب دقتدر . بزه اورفه‌دن كیتمك ایچون رجا ایدییورلر دیمكدر . فرانسز موقعلرینی یاقق وبومباردمان ایتمك تهدیدلرندن بحث ایدلمیور . بوكا مقابل فرانسز قوماندانی‌ده شو جوابی ویردی :

« اولجه‌ده سزه یازدیغم وجهله قوماندانلریمزك امری اولمقسزین اورفه‌یی ترك ایده‌مه‌یز . اورفه‌یی تخلیه ایتمكلكمزی ایسته‌یورسه كز بویوكلریمزه مراجعت ایدیكز . »

بو جواب بلكه بر نتیجه حاصل ایدر . اكر توركلر و ارمنیلر آچلقدن صیقیلیورلرسه ظنمجه بزده عینی حالده‌یز . چونكه اون‌بش كوندركه قاطر وباركیر آتی ییورز. أكمكمز حرب اثناسنده آلمانلرك ییدیكی أكمك قدر سیاهدر . هر طرفدن شكایت باش كوستریيور . قوهٔ امدادیه‌دن حالا بر خبر یوق . انتظار ! انتظار !]

۱۸ مارت ۳۳۶

ا — سکونتله کچدی .

ب — فرانسز قوماندانی هوجی‌نك مدافعهٔ مطلقه‌یی اختیار ایتدیکی آکلاشیلیوردی. وصولك مکتوبی‌ده بومدافعه ومقاومتك «مسئولیت» قورقوسندن ایلری کلدیکنی صراحةً کوستریوردی . نورمان، اورفه‌دن غیری عرب‌پیکار، بیره‌جك وضعیتی فرانسزلرلهنه تصحیحه موفق اولدیغی کبی خطك بوزوق اولمسنه رغماً استاسیونلری‌ده خفیف سواری قطعاتیله اشغال ایتمشدی .

اورفه‌دن مرکز ثقلی کندی طرفه دوغری چکمشدی . بو وضعیتده حرکته کله‌جك اولان اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتی مهم ایشلر کوره بیلیردی . فقط بو قوت هر درلو ملاحظه‌دن آزاده اورفه‌ده قالمق املی کوستریوردی . و هیچ شبهه یوق‌که نورمانك قوای امدادیه‌سنی بکلیورلردی . حربك اوزامسی و بالخاصه نورمان قوتنك ظهوری عشائر آراسنده بویوك قاریشیقلقلری موجب اولویوردی بعضیلری فرانسزلره تمایل کوسترر کبی اولویورلردی .

اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتی همان سربست دینیله‌بیله‌جك برحالده غایت خفیف برقوت قارشیسنده ایدی .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۱۸ مارت ۱۹۲۰ کیجه سکونتلی کچدی . صباح ایرکن ، تورك خطلرندن چوب بزم یانمزه کلمکه موفق اوله‌بیلن ایکی ارمنی کوزل خبرلر کتیردیلر .

اکر بو آدملرك ویردکلری خبر طوغرو ایسه ، قوهٔ امدادیه بزدن یوز کیلو مترو قدر اوزاقده بولونیورمش . و ایلری حرکتی اثناسنده ٢٤ کانون ثانی ٩٢٠ دنبری تخریب ایدیلن دمیریولنی تعمیر ایدییورمش. وهیچ بر ممانعته معروض قالمیورمش . و تورکلرك فرانسزلردن آلدقلری اسکی موقعلرك کافه‌سنده ایکیشر طوپ ایله قوتلی محافظ براقمقده ایمش . بویله مهم بر قوتك هر حالده بزی قورتاره‌جغی شبهه‌سزدر. اکر بو خبرلر صحیح ایسه سکز کونه قدر قورتولویورز دیمکدر . بو حسابه نظراً قرق کوندن فضله محاصره‌ده قالمش اوله‌جغز .

اکر بو امداد قوتی کلمزسه ایشمز فنا ، صیجاقلر باشلییور . شبهه‌سز صیتمه باشلایاجق وعسکر صیرالرنده تکرار آچیقلقلر حاصل اوله‌جق . نهایتسز بر آرزو و هیجانله قوای امدادیه‌یی بکلییورز . هر کسك قلبنده وفکرنده بو .]

١٩ مارت ٣٣٦

آ — فرانسز موضعلرینه قارشی تعرض نمایشلری یاپدیرلدی .

ب — حاجی عزت و الیاس بکلردن آلدیغم راپورده جرابلس و دیکر استاسیونلرده سواری قوتلری براقه‌رق شمندوفرله کیری‌یه چکیلن دشمن قوتنك آقچه قیونلیده قوای ملیه و عشائرله مصادمه‌یه طوتوشدیغی و یکیدن درت کوپری ایله درت کیلو مترولق یولك تخریب ایدلدیکی بیلدیریلیوردی .

عینتابده وضعیتك کسب اهمیت ایتدیکی آلنان خبرلردن آکلاشیلمقده ایدی .

میس هولمس‌دن شو مکتوبی آلدم :

قوای ملیه قوماندانی صائب بگه

آمریقا ایتامخانه‌سی

اورفه

١٩ مارت ١٩٢٠

ایتامخانه‌م ایچون بوکوندن اعتباراً یومیه ایکی یوز یکرمی بش اوقه أکمك ویرمگی مساعده بویوردیغکزی دوقتور بشایان افندی بکا تبلیغ ایتدی .

تحت اداره‌مده بولنان ایتام ایچون هیچ اولمازسه بو مقدارده یه‌جك بر شیئی آلمغه مساعده اولندیغندن دولایی صوك درجه ممنون اولدم . حامل مکتوب بنم مبایعه مأمورمدر . أکمگی آله‌رق کاتبم ژانه کتیره‌جك او دخی سزك مأمورك حضورنده طارته‌رق تسلیم آله‌جق بن و سز بو صورتله أکمك مقداری حقنده طوغرو بر حساب الده ایده بیلیرز .

صلح تقرر ایتدیگی زمان بو ویره‌جککز أکمك فیأتی تماماً تأدیه ایده‌جکم. رجا ایدرم آمریقالیلر ایچون پوسته‌ده برشی وارسه بکا کوندرلسون. زیرا ظن ایدرم پوسته‌ده بعض مکتوبلر اولمالیدر. بو لطفکزه تشکرلر ایدرم . حرمت

ماری قارولین هولمس

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

have an accurate account
of the amount. When perused
is deducted the price of the bread,
I will pay in full.
I would also request that the
mail for the Americans be
sent to me today, as I am
sure there must be some
in the Post Office.
Thanking you for your
courtesy, I am,
Sincerely yours
Mary Caroline Holmes

١٩ مارت - ١٩٢٠ ده میس قارولین هولمسك كوندرديكی
مكتوبك فطوغرافيسيدر .

The American Orphanage
Urfa, March 19, 1920

To-Seyif Beg:

Dr. Bekhlian has reported to me that you have promised to send to the American Orphanage 225 okes of bread daily, beginning with today.

I am grateful for being allowed to supply to this extent the needs of the little children under my care.

The bearer of this note is my buyer, who will take the bread to my secretary John who will weigh it in the presence of your representative that both you and I

[١٩ مارت ١٩٢٠ صباحه قارشی تورکلر ایلری قره‌غوللریمزدن برینه هجوم ایتدیلرسه‌ده پوسکورتولدیلر . باشقه شایان اهمیت وقعه اولمادی . تفنك آتشی تعاطی ایدلدی]

٢٠ مارت ٣٣٦

آ — اشغال آتشیله اکتفا اولندی .

ب — آمریقا ایتامخانه‌سنده فی‌الحقیقه اعاشه مشکلاتی ظهور ایتدیکنی خبر آله‌رق میس هولمسه برمکتوب یازدم و اکمك کوندردم و شاید مخابره ایتمك ایستیورسه توسط ایده‌جکمی بیلدیردم . برقاچ آدمی کوندردی . بودفعه یازدیغی مکتوب دیکرلرینه قابل قیاس اولمیه‌جق درجه‌ده معتدلدی .

[انکلیزجه اصلندن عیناً ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قوماندانی صائب بکه

آمریقا ایتامخانه‌سی

اورفه

٢٠ مارت ١٩٢٠

لطفاً بکا کوندرمش اولدیغکز اتمك و مبایعه مأموریته کوستردیککز توجهدن دولایی تشکر اتمك قبولنی رجا ایدرم . کندیسنی تکرار برلیسته ایله کوندریورم . بالذات چارشویه کیدرك کندیسنك مبایعه‌ده بولنمسنه مساعده ایده‌جك اولورسه‌کز چوق منتدار قاله‌جغم . زیرا

او ، بنم ایستدکلریمی بیلیر . شاید کندیسنه بر ، ایکی محافظده ترفیق ایده جك اولورسه کزبنی دها زیاده منتدار ایتمش اولورسکز تلغرافلریمزی کوندره جککزه دائر وعدیکزدن دولایی چوق ممنون اولدم. یقینده بعض تلغرافلر کوندره جکم . صویمزك تکرار کلمسنی تأمین ایتمکز عجبا ممکن دکلمی ؟ بز ، بیك کشی یز غایت دار بر موقعده یاشییورز . چماشیر و حمام ایچون پك آز صویمز وار . اکر بوصو کلمیه جك اولورسه یقینلرده بر [اپیدهمی] ظهوره کله جکدرکه منعی غیر قابل اوله جقدر. لطفاً بوصویك کلمسنی تأمین ایتمکزی رجا ایدرم. بنامزك اوزرنده صلیب احمر بایراغنك یاننده یکی بر بایراغك دها تموج ایتدیکنی بلکه بو کون کورمش اولملیسکز . احتمال سز بیلمیورسکز ایتامخانه نك برقسمی آمریقان قونسولوسخانه سیدر. بوسببله آمریقا بایراغی چکدم. بو کا دها زیاده رعایت ایدیله جکنی دوشوندم . زیرا هر کون خانه مزك برطرفنه بر مرمی کلیور . آمریقا بایراغنه ایدیلن هرهانکی بر آتش طوغریدن طوغری یه آمریقا حکومتنه قارشی ایدلمش دیمکدر. دون اوچ مرمی بزم بنالره کیردی . بونلردن بری آلتی یاشنی تجاوز ایتمیان کوچوك چوجقلردن عبارت بر مکتب اوطه سنه اصابت ایتدی . بو معامله لرك سزك امر ورضاکزك خلافنده یاپیلمقده اولدیغنه امینم . بیاناتمك طرف عالیلرندن نظر دقته آلنه جغندن امین اوله رق حرمتله ختم کلام ایدرم .

ماری قارولین هولمس

میس هولمس جنابلری حقیقته خدای نابت برحالده قونسلوسسز برآمریقا قونسلوسخانه سی ایجاد ایتدی. بوراسی شرق دکلمی؟ براجنبی

بوراده نه ایسترسه یاپابیلیر.. نه ایسه، میس هولمسك بربنایه [بوراسی آمریقا قونسلوسخانه‌سیدر] دیه‌رك بایراق چكمكله اكتفا ایلمسی شایان تشكردر. یا بوسبوتون اورفه آمریقا شهریدر دیسه‌ایدی، فرانسزلر دیمیورلرمیدی؟

بو كورولتولر بوحرب نه‌ایچون ایدی؟ بوكورولتولر، بوحرب یكی بر دولتك هیچ شبهه یوق كه اساسنی قوراجاق شعورلی وجانلی برحركتك محصولیدر. آرتق بوممكلت یالكز صاحبنك اوله‌جق.

*

استانبولك اشغالی اوزرینه ملت مجلسنك آنقره‌ده اجتماع ایتمسی قرارلاشدیرلمش اولدیغندن هرطرفده یاپلمغه باشلایان انتخاب نتیجه‌سی آچیله‌جق ملت مجلسنك یكی بر دور تاریخی آچه‌جغنه شبهه یوقدی. قوتنی ماضیدن‌دكل استقبالدن آله‌جق نه‌ایدم‌دكل، نه‌اوله‌جغم دیه‌جك بر حكومت وبردولت دها طوغریسی بالذات ملت بوتون بو ذهنیتی كومه‌جكدر.

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن:

[٢٠ مارت ١٩٢٠ توركلر بوكون پك چوق آتش ایتدیلرسه‌ده هجومه قالقمادیلر. بوكون جمعه اولدیغی ایچون اساساً، بر معتاد ساكت كچمسنه احتمال یوقدی. ارمنیلرك كتیردیكی یكی برخبره نظراً كوچوك برامداد قوتنك اورفه‌نك آلتمش كیلومترو یقیننه قدر كلدیكی و عنزه عشیرتی طرفندن كیری‌یه پوسكورولتیلدیكی و بویوك امداد قوتنك‌ده اورفه‌دن یوز كیلو مترو اوزاقده بولندیغی آكلاشیلدی.

بو خبر دوغرو اوله‌بیلور . متمادیاً بارکیر آتی ییورز . باغچه‌ده‌کی قیودن صو چکیلمسنی‌ده تعطیله مجبور اولدق .
چونکه ایکی مترو صو قالدی ، اوزاقلردن صو کتیرتیلمسندن باشقه چاره یوق و بالطبع بو صورتله انغاریه زیاده‌لشدی .]

۲۱ مارت ۳۳٦

آ — خفیف اشغال آتشیله اکتفا اولندی .
ب — بصراوینك بر قسم عشیرتیله جرابلسده فرانسزلرله برابر بولندیغی وعشائر سائره‌یی‌ده فرانسزلره اماله‌یه چالیشمقده اولدیغی خبر آلندی . مرقوم بیره‌جکده فرانسزلره یاردیم ایدرك بالخاصه مأمورلرك عائله‌لرینه تجاوزده بولندیغی ومظالم ایقاع ایلدیکی محللرندن بیلدیرلمکده ایدی .

میس هولمس‌دن ینه بر مکتوب آلدم [انکلیزجه‌دن عیناً ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قوماندانی صائب بکه

امریقا ایتامخانه‌سی

اورفه

۲۱ مارت ۱۹۲۰

امریقا ایتامخانه‌سی‌ایچون مبایعاتده بولنمق اوزره مبایعه مأموریمی تکرار کوندرییورم بیك کشینك تعیشی ایچون طبیعی بویوك مقدارده احتیاط ارزاق بولنمسی لازمدر . اکر فضله مقدارده ارزاق مبایعه

ایتدیکمی ظن ایدییورسه کز نظر دقتکزه عرض ایدرم که اولجه ایتامخانه ایچون یومیه ایکی بچق کیله بغدای صرف اولونیوردی . حالبوکه سزك بکا لطفاً ویردیککز اکمك بر بچق کیله بیله طوتمیان بغدایك اتمکندن عبارتدر. اولجه یومیه اوچ دفعه اکمك توزیع ایدلدیکی حالده شمدی یومیه بردفعه و اوده آز مقدارده توزیع اولنه بیلیور . بوسببله تکرار رجا ایدرم . مبایعه مأمورینك لیسته‌ده مندرج شیلری تماماً مبایعه ایتمسنه مساعده ایدیکز . دوقتور بشلیاندن امریقالیلردن برینك یارالانوب یارالانمدیغنی صورمشسکز و سؤالکز بنی چوق اندیشه‌یه دوشوردی . نه بن ونه ده میس لوس یارالانمش دکلز . عجبا ، چادیرلرده اقامت ایدن بش آمریقالیدن بری یارالانمش و یاخود أولمش اولماسون . اکر بو خصوصده بر معلوماتکز وارسه و بکا یازارسه‌کز چوق ممنون اوله‌جغم . زیرا ، بن اونلردن معلومات آله‌مایورم . اکر بویله بر شی وقوعبولمش ایسه طبیعی سویله‌مکه لزوم کورمم که بو حادثه کرك سزی و کرکسه بادللی عشیرتی رئیسی سعید بکی دوشوندورمسی لازم کلن بر ماهیتده‌در. چادیرلرده‌کی آمریقالیلرله واسطه‌کزله مخابره‌ایتمك و کندیلرینه مأکولات کوندرمك ممکنمیدر؟ حرمتله ختم کلام ایلرم .

ماری قارولین هولمس

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۲۱ مارت ۱۹۲۰ . کیجه ساکن کچدی . کوندوز طرفیندن تفنك آتشی اولدی. آقشام غروبه یقین اللی قدر تورك سواریسنك تل ابیضدن کلمکده اولدیغی کورولدی بونلر ، بزی قورتارمغه کلن

قوای امدادیه اوزرینه سوق ایدلمش بولنان قطعاتدن عودت ایدنلر اوله‌جق. بزی محاصره ایدن قوتی تقویه ایچون کلدکلری محقق.
صوسزلغك تأثیرلری کورولمکه باشلایور، هیچ کیمسه ییقانه‌میور افرادیمزك جلدلرینك رنکی اعتباریله هپسی سنه‌غاللی اوله‌جق. اعاشه مشکلاتی تزاید ایتمکده‌در. حالا قوهٔ امدادیه‌دن خبر یوق.
سورانتا؛ سورانتا... یالکز تورکلر کاوب کیدییور. بورنمزك اوکنده و صقالمزك آلتنده ارزاق طاشییورلر. بز مانع اولامایورز.
قوهٔ امدادیه بزه دوغری کله‌جکنه غالبا کیری‌یه دوغری کیدییور.]

٢٢ مارت ٣٣٦

آ ــ سکونت.
ب ــ دونکی مکتوبنه جواباً یازدیغم تذکره اوزرینه‌میس هولمس بونی یازدی:

[انکلیزجه اصلندن عیناً ترجمه ایدلمشدر]

قوای ملیه قومندانی صائب بکه

دونکی مکتوبکزدن دولایی چوق تشکرلر ایدرم آمریقالیلرك صحتی حقنده ویردیککز معلوماتدن دولایی قلبم چوق‌مستریح اولدی. آمریقا ایتامخانه‌سنه‌ویریلن أکمك مقداری‌حقنده ینه نظردقتکزی جلب ایده‌جکم. دون، غدانك نقصانلغندن دولایی ایتامخانه‌مزده برقاچ چوجق باییلدی. آمریقانك‌اك بویوك آدملرندن متشکل اولان قومیته‌مزکه بویتیملره باقمق ایچون بنی بورایه کوندرمشدر. بونلرك

اعاشه‌سنك بويله یاریم یامالاق یاپیلدیغنی ایشیده‌جك اولورلرسه قطعیاً ممنون و راضی اولمیه‌جقلردر . توركیه حقنده شخصاً خیرخواهانه معامله‌یه طرفدار اولان رئیس جمهور ویلسون اكر ایتامخانه‌ده‌كی چوجقلرك آچلقدن بایله‌جق درجه‌یه كلدیكنی ایشیده‌جك اولورسه هیچ شبهه‌سزكه بونك نتیجه و تأثیری ایی اولماز . بونی سزده تقدیر ایدرسكز. ایشته بوسببدن دولایی رجا ایدرم صرف ایتامخانه‌م ایچون بكا ایستدیكم مقدارده ارزاق مبایعه ایتمكلكمه مساعده ایدیكز . بالخاصه بغدای آلوب كندم اتمك یاپدیرمغه مساعده ایده‌جك اولورسه‌كز چوق ممنون اوله‌جغم . زیرا هم دكرمن و همده فرونم واردر. براز دها چوق مقدارده آلمق ایسترم ناصل‌كه اولجه هرآی یوز كیله قدر بغدای مبایعه ایدردم. عجبا بومسئله‌یی ایستدیكم كبی ترتیب ایده‌مزمیسكز اكر بورجامی قبول ایده‌جك اولورسه‌كز بكا غایت بویوك بر ایلك یاپمش اوله‌جقسكز . برسنه‌دنبری بوایتامخانه ایچون بویوك مقدارده پاره صرف ایتمكده‌یم . طبیعی چارشو ایچون‌ده بوغایت ایی اوله‌جق. زیرا هركس پارا قازانه‌جق . صو مسئله‌سی حالا اولمدی . ممكن ایسه رجاایدرم ایتامخانه‌نك صوینی كلسون. مبایعه مأمورم كندوسنه‌ویرمش اولدیغم لیسته‌یی سزه كوستره‌جكدر . كندیسنه و بكا كوسترمكده اولدیغكز بو بویوك لطفك دوامنی تكرار رجا ایدرم . حرمت

ماری قارولین هولمس

۶ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۲۲ مارت ۱۹۲٤ شایان اشعار هیچ بروقعه یوقدر]

٢٣ مارت ٣٣٦

آ ـــ سکونت :

ب ـــ ساجور کوپریسنده قوای ملیه ایله دشمن آراسنده‌کی مصادمه دوام ایتمکده و بر تبدل اولمدیغی سروجدن الیاس بك بیلدیرییوردی .

ج ـــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٣ مارت ١٩٢٠ شایان قید برحادثه اولمدی .]

٢٤ مارت ٣٣٦

آ ـــ سکونت :

ب ـــ عرب پیکار موقع قوماندانندن بوز تپه قریه‌لی و دینائی عشیرتی رئیسی سابق محکمه مستنطقلرندن محمد افندی‌یه خطاباً یازیلوب أله‌کچیریلن مکتوب حقنده معلومات آلان مومی الیه ، اشبو مکتوبك مرتب ومصنع اولدیغنی وعلیهدارلری طرفندن ترتیب ایدلمش بولندیغنی و بومکتوبی وسیله اتخاذ ایده‌رك کندیسنك دشمنلری طرفندن تهدید ایدلدیکنی بکا برمکتوبله بیلدیرییوردی . مکتوبك آرقه‌سنه ایزوللی عشیرتی ذوالفقار آغا عیناً شو مشروحاتی یازمشدی .

اورفه قوای ملیه قوماندانلغی جانب عالیسنه

سلیمان آغا زاده محمد آغانك تحریراتنه کوزلجه نظر ایدیکز . و بوصره‌ده کندوسنه جوابنی تقدیم ایدیکز. شیمدیلك فنالق صره‌سی

دكلدر. انشاالله موفقيت اولدقدن صوكرا دشمنمز ميدانده‌در. اولكى تحريراتى دخى ذات عاليكزده محفوظدر. رجا ايده‌رم خاطريكزه برشى كلسون، ذات عاليكزه تعريف ايتمك جائز دكلدر. بو صرده‌ده كوزللك لازمدر. انشاالله نتيجه‌سى خيردر افندم.

۲۳ مارت ۳۳٦ ايزوللى عشيرتى

ذوالفقار

عرب پيكار موقع قوماندانك محمد فائق افندى‌يه يازديغى و اله كچيريلن مكتوبى لف ايدرك محمد فائق افندينك امضاسيله اورفه فرانسز قوماندانه بو مكتوبى يازدم. بو مكتوبى فرانسز قوماندانه كوتوره‌جك آدمى شيخان عشيرتى رئيسى حاجى عمر افندى بولدى. بو بر عرب ايدى؛ مكتوبى آله‌رق فرانسز موضعلرينه كيردى.

اورفه فرانسز قوماندانلغى جانب عاليسنه

سعادتلو افندم حضرتلرى

سروجده جريان ايدن وقايعدن دائماً عرب پيكار موقع قوماندانه معلومات ويرمكده ايدم. آلديغم جوابى عيناً تقديم ايديورم. فرانسزلره اولان محبتمدن دولايى سروجده‌كى عشائرك قسم اعظمى بكا دشمن اولدى. شاهين بك زاده‌لرك قورقوسندن درتيوز قدر قوت سروجده اجتماع ايتمش ايسه‌ده فائده‌سزدر. هركون كويمه هجوم ايدرك مالمى يغما ايتدكلرى كبى بشيوز ليرا راده‌سنده پاره‌مى‌ده قواى مليه نامنه جبراً اليمدن آلديلر. شاهين بك زاده‌لر تهديد ايله قوت طوپلييورلر.

كدكان رئيسى بصراوى بك بمله برلكده همفكر اوله‌رق هروقت سزه خدمتـه مهيا و حاضرز . ارزو ايتديككز زمان بز دخى سزك ايچون بشبيك مسلح چيقاره‌بيلورز . يالكز سز بزه جبخانه تأمين ايديكز باشقه هيچ برشيئه قاريشمايكز . شمديلك جرابلس وعرب پيكارده‌كى فرانسز قوماندانلريله مخابره‌كزى تأمين ايتمكى‌ده تعهد ايدييورم . هرنه‌يه احتياجكز اولورسه ايفاسنه حاضرم . اكر عرب پيكار استاسيونه كوندريله‌جك مكتوب و ياخود ارزاقه احتياجكز وار ايسه حامل عريضه ايله بيلديريكز . لچن كون فرانسزلر كله‌رك شاهين بك زاده‌لرك كوينى ياقدقلرى ايچون جمله‌سى فرار ايتمشلردى شمدى ينه طوپلانييورلر .

٢٣ مارت ٣٣٦

دينائى عشيرتى رئيسى
سليمان آغا زاده
محمد فائق

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٤ مارت ٣٣٦ ارمنيلرك ويرديكى معلوماته نظراً اورفه‌ده‌كى قوتك مهم برقسمى بزى قورتارمغه كلن قوة امداديه‌يه قارشى كيتمشلر. بزه سلاح آتانلر أولره صاقلانمش يكرمى اوتوز كيشيدن عبارت ايمش. فى الحقيقه برتضييق كورميورسه‌قده ارمنيلرك سوزينه ايناناميله‌مەز]

٢٥ مارت ٣٣٦

آ ــ سكونت

ب ــ دون فرانسز قوماندانه يازديغم مكتوبى جاسوسمزله ،

٢٤/٢٥ مارت كيجه‌سی قره‌لوك استقامتندن كوندردم . جاسوس فرانسز خطلرندن ایچری‌یه آلندی و هنوز عودت ایتمدی . اگر فرانسز قوماندانی بوخدعه‌یه آلدانه‌جق اولورسه فرانسزلر حقنده اك طوغرو و اك اساسلی معلوماتی آله‌جغمزه شبهه یوقدی .

٧ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٥ مارت ١٩٢٠ كیجه مدهش صورتده بر فیرطنه اولدی واوچ ساعتدن زیاده دوام ایتدی . و متعاقباً صباحه قدر صاغاناقلی بریاغمور یاغدی. لزومسز بعض تدبیر آلنمسی یوزندن كیجه‌یی راحتسز كچیردك . تنویر فشنكلری قالمادیغندن مهتابسز و قرالكلق كیجه‌لرده ایلری موضعلریمز بویوك مشكلاته معروض قالیوردی . توركلره قارشی دائما [لوستیق] آلیق طورمق مجبوریتی یلك الیمدر. بر چوق اوغراشیله‌رق یكی بر تنویر فشنكی ایجاد ایدلدی . بو ایجاد تمامیله مثبت نتیجه ویردی . و توركلرك كیجه باصقینلرینه قارشی‌ده بر چاره بولندی .

بوش بر مایمون قوطیسی ایچنه [essence] ایله ایصلانمش پاچاورالر قونیله‌رق وقوطولرك دیبنه [V.B] طرنبولونی بیوكلكنده بر تخته پارچه‌سی یرلشدیریله‌رك بویله‌جه [V.B] كبی مشعله‌لر بر قارتوچ ایله بوز مترو قدر ایلرویه آتلمقده و سوڭماسی ایچون‌ده مایمون قوطوسنك اوست طرفنه برآز باروت ایله چاقماق فتیلی یرلشدیریلمكده ایدی]

٢٦ مارت ٣٣٦

آ — سكونت تامه .

ب — فرانسز قوماندانلغنه كوندرديكم جاسوس كلدى . ٢٤/٢٥ كيجه‌سى فرانسز خطلرينه ياقلاشه‌رق عربجه باغيرمش ، سلاحسز اولديغى والنده مكتوب بولنديغى كورنجه كنديسنى آلمشلر . قوماندانه كوتورمشلر ، پك چوق اعزاز واكرامده بولنمشلر وبوصباح‌ده كتيرديكى مكتوبك جوابى اوله‌رق محمد فائق افندى‌يه ويرلمك اوزره كنديسنه برمكتوب وپاره ويره‌رك كيزليجه صاليويرمشلر . مكتوبى طوغريجه بكا كتيردى . مكتوب محمد فائق افندى‌يه خطاباً توركجه اوله‌رق يازلمش و ساژو طرفندن امضا ايدلمشدى . و مكتوبه برده شفره ملفوفدى كه عيناً درج ايديورم .

سليمانيه آغا زاده عزتلو محمد فائق افندى جنابلرينه

عزتلو افندم حضرتلرى

واصل‌دست احترام اولان مكتوبكزده بيان تشكرله برابر محتوياتيله حق عاليكزده مقتضى اولان بياناتى قولونل حضرتلرينه عرض ايده‌جكم . معتمدكز اولوب كوندرمش اولديغكز ساعى‌يه توديع ايلديكم مكتوبك عرب پيكاره ايصالى خصوصنده بذل همت بيورملرى تمنيسيله احتراماتمى قبول بيوريكز افندم . ٢٥ مارت ١٩٢٠

يوز باشى

ساژو

یوزباشی ساژونك سلیمان آغا زاده محمد فائق افندیه کوندردیکی
مکتوبك فطوغرافیسیدر

سلیمان آغا زاده عزتلو محمد فائق افندی حضرتلرینه

ذاتلو دوستم حضرتلری

وصل دست احترام اولان مکتوبکزده بیان تشکر بزی ممنون ایلدی. حقه عالیکزده تقصیر اولانده
بیانی قبول حضرتلرینه عرض ایدرم. معتمدکز اولوب که ندرسه اولدیغندن ساعتیه توزیع
ایلدیکم تکلیفه عدم نیلده عجالی مخصوصنده بنده حمد بیلدیرم تبجیله اقدامکی

فیده یورتکز افندم ۲۰ مارت ۱۹۲۰

یوزباشی
ساژو

۱۱٤ جاسوسك اوزرنده ظهور ایدن شفره‌نك فطوغرافیسیدر .

Chef de bataillon Hanger Ct d'armes à Commandant des troupes françaises ...... Arab Punar

00000 — 57134 — 64689 — 35150 —
70497 — 69653 — 48917 — 22998 —
42249 — 39294 — 64350 — 81749 —
18298 — 85529 — 86498 — 61381 —
48201 — 30898 — 47019 — 10391 —
22252 — 54350 — 73605 — 09166 —
55733 — 47019 — 73605 — 61005 —
89858 — 78554 — 34470 — 34877 —
00758 — 18780 — 97416 — 16085 —
64588 — 92591 — 72576 — 73723 —
73605 — 08603 — 58887 — 47019 —
78440 — 45635 — 02731 — 78368 —
71330 — 46294 — 18780 — 41688
91911 — 82123 — 23439 — 12773 —
31002 — 29548 — 21699 ——

[فرانسزجه‌در]

اورفه‌ده بولنان طابور قوماندانی هوجر طرفندن
فرانسز قطعاتی قوماندانلرینه

نومرو
١١٤

[عرب پیکار فرانسز قوماندانلغنه]

٧٠٤٩٧ — ٣٥١٥٠ — ٦٤٦٨٩ — ٥٧١٣٤ — ٠٠٠٠٠
٣٩٢٩٤ — ٤٢٢٤٩ — ٢٢٩٩٨ — ٤٨٩١٧ — ٦٩٦٥٣
٨٥٥٢٩ — ١٨٢٩٨ — ٨١٧٤٩ — ٦٤٣٥٠
٣٠٨٩٨ — ٤٨٢٠١ — ٦١٣٨١ — ٨٦٤٩٨
٦٤٣٥٠ — ٢٢٢٥٢ — ١٠٣٩١ — ٤٧١٠٩
٤٧٠١٩ — ٥٥٧٣٣ — ٠٩١٦٦ — ٧٣٦٠٥
٧٨٥٥٤ — ٨٩٨٥٨ — ٦١٠٠٥ — ٧٣٦٠٥
١٨٧٨٠ — ٠٠٧٥٨ — ٣٤٨٧٧ — ٣٤٤٧٠
٩٢٥٩١ — ٦٤٥٨٨ — ١٦٠٨٥ — ٩٧٤١٦
٠٨٦٠٣ — ٧٣٦٠٥ — ٧٣٧٢٣ — ٧٢٥٧٦
٤٥٦٣٥ — ٧٨٤٤٠ — ٤٧٠١٩ — ٥٨٨٨٧
٤٦٢٩٤ — ٧١٣٣٠ — ٧٨٣٦٨ — ٠٢٧٣١
٨٢١٢٣ — ٩١٩١١ — ٤١٦٨٨ — ١٨٧٨٠
٢٩٥٤٨ — ٣١٠٠٢ — ١٢٧٧٣ — ٢٣٤٣٩
٢١٦٩٩ —

شبهه‌سز بوشیفره‌یی حل ایتمك قابل اولمدی . فقط کوندردیکم جاسوس فرانسزلرك اعاشه جهتندن مشکلاتده اولدقلرینی و آت‌اتلرینی یمکده بولندقلرینی سویلدی. بوصورتله فرانسز قوماندانك محمدفائق افندی‌یه‌جواب‌ویرمسی محمدفائق افندی‌نامه‌برمخابره‌قپوسی آچمش دیمکدی.

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۲٦ مارت ۱۹۲۰ کیجه و کوندوز راحت کچدی . صباحدن آقشامه وحتی کیجه‌لرده چالیشمق مجبوریتنده بولنان افراده ویریلن ارزاق هیچ بر صورتله حد کفایه‌ده دکلدر . حیواناتك اعاشه‌سی ایچون افرادك اوت یاتاقلرنده‌کی اوتی‌ده آلدق . هر حالده قحط حکمفرما اولمادن بر تدبیر اتخاذ ایتمك لازم . قوهٔ امدادیه‌دن امیدیمز منقطع اولویور . بوراده بوتون بر محصره کفایت ایده‌جك درجه‌ده مادی ومعنوی اضطراب چکییورز]

۲۷ مارت ۳۳٦

آ — سکونت

ب — خروج قوای ملیه قوماندانی الیاس بکدن شو مکتوبی آلدم . عیناً :

اورفه قوای ملیه قوماندانلغنه

اورفه‌فرانسزقوماندانی طرفندن یازیلوب عرب پیکارده‌کی فرانسز قوماندانلغنه کوندریلن برقطعه شفره‌لی مکتوب اورفه‌ارمنی جماعتندن ابراهام نام‌آدم اوزرنده بولنوب آلنمشدر. لفاً تقدیم ایدلدی. مرقوم استجواب اولندقده : یکرمی لیرا اجرتله بو مکتوبك ایصالنه‌اورفه‌ده کلاجیان‌آغوبك دامادی مغیردیچ و کللی‌زاده عثمانك شریکی‌دکرمنجی عبدوفراش [۱] طرفندن کوندرلدیکی و شاید مکتوب الده ایدیلیرده

[۱] مرقوم دخی ارمنیدر .

جاسوسك اوزرنده ظهور ايدن شفره نك فطوغرافيسيدر

Commandant armée Oufa a
Commandant troupes françaises

00000 - 88535 - 09166 - 30870 - 07984 -
86498 - 89858 - 15113 - 78554 - 34470 -
61005 - 70004 - 81948 - 81121 - 25893 -
18780 - 94698 - 50061 - 12773 - 92591 -
80639 - 73605 - 89858 - 82628 - 24841 -
34470 - 86498 - 07315 - 73605 - 83119 -
38147 - 36806 - 94120 - 28411 - 81948 -
04012 - 53193 - 36806 - 94120 - 53707 -
24443 - 86498 - 88662 - 39588 - 15113 -
03644 - 40377 - 44603 - 96466 - 02510 -
80639 - 18780 - 87257 - 55772 - 82123 -
94015 - 12773 - 31002 - 29548 - 21699 -

کندیسی قورتولوب عرب پیکارینه کیده بیلیرسه، انلره شفاهاً شو سوزلری سویله یه جکمش :

« ارزاق و جبخانه بیتمك اوزره‌دز . شو یقینلرده قوت کلیه جك اولورسه تسلیم اولمغه مجبوریت حاصل اوله‌جقدر » .

مرقوم تحت توقیفه آلنمشدر . عشائر رؤساسی کندیسنی اولدورمك ایستیورلر . سزدن برامر کلنجه یه قدر قالمنی ایجاب ایده جکنی سویلدم . بو آدمك سروجده دکرمنجی باقر ایله مشك ابراهیم نامنده ایکی آرقداشی دخی واردر . کرك کندیسی و کرکسه رفیقه‌سی حقنده نه یولده معامله ایدیله جکنك امر و اشعاریله برابر بوراده یالکز قالدیغمدن بکا معاونت ایتمك اوزره عادل بکك اعزامی رجا اولنور افندم .

٢٧ مارت ٣٦

الیاس

جاسوسك اوزرنده ظهور ایدن شفره‌نك ترجمه‌سیدر :

اورفه‌ده‌کی فرانسز قوماندانندن فرانسز قطعاتی قوماندانلرینه

نومرو
١١٢

٠٧٩٨٤	٣٥٨٧٥	٠٩١٦٦	٨٨٥٣٥	٠٠٠٠٠
٣٤٤٧٥	٧٨٥٥٤	١٥١١٣	٨٩٨٥٨	٨٦٤٩٨
٢٥٨٩٣	٨١١٢١	٨١٩٤٨	٧٠٠٠٤	٦١٠٠٥
٩٢٥٩١	١٢٧٧٣	٥٠٠٦١	٩٤٦٩٨	١٨٧٨٥
٢٤٨٤١	٨٢٦٢٨	٨٩٨٥٨	٧٣٦٠٥	٨٠٦٣٩

٨٣١١٩	٧٣٦٠٥	٠٧٣١٥	٨٦٤٩٨	٣٤٤٧٠
٨١٩٤٨	٢٨٤١١	٩٤١٢٠	٣٦٨٠٦	٣٨١٤٧
٥٣٧٠٧	٩٤١٢٠	٣٦٨٠٦	٥٣١٩٣	٠٤٠١٢
١٥١١٣	٣٩٥٨٨	٨٨٦٦٢	٨٦٤٩٨	٢٤٤٤٣
٠٢٥١٠	٩٦٤٦٦	٤٤٦٠٣	٤٠٣٧٧	٠٣٦٤٤
٨٢١٢٣	٥٥٧٧٢	٨٧٢٥٧	١٨٧٨٠	٨٠٦٣٩
٢١٦٩٩	٢٩٥٤٨	٣١٠٠٢	١٢٧٧٣	٩٤٠١٥

بوشفره‌نك نومروسنه نظراً اولجه جاسوسمزك كتيرمش و بوصورتله اله كچيرلمش اولان شفره‌دن دها اول يازلديغی اكلاشيليوردی . مندرجاتنك الی‌الابد مكتوم قالمامش اولمسی ایچون هر ایكی شفره‌یی عيناً يازدم .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٧ مارت ١٩٢٠ يازاجاق برحادثه يوق.]

٢٨ مارت ٣٣٦

آ — سكونت تامه .

ب — اورفه‌ده‌كی فرانسزلرك اعاشه خصوصنده مشكلات چكمكده اولدقلری محقق ايسه‌ده بونك درجه‌سنی اكلامق اوزره ينه محمد قائق افنديك امضاسيله فرانسز قوماندانه برمكتوب يازدم . و ينه شيخانلی عشيرتی رئيسی حاجی عمر افنديك بولديغی [جمعه] نامنده‌كی آدمله مكتوبی فرانسز قوماندانه كوندردم . و كنديسنه

آیروجه تعلیمات ویردم. $\frac{٢٧}{٢٨}$ مارت ٣٦ کیجه‌سی جمعه‌نك فرانسز سپرلرندن ایجری کیرمسنی تأمین ایتدم. کیتدی.

حلب آمریقا قونسولوسی متصرفه یازدیغی بر مکتوبده، اورفه‌ده‌کی آمریقالیلرك حیاتلری حقنده اندیشه ایتمکده اولدیغندن معلومات ویرلمسنی و کندیلرینك صورت مخصوصه‌ده حمایه‌لرینی رجا ایتمکده ایدی.

بونی میس هولمسه تبلیغ ایتدیکمزه نادم اولدق. چونکه کندیسندن متصرف اویله بر جواب آلدی که عیناً درجنی مناسب کورمیورم.

میس هولمسك بعضاً بلا ایجاب یازدیغی بوقبیل مکتوبلر یا بر بحران عصبیسی زمانه تصادف ایتمکده یاخودده ایشك ایچنه برارمنی آنتریقه‌سی قاریشه‌رق بوشکلی آلمقده ایدی. میس هولمس مکتوبنده، متصرفدن «رسماً ایضاحه مجبورسکز» دییه حرکات ملیه‌نك اسباب و سوائقنی صوریبور. وبالنتیجه برچوق تهدیدلردن صوکرا: «آکلیورم بو ایشك نتیجه‌سنده سز وعلی‌صائب قاچاجقسیکز. و کندیلرینی فلاکته دوچار ایتدیککز املاك و اراضی صاحبی اشراف بوراده قاله‌جق و اونلر مدهش مسئولیته معروض قاله‌جقلردر. اکر اونلر کندی منفعتلرینی محافظه ایتمك ایستیورلرسه بو ایشلره مانع اولملیدرلر.

میس هولمس وضعیتی احاطه ایده‌مامکده معذور ایدی. چونکه میس هولمس دکل اوزون مدت دنیایی اداره ایتدکلرینی وجهانه یکی بر شکل ویره‌جکلرینی ادعا ایدن غربك الك بویوك دیپلوماتلری و صنادیدی بیله بو حرکتمزك سوائقنی و نتایجنی آکلایامامشدر. میس هولمسك بومکتوبنی جوابدن مستغنی بولدق.

ج ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢١ مارت ١٩٢٠ هيچ بر حادثه اولمادی] .

٢٩ مارت ٣٣٦

آ ــ سكونت تامه .

ب ــ استانبولك انكليزلر و متفقلری طرفندن اشغالی ، منور و قيمتلی بر قسم ذواتك توقيف ايديله‌رك مالطه‌يه تبعيدلری اوزرينه استانبولده حال انعقادده بولنان مجلس مبعوثان كنديلكندن تعطيل فعاليت ايتمش اولديغندن استانبولده طاغيلان بو مجلسك آنقره‌ده اجتماعی قرارلشديرلمش اولمسنه مبنی استانبوله كيتمامش اولان مبعوثلرك و يكيدن انتخاب اولنه‌جقلرك آنقره‌يه كوندرلملری حقنده اون اوچنجی قول‌اردو قوماندانلغندن مفصل بر تلغرافنامه آلندی. اشبو تلغرافنامه‌ده وضعيت سياسيه تشريح اولنمقده وملت عزمنده واتحادنده ثبات ايتديكی صورتده بالنتيجه موفق اولنه‌جغی بسط و تمهيد ايدلمكده ايدی .

ج ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٢٩ مارت ١٩٢٠ بو كون سكونتله كچدی . وبر حادثه اولمدی].

٣٠ مارت ٣٣٦

آ ــ $\frac{٢٩}{٣٠}$ كيجه‌سی دشمن ايلری قره‌غوللرينه بادللی عشيرتندن مرتب بر قوتله باصقين ياپديردم . دشمن متيقظ بولنديغندن قره‌غوللر كنديلرينی شدتلی بر صورتده مدافعه ايتديلر . اوچ آغير درت خفيف مجروحمز اولدی .

ب — عشائر افرادینك ضبط وربطه عدم قابلیتنه بناءً كوكللو- لردن متشكل منتظم برطابور تشكیلی لزومی حاصل اوله‌رق یكی طابوره ژاندارمه خارج اولمق اوزره ایكییوز اللی نفر قید اولندی .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٣٠ مارت ١٩٢٠ توركار نصف‌اللیلده هجوم تشبثنده بولندیلر- سه‌ده مقاومتمز اوزرینه هجومدن صرف‌نظر ایتدیلر. كیجه‌نك بقیه‌سی وكوندوز سكونتله كچدی] .

٣١ مارت ٣٣٦

آ — سكونت تامه :

ب — فرانسز قوماندانته محمد فائق افندی نامنه یازدیغم مكتوبی كوتوره‌ن جمعه هنوز عودت ایتمدی . فرانسزلر مكتوبك وجاسوسك مرتب اولدیغنی آكلامش اوله‌جقلر .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٣١ مارت ١٩٢٠ برحادثه اولمدی] .

١ نیسان ٣٣٦

آ — فرانسزلر كیجه موضعلریمزه قارشی شدتلی بر صورتده تعرض ایتدیلرسه‌ده درحال كیری چكیلمكه مجبور اولدیلر . مصادمه برساعتدن فضله دوام ایتدی .

ب — ارمنیلر ، ارمنی محله‌سنی مدافعه وضعیتنه قویوب تحكیمات

یاپمش اولدقلری حالده کاملاً مسلح ایدیلر ، اونلرده فرانسزلر کبی کله‌جك قوهٔ امدادیه‌یی وانتقام کوننی بکلیورلردی . حقیقةً بکله‌دکلری قوهٔ امدادیه‌نك کلمسی یاخود بزم ضعف وانحلالمز بوتون تورکلرك واسلاملرك محوی و اورفه‌نك دنیا یوزندن قالقمسی دیمکدی . فرانسزلرك تحت محاصره‌یه آلنمسی ارمنیلرك کوزینی قورقوتمش اونلری حرکتسز برحاله کتیرمش ایسه‌ده ینه آرا صیرا تك توك ارمنی محله‌لری جوارندن کچن مسلح وغیر مسلح تورکلری نامردانه برصورتده امحادن فراغت ایتمیورلردی.

بوتون بوحرکتلرینه و فرصت کوزه‌تمکده بولندقلرینه واقف اولدیغمز حالده ارمنیلره قارشی اظهار مخاصمه ایتمیوردق . بویولده یازدیغم برمکتوبه ارمنی جماعتی نامنه ملت وکیلی « مهران » امضاسیله بوکون آلدیغم مفصل برمکتوبك ارمنی سجیه‌سنی وحالت روحیه‌سنی کوسترمش اولمق اعتباریله بعض فقره‌لرینی درج ایدیورم ؛ جاسوسلق ایدلمنی و منفرد تورکلرك ئولدیرلمسنی مدافعةً [درجهٔ وثوقتنی بیلمدیکمز و برایکی ادبسزه اسناد اولنان بوکبی بر دنائته احتمال ویرلسه‌بیله بو، بوتون ارمنی ملتنك سیاست بی طرفانه‌سنه تأثیر ایده‌مز. بز وعدیمزه صادق قالدق وفرانسزلرك تضییقاتنه اهمیت ویرمیه‌رك اسلام وطنداشلریمزی اضرار ایتمکه معطوف برچوق مطالب وتکلیفاتی‌ده رد ایتدك وایده‌جکز. بز بو شهرك صاحبی دکلز ونه‌ده اوله‌جغز . عینی زمانده بورالرینی فرانسزلر حسابنه قائمزله ضبط ایده‌جك قدر بوداله‌ده دکلز . چارپیشمقده اولان بوایکی قوتدن بریسنه هر حالده عرض عبودیته مجبور قاله‌جغمزی بیلدیکمزه و صلح قونفرانسنك [١٥] مارت مقرراتی‌ده خبر آلدیغمزه رغماً هرهانکی برطرفه میل

ایتمك بزم ایچون محض جنتدر . بز حسن مناسبات طرفداری یز . بوكا داخل و خارجده شاهدلریمز واردر . بیطرفلغمزی اخلال ایتمامك شرطیله سلامتمزی تأمین ایده‌جك هر درلو تدابیره توسل ووسائطی احضار ایتمك بزم حقمزدر .

بودشمنلق تلقی ایدلمسون . مجبور ایدلمدکجه مسلك حاضریمزدن انحراف ایتمیه‌جکز. حسن مناسبت واورفه‌نك سلامتی ارزو بیوریلیورسه خدمت وخلوصمزه امنیت ایدلسون وبزی مجبور ایده‌جك اسباب هر کون بر قاتدها تزیید ایدلمسون . بز ئولمك ایسته‌میورر . فقط بوبزم ایچون مطلق و مقدر ایسه شرفمزله ئولمکه قرار ویرمشزدر . مع مافیه هر ایکی طرفك حسن نیتی سایه‌سنده برطریق سلامت بولنه‌بیله‌جکنی امید ایدر عموم جماعت نامنه عرض خلوص واحترام ایلرم.

١ نیسان ٣٣٦

ارمنی جماعتی نامنه
ملت وکیلی
مهراند

بو ذهنیتی طاشیان وبو ذهنیتله سوق و اداره ایدیلن انسانلره ناصل وطنداش دینیله‌بیلور . فرانسزلرك ارمنیری علیهمزه مسلحاً سوق وتحریك ایتمك ایسته‌دکلری وحتی بوخصوصده جبر ایلدکلرینی بز دکل ارمنی ملتی وکیلی مهران علناً و رسماً سویلیور . فی الحقیقه ارمنیلرك ایکی یوزلو برسیاست تعقیب ایتدکلری بدیهی اولمغله برابر مهران افندی اعتراف ایتمسه‌ده اونلره سلاح ویرن و بزه قارشی قیام ایتدیره‌ن هرحالده بز دکاز و ارمنیلر هرحالده بو مجبوریتی بزدن

آلمیورلردی . ارمنیلری کندی منفعتلری ایچون اولومه سوروکله‌ین استیلاجی دولتلردرکه، کندی باطل و غیر مشروع امللری اوغرنده آقیتدقلری ارمنی قانندن دولایی بزی مسئول ومعاتب طوتمغه قالقمق اوزره مکرر ومضاعف برجنایت ارتکاب ایدیورلر دیمکدی .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١ نیسان ١٩٢٠ کیجه ، ارزاق الده ایتمك مقصدیله شهره قارشی برهجوم ترتیب ایتمك ایسته‌دکسه‌ده طوزاغه باصدق .

زیرا اوآنده تورکلرك ایلری قره‌غوللری تبدیل ایدیلیورمش که کندیلری معتاددن فضله برقوتله بزی قارشیلادیلر . برپاره‌لی براقوب عودت ایتدکسه‌ده تورکلردن یکرمی نفر قدر خط حرب خارجنه چیقاردیغمزه شبهه یوقدی. تورکلر مقابل تعرضده بولنمدیلر . کیجه‌نك بقیه‌سی وکوندوز سکونتله کچدی]

٢ نیسان ٣٣٦

آ — سکونت تامه :

ب — عینتاب صحنهٔ مجادله‌سی کیتدکجه کسب اهمیت ایدیوردی. قلنج علی بکدن شو تلغرافی آلدم :

اورفه قوای ملیه قومانداننه :

آقچه قیونلی جوارینك شو کونلرده کسب اهمیت ایتمسنه بناءً نزیبده کی فداکار آرقداشلریمزدن ملازم کنعان بکك همان محل

مذکوره تحریکیله اوراده موجود قوای ملیه‌نك امر و قوماندا‌سنی درعهد ایتمسنه مساعده بیورملرینی ونتیجه‌نك اشعارینی رجا ایده‌رم .

۲ نیسان ۳۶ قلنج علی

درحال کنعان بکی آقچه قیونلی‌یه کوندردم وقلنج‌علی بکه جواب یازدم .

۶ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۲ نیسان ۱۹۲۰ کیجه‌وکوندوز یازلمغه شایان بروقعه اولمدی . یکی برهجوم تجربه‌سنده بولنمغی فائده‌سز کوردك]

۳ نیسان ۳۳۶

آ — فرانسزلرك کیجه هجومنه بر مقابله اولمق وعینی زمانده کندیلرینه‌صوك دفعه‌اوله‌رق‌ایده‌جکم تسلیم تکلیفنه برزمین‌حاضرلامق اوزره فرانسز مواضعنه قارشی خفیف برطوپ آتشی آچدیردم .

ب — خفیف بومباردمانك ختامنی متعاقب فرانسز قوماندانته ینه تسلیم تکلیفنده بولندم شو جوابی ویردی :

قوای ملیه قوماندانی نامونه بکه

اورفه فرانسز حرب قوماندانلغندن

۳ نیسان ۱۹۲۰

مکتوبکزی آلدم . تشکر ایدرم . بیهوده قان دوکولمسنه بن ده طرفدار دکلم . فقط بیلیرسکزکه کندیلکمدن اورفه‌یی ترك ایتمکه

مقتدر دکلم . بو کبی برامر آنجق جنرال غورو طرفندن ویریله بیلور. بو امری سز استحصال ایده بیلیرسه کز درحال اورفه یی ترك ایده جکمی بیان واحترامات فائقه مك قبولنی رجا ایدرم .

هوجر

فرانسز قوماندانی ، عسکری نقطهٔ نظرنده ثبات ایدییوردی . بو خصوصده قوای امدادیه نك کله جکی امیدی واحتمال ارمنیلرك یالان یاکلش تلقیناتی ده بو قرارینه اجرای تأثیر ایدییوردی . اورفه ده محصور وعاجز بر وضعیتده قالمقله اورفه یی ترك ایدوب کیتمك آراسنده بویوك بر فرق اولمامقله برابر هر حالده صوك راده یه کلمه دن اول ترك ایتمك دها مرجحدی . اورفه ده کی فرانسزلرك شیمدی یه قدر اولان مقاومتی کندی قدرت وفداکارلقلرینك اثری دکل آنجق بزم احتیاطکارلغمزدن ایلری کلیوردی . فقط بونی فرانسز قوماندانی قبول ایتدیرمك قابلمی ایدی ؟ یاپیله جق قطعی وسورکلی عمومی بر تعرض بالنتیجه ارمنیلرك مداخله سنی وهرج ومرجی واورفه نك یانمسنی وفرانسز وارمنیلرك ده فلاکتنی انتاج ایده جکدی. هرحالده فرانسز قوماندانی بی معنا مقاومت ایتمکله انی برشی یاپمیوردی. دها ایشك بدایتنده مذاکره یه کیریشمك شبهه سز که دها زیاده موافق عقل ومنطق وسیاست ایدی. انسان بعضاً وضعیتی احاطه دن عاجز دشمنه ارائهٔ طریق ایتمك آرزوی وجدانیسنی دویوبوردی . فقط بوقابلمی ایدی ؟ بالخاصه بنم الیمده کی قوتده ضبط وربطی مکمل ومنتظم برقوهٔ حربیه دکلدی. علی العاده براختلال قوتی و مهم مقدارده برعشیرت قوتی ایدی .

بوقوته نه‌درجه‌یه قدر حاکم اولنه‌بیله‌جکنی آنجق بوکبی قوتلره قوماندا ایتمش اولانلر تقدیر ایده‌بیلور ، بونلری قواعد بین‌المله تماماً رعایت ایتدیرمك چوق مشکلدی. اختلاللرك اصول و قواعدی اوله‌ماز . اختلال بر فوران دیمکدرکه ، بو باشلادیغی آندن اعتباراً هردرلو ملاحظه و هردرلو اصول و قاعده دورور، یالکز اختلالك آتشی و اختلالك مفکوره‌سی فرمانفرما اولور .

اساساً بو بویله اولمزسه بوکا اختلال دینیله‌مز. قارشیمزده بولنان فرانسه وآمریقا اختلالجیلرینك اخفادی ، بزدن ضبط وربط‌وانتظام طلب‌ایده‌بیلمك ایچون کندی‌تاریخلرینی اوقومامش اولملری لازمدی. فقط ملتمزك کندیسنه خاص‌اولان سکینت فطرت ممتازه‌سی بواختلالی منتظم برحالده اداره ایدییوردی . و دشمنلریمز برآز حقبین برآز منصف اولسه‌لردی هیچ شبهه‌سزدرکه بزی قارشیلرنده دها منتظم و دها لطفکار بوله‌جقلردی وبو دوکولن قانلرده دوکولمیه‌جکدی .

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٣ نیسان ١٩٢٠ تورکلر بوصباح ایلری موضعلریمزه قارشی فاصله‌لی طوپ آتشی آچدیلر . ساعت اون برده ینه تورکلردن بر هیئت کلدی . عینی مسئله . ینه اورفه‌یی ترك ایتمکلکمزی تکلیف ایتدی . هردفعه‌کی کبی بودفعه‌ده رد ایتدك . فقط بر امداد قوتنك کله‌میه‌جکی آکلاشلدقدن و ارزاق خصوصنده کوندن کونه مشکلاته معروض‌قاله‌جغمز محقق‌اولدقدنصوکرا بوتکلیفی رد ایتمك‌معناسزدی. تمامیله متروك‌برحالده بولندیغمز آکلاشیلیوردی . هرحالده بو ، بویله دوام ایدرسه بالنتیجه عرض تسلیمیت کوستره‌جکمز طبیعی ایدی .

باشـمزه کله‌جکلره قارشی بز کندیزی جریانه قاپدیرمش ایدك . وشبهه‌سز ینه‌تورکلر یارین هجوم ایده‌جکلردر . وضعیتمز چوق‌أليمدر]

٤ نیسان ۳۳٦

آ ـــ سکونت تامه :

ب ـــ فرانسز قوماندانته کوندریکم جاسوس جمعه‌دن ینه خبر یوق .

عینتابدن شو تلغرافی آلدم .

ناموه بگه

۱ ـــ ما کنه باشنده کوروشمك اوزره ساعت ایکیدن بشه‌قدر انتظار ایتدم. جبهه‌ده بولندیغکزی تخمین‌ایده‌رك عودته مجبوراولدم.

۲ ـــ عینتابده حرب باشـلامق اوزره‌در . فرانسزلره مهم بر ضربه ایندیره‌جکمی امید ایدییورم .

۳ ـــ ملازم کنعان بکك آقچه قیونلی‌یه اعزامندن دولایی عرض تشکر ایده‌رم . عینتاب و حوالیسنده پك یالکز وبرچوق محرومیتلر ایچنده چالیشمق مجبوریتنده بولندیغمدن هر آن قیمتدار معاونتیکزه انتظار ایده‌جکم .

٤ ـــ قوزان اوغلی طوغان بك کمال موفقیتله سـیسه طوغری ایلریله‌مکده‌در .

۳/٤ نیسان ۳٦ قلنج علی

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٤ نیسان ١٩٢٠ ماتملی برپاسقالیا . کیجه و کوندوز سکونتلی کچدی . تورکلرك بوسکونتنه نه‌معنا ویره‌جکمزی بیله‌میورز . بلکه عادتلری‌وجهله بویوك برهجومه حاضرلانیورلر. خارجدن هیچ برخبر آله‌مدق .]

٥ نیسان ٣٣٦

آ ــ سکونت تامه

ب ــ اورفه‌ده تأسیس ایدیلان قوای ملیه خسته خانه‌سی طبیبی حمدی قاسم بکدن آلدیغ راپورده ٨ شباط ٣٦ تاریخندن ١ نیسان ٣٦تاریخنه قدرخسته‌خانه‌یه ١٢٢ نفرمجروح ورود ایتدیکی وبونلردن ٥٥ نك‌شفایاب اوله‌رق‌طابورجی ایدلدیکنی و ١٢ نفرك‌ده‌خسته‌خانه‌ده وفات ایلدیکنی و ٢٢ نفرك خانه‌لرینه نقل اولندیغنی والیوم ٤٥نفرك تحت تداویده بولندیغی بیلدیرلمکده ایدی . خسته‌خانه‌یه اوغرامیان بر چوق مجروحمز اولدیغی کبی شهدانك مقدار صحیحنی تعیین ایتمك قابل دکلدی . خط حربدن زیاده مجروح وتلفات فرانسزلرك شهره توجیه ایتدکلری میترالیوز آتشیله واقع اولویوردی .

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٥ نیسان ٩٢٠تورکلرپاسقالیا کونلریمزی بزه راحت‌کچیرتیورلر. باشقه‌زمان اولسه‌یدی هر حالده هجوم ایدرلردی . عینی زمانده‌بوشده طورمیورلر . تکمیل مدافعه خطلریمزك ایلروسنده آقشامه قدر متصل سپرلر قازییورلر . حیوانلریمزك اعاشه‌سی قالمدی کبی .

چکیله‌جك اولسه‌قده بوحیوانلرله ناصل چکیله‌جکز . هوالر ایصینمغه باشلادی . دها فضله‌لاشیرسه صتمه باشلایه‌جق . وبردشمن دها پیدا اوله‌جق دیمکدر .]

٦ نیسان ٣٣٦

آ ــ سکونت .

ب ــ آنقره‌دده‌اجتماع ایده‌جك اولان بویوك ملت مجلسنه اورفه لواسی نامنه :

١ ــ بلدیه رئیسی حاجی مصطفی افندی

٢ ــ اشرافدن حاجی اسعد افندی

٣ ــ بیره‌جکلی خیالی افندی

٤ ــ بوزان بك

٥ ــ بن . مبعوث انتخاب اولندق .

و مجلسك آنقره‌ده سرعتله اجتماعی ایچون انتخاب اولنان اعضانك سریعاً حرکتی هیئت تمثیله‌دن طلب ایدلدی .

سیوه‌رکده بولونان و کندیسندن کرك مادی و کرکسه معنوی پك چوق قیمتدار معاونتلر کوردیکمی بوراده برلسان حرمت وشکرانله یاد مجبوریتنده بولندیغم ، ایکنجی فرقه قوماندانی عاکف بکدن آلدیغم ٦ نیسان ٣٦ تاریخ و ٢٠٤ نومرولو تلغرافنامه‌ده ، آنقره‌یه عزیمتم حسبیله اورفه قوای ملیه قوماندانلغنه یکرمی دردنجی آلای قوماندانی بیکباشی نوری بکك تعیین ایدلدیکی و کندیسنك کوندرلدیکی بیان

و مومیالیه معاونت ومظاهرتده بولنهرق احوال محلیهیه وقوفنی تأمین ایتمکلکم رجا ایدیلیوردی .

خلفم اولهجق اولان نوری بك : [پهلوان زاده] عنواننی طاشیهجقدی . مع مافیه ، اورفه حرکاتی ختام بولمقسزین انفکاکمی موافق کورمدیکمدن مأذونعد ایدلمکلکمی هیئت تمثیلیهدن رجا ایتدم.

ح ــ فرانسز ضابطنك مخطرهسندن :

[٦ نیسان ١٩٢٠ برقاچ کوندنبری دوام ایدن سکونت شایان حیرتدر . بوکا نه معنا ویرهجکمزی تعیین ایدهمییورز . هرحالده حقمزده خیرلی اولمامسی لازم کلیر . چونکه تورکلر اطرافمزده قازمقده اولدقلری سپرلری متمادیاً تقویه ایدییورلر . وسپرلرك مناسب یرلرینه تورك بایراقلری چکدیلر . بوبایراقلر بزه تماماً محاصرهده اولدیغمزی کوستردی. ذاتاً بیلمیورده دکلدك. افرادك قوۀمعنویهسی چوق دوشکون . ارتق قوۀ امدادیهدن امید بکلهمك عبث .]

٧ نیسان ٣٣٦

آ ــ سکونت تامه :

ب ــ دوقتوربشلیان وارمنی ملتی وکیلی مهران بالذات مراجعتله ارمنیلرك ارزاقنك توکندیکنی ومشکل وضعیتده قالدقلرینی وارمنیلره ارزاق ویرلمسنی رجا ایتدیلر. ذاتاً میس هولمسك ایتامخانه ایچون فضله ارزاق ایستمسی وبوندن دولایی بزی تهدیده قالقیشمسی بو آلهجغی ارزاقی ارمنیلره وفرانسزلرهویرمك امانهمعطوف اولدیغنی آکلیوردق.

ارمنیلره ارزاق ویرلمسنده هیچ بر محذور کورمیورسه‌قدده تورك اهالی‌ده عینی حالده ایدی . آیلردنبری هر درلو معامله تجاریه طورمش، خارجدن شهره یك آز برشی ادخال اولنه‌بیلیوردی .

فرانسزلر چکیلوب کیتمدکجه بوحالك دوام ایده‌جکی شبهه‌سزدی . کندیلرینه بو یولده جواب ویرلدی .

بواساسلر دائره‌سنده بر کره کندیلرینك فرانسزلرله کوروشملرینه موافقت ایدلمسنی رجا ایتدیلر . مساعده ایتدم .

وهیچ شبهه‌سز ، بونلر وضعیتی فرانسز قوماندانینه دها صریح سویله‌یه‌جکلر و امداد کلمسی و اهمه‌سنك بوش برشی اولدیغنی آکلاته‌جقلردی .

خلفم اولان نوری بك بوکون زوالدن صوکره کلدی . کندیسیله کوروشدم .

مدبر ومقتدر بر ذات ایدی . بویله درایتلی بر قوماندانك بکا خلف اولمق اوزره اورفه‌یه کوندرلمسی ممنونیت وافتخاریمی موجب اولدی . قلنج علی بك ، نم عینتابه کلمکلکمی یازییوردی .

کندیسیله تشریك مساعی ایتمك بنم ایچون نهایتسز بر شرف اولدیغنی واورفه حرکات ملیه‌سنی حسن خاتمه ایردیردکدن صوکرا عینتابه کله‌بیلمکلکم ایچون هیئت تمثیلیه نزدنده تشبثاتده بولندیغمی بیلدیردم .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[کیجه وکوندوز سکونتله کچدی . ارکه‌دن صوکرا بر تورك ژاندارمه‌سی رفاقتنده ایکی ارمنی زیارتمزه کلدی . قوماندانلرله اوزون

مدت مذاکره‌ده بولندیلر . اورفه‌یی ترك ایتمك خصوصنده‌کی شرائطمز قرارلاشدیرلدی . بو مراجعت تام زماننده واقع اولدی . چونکه پووالولرك فکری هر حالده اورفه‌یی ترك ایتمك ایدی . فی‌الحقیقه بونلر تخمینمزدن فضله تحمل کوستردیلر .]

٢٨ نیسان ٣٣٦

آ — متارکه عقد اولندی .

ب — دوقتور فیشه‌ر امضاسیله متصرف علی رضا بکه کلن بر تذکره‌ده شرائط آتیه دائره‌سنده فرانسز قوتنك اورفه‌یی تخلیه ایده‌جکنی فرانسز قوماندانی نامنه تکلیف ایدییوردی :

١ — ارمنیلرك حیاتنك محافظه‌سی .

٢ — آمریقالیلرینك محافظهٔ حیات ومالی .

٣ — اورفه‌ده مقتول دوشه‌ن فرانسزلرك مقابرینه حرمت .

٤ — جرابلسه‌قدر آغیرلقلرینك نقلی ایچون آلتمش دوه و ٢٥ مکارینك اعطاسی .

٥ — ١٧ شباط ٣٣٦ حربنده اسیر دوشه‌ن فرانسزافرادینك اعاده‌سی .

٦ — اورفه اشرافندن اون ذاتك جرابلسه قدر رفاقت ایتمسی .

شفاهاً کوروشه‌رك اشبو شرائطی صورت قطعیه‌ده قرارلاشدیرمق اوزره اساس اعتباریله تکلیف واقعی قبول ایتدك و طرفین بولندیغی یرلرده قالمق اوزره متارکه عقد اولندی .

ح — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[٨ نیسان ١٩٢٠ اورفه‌یی ترك ایتمك خصوصنده درمیان ایتدیکمز شرائطك كافه‌سنی توركلر بلا اعتراض قبول ایتدكلرندن متاركه عقد اولندی .

سلاح وجبخانه‌مزی و اشیامزك كافه‌سنی برابر آله‌بیله‌جكز . وتوركلر بزم ضررو زیانمزه مقابل آلتمش دوه ویکرمی قاطرویره‌جكلر . هرنه قدر وضعیتمز چوق فنا ایسه‌ده توركلره واقع اولان ائتلافمز غالبانه اولدی .]

٩ نیسان ٣٣٦

آ — . . . .

ب — بوكون اوكله‌دن صوكرا ساعت ایكیده طرفین رؤساسنك ملاقاتی قرارلاشدیرلمش اولدیغندن متصرف علی رضا بك و بلدیه رئیسی حاجی مصطفی افندی و بن اوچمز خسته‌خانه‌نك قارشیسنده‌كی كوپرو باشنه كیتدك .

فرانسز قوماندانی بیكباشی هوجر، حاكم سیاسی سازو ودوقتور بشلیان‌ده عینی موقعه كلدیلر . ملاقات آچیقده واقع اولویوردی .

بوتون اورفه‌نك و فرانسزلرك و حتی بنالرینه حددن افزون بویوك برآمریقا باندره‌سی چكن میس هولمسك بیله هیچ شبهه‌سز اوزاقلردن نظرلری بزه، كوپری باشنده قارشیلاشان بوایكی هیئته متوجه ایدی . اورفه‌نك سماسنی درین برسكونت قاپلامشدی . قلعه ،

تاریخی کوزلرینی آچمش وقولاقلرینی قابارتمش ، قونوشولاجق شیئلری دیکله‌مك وانسال آتیه‌یه نقل ایتمك ایچون بوینی اوزاتمش کبی ایدی. هوجر متبسم و نوازشکار وساژو ایسه ینه متحکم و استخفافکار بر وضعیتده بولونیوردی . متصرف بزی تقدیم ایتدی .

— قوماندان نامق بك ! دیجه ساژو آجی آجی کوله‌رك :

— یاخود علی صائب ! دیدی . بنم همان برقاریشدن فضله اوزایان صاقالمله طانیمقلغم مشکل ایدی .

فرانسزلرك تکلیف ایتدیکی شرائطدن یالکز اورفه‌دن اون ذاتك ویرلمسی شایان قبول کورمدك . فقط بن ، داها پراتیق بر تکلیف درمیان ایتدم . کندیلرینه ترفیق آرزو ایدیلن اشرافه مقابل ، ژاندارمه ضابط و افرادی ویره‌بیله‌جکمی سویلدم . قبول ایتدیلر .

وفرانسز اسراسنك اعاده‌سنه مقابلده فرانسزلر نزدنده بولنان جمعه‌نك اعاده‌سنی طلب ایتدم. ساژو، بوناده بر کیمسه‌یی طانیمدیغنی و نزدلرنده بویله بر آدم اولمدیغنی سویلدی .

— دینائی عشیرتی رئیسی محمدفائق افندیدن بزه مکتوب کتیردن آدمی طانیمامقلغکزك امکانی یوقدر دیجه ساژو :

— علی صائبك مکتوبنی کتیره‌ن دیمش اولسه‌یدیکز دها أیی طانیه‌جقدم دیدی . کولوشه‌رك برائتلاف تام دائره‌سنده آیرلدق .

ج — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[۹ نیسان ۱۹۲۰ . حربك ایکنجی آیی ، بوکون اورفه‌ده کچیردیکمز کونلرك الك اعلاسیدر. تورك قوماندانیله فرانسز قوماندانی کوروشدیلر واونی متعاقب قوماندان بلوکاره شوبیاننامه‌یی نشر ایتدی:

« فرانسز قوماندا هیئتیله اورفه شهری بیننده امضالانان ائتلافنامه موجبنجه فرانسز قطعاتی اورفه شهرینی تخلیه ایده جکدر. بو ائتلافنامه‌یی امضایه سائق اولان کیفیت تحت محاصره‌ده بولنان ارمنیلرك آچ قالمش اولمسیدر. بویله اولمقله برابر بو وضعیت، محافظه‌سنه مأمور اولدیغی برشهری ترك ایتمك صورتیله بررجعت ومغلوبیت اولدیغی فرانسز قوماندانی سزه بیلدیرمکه لزوم کورمز. مع مافیه قطعاتمزك محاصره‌نك برنجی کوننده اعتباراً صوکنه قدر وظیفه‌سنی ایکی آی مدتله هر درلو محرومیته قاتلانه‌رق ایفا ایتمش اولمسی شایان تقدیردر. بو مدت ظرفنده امداد کلمامسی بو نتیجهٔ مؤسفه‌یی وجوده کتیرمشدر.

شمدی‌یه قدر اولدیغی کبی بورادن مفارقتمزه و عرب پیکاره مواصلتمزه قدرده شان عسکریمزه لایق تحمل وفداکارلقلرده بولنلمسنی افرادك هر بررلرینك جسارت و فعالیتندن بکلرم »

آرتق مواضعمزده سربست کزمکه امکان حاصل اولدی.]

١٠ نیسان ٣٣٦

آ ــ . . . .

ب ــ وسائط نقلیه اوله‌رق فرانسزلره ویریله‌جك آلتمش دوه ایله یکرمی بش مکاری تدارك اولندی و فرانسزلره ترفیق ایدلمك اوزره‌ده ژاندارمه ملازمی عمر عزت افندی [مرعشده ژاندارمه یوزباشیسیدر] ایله اون ژاندارمه احضار ایتدم. وفرانسز اسراسی‌ده کاملاً اعاده ایدرك « جمعه » یی قورتاردم. بو اثناده فرانسز قوماندانی متصرفه شو تذکره‌یی یازدی :

متصرف بك !

ارمنی ایتامنی وفیشەر خستەخانەسنی محافظە ایچون کوندرلمسی لزومی بیلدیریلن ژاندارمەلری ، بزە ترفیق وعد اولنان ژاندارمەلرلە برابر کوندرەبیلیرسکز . جواریمزدەکی محلاتدن اختلاطی مانع تدبیرلر- یکزە تشکر ایدەرم . عسکری شدتلی حرارتدە یولدە بولنمقدن محافظة ًبوکیجەنصف اللیلدن صوکرا ساعت بردە اورفەیی ترك ایدەجکم. اشیالریمی نقل ایدەجك وسائط نقلیە و قلاووزلرك اجرتنە عائد پارەیی میس هولمسە ویردم. عرب پیکارە مواصلتمدنصوکرە کندیلرینی اعادە ایدەبیلەجکمی امید ایدرم . بومسئلەدن دولایی آرتق مشکلات قالماز ظنندەیم . عرب پیکارە مواصلتمدە اکر امکان بولورسەم منطقە قوماندانی میرآلایە فراتك شرقندە بولنان استاسیونلردەکی فرانسز قوتلرینك کیری آلدیرلمسنی تکلیف ایدەجکم . بوتخلیە قراریی بزە ترفیق ایدەجککز ژاندارمەلرلە سزە کوندرەجکم مکتوبدەبیلدیریرم. احتراماتمك قبولنی رجا ایدرم . ۱۰ نیسان ۱۹۲۰

هوجر

حاضرلانان وسائط نقلیەیی وژاندارمە ملازمی عمر عزت افندی ایلە اون ژاندارمەیی فرانسزلرك نزدینە کوندردك. فرانسزقوماندانئك متصرفله مخابرە ایتمسی قوای ملیەیی مشروع بر قوت عد ایتمامسندن ایلری کلیوردی . کندیلریلە آیلرجە حرب ایدن و بوراده موقع و وضعیتە حاکم اولان بر قوتی کهنە بر ذهنیت سیاسیە ایلە طانیمامق ایستەمك فرانسز قوماندا هیئتنك حالا امر واقعی و وضعیتی ادراك ایدەمدیکنە دلالت ایدیوردی .

آیلرجه اورفه‌ده بلاحرکت قاپانوب قالمق، چوق دار وعسکرجه ملاحظه‌لرله بر چوق قان دوکولمسنه سبب اولمق، هیچ بر مذاکره وائتلافه یاناشمامق، برکون اول بلا امر اورفه‌یی ترك ایده‌میه‌جکلرینی بیلدیردکلری حالده برکون صوکرا ارمنی آغزی وتوسطیله اورفه‌دن چیقمق تکلیفنی درمیان ایتمك هرحالده بوفرانسز قوتنك موقع ووضعیته کوره حرکت ایده‌بیلمك قابلیت وقدرتندن محروم برقوماندا هیئتنك الندە بولندیغنی کوستریوردی .

اورفه‌یی ترك ایده‌جك اولان بو قوت هرحالده مهم برقوتدی . وبو قوتك آراسنده بر چوقده ارمنیلر واردی . بو قوتك اورفه‌دن چیقدقدنصوکرا ینه اورفه‌یه دونمسنه قوماندا هیئتنك قابلیتسزلکندن دولایی احتمال ویریله‌مزسه‌ده برقوۀ امدادیه آلدقدنصوکرا عودتی چوق ممکندی . هر حالده بوقوتی جرابلسه قدر ایصال ایتمك ایجاب ایدییوردی .

بو مقصدله ؛ ژاندارمه ملازمی خلیل منیر افندی قوماندا سنده یوز کشیلك بر ژاندارمه مفرزه‌سی احضار ایدرك فرانسز قوتی اوچ کیلو مترو کیریدن تعقیب ایتمسنی موافق بولدم .

۱۰/۱۱ نیسان ۳۳٦ کیجه نصف‌اللیلدن بر ساعت صوکرا فرانسزلر خزمه‌لی کوپری ایله خسته خانه کوپروسندن وایکی قولدن سروج استقامتنه حرکت ایتدیلر . هوا آچیق وچوق ییلدیزلی ایدی . خسته خانه کوپروسنده دورمش فرانسزلرك چیقیشنی سیرایدییوردم . کیدییورلردی .

کیجه‌نك سیاه وقویو نفتی قراکلغی ایچنده سیاهلره بورونمش

برقافلهٔ کابوس کبی مستولیلر اوکلرینه باقارق و آدیملرینی سرعتلندیره‌رك کیدییورلردی . آیاقلرینك چیقاردقلری صدا دوه‌چاکلرینك آهنکینه قاریشه‌رق بر اوغولتی حالنده اوزایور ... اوزایوردی. کیدییورلردی!..

کوزل اورفه ! دلبر اورفه ! مخمور کوزلرینی اوغوشدوراراق بو کیدن غاصبلرك ، متجاوزلرك، بو کابوس سورولرینك آرقه‌سنده اویقوسندن اویانیور کبی ... پنجره‌لرده ضیالر قایناشییور . شهرده سسسز بر سوینج آغزلرده وقولاقلرده مسعود آهنکلر حاصل ایدییوردی . کیدییورلردی !.. وارلغنی ادراك ایتمش ، متساند بر ملتك عزم وقدرتی قارشیسنده کیجه‌نك اوزاق سیاهلقلرینه کوموله‌ن قافله‌لرك صوك دوکونتیلری‌ده کوزدن نهان اولنجه کوزل اورفه‌نك اوستنده لاهوتی بر هوا اسدی ، هر طرف هر یر درین برلرزشله تتره‌دی . آرتق اورفه قورتولمشدی ، ابدیاً قورتولمشدی..

سماده ییلدیزلر دها زیاده پارلامش اورفه‌نك اوزرینه برضیاونور یاغموری دوکویورلردی .

٦ — فرانسز ضابطنك مخطره‌سندن :

[١٠ نیسان ٩٢٠ بویوك برسرعتله حرکت حاضرلغی کوردك . بو کیجه ساعت برده حرکت ایده‌جکز . اهالی ، آقین ، آقین بزی سیره کلییور ، متجسس حیوانلر کبی اطرافمزی آلییورلردی . ژاندارمه‌لر طرفندن طاغیتلدیلر .]

١١ نیسان ٣٣٦

آ — . . . .

ب — کونش بوصباح طوغونجه ، کوزل اورفه‌یی قورتولمش ، حر ومسعود کوردی . اختیار و عصردیده قلعه ، برج و بارولریله بر آز دها یوکسلمش کیدنلرك آرقه‌سندن :

— بن سزه سویله‌مدممی ؟ اورفه بو کوزل تورك شهری ضبط ایدیله‌مز دیمه‌دممی ؟

دییور کیبدی . خلق ممنون وشطارتکار بربرینی تبریك ایدییور. چوجقلر قوشوشویور ، اوینیور . قادین ، ارکك ، کنج ، اختیار سوقاقلره دوکولمش فرانسزلرك حقیقةً کیتدیکنی کوزلریله کورمك ایچون فرانسز موضعلرینه قدر یاقلاشییور ، شهره آتش یاغدیران میترالیوزلرك بولندقلری یرلری معاینه ایدییورلردی . اورفه‌لی جمعه بر کومه‌نك اوکنه دوشمش

— ایشته بنی بوراده دوکدیلر ، بورایه حبس ایتدیلر ! دی‌یه همشهریلرینه اون اوچ کونلك اسارت حیاتنك بوتون تفرعاتنی آکلاتییوردی .

اختیار بر قادین ، بورادن آتیلمش بر قورشونله شهید اولان اوغلنك قاتللرینك باریندیغی یرلرده سس‌سز ، سس‌سز کزینه‌رك آغلییور ، سوینح ، نشئه ، کوز یاشی بربرینه قاریشمش اورفه ملی بایرامنی یاشییوردی . شهر خلقی آلی آچیق وکوکسلری قاباریق

اولدیغی حالده دشمنك ترك ایتدیکی شو حرب میداننده بوقورتارلمش طوپراقلرده یالکز کندی غیرت وفداکارلقلرینك تأمین ایتدیکی ظفر وحریت هواسی تنفس ایدیورلردی. آرتق بطندن بطنه هر اورفه‌لی اورفه‌لی اولمقله افتخار ایده‌بیله‌جکدر . چونکه اسکیسی کبی اورفه‌یی بر پادشاه دکل بالذات اورفه‌لیلر ضبط ایتمشدی . هم ولی نعمت دییه شیمدی‌یه قادار طاپندقلری بر پادشاه اونی دشمنه ترك ایتدیکی حالده اونلر قورتارمشلردی . آرتق اورفه‌نك پادشاهی ، حاکمی ، صاحبی یالکز ویالکز ملت ایدی . فرانسزلرله برابر اسکی دورلرك خرافاتی‌ده کیجه‌لره کومولمشدی . بو صباح سیرلرده‌کی تورك بایراقلرنده یکی بر فسون وسحر پارلایوردی . بوبایراقلر آرتق حاکمیت ملیه‌یی تمثیل ایدیورلردی .

فقط بو نشئه وشطارت چوق سورمدی . اوزاقلردن شدتلی وبوغوق برحالده بومبا ومیترالیوز سسلری کلمکه باشلادی .

بو اثناده ، متصرف علی رضا بك ، بلدیه رئیسی حاجی مصطفی افندی ، خلفم اولان بیکباشی نوری بك وبن ، آمریقا ایتامخانه‌سنده‌کی ایتامی ومیس هولمسی زیارته کیتمش اوراده بولونیوردق . دوقتور بشلیان‌ده اوراده ایدی . میس هولمس بکا توجیه خطاب ایدرك :

— صائب بك بو سلاح سسلری نه‌در ؟ دییه معنیدار بر سؤال صوردی. موسوس قادین، بوسلاح سسلرینی طرفمدن مرتب بر تعرض ظن ایدیوردی . حالبوکه بن اوندن زیاده مراق ایدییور ، هیجانمی کوسترمامکه چالیشیوردم. سلاح سسلرینك تمادیسی اوزرینه حادثه‌یی آکلامق ولازم کلن ترتیباتی اتخاذ ایتمك اوزره ایتامخانه‌دن آیرلدق.

فرانسزلر كيريمی كليورلر !.. فقط بو ، قابلمی ایدی . بوغلیان و سروردن بوقورتیلشدن، بوخلاص صباحندن صوكره كیدن كیمسه‌نك عودت ایتمسنه احتمال وارمیدی؟ بومبا ومیترالیوز سسلری همه‌چوق اوزاقلردن دكل متمادیاً ایكلتیلی ولوله‌لرحالنده یقینلردن عكس ایدییوردی.

درحال مدافعه ترتیباتی آلندی . متناقص برچوق شایعه‌لر آراسنده حقیقتی بوله‌بیلمك مشكلدی .

— فرانسزلر نورمان قوتلریله برلشمش كلیورلرمش !

— فرانسزلر كویلری یاقیورلرمش !

— فرانسزلر عشائر ایله حربه طوتوشمش !

دها بیك درلو شایعه . فرانسزلرك غایت آچیق وعارضه‌سزاولان تل ابیض استقامتنه چكیله‌جكلری ظن وتخمین اولنوركن سروج استقامتنده غایت عارضه‌لی ، دار وحركاته مساعد اولمیان بر یولی تعقیب ایتملرینی قوماندانك بویوك خطالرندن بری اولمق اوزره تلقی ایتمشدم .

بو یولده دائما كیدوب ، كلن عشائره تصادف احتمالی واردی. عینی زمانده بشیوز كشیلك بو منتظم ومجهز بر قوتك ایچنده بولنان ارمنیلرك هر حالده بوقوتدن استفاده ایدرك برمناسبتسزلك یاپاجقلرینه شبهه یوقدی . بو یوزلرجه دفعه تجربه ایدلمش بر شیئدی . بر ارمنی برآز قوتلندیكی زمان ایلك یاپاجغی ایش توركه تعرض ایتمكدر . مع مافیه اورفه ایله سروج آراسی قرق كیلو مترو اولمسنه وكیجه ساعت برده حركت ایدن فرانسز قوتنك ساعتده درت كیلو مترو مسافه قطع ایده‌بیله‌جكنه نظراً سكز ساعت ظرفنده سروجه یاقلاشمش

بولنمسی لازم کلیردی . حالبوکه میترالیوز و بومبا سسلری اورفه جوارندن کلییوردی . وهم‌ده فرانسز قوماندانی ایچون عسکری ، سرعتلی و سربست حرکتدن منع ایده‌جك لزومسز آغیرلقلری، دوه قافله‌لرینی آلمغه‌نه لزوم واردی . و اك زیاده عشائرك هدف تعرضی اوله‌بیله‌جك بو قافله‌ایدی . و احتمال قطعاتك کیریسنده قالمش اولان آغیرلقلری یاغما ایچون عشائرله مصادمه‌یه طوتوشلمش اوله‌بیلیر . بوتون بونلر احتمال دائره‌سنده ممکن اوله‌بیله‌جك شیئلردی . عینی زمانده هر طرف بوتون آناطولی حال غلیانده ایدی . متفقلر ، استانبولی اشغال ایتمك صورتیله ، مرکز حکومتله آناطولینك مخابره و مواصله‌سنی قطع ایتمش و آناطولیده‌ده هنوز یکی بر حکومت و مرکز اداره تماماً تأسس ایتمامش بولندیغندن هر شهر ، هر قصبه حتی هر کوی باشلی باشنه حرکت ایتمکده وهر طرف طوغریجه هیئت تمثیلیه ایله مخابره ایلمکده ایدی . بویله بر وضعیت ایچنده اهالینك وعشائرك بویوك ، کوچوك تصادف ایده‌جکلری دشمن قوتلرینه دوست نظریله باقمیه‌جقلری شبهه‌سزدی . اورفه‌ده یاپیلان ائتلافك اورفه شهرینك حدودلرینی کچمیه‌جکنی آکلامق ایچون بویوك بر ذکا و عرفانه احتیاج یوقدی . فرانسز قوماندانك و بوتون متفقلرك عاصی عد ایتدیکی و فی الحقیقه حقوق مشروعه‌سنی استحصال ایچون قیام ایتمش و باشدن باشه ملی بر اختلال ایله آیاقلانمش بر ملت و مملکت ایچنده ناصل حرکت ایدلمسی لازم کله‌جکنی تقدیر و تمیزدن عاجز اولان اورفه‌دکی فرانسز قوماندانك اورفه‌ده یاپدیغی خطالرك وبلکه بونلرك دها بویوکلرینی کیدرکن یوللرده یاپاجغی محققدی . عرب پیکارینه وبیره‌جکه قدر کیردن نورمان قوتلرینك یولده تصادف

ایله‌دکلری کیمسه‌لری اولدورمك کویلری یاقمق صورتیله کوستردیکی غیر مدنی حرکاتك عینی و بلکه دها زیاده‌سنی اورفه‌دن چیقان فرانسز قوتنك یاپاجغی شبهه‌سز عد اولنه بیلیردی . محل مصادمه‌یه برچوق کشف قوللری کوندرمکله برابر بالذات وضعیتی یاقیندن کورمك اوزره حرکته قرار ویردم . تام او ، اثناده ملازم خلیل منیر افندیدن شوما آلده برراپور کلدی :

[دشمن پیشداری و بالخاصه پیشدارده بولنان ارمنیلر یولده تصادف ایلدکلری عشائره و بالخاصه کذرکاهده‌کی کویلیلره آتش ایتملری اوزرینه شیکه بوغازنده مصادمه کسب شدت ایتدی . قوماندان فرانسز قطعاتنه حرب ترتیباتی آلدیردی . بزه قارشی‌ده آتش ایتمکه باشلادیلر . اورفه یولنی محافظه ایدیورم . وضعیتمز تهلکه‌لیدر . سریعاً امریکزه انتظار ایدییورم .]

دیمك اولویورکه فرانسزلر اون کیلو مترولق بر مسافه‌ده بولونییورلردی . اورفه‌یی بوش براقمق موافق دکیلدی . عشائرك طاقم ، طاقم کندیلکلرندن محل مصادمه‌یه طوغرو کیتمکده اولدقلری‌ده کوریلیوردی . برمدت سلاح سسی کسیلدی . بن‌ده اورفه‌دن حرکت ایتدم . تکرار آتش کمال شدتله باشلادی . نه‌لر اولدیغی آکلاشیله‌مامقله برابر ، فرانسز قوماندانك هرحالده برمصادمه‌یه کیریشدیکی و توقف ایده‌رك قطعاتنی آچدیغی و بوصورتله وضعیتك کسب اهمیت ایلمش اولدیغی آکلاشیلیوردی . کیدرکن باری یولده ، اورفه‌یه طوغرو کلمکده اولان ، فرانسزلره ترفیق ایتدیکم ملازم عمر عزت افندی ایله بر آمریقالی و رفاقتنده‌کی ارمنی ترجمانه تصادف ایتدم . وقعه‌یی ، حادثه‌نك بالذات

ایچنده بولنمش اولانلردن دیكله‌دم. شیمدی‌یه‌قدر افکار عمومیه‌یه قارشی مجهول ومبهم قالان بومؤسف حادثه‌نك صورت جریاننی عیناً نقل ایتمکی بروظیفهٔ مخصوصه عد ایده‌رم :

[فرانسز قطعاتی یول قولنه کچنجه قوماندان کندیلرینه ترفیق اولنان اون ژاندارمه‌دن ایکیسنی فرانسز البسه‌سی کیمش برقسم ارمنی قلاووزلرله برابر پیشداره و دردینی قسم کاینك قول باشیسنك یاننه وملازم عمر عزت افندی ایله دیکر درت ژاندارمه‌یی‌ده قرارکاهه کندی نزدینه مأمور ایدر . کیجه بو صورتله بلا حادثه حرکت اولنور . صباح اولنجه پیشدارده بولنان ارمنیلر تصادف ایتدکلری عشیرتلره وکویلیلره آتش ایتمکه باشلار. قوماندان آتش ایدلمامسنی امر ایدرسه‌ده تأثیری اولماز . فرانسزلری کورونجه کویلولر باصقینه کلیور ظنیله ترتیبات آلیرلر تپه‌لره چیقارلر واوصره‌ده ، کندیلرینی تعقیباً کلمکده اولان ژاندارمه ملازمی خلیل منیر افندینك مفرزه‌سنی کوررلر .

قوماندان عمر عزت افندی‌یه :

— بونلر کیمدر ؟ دیيه صورار .

عمر عزت افندی‌ده

— آرقه‌مزدن امنیتی تأمین ایچون ژاندرمه مفرزه‌سی بزی تعقیب ایده‌جکدی اونلر اولمليدر، دیرسه‌ده قوماندان باشنی صاللایارق بوجوابه ایناتمادیغنی اظهار ایدر .

برمدت یورویشه دوام اولنور . فقط پیشداردن بالخاصه ارمنیلرك ایتدیکی آتش اوزرینه اوجوارده بولنان عشائر وکویلولرده طوتدقلری تپه‌لردن فرانسزلره قارشی تأثیرسز آتش ایتمکه باشلارلر،

اساساً آرقەدن بر قوتك كلمكده اولديغى كورەن قوماندان ايلريدن‌ده آتش ايدلمكه باشلانيلديغى كورونجه مرتب برتعرضه دوچار اولديغى وهميله درحال بلوكلرى آچار وطبيعى اولەرق جزؤ تاملر آراسنده برقاريشيقلق اولور . تپەلردن واوزاقلردن آتش ايدن عشائر فرانسزلرك فرارايتدكلرينى ظن ايدەرك دها زياده صوقولورلر . جوار كويلولركه كاملاً مسلحدر، سلاحسلرينه پى‌درپى اوشوشورلر. مصادمه باشلار، وكسب شدت ايدر .

خليل منير افندى‌ده ، اوچ كيلومترو كريدن بووضعيتى كورونجه وفرانسزلرك عشائره تعرض ايلديكنى آكلانجه مصادمه‌يه مانع اولمق مقصديله ايلرى‌يه طوغرو حركت ايدر ، فرانسزلره تقرب ايدنجه كنديسنه طوغرو جبهه آلمش فرانسزلرك بومبا و متراليوز آتشنه معروض قالير . وغير قابل اجتناب بروضعيتده مصادمه‌يه اشتراك ايدر. بوحالى كورن ملازم عمرعزت افندى قوماندا سنده‌كى ژاندرمه‌لر وعمر عزت افندى آتلرينى سوره‌رك قاچمق ايسترلرسه‌ده ايكى آتش آراسنده قاليرلر . عمر عزت افنديك حيوانى اورولور . فرانسزلر كنديسنى توقيف ايدرلر واوراده بولنان بركوپرونك آلتنه كوتورولور و برى فرانسز ديكرى جزائرلى ايكى نفرك محافظه‌سنه توديع اولنور .

عمرعزت افندى ، آتش ايدلمه‌سنى و بونك بر ياكلشلق اثرى اولديغنى سويلرسه‌ده كيمسه‌ديكله‌مز ،قوماندانه اهميتلى برشى سويليه‌جكندن بحث ايده‌رك قوماندانك نزدينه كوتورولمسنى رجا ايدر . قوماندانك يانه كوتورولور قوماندان كوپرونك اون مترو يقيننده‌كى برمغاره‌ده رفاقتنده سازو ، ومعاونى يوزباشى لامبر وامريقا معاونت هيئتندن بر

آمریقالی وجزائرلی افرادك امامی اولدیغی حالده عمرعزت افندی‌یی قبول ایدر . عمرعزت افندی قوماندانه :

— امین اولکز، بووقعه مرتب ومصمم دکلدر. هرحالده برسوء تفهمدن نشئت ایتمشدر. بوحادثه‌دن قوماندانمزك قطعیاً معلوماتی یوقدر . مساعده ایدیکز بن کیده‌یم درحال آتشك کسیلمه‌سنی تأمین ایدرم دیر . ساژو ، حدتلنه‌رك بزی آلداتدیکز . شیمدی ینه آلداتمقمی ایستیورسکز !..

دیه برچوق تفوهاتده بولنور . وسنی محتق اعدام ایده‌جکم دیر ، تکلیفی قبول ایتمز و کندیسنی مغاره‌ده آلیقور، برساعتدن فضله مصادمه اولور، نه اولدیغی آکلامادن هرطرفدن عشائر محل مصادمه‌یه قوشار . بوصورتله برساعتدن فضله‌دوام ایدن مصادمه‌یی متعاقب، هوجر بلوکلردن آلدیغی راپورلرده عسکرك صوسزلغی وفضله جبخانه صرف ایدلمسی حسبیله مصادمه‌نك دوامی قابل اولامیه‌جغنی آکلانجه بودفعه کندیلکندن ملازم عمر عزت افندی‌یه دها آغیر بر تکلیف درمیان ایدر :

آکلیورم که بر سوء تفهیم نتیجه‌سی بووضعیته دوشدك. حیاتمزه قصد ایدلمه‌مك شرطیله تسلیم اوله‌جغز کیدیکز قوماندانکزه سویله‌ییکز آتشی کسدیرسون ! دیر .

عمر عزت افندی‌ده برآز اول واقع اولان و حقارتله رداولنان تکلیفنك دها آغیر بر صورتده مقابلةً درمیان ایدلمسندن ـ کندیسنی کیدرکن ئولدوره‌جکلری ظنیله شبهه‌یه دوشر . و اوراده بولنان وفرانسزلرله برابر اورفه‌یی ترك‌ایدن ـ آمریقالی ایله ترجماننك کندیسنه ترفیقی طلب ایدر . موافقت ایدرلر .

عینی مغاره‌ده بولنان جزائرلی افرادك امامنك صاریغنی ساژونك باستونه باغلامق صورتیله برتسلیم بایراغی یاپارلر . عمر عزت افندی ألنده بایراق بر قولنده آمریقالی دیکر قولنده ارمنی ترجمان اولدیغی حالده شوسه‌یی تعقیباً ایلریله‌مکه باشلار . بیاض بایراغك کلمکده اولدیغنی کوره‌ن عشائر افرادی تسلیم بایراغنی دها اول آلمق شرفنی احراز ایتمك ایچون بربرلرینه رقابتله هر طرفدن :

بورایه کل ! بورایه ! دیه باغیرمغه باشلارلر . عمر عزت افندی نره‌یه کیده‌جکنی شاشیر . فقط هرحالده آرقه‌لرندن ژاندارمه مفرزه‌سنك کلمکده اولدیغنی بیلدیکی ایچون او جهته طوغرو کیدر ، اطرافده‌کی عشائرك آتشنه معروض قالیرلرسه‌ده نهایت ژاندارمه مفرزه‌سنه التحاقه موفق اولور . وفرانسزلرك تسلیم اونه‌جغنی و آتش ایدلمامسنی سویلر ، بو تسلیم سوزینی ایشیده‌ن و اساساً منتظم بر امر و قوماندایه تابع اولمیان متفرق ومختلف عشائر افرادی بولندقلری موضعلری ومصادمه ایتدکلری فرانسزلری کاملاً ترك ایدرك یاغما مقصدیله فرانسزلرك اشیا یوکلی آرابه‌لرینه دوه و مکاره‌لرینه صالدیررلر. برهرج ومرج حصوله کلیر . و حتی اشیا و حیوان یاغماسی مقصدیله فرانسزلری اونوده‌رق بربرلریله مصادمه‌یه باشلایه‌جقلری اثناسنده فرانسزلر طرفدن شدتلی بر آتشه وسونکو هجومنه معروض قالیرلر . فرانسز قوماندانی ؛ بلاقید وشرط تسلیم تکلیفنی درمیان ایتدکدن وبو صورتله عشائرك هر طرفدن خط محاصره‌یی و کندیلرینی ترك ایده‌رك اشیایی یاغمایه تهاجم کوستردکلرینی کوردکدنصکرا درحال سبکبار اوله‌رق محل مصادمه‌دن اوزاقلاشمق وبوصورتله سربستی حرکتنی اکتساب

ایده‌رك فرانسزقوتلرینك بولندیغی الك یقین براستاسیونه چكلمك ایجاب ایدرکن اشیانی یاغمایه قوشان عشائره آتش ایتمکله صوك واك بویوك خطانی‌ده ارتکاب ایدر . وبو یاکلش وموسمسز تجاوز نتیجه‌سنده عشائردن اون کشی مقتول و اوتوز کشی مجروح دوشرسه‌ده کندیلرینك تسلیم تکلیفیله اغفال ایدلدکلرینه ذاهب اوله‌رق اشیانی براقوب بوتون قوتلریله فرانسزلره‌صالدیررلر . تکرار مصادمه‌باشلار . فقط بودفعه‌ده فرانسزلر آراسنده‌ضبط‌وربط‌قالماز . هرنفر سونکوسنك اوجنه مندیل طاقاراق تسلیم اولمق ایسترلرسه‌ده برنجی دفعه‌کی تسلیم تکلیفی اوزرینه فرانسزلرك نقض عهد ایده‌رك آتش ایتمش اولملرندن بودفعه‌کی تکلیفك ده بر حیله‌یه‌مستند اولدیغنه قناعت کتیره‌ن و مهمجه ضایعات ویره‌ن عشائر ارتق آتش کسمزلر ، بوغاز بوغازه بر قاریشیقلق حصوله کلیر. فرانسزلر تام بر پانیك یاپارق قاچیشمغه باشلارلر]

بو خبری عمر عزت افندی ایله آمریقالیدن آلنجه محل مصادمه‌یه کیتدم. ساعت بعدالزوال ایکی ایدی. و اولان اولمش ایدی. بوتون ساحه مقتوللر، قیریلمش، پارچالانمش آرابه‌لر حیوان ئولولری وپارچا-لانمش اشیا دنکلریله طولمشدی.

قوماندانلرك نره‌ده‌اولدیغی کیمسه‌بیلمیوردی. عمر عزت‌افندینك یولده تعریف ایتمش اولدیغی مغاره‌یه کیتدم، هوجر و ساژو و معیت ضابطلری قتل ایدلمش یرلرده یاتیورلردی. و آرالرنده شهید اولمش عشیرت افرادی‌ده واردی. منظره جداً فجیع ایدی. قوماندا هیئتی بالخاصه ساژو حال و موقعی اوته‌دنبری ادراك ایده‌مامش اولملرینك

جزاسنی قانلریله اوده‌دیلر. دها ایلك کوندن اعتباراً بعضاً تهدید آمیز بعضاً نیازکار تکلیفلریمه موافقت ایتمامك حتی بر مذاکره و ائتلافه یاناشمامق صورتیله کوستردکلری بی لزوم عناد و اصرارك بو عاقبت فجیعه‌سنه دوچار اوللری بنی پك متأثر ایتدی. بو لوحه جداً عبرت آمیز ایدی.

یرلره سریلمش یاتان بدبخت فرانسز کنجلری بوراده نه آرییورلردی.

و بورایه نه ایچون کلمشلردی؟ اورفه نره‌سی؟ پارس نره‌سی!

فرانسه ایله اورفه آراسنده نه بویوك دکیزلر نه آشیلماز مسافه‌لر واردی. بونلر بوراده نه ایچون ئولمشلردی ؟

تورك وطنی استیلا و تورك استقلال و حاکمیتی الغا مقصدیله بو غیر قابل استحصال ایلك مغلوبلری اولارق بو زواللیلری یرلره سره‌ن عشائر دکلدی .

اونلری بورایه کوندرنلردی. تورك اختلال و انقلابنك و تورك مجادلهٔ استقلالنك آیاقلری آلتنه بو آدملری آتمقده نه معنا واردی ؟

بو یرلرده یاتان بدبختلرك فرانسز اولدقلرینه کوکلم اینانمق ایسته‌میوردی.

پانیك اثناسنده فرانسز افرادینك بر قسمنك سلاحلرینی آتارق اوته‌یه، بری‌یه فرار ایتدکلری آکلاشیلدیغندن طاغیلان و فرار ایدن بو افرادی طوپلامق و حیاتلرینی محافظه ایتمك مقصدیله اطرافه ژاندارمه‌لر کوندرلدی. و اوتوزی فرانسز متباقیسی مستملکه افرادندن اولمق اوزره یوز اسیر کتیرلدی. بونلر قوای ملیه طرفندن اورفه‌ده

الباس و اعاشه ایدلدی و بالآخره فرانسزلره تسلیم اولندی .

شایان آرزو اولمیان بو مؤسف حادثه حقنده بعض اجنبی مطبوعاتنك وبالخاصه جنرال غورونك بو فرانسز قوتنك اغفال اولنوب سلاحلری آلندقدنصوكرا قتل عام ایدلمش اولدیغنه دائر اولان مدعیاتی تماماً غیر واقع و بوكا قارشی الك بویوك دلیل‌ده اسیر ایدیلن برقسم افرادك محافظه ایدلمسیدر. وقعه‌ده بولنان بیطرف شاهدلرك‌ده تصدیق ایده‌جكی وجهله فرانسز قوتی بوتون سلاح و جبخانه‌لرینی وهردرلو تجهیزات حربیه‌لریله سربست براقیلمش و بو قوت‌ده كمیت اعتباریله او كونكی قوتمزه فائق برحاده‌ده ایكن و بو قوت‌ده هیچ بر زمان تسلیم سلاح ایتمامش وخطالی اولسه‌ده صوكنه قدر مصادمه‌یه دوام ایلمش و اكمال ناموس ایتمشكن بونلرك قتل عام ایدلدیكندن بحث ایتمك پك عبث اولدیغی قدرده بوزواللی ئولولرك خاطره‌سنه حرمتسزلكدر .

بو وقعه حقنده هیئت تمثیلیه‌یه شو تلغرافی چكدم :

مصطفی كمال پاشا حضرتلرینه

١ — $\frac{١٠}{١١}$ ٤-٣٦ نصف اللیلدن برساعت صوكره اسلحه‌وتجهیزاتیله وطرفمزدن ویریلن وسائط نقلیه ایله اورفه‌یی تخلیه ایدرك جرابلسه متوجهاً حركت ایدن فرانسزلر اثنای راهده تصادف ایتدكلری عشائر و كویلولره تجاوز ایتملری اوزرینه جوار قرا اهالیسیله عشائر محل وقعه‌یه یتیشه‌رك اوچ ساعت دوام ایدن مصادمه نتیجه‌سی اشبو قوتك قوماندان وضابطانیله برلكده قسم كلیسنك مقتول دوشدیكنی ویوز نفرك‌ده اسیر ایدیله‌رك اورفه‌یه كتیریلوب تحت محافظه‌یه آلندیغی

٢ — كشاد ایدیله‌جك اولان بویوك ملت مجلسنه التحاق ایتمك اوزره ماه حالك اون بشنجی پنجشنبه کونی اورفه‌دن آنقره‌یه حرکت ایده‌جکمی عرض ایدرم . ١١ نیسان ٣٣٦

اورفه مبعوثی

علی صائب

٧ — مخطره‌سنی درج ایتمکده اولدیغم فرانسز ضابطی بو مؤسف حادثه‌ده مقتول دوشمش اولدیغندن مخطره‌سی بوراده ختام بولویور. اورفه حرکاتنه عائد یازیلرنی یازیلریمله قارشیلاشدیره‌رق مخطره‌سنی بلا تحریف نشر ایتدیکم بو ضابطك خاطره‌سنه - بزه قارشی حقسز ومتجاوز برلسان استعمال ایتمش اولمسنه رغماً - بیان حرمت ایتمکی بر وظیفهٔ انسانیه عد ایدرم .

اورفه‌نك دشمن استیلاسندن خلاصندن دولایی هر طرفدن تبریك تلغرافلری کلیوردی. عینتاب جبهه‌سنده عینی دشمنله دها بویوك مشکلات ایچنده مجادله ایتمکده اولان قلنج علی بکدن ده شو تلغرافی آلدم:

اورفه قوای ملیه قومندانلی نامنه بکه

عینتاب
تلغراف

اورفه‌نك خلاصی و دشمنك مقهور و پریشان اولدیغنی تبشیر ایدن تلغرافنامه‌کز فوق‌العاده سرور ابتهاجمزی موجب اولدی. قوای ملیه‌نك عزم و غیرتی و فداکارلغیله عزیز و قیمتدار و طنمزك هر

حالده قورتاریله‌جغنه و ملتمزك تام و کامل اوله‌رق نائل استقلال اوله‌جغنه دائر اولان ایمانمزك بر قاتدها آرتدیغنی حرمتکار تبریکاتمه تردیفاً عرض ایدرم ١٢ نیسان ٣٣٦

قلیچ علی

بر دشمن طیاره‌سی ١٢ نیسان ٣٣٦ سنه‌لرنده جرابلسده تجمع ایتمش و اورفه‌یه طوغرو حرکته مهیا بولنان دشمن قوتی حقنده اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتنه معلومات ویرمك مقصدیله اوله‌جق، اورفه‌یه کلمش و فرانسز مواضعی اوزرنده بر قاچ جولان یاپمش ایسه‌ده فرانسزلرك اوراده اولمدیغنی کورونجه تخلیه ایدلمش فرانسز مواضعنه قارشی بی‌معنا بر مترالیوز آتشی ایدرك ینه جرابلس استقامتنه کیتمشدر. فرانسزلرك اورفه‌ده بولنمدیغنه دائر طیاره‌نك کوتوردیکی خبر اوزرینه ١٣ نیسان ٣٦ صباحی میرآلای نورمان جرابلسده‌کی فرانسز قوتی آله‌رق نزیبه کلمش فقط اوراده اورفه‌ده‌کی فرانسز قوتنك انجامی حقنده آلدیغی معلومات اوزرینه درحال تبدیل استقامتله عینتاب اوزرینه یورومشدر.

*

مقرر اولدیغی وجهله ١٥ نیسان ٣٦ صباحی آنقره‌یه متوجهاً اورفه‌دن حرکت ایتدم. قلبم مستریح ایدی. اسیر و دشمن اشغالی آلتنده بولندیغی اثناده کلدیکم بو شهردن شمدی اونی قورتولمش، حر و مسعود کوره‌رك آیریلیوردم. و بو عالیجناب واصیل شهر بی مبعوث انتخاب ایتمك صورتیله حقمده‌ك بویوك بر اثر لطف و

عاطفت كوسترمشدی. بن كيديیورم فقط قلبم اورفه‌ده قالييوردی اورفه‌دن مفارقتم اثناسنده كوستريلان التفات و توجهك منتدارلغی قلبمده ابدياً غير قابل حك برصورتده محكوك قاله جقدر. اورفه‌یی، بهارك فيضلری، يشيللكلری، چيچكلری، كونشك رنك وضيادن عبارت شعشعه‌سی ايچنده اونك و وطنمك سعادت و سلامتنه چاليشه جغمه دائر يمين ايده‌رك ترك ايتدم. و ٩ مايس ٣٣٦ تاريخنده آنقره‌يه مواصلتله بويوك ملت مجلسنه التحاق ايلدم.

اوچنجی قسمك صوكی

خاتمه

۹ مایس سنه ۳٦ تاریخنده آنقره‌یه مواصلتم ، وطن و ملتمك یكی بردور تاریخیسنك باشلادیغی كونلره مصادف اولدیغندن بو اثریمه او كونلرده‌كی تحسساتمی علاوه ایتمكدن بر ذوق معنوی دویمقده‌یم .

آنقره‌یه كیررکن ، یكی بر دورك ، یكی بر تاریخك وملی عزمك، ملی فداكارلغك ملی استقلال آتشنك مركز نواری اولان بو شهر حواس ومفكره‌می تسخیر ایدیيوردی .

آنقره ؛ وطنمك كوچولمش بر نمونه‌سیدی . خراب ، كوچوك و طوپراق اولرینی توزلی ، بوزوق و اسكی سوقاقلریله پارچه پارچه وطنمك خراب كویلرندن قصبه‌لرندن ، شهرلرندن بر نمونه سركیسی حالنده ایدی . خلق مختلف شكل قیافتده اسكی ، صولمش ییرتیق ویامالی البسه‌لریله ملتمك عیناً كندیسی ایدی . توركیا آنقره‌ده تماماً اولدیغی كورولویوردی . بوراده هیچ بر ریا هیچ بر یالدیز كوزه چارپمیوردی .

مع التأسف ملتمز وطنمز بو حالده ایدی .

سقفندن كوزل ، تمیز والكه‌سز یكی بر بایراق یوكسه‌لەن بویوك ملت مجلسی واونك پنبه كوالكه‌سنده طوپلانان ومملكتك اداره‌سنی اللرینه آلان ملتمزك وكیللری وطنی بوحالده ؛ ــ آه یالكز بوحالده‌می؟ یر ، یر دشمنلرك اشغالنه كچمش هر طرفده قانلی یانغینلر یانارکن ،

هرطرف فریاد وفغان ایدر، امداد ! دییه حایقیریرکن ، باشده خلیفه وپادشاه دییه جهلك ، غفلتك ریا وذلتك اوکنده سجده ایتدیکی بو صنادید ظلم دشمنلرله برلشمش وطن وملتی بوغمق، أزمك وئولدورمك ایچون وحشی بر صیرتلان کبی صالدیرلرکن ، ـ تسلم ایتمشلردی .

نه پاره ، نه اردو ، نه سلاح نه جبخانه ، هیچ هیچ بر شیٔ یوقدی !..

یالکز یاره‌لی بروطن، آچ و کیمسه‌سز برملت واردی . ـ بوتون دنیا بویووارلاق کره‌نك اوستنده یاشایان بوتون حکومتلر وملتلر بیله‌رك وبیلمیه‌رك بلااستثنا اسلام وخرستیان هرملت، قارشیمزده جبهه آلمشدی. حتی بعض اختیار بابالریمز، وغافل قارداشلریمز :

دلیمی اولویورسکز . بوتون دنیا ایله اوغراشمه‌نك امکانی وارمی؟ بزی بوسبوتون محو ایده‌جکسکز !.. دییورلردی ...

وطنك بو خرابه‌سی و انقاضی اوستنده ، ودشمنلرك بو استیلا وتجاوزی قارشیسنده محو وخرابیدن بحث ایتمك نه الیم برذهنیتدی . صانکه محو اولمامشمی ایدك ؟ حرکتسز ومتوکل طورمق بوانقاضی تعجیل ایتمکدن باشقه نه‌فائده تأمین ایده‌بیلیردی. ایلك اشتراك ایتدیکم مجلسك جلسه‌سنده موقع ریاستده مصطفی کمال پاشا بولنیوردی . صالون‌لوش واسمر برهوا ایچنده بکامافوق‌الطبیعه برعالمده مافوق‌البشر انسانلرك براجتماعکاهی حسنی ویرییوردی . استانبولك ییقیق‌وخراب سورلری اوستنده باتان هلال و تورك حاکمیتی آنقره‌ده بویوك ملت مجلسنك یتبه ولاجورد افقلرنده طلوع ایتمشدی .

پاشا یوکسك کرسیسندن کله‌جك نسللره خطاب ایدر کبی ،

ـــ تورك ملتی ابدی برقابلیت حیاتیه‌یه مالکدر !..

دییـوردی . مملکتك هرطرفندن ، مجادله صحنه‌لرندن كلوب طوپلانان بوانســانلر تك برقلب تك بر وجود کبی بو علوی حقیقته ایمان ایتمشلردی. یره یاتمش یاره‌لی وطن بویوك ملت مجلسنك چلیك دیوارلرینه طوتونارق آیاغه قالقییور ، آچ و مضطرب ملت اونك کرسیسندن صوکنه‌قدر استقلالی ایچون مجادله‌یه عهد وپیمان ایتدیکنی جهانه هایقیرییوردی .

درتیـوز کشیلك بر عشیرتدن توره‌دیکی روایت ایدیلن منقرض عثمانلی دولتنك یرینه میلیونلرجه تورکك مطلق و قطعی حاکمیتیله تأسس وتشکل ایدن «تورکیا» بومقدس بنانك سقفلری آلتندن تاریخك قارشیسنه چیقیوردی. آنقره ، تورك فکر مقاومتی، تورك اختلالنك بوسبوتون یکی اساسلرداٸره‌سنده تشکل ایدن تورك دولتنك دماغی اولمشدی .

مملکتك بوتون منورلری هپ آنقره‌یه طوپلانیوردی. آنقره ، سیاسی وعسکری برحرب قرارکاهی حالنده ایدی .

شدید ، قیصقانج، مسامحه‌سز بر ملیتپرورلك حسی ایله هر کسك اعصابی کرکین بویوك ، کوچوك هر کس معناً ومادةً مسلح ایدی . دشمن اردولری خیانت واهانت‌شبیکه‌سیله دنیادن علاقه‌سی کسیلمش اولان وطنك بو یکی مقر اداره‌سی یالکز ملی قوتنه ، ملی منبعنه ، ملی عزمنه استناد ایدییوردی .

ارضرومده تشکل ایدن ملی قونغره سیواسده برآزدها بویومش وآنقره‌ده نهایت بویوك‌ملت‌مجلسی حالنه‌انقلاب ایتمش وبوتون‌جهانك نظرلرینی کندیسنه چویرمشدی .

استانبولك اشغالی اوزرینه ، آنقره‌ده بویوك ملت مجلسی اوله‌رق طوپلانان ملت وكیللرینه بوشهر ؛ هیئت تمثیلیه‌یه قارشی كوستردیكی بویوك حسن قبولك دها پارلاق بر شكلنی ابذال صورتیله « مقر دولت » اتخاذینه اولان لیاقتنی اظهار ایدیوردی . بالخاصه همان بر قاچ كون ایچنده بر مجلس بناسی احضار ایتمك صورتیله آنقره والیسی یحیی بك [قیر شهر مبعوثی] كوستردیكی مستثنا غیرت كندیسنه بویوك بر حصهٔ شرف آییرمشدی ..

آنقره‌ده آنجق بر بچق آی قدر قالدم .

مملكتك هرطرفی درجه درجه مجادله صحنه‌سی حالنده ایدی . دشمنله ، خیانتله ، اهانتله ، جهل ایله بوغوشولویوردی . ٣٣٦ حزیرانك ٢١ نجی كونی مصطفی كمال پاشانك تنسیب وامر ومساعده‌لریله جنوب منطقه‌سنده چالیشمق اوزره اورفه ، دیار بكر ، ماردینه كیتدم . كیدركن قوزانه اوغرادم .

قوزانده فرانسز یوزباشیسی تایاردایه كوزلرندن اوپه‌رك ویردیكم كوزل قیصراغمی قارص ذوالقدریه‌ده بكا عذیر افندی اعاده ایتدی . قوزان وسو كیلی قیصراغم‌ده اسارتدن قورتولمشدی .

یدی ، سكز آی جنوب منطقه‌سنده فعالیتده بولندم . وبویوك ملت مجلسنك قوای ملیه‌نك قوای منتظمه‌یه قلبی حقنده‌كی قراری اوزرینه مدیاتده معیتمده بولنان مفرزه‌نك امر وقوماندانسی سواری بیكباشیسی شوقی بكه [مدافعه ملیه معاملات ذاتیه سواری شعبه‌سی مدیری] تودیع ایتدم . واو ، اثناده الجزیره جبهه‌سی قوماندانی نهاد پاشادن شو تلغرافی آلدم :

مدیاتده علی صائب بکه

نومرو ٢٣٩/١٠٦٨

الجزیره قرارکاهی

حرب تلغرافیدر

سنه‌لردنبری مدیات قضاسی داخلنده ارباب‌شقاوتی حمایه صورتیله نفوذ حکومتی وآسایش محلی‌یی اخلال‌ایدن حاجو وعونه‌سنك تأدیبیله آسایشك تقریری‌امرنده مسبوق اولان همم وغیرت والالرینك مقدما اورفه سنجاغنك لوث اعدادن تطهیری‌خصوصنده سبق ایدن خدمات وطنیه وحمیتکارانه‌لرینه بر ضمیمهٔ شکران تشکیل ایلدیکنی معالتقدیر عرض ایلرم .   ١٧ کانون ثانی ٣٣٧

الجزیره جبهه‌سی قوماندانی

نهاد

متعاقباً آنقره‌یه عودتله بویوك ملت مجلسنده‌کی وظیفه‌مه حصر اشتغال ایلدم .

بوراده‌کی وظیفه‌م ، جبهه‌لرده‌کی وظیفه‌لرمدن دها چتین ، دها آغیر و دها مسئولیتلی ایدی بو ، « فکر و اداره صحنهٔ مجادله‌سنده » حربده‌کی مهارت ، متانت وجسارتدن باشقه خصائلده لزوم واردی:

متین برسجیه ، قیرلماز و ییقلماز وجدانی بر انضباط !..

اوکمزده مدهش اوچوروملر وتهلکه‌لر آراسنده ظفر وخلاصه کیده‌ن اینجه‌جك بر یول وآرقه‌مزده مشئوم ، متفسخ برماضینك ، قویو برجهلك اتکلریمزدن طوتوب بزی کیری‌یه‌چکه‌ن واوچوروملردن یووارلاماق ایسته‌ین صرعه‌لی، شعورسز قوللری واردی. بوفیرطنه‌لی

ساحه‌ده بعضاً کثیف بر سیس او ، کیدیله‌جك اینجه‌جك یولی قاپیوردی . یالکز مادیاتله دکل خرافات واساطیر ایله اوهام ایله‌ده اوغراشمق ایجاب ایدییوردی .

دیدیشه‌رك، اوغراشارق، باغیرارق ، چارپیشارق بویوك منجینك آرقاسندن اویولی کچدك .

بواوچ سنه‌ده کچیلن یول ، اوچ عصرلق یولدی .

بوکون تورکیا جمهوریتنك بوبیاض ، تمیز لکه‌سز ایلك بهارنده بویازیلری یازارکن ارقه‌مه دوغرو باقییورم . آرقه‌مزده قالان او مدهش طاغلری اوقورقونج اوچوروملری ناصل آشدیغمزه حیرت ایدییورم . وبومشاهده ایله اوکمزده‌کی اوفاق تفك تومسه‌کلری‌ده اصیل ملتمك قدرتلی آدیملرله چکنه‌یه‌رك کچه‌جکنه وملتمك دنیاده هرملتدن زیاده لایق اولدیغی رفاه‌ومدنیتی واوبویوك جنته‌کی موقع مخصوصی اکتساب و احراز ایده‌جکنه دائر اولان ایمانم یکیدن قوتلنیور ...

۱۱ نیسان ۱۳٤۰
آنقره

تمام

لاحقه

خاطراتمی برای نشر مطبعه‌یه ویردکدنصوکره - ١١،٩،٧ نیسان ٣٣٦ نجی کونلره عائد وقایعده اسمی ذکر ایدیلن والیوم آمریقانك پاترسون شهرنده بولندیغی آکلاشیلن اورفه‌لی دوقتور بشلیان‌دن - برمکتوب آلدم.

دوقتوربشلیان، اورفه وقایعنه دائراینانخانه مدیره‌سی میس هولمسك آمریقاده برکتاب [*] نشر ایتدیکنی اخبار وبرچوق مسائل وقایعه‌ده تماس ایله‌مش اولدیغندن مکتوبك عیناً درجنی مناسب کوردم.

مکتوب بشلیانك دست خطیله یازلمشدر صورتی عیناً بودر.

پاترسون
٣٠ نیسان ١٢٩٤

ذات عالیلریله صرف دوستلق نامنه مخابره ایتمکی کرچه آرزو ایده‌رم، ولکن احوالك بویله‌جه تبدلی وباخصوص تورکیا ایله ارتق نم هیچ برمناسبتم قالمادیغی دوشونه‌رك مکتوبلرمك محقق جوابسز قاله‌جغنی نظراعتباره آلوب سزه بوکونه قدر یازمغه جسارت ایده‌مدم. اورفه‌ده‌کی آمریقالی میس هولمسك بوکونلرده نشر ایلدیکی برکتاب

[*] میس هولمسك یازمش اولدیغی کتابك جلبنه تشبث ایلدم. ورودنده ترجمه ایدیله‌رك مطالعاتمله برلکده ایریجه برکتاب حالنده نشر اولنه‌جقدر.

ع. ص

شومکتوبی یازمغه مجبوریت حاصل ایتدی . اورفه‌دن انفکاکم اپانسز اولدی. اورفه‌دن حرکتمدن بربچق آی صکره آمریقاده ایدم . بوراده شمدی‌ایشم چوق‌ایدر. اورفه‌دن دهازیاده قزانیورم؛ خسته‌خانه‌لرده عملیات یاپمغه مأذونم . ترکیادن کلمش بردوقتور ایچون بو بویوك بر امتیاز صاییلیر . حیات بوراده دها یوکسك ، فقط معیشت دهازوردر مأکولات خصوصنده قطعیاً مشکلات یوقدر . اوراده بولنان کافهٔ مأکولات بوراده موجوددر . حتی اورفه‌نك مشهور پاطلیجان کبابنی بیله یاپدق .

کله‌لم اصل مسئله‌یه .

میس هولمس برکتاب نشر ایدوب اورفه‌ده‌کی اوچ سنه‌لك حیاتی حکایه‌قیلقلی تصویرایدییور. ترك ، فرانسز مسئله‌سندن بحث ایدرکن سزی وعدینه غیر صادق و جانیلکله اتهام ، بنم اسمم هیچ یوق ، متصرف علی‌رضا بکی مدح ایدییور . نیسان طقوزنده میس هولمسك یازمش اولدیغی برتکلیفنامه‌یی قوماندان هوجر قبول ایدوب ایتامی آچلقدن قورتارمق ایچون انسانیت نامنه اورفه‌یی تخلیه ایتمش، ترکلروعدلرنده صادق قالمامش ، سز وملی قوماندانلری کندوسنك اللرینی اوپوب عفو استرحام ایتمشسکنز ، کندیسنك طلب وتهدیدلری اوزرینه ایتامه ایتمك‌ویرلمش، ارمنیلره قتل‌عمومی یاپمادیغکزك سببی صرف کندیسنك سزه براخطارنامه‌سی ومیستر ویدینك متصرفه بوبابده‌کی مراجعتلری اولمش ، کندی بناسی اوزرینه آمریقا بایراغنی چکدکدنصوکره ارتق هیچ برقورشون کلمه‌مش ، فرانسز اسراسی پریشان اولدقلری حالده کندیسی البیسه ویرمش وحمام یاپدیرمش ، فرانسز اسراسنك

مبادله‌سی اثناسنده بونلرکده «شبکه بوغازنده» قتل ایدلمامسی خصوصنده حکومتدن تأمینات ایسته‌مش ، سزك و متصرفك یازمش اولدیغکز مکتوبلرك بعض اقسامنی نشر ایدییور ولکن کندیسنك سزه یازمش اولدیغی صاحچه صاپان تهدیدنامه‌لری قطعیاً کتابنده درج ایتمیور . اورفه‌ده کویا کندیسی فرانسزلره چوق یاردیم ایتمش ، بن ارمنیلری ترکلره تسلیم اولمغه و حتی ترکلر ایله برلشوب فرانسزلره هجوم ایتمکه حاضر و مهیا ایکن کندیسی بنی بوفنا فکردن منع ایتمش . مؤخراً بیروته کلدیکنده جنرال غوروطرفندن نشانلر ایله تلطیف ایدلمش...

وظن ایدرم بونشان‌سببیله‌درکه فرانسزلرك‌اورفه‌ده پاپمش‌اولدیغی بیـك بر خطا وبجرکسزلکلرندن قطعیاً بحث ایتمیوب انجق شرفله حرب ایتدکلرینی یازییور .

اکر آرزو ایدر ایسه‌کز بوکتابدن سزه بر دانه کوندریرم .

فرانسز مسـئله‌سنده چوق یاکلیور و صرف نفس پرستلکنی ارائه وسیاسة شرقده [اورفه‌ده] بویوك روللر اوینادیغی کوسترمکه چالیشیور .

اورفه مسئله‌سنده مسلکم حسبیله انسانیته یاپدیغم بو قدر خدمت قطعیاً تقدیر ایدلمدکدن بشقه بعضیلری طرفندن چوق تقبیح‌ایدلدم . بلکه بو غزته‌لر منظور عالیلری اولمشـدر . اورفه‌دن آمریقایه قدر هیـچ برملتداشم بکا « یاهوالله سندن راضی‌اولسون اورفه‌خرستیانلرینه حسن خدمتك طوقوندی » دیمدی . حتی حلبه و صـولمده حیاتی قورتارمش اولدیغم بعض کیمسـه‌لر طرفندن بر چوق مهاجماته بیله معروض قالدم . یالکـز بیروتده کوروشـدیکم جرابلس قوماندانی

قولونیل قاپیتره‌ل « اورفه ارمنیلری عقللیلك یاپدی » بکا سویلدی کله‌لم فرانسزلر طرفندن اورفه‌نك اسباب تخلیه‌سنه :

برنجیسی — مأکولات فقدانی ، مقدار کافی مأکولات ادخار ایتامشلردی ، کون آلوب کون ییورلردی ، حرب اثناسنده افرادك یومیه تعیینی تنقیص ایتامشلر ایدی . دائما تام تعیین ویردیلر . حالبوکه بز ارمنیلر هفته‌ده یالکز اوچ دفعه اتمك توزیع ایدیور ایدك . بن آچلقدن نقدر ضعیفلمش ایدم . کوردیکز بوکا رغماً خدمتمه مکافاةً یالکز شخصمه ارزاق ویرلمك خصوصنده‌کی تکلیفی ینه‌ده قبول ایتمدم . اول کونلرده ملتمك خلاصی ایچون جانمی جداً فدایه حاضر ایدم .

ایکنجیسی — ضابطان وافرادده قوهٔ معنویه بیتمش وجزائرلی عساکرده میرلدانق و اطاعتسزلق باشلامشدی . حتی بر کوچوك ضابطی محبوساً کوتوردیلر . شویله‌که فرانسزلرك اسلام عساکری آره‌سنده سزك یاپمش اولدیغکز پروپاغاندا اولدقجه موفق اولمشدی .

اوچنجیسی — متعدد وعدلره رغماً طشره‌دن هیچ بر امدادك کلمامسی ویاخود کله‌مامسی ، وحتی سیاسی قوماندان سازو « فرانسه بزی اونوتمشدر » دیدی .... بز بوتون حرب اثناسنده هرکیجه فرانسزلر ایله « هلیوستا » واسطه‌سیله مخابره ایده‌بیلیور ایدك وآره صره کیدن وکلانلرمز دخی اولیور ایدی . بو خصوصی طبیعی بن سندن کتم ایتمش ایدم . ٥ نیسان ۹۲۰ کیجه‌سی فرفرلی کلیساده‌کی فرانسز ضابطنه برامر تبلیغ ایدیلیر .

شویله‌جه « مأکولاتمز بیتمشدر ارمنیلر آجلقلرینی سبب کوستره‌رك

اوردودن حركتمز خصوصنده قوای‌ملیه قوماندانته مراجعت وتوسط ایتسونلر » . بوخبر ییلدیرم کبی تپه‌مزه ایندی . و بز ارمنیلر همان برمجلس یاپوب فرانسزلرك اوردودن بوسببله وبویله‌جه‌انفکاکی هرحالده محومزی انتاج ایده‌جکندن ترکاره مراجعتدن اول فرانسز باش قوماندانیله روبرو کوروشمکی تحت قراره آلدقدنصوکره متصرف علی رضا بکه خطاباً ینه مهران امضاسیله طاتلی برمکتوب یازوب آجلق ، بیطرفلق وصداقتمزدن بحث‌ایدرك ذات عالیلریله کوروشمك فرصتنی استرحام ایلدك . نهایت کلدك و بیلیرسکز مقام متصرفیده ذات عالیلریله نصل کوروشدم و قونوشدم . سز اول وقت بنم ایچ یوزیمی آکلایامدیکز و سزلری قاندیره‌رق [سزده اول وقت پك چوق صقشمش اولدیغکز ایچون قاندیکز یا] فرانسزلرك اوردودن چکلمسنی رجا ایتمك ایچون سزدن رخصت آله‌رق فرانسزلر نزدینه کیده بیلدك . [بوتون بوحرب صحنه‌سنده بوراسی پك دراماتیك‌در. چونکه سزده ، بزده فرانسزلرده هپ صوك درجه صقشمش ایدك. بوانناده بزم داها اوتوز بش کونلك ارزاقمز وار ایکن آجلق نامنه رول اوینامه‌یه باشلادق .]

فرانسزلر نزدینه کیتدیکمده قوماندان هوچر وسیاسی قوماندان ساژوبی پك پریشان وتلاشلی بولدم . کندیلریله ایکی ساعت مناقشه‌لر ایتدکدنصوکره برقراره کله‌مدك یعنی نه بز کندیلرینی قاندیرابیلدك نه‌ده کندیلری بزی ؛ کندیلری اصرار وحتی بزه رجا ایدیورلر ایدی که همان عودت‌ایدوب سزه دیه‌لم که فرانسزقوماندانی رجامزی قبول ایتدی . سلاح وجبخانه‌لریله سالماً کیده‌بیلمه‌لری خصوصنده‌کی

تکلیفکزی اساس طوته‌رق یارین جرکته حاضردر .

شویله که کندیلری بوصورتله کویا شرفله‌اورفه‌دن چیقه‌بیله‌جکلردی واون کون کچمه‌دن بزی قورتارمق ایچون اون‌بیك عسکرله عودت ایده‌جکلردی . دائما ارمنیلری تقبیح ایدن «ساژو» او اثناده «دوقتور بعدما بو ارمنی قلبیدر» دیه‌رك بکا قلبنی کوستردی .

بن دائما فکرلرینی ردایتدم و [بویله حاضرلقسز وسزه یاپدیغمز متعدد اخطـار و اخباراته رغماً دائما بزلری قورقاق ، یالانجی عـد ایده‌رك بزی ترکلر نزدنده برچوق دفعه‌لر رزیل ایتدیکز و برکون متصرف علی رضا بك حضورندن بنی رسماً قوودقدن بشـقه هیچ برکونده برخدمتکزی کورمدك . بالعکس سزك بجرکسزلککز یوزندن آتشلره دوشدك و بوکونده سـلاح بدست ترکلره قارشو طورمقده‌یز. ترکلره قارشی هیچ برانتقام وعصیان فکری بسله‌مدیکمز حالده سزك یوزیکزدن بتکرار قتل اولوب آیاق آلتنه بز کیده‌جکز، ارمنیلرك آجلغنی سبب طوته‌رق اورفه‌دن بوصورتله‌چکلمکز شمدی‌یه قدر یاپمش اولدیغکز خطالرك اك بویوکی اولوب محقق محومزی انتاج ایده‌جکدر. چونکه تورکلرده ذاتاً موجود شو فکری تأیید وتصدیق ایتمش اوله‌جقسـکز یعنی فرانسزلر ارمنیلرك خاطری ایچون اورفه‌یه کلدی و ارمنیلرك خاطری ایچون کیدییور دیمکدر ینه اك قباحتلی بز اوله‌جغز] دیدم .

بونك اوزرینه « قوماندان هوجر » آغلایه‌رق اعتراف ایتدی که آرتق عسـکرینه اعتماد ایده‌میوردی . و ایکی کونلك ارزاقی قالمش ایدی . بن سزی ارمنی محله‌سندن آلیرم. جزائرلی مسلمان عسکرلری

ارمنیلرله تبدیل ایده‌رك كیجه‌نك بریسنده سز و بز طاغلر طریقیله تل ابیضه چكیله‌لم دیدی .

سلاحلریكزی ترك ایدوب رسماً بوراده تسلیم اولیكز هیچ اولمازسه توركلرك حدتی تسكین اولمش اولور دیدم . خیر اونی یاپامیز دیدی .

« ساژو » بكا مصراً رجا ایدیوردی كه بز اوصلو طوره‌لم « سز بزمله برابر اولمازسه‌كز توركلر بزه بر فنالق یاپماز » دیبوردی .

والحاصل آكلادق كه فرانسزلر بزی قورباناق قویون كبی حاجی مصطفی‌یه براقوب كندیلری شرفله صویشمق پشنده . (قصاب یاغ دردنده ، كچی جان دردنده) فرانسزلر یالكز شرفلرینك محافظه‌سی املنده بز ایسه بو دفعه اولمیه‌لم‌ده ایستر فرانسز قزانمش ایستر تورك بزلره فرق ایتمز نصل كه اول وقت سزه‌ده تام بویله یازمشدق .

والحاصل یكرمی درت ساعت صكره بتكرار كوروشمك اوزره آیرلدق . عودتده سزه دیدك كه كرچه فرانسز قوماندانی تكلیفمزی رد ایتدی ایسه‌ده لكن قبوله میال كورونوب یكرمی درت ساعت صكره جواب قطعی ویره‌جكدر .

بز او كیجه فرانسزلر كیده‌جك اولور ایسه نه‌یاپاجغمزی دوشونور طاشنیر ایكن فرانسزلر بزدن كندیلرینه وفا اولمدیغنی و بزلری بودفعه كندیلرینه آلت یاپه‌مدقلرینی آكلایوب دوقتور فیشر واسطه‌سیله ینه بزم آجلغمزی ایلری سوره‌رك سزه مراجعت ایتدیلر . سزدخی بو بزم همتمزك اثری‌در ظن ایدوب بنی كوپری اوزرنده یاپیلان معاهده‌ده حاضر بولندیردیكز . اوورواردن (aurevoir) صكره

بن ارمنی محله‌سنه چکلدم . باشی کسلمش طاووق کبی پارپازلیورایدم نره‌یه کیده‌جکمی ، نه‌یاپه‌جغمی ، ملتمه نه‌سویله‌یه‌جکمی بیلمیور ایدم هر کس تلاشده ایدی .

بشلیان تورکلردن پاره‌یمش فرانسزلری چیقاریبور ، ملتی صاتمش ، ملت خائنی‌در دیه مرلدانمه‌یه باشلادیلر . کندی حتیقی حرکاتمزی ستر ایتمك ایچون طبیعی بویالانلری بز چیقارمش ایدك . زیرا اواثناده ایچمزدن بعض خفیه‌لر قاچوب سزه کلیور ایدی .

بتون اهالی‌یی طوپلادم و برنطق ایراد ایده‌رك فرانسزلرك ملعون و بزی سومز اولدقلرینی و شمدی‌یه‌قدر بزه هیچ برایولك پاپمادقدن بشقه برچوق فنالق یاپدقلرینی ، بومحاربانه کندیلرینك سببیت ویرمش اولدقلرینی و اورفه‌یه کلیر کلمز اك اول ارمنی محله‌سنه چیقوب کوزل‌قیز و قادین ارادقلرینی و بزم یه‌جکمزك ارتق بتمش اولدیغنی وتورکلرك بودفعه بزه‌قارشی هیچ برخصومتی اولمدیغنی والحاصل برچوق‌سوزلر ایله اهالی‌یی تسکینه چالیشدم . بونطقمده حقیقةً جدی ایدم . زیرا فرانسزلره قارشی قلبمده برنفرت اویانمشدی وذات عالیلرینی دخی جداً سومکه باشلامش ایدم . سزده ومتصرفده وسائر قوماندانلرده برجدیت کوزیبورایدم . عین وقتده‌احوالك‌بوصورتله آپانسز تبدلی‌ایله فکر وقلبمی دکیشدیروب کندیمی و ملتمی همان احواله اویدورمغه چالشدم . اولدم « تورکوفیل » و « واساك » بنی بعضیلر بویله‌توصیف ایتمشلر .

لکن نافیله : هر کس آغلایور ودیوردی که فرانسزلر کیتدکدن صوکره ترکلر محقق اوفکه‌لرینی بزدن آله‌جقدر . او کیجه ارمنی

محله‌سی صباحلره قدر قایناادی ، هرقفادن برسس چیقار ، بر قسمی فرانسزلر ایله فراره حاضرلانیر ، ضبط وربط ، وظیفه اطاعت هیچ بر شی قالمادی . برکت ویرسون همان بوتون یوللری طاغلری طوتدیکز وکیمسه بردن قیپرانه‌مدی . فرداسی کون فرانسزلر چکلدی. بوچکیلیش انسانیت نامنه ویاخود ارمنیلرك آجلغی ایچون‌می؟.. ، خیر ، خیر کندیلری چکلمکه مجبور اولمشدی. وبوبهانه ایله چکامکله شرفلری الك آز قرلمش اولیور ایدی . فرانسزلر طاغلرك اشغال ایدلدیکنی کوزلریله کوردیلر . حتی ارمنی محله‌سنده بولنان ملازم مارسه‌رو بو خصوصده تحریری بر راپور ویرمشدی . بنده کندیلرینه سویلدم . «ساژو» [بز ارمنی دکلز] جوابنی ویردی . او کون صوك دفعه اوله‌رق کوروشمشدم . چوق تلاشلی ایدی بن حدتمدن سکوت ایتدم. لکن برچوق معصومك برساژونك شرف ادعاسی عنادینه قربان کیده‌جکنی قویاً مأمول ایدیور ایدم .

١٠ ـ نیسان ـ ٩٢٠ نجی جمعه کونی زوالی ساعت درت راده‌لرنده خسته‌خانه قربنده قیالر اوزرنده بن و میستر ویدین قوماندان هوجر ایله وداعلاشدیغمزده قوماندان الیمی صقوب حرکت اثناسنده ارمنیلرك کندیلرینه التحاق ایتماملرینی طاغلرك و یوللرك تورکلر طرفندن اشغالی صرف بو مقصده معطوف اولدیغنی و تورکلرله حرب ایتمیوب سیاسةً ارمنیلری قورتارمقلغمی بندن رجا ویقینده محقق کلوب بزی قورتاراجغنی سویلدی .

یا یولده سزه هجوم ایده‌جك اولورلر ایسه نه یاپه‌جقسکز ؟ سؤاله جواباً :

« سلاحلریمز اللریمزده‌در » دیدی .

سز یارین حرکت ایدر ایتمز بزده بلا قید وشرط تورکلره تسلیم اوله‌جغز وشاید بزه برفنالق اولور ایسه بونك طوغریدن طوغری‌یه مسئولی سزسکز دیدیکمده قوماندان هوجر آغلادی میستر ویدین‌ده بو ملاقاتمزك شاهدیدر .

فرانسزلر قطعیاً کندیلرینه برشی اولمیه‌جغنه ومحقق بزم باشیمزه برفلاکت کله‌جکنه امین ایدیلر وبو فکر ایله اورفه‌دن آیرلدیلر .

ایشته بوخصوصی دائما بن سزدن کتم ایتمشدم وسزك آره کزده یشادیغم زمان بو سرك افشاسندن دائما قورقار ایدم .

کله‌لم اورفه ارمنیلرینه هیچ برفنالق یاپلمامسنك اسبابنه :

مصطفی‌کمال پاشا حضرتلرینك ایکی‌اوچ دفعه غیرمسلملره برفنالق یاپلمامسی خصوصنده‌کی قطعی امرلری ، قوای‌ملیه قوماندانلرنده فکر فاسـد بولنمدیغی (طبیعی بعض استثنالری وار ایدی) ارمنیلرك دائما بیطرف قالمالری ، تلفطور تپه‌سنی تورکلره‌ترك وفرانسزلره‌اویماملری و ظن ایدرم حرب عمومیده بش آلتی سنه کمال صـداقتله تورکلره خدمتم بوشه کیتمیوب بواثناده شخصمه‌قارشو حاصل‌اولان‌اعتمادایدی .

ارمنیلردن زیاده تورکلر بنی‌سوییور وسوزیمه اعتمادایدییورایدی ، بن بواعتمادی تورك ضررینه استعمال ایتمدم . مقصدم صرف ملتمك خلوصی ایدی وبونی تورك موفقیتلریله امتزاج ایتدیره‌بیلدم .

اویله هیجانلی کونلر اولدی‌که ، میس هولمسك بوایشلرده هیچ بررولی حتی خبری بیله اولمادی . شیمدی‌ده‌قالقمش برکتاب نشریله شرقده سیاسةً بویوك روللر اوینامش اولدیغنی ادعا ایدییور .

يالكز كنديسنك سزه خطاباً يازمش اولديغى مكتوبلرك نشر واعلانى كندوسنك اخلاقى واورفه شهرينه مضرت انتاج ايده بيله جكى هركسه سهولتله قناعت حاصل ايده جكدر . بركت ويرسون سز اوزمان مكتوبلرينه هيچ اهميت ويرمديكز . ذاتاً ميس هولمس ايله اولان مخابراتدن مقصد ساخته برديپلوماسى ايدى . اكر ذات عاليلرنجه مناسب كورونور ايسه شو مكتوبلرك قوپيه لرينى بكا كونديركز اعلان ونشرى خصوصنده ده بكا مساعده ايديكز .

كله لم « شبكه بوغازنده فرانسزلرك امحاسى مسئله سنه »

بوخصوصده شخصى فكريمى سويلمك شيمدى آرزو ايتميورم . لكن شونى ده رمكه آچ كلن آچلقدن كيدر ، قان دوكمكه ميدان ويره نك قانى دها اول دوكولور . بيكلرجه معصومى كندى شرفى خاطرينه قوربانلق براقانك شرفى دها چابوق قريلر ، اورفه يى شراب فيچيسيله اشغاله كلان مؤخراً ايچمكه صوبيله بوله ماز . بركت ويرسون انكليزلرك براقش اولديغى قرنتيلر ايله آلتمش كون كچنديلر . بز آچ دكل ايدك . كندولرى آچ ايدى .

حربك ابتداسندن برو دائما آجلغمزى ايلرى سورمكده كى مقصدمز بزه قارشى هجوم فكرينى يا تماماً ابطال وياخود تأجيل ايتديرمك ايدى زيرا جبخانمز پك قيصه ايدى وفرانسزلر بزه هيچ برشى ويرمديلر .

أولمه دن شو حقيقتلرى سزه بيلديرديكمدن دولايى متسلى اوله جغم هيچ اولمازسه تورك تاريخى حقيقتى يازسون . كورويورسكزكه قطعياً چكنمه دن وقعه يى اولديغى كبى يازييورم . او زمان اورفه ده موجود اجنبيلرك كافه سى بو وقعه يه واقف ايديلر . فرانسزلر نزدنده بولنان

ایکی راهب وهلیوستاجی سه‌رژان بولغا ٤١٢ نجی آلایده اولوب الیوم صاغدر . سه‌رژان بولغا شبکه وقعه‌سنده اسیر دوشدی . اسیر ایکن بو سری افشا ایده‌جکندن چوق قورقار ایدم. کیتدم کندوسنه رجا ایتدم شرفی اوزرینه سوز ویردی وقطعیاً افشا ایتمدی .

اورفه‌ده‌کی ایکیوز ارمنی ایتامنك سالماً حلبه سوقنه مساعده بیوردیغکزدن طولایی ذات عالیلرینه مدیون شکرانم فوطوغرافکزی بویوك بر یادکار اوله‌رق نزدمده طاشیورم بیروتده فرانسزلره کوستردم ایستدیلرسه‌ده ویرمدم بر یادکار اوله‌رق محافظه ایده‌جکم یالکز شو مکتوبمه جواب ویرمیه‌جك اولور ایسه‌کز متأثر اولورم اشبو وسیله ایله تأیید احترامات ایلرم افندم .

دوقتور

آغوب بشلیانه

خطا و صواب جدولی

صحیفه‌سی	سطری	واقع سهویات	صورت تصحیحی
١		حر و مستقل	حر و مستقبل
٧	٤	ایشیدیورم	ایشیدیور
٨	٥	برجهانی	بوجهانی
١٠	٥	ئوزه‌رز	ئوره‌رز
١٢	٥	بواجتماع مرتب اولدیغی حالده	بواجتماع مرتب اولمدیغی حالده
١٦	١٤	تاپاروا	تاپاردا
١٧	١	تاپاروا	تاپاردا
٢٠	١٦	فوق الحاكم	فوق المحاكم
٢١	٥	كوزاده	لوزاده
٢٣	١	طاغلره یولاره	طاغلرده یوللرده
٢٧	١، ٣، ٥، ٨، ١١، ١٢	تاپاروا	تاپاردا
٢٨	صوك سطر	صوك كلمه‌نك صوكنه	طرفندن [كلمه‌سی علاوه ایدیله‌جكدر]
٣٠	٨، ١٢	تاپاروا	تاپاردا
٣٣	حاشیه‌ده	تاپاروا	»
٣٤	٤	برنجی اردو	یدنجی اردو
٣٥	١	حق آغا	حاجی آغا [كلمه‌سی علاوه ایدیله‌جكدر]
٣٦	١٥	یكانه املندن صكره	پارا قازانمقدی

صحیفه‌سی	سطری	واقع سهویات	صورت تصحیحی
٣٧	حاشیه	طوفان بكك [*] حاچینده‌كی	طوغان بكك حاجینده‌كی اوله‌جق
٣٨	١١	تقرب	تقریب
٤٢	صوك سطر	تاپاروا	تاپاردا
٤٣	٦ ، ٤	تاپاروا	تاپاردا
٤٥	١٦	تاپاروا	تاپاردا
٤٥	٢١	وجدانه ، انسانیته	وجدانه و انسانیته
٤٦	٢	اولویوردی	اولویورلردی
٤٦	١٤	تاپاروا	تاپاردا
٤٦	٢١	»	»
٤٧	١٦	»	»
٤٨	١٠	»	»
٤٨	١٢	نزامق	بنیامین
٥٠	٧ ، ١٠	طپاروا	تاپاردا
٥١	٨ ، ١٦	تاپاروا	تاپاردا
٥٢	٢ ، ٥	تاپازوا	تاپاردا
٥٧	٤	مسئولیتلره	مستولیلره
٥٨	١٥	بر [كلمه‌سی فضله‌در]	
٥٩	١	اوف	اوت
٦٠	١٣	باوللی	بادلالی
٦٠	١٦	برلكنده	برلكده
٦١	١٣	اغاده	اغا زاده
٦٩	٣	طوفان	طوغان

[*] طوفان بك بالآخره پك چوق فدا كارلقلر یاپمش و طوغان بكك مجروحیتی اوزرینه او حوالی قوای ملیه‌سنك ... الخ طرزنده یازیله‌جقدر .

صحیفه‌سی	سطری	واقع سهویات	صورت تصحیحی
۸۰	۹	کونه	کونی کونه
۸۷	۹	کیره بیله جککزی	کیده بیله جککزی
۹۱	۱٤	معنویه‌سی	معنویه‌مز
۹۱	۲۲	کونی	کونه عائد
۹٦	۱۷	اودار	ادوار
۹۷	حاشیه‌نك برنجی سطر	اورفه مبعوثی اولان افندیدر	اورفه مبعوثی اولان خیالی افندیدر
۹۸	۱۲	(او هیجانلی زمانلرده) ایله	باشلایان سطرك اولنه (فقط)
۱۰۰	۱۳	اوزویه	اوزرمزه
۱۰۰	۱۸	سیاهی	سپاهی
۱۰۰	۱۸	تیرابور	تیرایور
۱۰٦	۷	پیره کلیده	بیره جکده
۱۰۷	۲	مصارمه	مصادمه
۱۰۷	۹	وارد اولدی	اولدی
۱۰۹	۲	آکلایان	آکلامیان
۱۱۲	٥	فرانسه	فرانسز
۱۱۲	٦	یناشمایه‌جق	یناشه‌جق
۱۱۲	۱۰	جنانلرینه	جنابلرینه
۱۱۲	۱٦	صرف و مدنی	صرف مدنی
۱۱٥	۳	تخمینکز	تخمینمز
۱۱٦	۷	معلرم	معلوم
۱۱۷	۱٦	دخی	وحتی
۱۱۸		سا ۱۳ شباط ۳٤۰	سا ۱۳ شباط ۳۳٦
۱۱۹	۳	باشلا عقده	باشلانغشدر

صحیفه‌سی	سطری	واقع سهویات	صورت تصحیحی
١١٩	٨	طرابلسه	جرابلسه
١١٩	٩	طرابلسه	جرابلسه
١١٩	١٥	طرابلس	جرابلس
١١٩	١٦	طرابلسه	جرابلسه
١٢٥	١	اولمسنه	اولسه
١٤٢	١٩	اصلاحك	اصطلاحك
١٤٥	١٥	(سرای)	[کلمه‌سی یوقدر]
١٥٣	١٥	اوت کوتوکاری	طوت کوتوکاری
١٧٧	١٣	اینده‌لی	ایزولی
١٧٨	١٣	کوکان	کدکان
١٧٨	١٤	مصراوینك	بصراوینك
١٨٣	٤	خرانیازدن	خرانبازدن
١٨٣	٥	»	»
١٨٦	١٦	»	»
٢٠٥	١٩	یوسکورولیلدیکی	یوسکورتیلدیکی
٢٠٧	٩	لوس	لوی
٢٠٩	٢٠	١٩٢٤	١٩٢٠
٢١٧	٨	رفیقه‌سی	رفقاسی
٢٣٣	٥	٢٨ نیسان	٨ نیسان
٢٤٤	٩	شیکه	شبکه
٢٤٧	١٥	تفهیم	تفهم
٢٤٨	٨	شاشیر	شاشیرر
٢٥٠	١١	غیر قابل استحصال ایلك	غیرقابل استحصال املك ایلك،
٢٥٣	٤	٣٣٦ سنه‌لرنده	٣٣٦ تاریخنده
٢٥٥	١٠	اولدیغی	اولدیغی کبی

محل نشری

باب عالی جاده‌سنده ۸۱ نومروده

(کتبخانهٔ علمی)

فیأتی ۷۵ غروشدر .